

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA ENERGETSKA
REGULATORNA AGENCIJA
Ulica grada Vukovara 14
10000 Zagreb

Klasa: 400-05/10-01/03
Urbroj: 371-06/10-03
Zagreb, 13. listopada 2010.

REPUBLIKA HRVATSKA
61 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primijeno:	13-10-2010		
Klasifikacijska oznaka:	021-12/10-09/43		Org. jed. 65
Uredžbeni broj:	371-10-01	Pril. 4	Vrij. —

HRVATSKI SABOR
Trg sv. Marka 6
10000 Zagreb

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Trg sv. Marka 2
10000 Zagreb

**Predmet: Izvješće o radu Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2009. godinu
Ostvarenje proračuna Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2009.
godinu**
- dostavlja se

Člankom 25. stavkom 1. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti ("Narodne novine", broj 117/04 i 76/07) propisano je da je Hrvatska energetska regulatorna agencija (u daljnjem tekstu: HERA) dužna jedanput godišnje podnijeti Hrvatskom saboru izvješće o svom radu, a osobito o zapažanjima koja su značajna za razvoj energetskog tržišta i javnih usluga u energetskom sektoru, analizi energetskog sektora te ostvarenju proračuna HERA-e za prethodnu godinu.

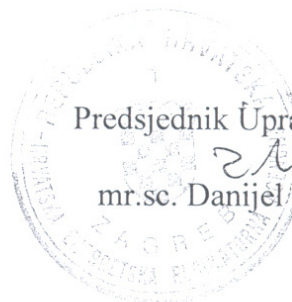
Predsjednik Upravnog vijeća HERA-e dana 21. svibnja 2010. godine donio je Odluku o donošenju Ostvarenja proračuna HERA-e za 2009. godinu, klasa: 400-05/10-01/03 urbroj: 371-06/10-02.

Slijedom navedenog, a sukladno članku 25. stavku 1. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, ("Narodne novine", broj 117/04 i 76/07) dostavljamo vam Izvješće o radu Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2009. godinu i Ostvarenje proračuna Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2009. godinu, zajedno sa Financijskim izvješćem za 2009. godinu, koje sadrži Bilancu, Izvještaj o prihodima i rashodima i Bilješke uz financijska izvješća, Izvještajem neovisnog revizora i financijski izvještaj za godinu koja je završila 31. prosinca 2009. godine, te Odluku o donošenju Ostvarenja proračuna Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2009. godinu.

S poštovanjem,

Predsjednik Upravnog vijeća

mr.sc. Danijel Zamboki

Prilozi:

- Izvješće o radu Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2009. godinu
- Ostvarenje proračuna Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2009. godinu
- Financijska izvješća za 2009. godinu:
 - o Bilanca
 - o Izvještaj o prihodima i rashodima
 - o Bilješke uz financijska izvješća
- Izvještaj neovisnog revizora i financijski izvještaj za godinu koja je završila 31. prosinca 2009. godine
- Odluka o donošenju Ostvarenja proračuna Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2009. godinu

Republika Hrvatska

Hrvatska energetska regulatorna agencija

GODIŠNJE IZVJEŠĆE
ZA 2009. GODINU

Zagreb, kolovoz 2010.

Sadržaj

1	UVOD	1
2	SAŽETAK I ZNAČAJNIJI DOGAĐAJI U 2009. GODINI.....	3
2.1	Pregled osnovne organizacijske strukture i ovlasti HERA-e.....	3
2.2	Značajniji događaji na tržištu energije.....	6
2.2.1	Električna energija.....	6
2.2.2	Prirodni plin.....	8
2.2.3	Nafta i naftni derivati.....	12
2.2.4	Biogoriva.....	12
2.2.5	Toplinska energija.....	13
2.3	Značajniji događaji iz područja rada HERA-e.....	14
2.3.1	Električna energija.....	14
2.3.2	Prirodni plin.....	15
2.3.3	Nafta i naftni derivati.....	15
2.3.4	Biogoriva.....	16
2.3.5	Toplinska energija.....	16
2.3.6	Međunarodna suradnja.....	17
3	REGULIRANE DJELATNOSTI I RAZVOJ TRŽIŠTA ELEKTRIČNE ENERGIJE.....	18
3.1	Regulirane djelatnosti.....	18
3.1.1	Prijenosni i distribucijski sustav.....	18
3.1.2	Prekogrančni kapaciteti i upravljanje zagušenjima.....	20
3.1.3	Regulacija prijenosa i distribucije.....	26
3.1.3.1	Tarife za korištenje prijenosne i distribucijske mreže.....	26
3.1.3.2	Kvaliteta opskrbe električnom energijom.....	28
3.1.4	Razdvajanje djelatnosti.....	33
3.2	Razvoj tržišta električne energije.....	34
3.2.1	Trgovanje električnom energijom.....	34
3.2.2	Uravnoteženje elektroenergetskog sustava.....	43
3.2.3	Opskrba električnom energijom.....	45
3.2.3.1	Osnovne značajke potrošnje električne energije.....	45
3.2.3.2	Cijene električne energije za krajnje kupce.....	48
3.2.3.3	Zaštita kupaca.....	54
3.3	Proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.....	56
4	REGULIRANE DJELATNOSTI I RAZVOJ TRŽIŠTA PRIRODNOG PLINA.....	61
4.1	Regulirane djelatnosti.....	61
4.1.1	Transportni sustav.....	61
4.1.2	Sustav skladišta plina.....	64
4.1.3	Distribucijski sustavi.....	65
4.1.4	Razdvajanje djelatnosti.....	69
4.2	Razvoj tržišta prirodnog plina.....	73
4.2.1	Bilanca prirodnog plina.....	73
4.2.2	Opskrba prirodnim plinom i krajnja potrošnja prirodnog plina.....	74
4.2.3	Kvaliteta opskrbe plinom.....	76
4.2.4	Zaštita kupaca.....	77
4.2.5	Otvaranje tržišta plina.....	78

4.2.6	Cijene prirodnog plina.....	78
5	REGULIRANE DJELATNOSTI I RAZVOJ TRŽIŠTA NAFTE I NAFTNIH DERIVATA.....	84
5.1	Regulirane djelatnosti.....	84
5.1.1	Transport nafte naftovodom	84
5.2	Razvoj tržišta nafte i naftnih derivata	85
5.2.1	Skladištenje nafte i naftnih derivata	85
5.2.2	Proizvodnja naftnih derivata i trgovina naftnim derivatima	87
5.3	Razvoj tržišta biogoriva.....	89
6	SEKTOR TOPLINSKE ENERGIJE.....	90
6.1	Općenito o sektoru toplinske energije.....	90
6.2	Zakonodavni okvir sektora toplinske energije.....	92
6.3	Cijene toplinske energije	94
6.4	Aktivnosti u sektoru toplinske energije	98
6.5	Zaštita kupaca	98
7	SIGURNOST OPSKRBE	100
7.1	Sigurnost opskrbe električnom energijom.....	100
7.2	Sigurnost opskrbe prirodnim plinom.....	102
7.3	Sigurnost opskrbe naftom i naftnim derivatima	104
8	OBVEZA JAVNE USLUGE	106
8.1	Električna energija.....	106
8.2	Prirodni plin	106
9	POPIS TABLICA I SLIKA	108
9.1	Popis tablica.....	108
9.2	Popis slika	109
10	DODATAK – DOZVOLE ZA OBAVLJANJE ENERGETSKE DJELATNOSTI..	112

1 UVOD

Poštovani,

pred Vama je Izvješće o radu Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2009. godinu. Izvješće sadrži pregled značajnijih događaja na tržištu energije, stanje reguliranih energetskih djelatnosti i razvoj tržišta električne energije, prirodnog plina, biogoriva, nafte i naftnih derivata u Republici Hrvatskoj. Ono donosi osvrt na sigurnost opskrbe električnom energijom i prirodnim plinom kao i način uređenja obveze javne usluge opskrbe električnom energijom i prirodnim plinom. U Izvješću je dan i prikaz najznačajnijih aktivnosti Hrvatske energetske regulatorne agencije u obavljanju propisanih poslova.

U sklopu pristupnih pregovora Republike Hrvatske Europskoj uniji privremeno je zatvoreno Poglavlje 15- Energetika.

U Republici Hrvatskoj u tijeku je proces restrukturiranja i liberalizacije energetskog sektora, sukladno zahtjevima hrvatskog zakonodavstva u sektoru energetike, a koje je usklađeno sa zakonodavstvom Europske unije. Značajan napredak procesa restrukturiranja i liberalizacije u 2009., pored ostalog, ostvaren je i donošenjem podzakonskih propisa iz područja plina.

U pogledu sigurnosti opskrbe te daljnjeg otvaranja tržišta energije, nužno je voditi brigu o izgradnji novih energetskih objekata za proizvodnju električne i toplinske energije, skladišnih kapaciteta prirodnog plina, nafte i naftnih derivata, terminala za ukapljeni prirodni plin, prijenosnih sustava i novih dobavnih pravaca. Izgradnjom novih prijenosnih energetskih kapaciteta koji prijenosne sustave Republike Hrvatske povezuju s prijenosnim sustavima susjednih država, stvaraju se temeljni uvjeti za razvoj konkurentnog tržišta energije i unapređenje sigurnosti opskrbe energijom u Republici Hrvatskoj i u regiji.

Iznimno značajno za djelovanje Hrvatske energetske regulatorne agencije je donošenje „Trećeg paketa“ energetskih propisa Europske unije u srpnju 2009., koji je stupio na snagu 3. rujna 2009., a primjenjivat će se od 3. ožujka 2011. godine.

Osnovne značajke „Trećeg paketa“ su veća uloga i ovlasti regulatornih tijela pojedinih zemalja, osnivanje Europske mreže operatora prijenosnih sustava za električnu energiju i prirodni plin (ENTSO), povećani zahtjevi za razdvajanjem operatora prijenosnih sustava, zaštita kupaca energije, posebno tzv. „ranjivih kupaca“ te osnivanje Agencije za suradnju energetskih regulatora (ACER).

Sukladno „Trećem paketu“, Hrvatska energetska regulatorna agencija trebala bi imati, pored ostalog, nadležnost za utvrđivanje ili odobravanje tarifa za prijenos i distribuciju ili njihovih metodologija, nadzor i ocjenu investicijskih planova operatora prijenosnog sustava, nadzor razine razvidnosti veleprodajnih cijena plina te nadzor učinkovitosti otvaranja tržišta i tržišnog natjecanja na razini veleprodaje i maloprodaje, kao i otvorenu mogućnost izricanja kazni energetskim subjektima koji ne postupaju u skladu s propisima.

Iako je Hrvatska energetska regulatorna agencija već u velikoj mjeri pripravna za preuzimanje novih ovlasti i zadataka koje donosi „Treći paket“, intenzivno se pripremamo kako bi Hrvatska energetska regulatorna agencija što učinkovitije provela nove zadaće u energetskom sektoru Republike Hrvatske.

Predsjednik Upravnog vijeća
mr. sc. Danijel Žamboki

2 SAŽETAK I ZNAČAJNIJI DOGAĐAJI U 2009. GODINI

2.1 Pregled osnovne organizacijske strukture i ovlasti HERA-e

Prema Zakonu o regulaciji energetske djelatnosti („Narodne novine“, br. 177/04 i 76/07), Hrvatska energetska regulatorna agencija (u daljnjem tekstu: HERA) dužna je jedanput godišnje podnijeti Hrvatskom saboru izvješće o svom radu, a osobito o:

- zapažanjima koja su značajna za razvoj energetskog tržišta i javnih usluga u energetskom sektoru,
- analizi energetskog sektora,
- o rezultatima praćenja izvršenja obveza energetskih subjekata iz članka 10. stavka 2. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti i
- ostvarenju proračuna HERA-e za prethodnu godinu.

Nakon prihvaćanja izvješća HERA ga je dužna objaviti u glasilu HERA-e ili na internetskoj stranici HERA-e na hrvatskom jeziku i u prijevodu na engleski jezik.

HERA je osnovana 2004. Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti kao samostalna, neovisna i neprofitna javna ustanova, radi uspostave i provođenja regulacije energetske djelatnosti u sektoru električne energije, toplinske energije, plina te sektoru nafte i naftnih derivata.

Temeljem Odluke Vlade Republike Hrvatske o visini naknada za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti („Narodne novine“, br. 155/08, 50/09 i 103/09) sredstva za financiranje rada HERA-e osiguravaju se iz sljedećih izvora:

- naknada u iznosu 0,06% od ukupnoga godišnjeg prihoda od prodaje roba i/ili usluga koji su u prethodnoj godini ostvarili energetski subjekti s osnove obavljanja energetske djelatnosti temeljem dozvole za obavljanje energetske djelatnosti,
- jednokratnih uplata za rad HERA-e, i to naknada za izdavanje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti, naknada za stjecanje statusa povlaštenog proizvođača i naknada za rješavanje žalbi, prigovora i zahtjeva.

Sukladno odredbi članka 7. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, HERA za svoj rad odgovara Hrvatskom saboru.

Nadzor nad zakonitošću rada HERA-e i općih akata obavlja Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

Nadzor nad financijskim poslovanjem HERA-e obavlja nadležno središnje tijelo državne uprave, odnosno pravna osoba koja ima za to javnu ovlast.

Zakonodavni okvir

Zakonodavni okvir za obavljanje poslova iz nadležnosti HERA-e definiran je sljedećim propisima:

1. Zakon o regulaciji energetske djelatnosti („Narodne novine“, br. 177/04 i 76/07),
2. Zakon o energiji („Narodne novine“, br. 68/01, 177/04, 76/07 i 152/08),
3. Zakon o tržištu električne energije („Narodne novine“, br. 177/04, 76/07 i 152/08),
4. Zakon o tržištu plina („Narodne novine“, br. 40/07, 152/08 i 83/09),

5. Zakon o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom („Narodne novine“, br. 42/05 i 20/10),
6. Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata („Narodne novine“, br. 57/06),
7. Zakon o biogorivima za prijevoz („Narodne novine“, br. 65/09),
8. Zakon o potvrđivanju Ugovora o energetske zajednici („Narodne novine – Međunarodni ugovori“, br. 6/06 i 9/06),
9. Zakon o općem upravnom postupku („Narodne novine“, br. 47/09),
10. Pravilnik o dozvolama za obavljanje energetske djelatnosti („Narodne novine“, br. 118/07 i 107/09),
11. Odluka o visini naknada za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti („Narodne novine“, br. 155/08, 50/09 i 103/09),
12. Uredba o razdoblju za koje se izdaje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti („Narodne novine“, br. 50/09 i 105/09) te
13. ostali podzakonski propisi donijeti temeljem Zakona o energiji i drugih zakona kojima se uređuje obavljanje pojedinih energetske djelatnosti.

Djelatnost HERA-e

Djelatnost HERA-e propisana je Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti i obuhvaća naročito sljedeće poslove:

- izdavanje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti,
- izdavanje rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača,
- donošenje tarifnih sustava, bez visine tarifnih stavki,
- donošenje tarifnog sustava za transport nafte naftovodom,
- donošenje odluke o iznosu tarifa za transport nafte naftovodom,
- donošenje metodologije za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu,
- donošenje pravilnika o naknadi za priključenje na mrežu/sustav i za povećanje priključne snage,
- davanje mišljenja ili suglasnosti na pravila i propise u energetske sektoru,
- praćenje prekograničnih kapaciteta i upravljanje zagušenjima,
- obavljanje poslova nadzora (nad primjenom tarifnih sustava i svih propisanih naknada, kvalitetom usluge energetske subjekata i dr.),
- zaštita potrošača,
- rješavanje sporova u vezi s obavljanjem reguliranih energetske djelatnosti,
- suradnja s ministarstvima i nadležnim inspekcijama,
- podnošenje zahtjeva za pokretanje prekršajnih postupaka i
- ostali poslovi.

Poslovi HERA-e su od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku, a HERA ih obavlja na temelju javne ovlasti.

Rad HERA-e je javan te HERA sve poslove obavlja uz osiguranje primjene načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti u radu.

Organizacija HERA-e

Organizacijski okvir za rad i djelovanje HERA-e razrađen je u Statutu HERA-e („Narodne novine“, br. 99/07 i 137/08). Istim se omogućava efikasno obavljanje stručnog rada iz nadležnosti HERA-e.

HERA ima Upravno vijeće i stručne službe.

HERA-om upravlja predsjednik Upravnog vijeća.

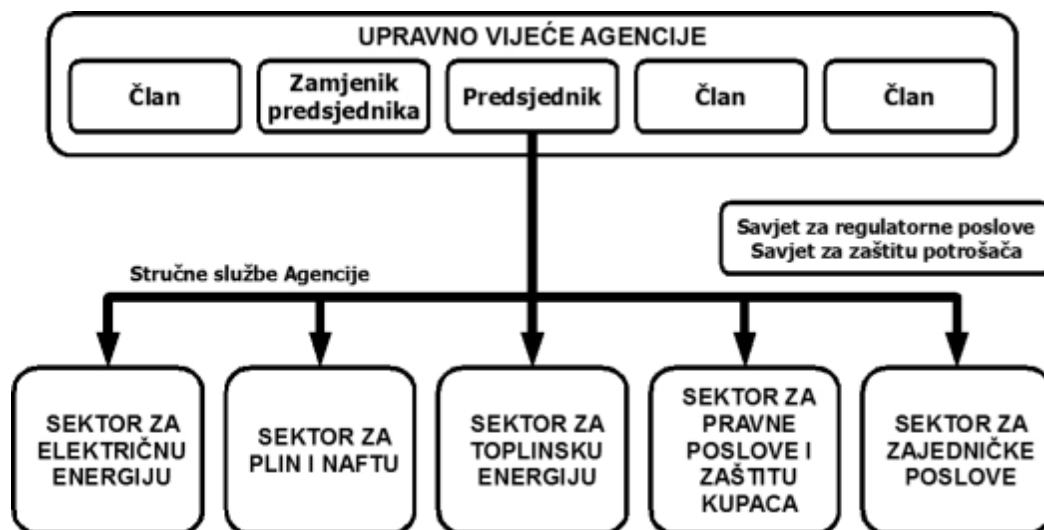
Upravno vijeće i predsjednik Upravnog vijeća obavljaju poslove na temelju javnih ovlasti.

U stručnim službama obavljaju se stručni, administrativni i tehnički poslovi za potrebe HERA-e.

Osnovne organizacijske jedinice stručnih službi su:

- Sektor za električnu energiju,
- Sektor za plin i naftu,
- Sektor za toplinsku energiju,
- Sektor za pravne poslove i zaštitu kupaca te
- Sektor za zajedničke poslove.

Organizacijska shema HERA-e prikazana je na slici 2.1.1.

Slika 2.1.1. Organizacijska shema HERA-e

Sektorom rukovode direktori koje imenuje predsjednik Upravnog vijeća na temelju javnog natječaja na vrijeme od četiri godine, s mogućnošću ponovnog izbora.

Direktori sektora vode stručni rad HERA-e, a za svoj rad odgovaraju predsjedniku Upravnog vijeća.

Tijekom 2009. HERA je zaposlila sedam novih radnika tako da na dan 31. prosinca 2009. ima ukupno 49 radnika, kao i na dan 1. kolovoza 2010.

Tijekom 2009. održano je 30 sjednica Upravnog vijeća HERA-e na kojima je razmatrano ukupno 425 točaka dnevnog reda.

Sve odluke Upravnog vijeća redovito se objavljuju na internetskoj stranici HERA-e.

Zaštita kupaca

HERA u okviru svoje nadležnosti aktivno sudjeluje u području zaštite kupaca na više načina, i to:

- kroz provođenje nadzora nad energetske subjektima, nadzora nad kvalitetom usluga energetskih subjekata te putem prikupljanja i obrade podataka u vezi s djelatnostima energetskih subjekata u području zaštite potrošača, sukladno odredbama Zakona o energiji i zakona kojima se uređuje obavljanje pojedinih energetskih djelatnosti, te kroz suradnju s ministarstvima i nadležnim inspekcijama, sukladno posebnim zakonima,

- putem Savjeta za zaštitu potrošača, čiji članovi su i predstavnici udruga za zaštitu potrošača, a koji donosi preporuke i mišljenja o mjerama za zaštitu potrošača u provođenju sustava regulacije energetske djelatnosti, prati problematiku zaštite potrošača, važeće propise i njihove učinke na zaštitu potrošača, očituje se o zakonskim i podzakonskim propisima koji se odnose na zaštitu potrošača te daje inicijativu za promjenu propisa iz područja zaštite potrošača,
- rješavanjem pojedinačnih žalbi i prigovora kupaca, a temeljem javnih ovlasti na temelju Zakona o regulaciji energetske djelatnosti.

Zaštitu svojih prava kupci energije pokreću pred HERA-om putem žalbi, prigovora te predstavki i ostalih podnesaka na rad energetske subjekata iz područja električne energije, toplinske energije, prirodnog plina i nafte.

Odluka HERA-e u rješavanju sporova pokrenutih pred HERA-om je izvršna i protiv nje nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Upravnom sudu Republike Hrvatske.

Tijekom 2009. u HERA-i je zaprimljeno ukupno 90 žalbi, prigovora i predstavki kupaca energije, od čega je iz nadležnosti HERA-e bilo 20 žalbi, a protiv odluke HERA-e donijetih u predmetima iz njene nadležnosti pokrenuta su dva upravna spora.

2.2 Značajniji događaji na tržištu energije

2.2.1 Električna energija

Zakonodavni okvir

Uređenje elektroenergetskog sektora Republike Hrvatske temelji se na Zakonu o energiji, Zakonu o tržištu električne energije, Zakonu o regulaciji energetske djelatnosti te podzakonskim propisima koji su donijeti temeljem navedenih zakona.

Hrvatski sabor je u listopadu 2009. usvojio Strategiju energetske razvoja Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 130/09).

Što se tiče ostalih promjena zakonodavnog okvira u 2009. koje se odnose na područje električne energije treba istaknuti da je Vlada Republike Hrvatske donijela Odluku o visini tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za proizvodnju električne energije, s iznimkom za povlaštene kupce, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 103/09) te da je HERA donijela Izmjene i dopune Metodologije za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu („Narodne novine“, br. 70/09).

HEP - Operator prijenosnog sustava (u daljnjem tekstu: HEP-OPS) donio je Pravilnik o dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta, Pravila za zajedničku godišnju dražbu i zajedničke mjesečne dražbe za dodjelu prekograničnih prijenosnih kapaciteta za 2010. godinu između regulacijskih područja HEP-OPS-a i MAVIR-a (mađarski operator prijenosnog sustava) te Pravila za zajedničke dnevne dražbe za dodjelu prekograničnih prijenosnih kapaciteta između regulacijskih područja HEP-OPS-a i MAVIR-a.

Trgovanje električnom energijom

Budući da je Pravilnik o dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta odobren nakon godišnje dodjele kapaciteta za 2009., na godišnjoj razini na svim granicama kapacitet je dodijeljen bez dražbe. Tijekom 2009. HEP-OPS je na granicama s Republikom Slovenijom, Republikom Srbijom te Bosnom i Hercegovinom provodio mjesečne dražbe za svoj dio ATC-

a (preostalog prijenosnog kapaciteta). MAVIR je provodio zajedničke mjesečne dražbe za ukupni ATC na hrvatsko-mađarskoj granici. HEP-OPS je od travnja 2009. započeo s dnevnim dražbama svog dijela ATC-a na granicama s Republikom Slovenijom, Republikom Srbijom te Bosnom i Hercegovinom. Prosječni godišnji NTC (neto prijenosni kapacitet) u 2009. je za uvoz iznosio 2.581 MW, a za izvoz 2.093 MW. Prosječne dodijeljene vrijednosti za uvoz u Republiku Hrvatsku su bile 679 MW, a za izvoz iz Republike Hrvatske 651 MW.

Što se tiče proizvodnje električne energije, energetski subjekt HEP Proizvodnja d.o.o. koji upravlja s 89% proizvodnih kapaciteta, u 2008. proizveo je 92% ukupne električne energije u Republici Hrvatskoj. HERA je tijekom 2009. izdala tri nove dozvole za proizvodnju električne energije, a u sva tri slučaja se radilo o proizvođačima električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.

Ukupna potrošnja električne energije hrvatskog elektroenergetskog sustava iznosila je približno 17,7 TWh i bila je za 1,1% manja nego u 2008. Domaća proizvodnja zadovoljila je 68% potreba za energijom. Razmjenom je dobiveno 17%, a 15% energije dobiveno je iz NE Krško. Hrvatska elektroprivreda d.d. (u daljnjem tekstu: HEP d.d.) je 50%-tni suvlasnik NE Krško te raspolaže s 338 MW snage elektrane. Najveći udio u proizvedenoj električnoj energiji imaju hidroelektrane s udjelom 56,31%, zatim slijede termoelektrane s 43,35% te vjetroelektrane s 0,34%.

HERA je tijekom 2009. izdala i produžila 4 (četiri) dozvole za obavljanje energetske djelatnosti trgovanja posredovanja i zastupanja na tržištu energije te je izdala 1 (jednu) dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti trgovine električnom energijom.

HERA je u prosincu 2009. dala HEP-OPS-u suglasnost na novi Pravilnik o dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta, Pravila za zajedničku godišnju dražbu i zajedničke mjesečne dražbe za dodjelu prekograničnih prijenosnih kapaciteta za 2010. između regulacijskih područja HEP-OPS-a i MAVIR-a i suglasnost na Pravila za zajedničke dnevne dražbe za dodjelu prekograničnih prijenosnih kapaciteta između regulacijskih područja HEP-OPS-a i MAVIR-a.

Budući da je način određivanja referentne cijene električne energije uravnoteženja dovodio do velikih mjesečnih oscilacija, u lipnju 2009. izmijenjena je i dopunjena Metodologija za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu, tako je uveden novi način određivanja referentne cijene koji uzima u obzir srednju vrijednost cijene bazne energije na Europskoj burzi električne energije u Leipzigu ali i domaće cijene proizvodnje električne energije preko iznosa tarifne stavke za proizvodnju električne energije za radnu energiju kategorije kupaca kućanstva s jednotarifnim mjerenjem energije.

Opskrba električnom energijom

Prema Zakonu o tržištu električne energije, od 1. srpnja 2008. svi kupci električne energije mogli su slobodno izabrati svog opskrbljivača električnom energijom, odnosno stekli su status povlaštenog kupca. Samo su kupci iz kategorije kućanstva i tzv. mali kupci imali mogućnost biti opskrbljivani po reguliranim odnosno tarifnim cijenama u sklopu obveze javne usluge, ako nisu željeli slobodno odabrati svog opskrbljivača na tržištu. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu električne energije iz prosinca 2008. propisano je da je HEP Operator distribucijskog sustava d.o.o. (u daljnjem tekstu: HEP-ODS) kao energetski subjekt koji obavlja poslove operatora distribucijskog sustava dužan obavljati i poslove opskrbljivača tarifnih kupaca u smislu obveze pružanja javne usluge te da od 1. srpnja 2009. samo kupci iz kategorije kućanstva imaju mogućnost biti opskrbljivani po reguliranim cijenama, ako to žele. Mali kupci bili su dužni do 30. lipnja 2009. izabrati svog opskrbljivača i s njim sklopiti ugovor o opskrbi. Do kraja 2009. svi kupci na visokom naponu, značajan dio kupaca na

srednjem naponu te veliki dio malih kupaca sklopili su ugovor o opskrbi s opskrbljivačem povlaštenih kupaca prema tržišnim kriterijima. U 2009. je pet energetske subjekata imalo dozvolu za djelatnost opskrbe električnom energijom.

Infrastruktura prijenosne i distribucijske mreže

Nastavljena je izgradnja dalekovoda 400 kV Ernestinovo–Pečuh (Pecs) kao jednog od najznačajnijih elektroenergetskih objekata u prijenosnoj mreži, ukupne duljine 86,4 km, prijenosnog kapaciteta 2x1100 MW, s planiranim završetkom izgradnje u 2010. Izgradnjom ovog dalekovoda znatno će se povećati prekogranični kapaciteti i mogućnost razmjene električne energije u regiji. Obnovljen je prekogranični vod 220 kV Mraclin - Prijedor na granici Hrvatska - BiH radi povećanja sigurnosti opskrbe ali i radi potreba buduće termoelektrane TE „Sisak C“.

Regulacija i razdvajanje djelatnosti

U sklopu praćenja razdvajanja djelatnosti HEP-OPS je dostavio HERA-i Izvješće o provedbi Programa za osiguranje i primjenu načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti rada HEP-OPS-a za razdoblje srpanj 2008. - prosinac 2009. Ovo Izvješće je objavljeno na internetskoj stranici HEP-OPS-a (<http://ops.hep.hr/ops/dokument>).

HEP-ODS je također HERA-i dostavio Izvješće za 2009. o provedbi Programa za osiguranje i primjenu načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti rada HEP-ODS-a. Godišnje izvješće je objavljeno na internetskoj stranici HEP-ODS-a (<http://www.hep.hr/ods/propisi>).

Sigurnost opskrbe

Tijekom 2009. nastavljeno je s aktivnostima na izgradnji HE „Lešće“ snage 42 MW i dodatnog kogeneracijskog kombi plinskog postrojenja na lokaciji TE-TO Zagreb („Blok L“) električne snage 100 MW. Za novo kogeneracijsko plinsko-parno postrojenje TE „Sisak C“ električne snage 230 MW radilo se na izradi projektne dokumentacije. Nastavljen je rad na revitalizaciji više hidroelektrana čime će se do 2011. osigurati dodatnih 130 MW proizvodnih kapaciteta.

U 2009. usvojena je Strategija energetske razvoja Republike Hrvatske kojom se definira razvoj hrvatskog energetske sektora za razdoblje do 2020.

2.2.2 Prirodni plin

Zakonodavni okvir

Uređenje plinskog sektora Republike Hrvatske temelji se na Zakonu o energiji, Zakonu o tržištu plina, Zakonu o regulaciji energetske djelatnosti te podzakonskim propisima koji su donijeti temeljem navedenih Zakona.

U 2009. donijeti su sljedeći zakonski i podzakonski propisi:

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu plina („Narodne novine“, br. 83/09),
- Uredba o izmjeni Uredbe o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom („Narodne novine“, br. 92/09),
- Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom („Narodne novine“, br. 153/09),
- Opći uvjeti za opskrbu prirodnim plinom („Narodne novine“, br. 43/09),
- Pravilnik o organizaciji tržišta prirodnog plina („Narodne novine“, br. 50/09),

- Mrežna pravila transportnog sustava („Narodne novine“, br. 50/09),
- Mrežna pravila plinskog distribucijskog sustava („Narodne novine“, br. 50/09),
- Pravila korištenja sustava skladišta plina („Narodne novine“, br. 50/09) i
- Izmjene i dopune Tarifnog sustava za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 87/09).

Osim toga, u 2009., donijete su Odluka o dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca u Republici Hrvatskoj („Narodne novine“, br. 92/09), Odluka o cijeni za dobavu plina dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca („Narodne novine“, br. 153/09), Odluka o visini tarifnih stavki za transport prirodnog plina za 2009. godinu („Narodne novine“, br. 103/09), Odluka o visini tarifnih stavki za skladištenje prirodnog plina („Narodne novine“, br. 73/09), Odluka o visini tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 103/09), Odluka o visini tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 158/09) i Odluka o provedbi posebne mjere za ublažavanje porasta cijena prirodnog plina u kućanstvima u 2010. godini („Narodne novine“, br. 158/09).

Tijekom 2009. pripremana su preostala dva podzakonska propisa: Pravilnik o naknadi za priključenje na plinski distribucijski ili transportni sustav i za povećanje priključnog kapaciteta te Metodologija za pružanje usluga uravnoteženja prirodnog plina u plinskom sustavu. Prijedlog Metodologije za pružanje usluga uravnoteženja prirodnog plina u plinskom sustavu utvrđen je na sjednici Upravnog vijeća HERA-e u svibnju 2010., a nakon čijeg donošenja će u potpunosti biti uspostavljen zakonodavni okvir za organiziranje tržišta plina u Republici Hrvatskoj. Međutim, za donošenje i primjenu odredbi Metodologije za pružanje usluga uravnoteženja prirodnog plina u plinskom sustavu potrebno je izmijeniti Pravilnik o organizaciji tržišta prirodnog plina i Opće uvjete za opskrbu prirodnim plinom. Sukladno tome, prijedlog novog Pravilnika o organizaciji tržišta prirodnog plina utvrđen je na sjednici Upravnog vijeća HERA-e u svibnju 2010. i dostavljen Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva na daljnje postupanje.

U veljači 2010. Vlada Republike Hrvatske je donijela Uredbu o visini i načinu plaćanja naknade za koncesiju za distribuciju plina i koncesiju za izgradnju distribucijskog sustava („Narodne novine“, broj 27/10), a u travnju 2010. HERA je donijela Izmjene i dopune Tarifnog sustava za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, broj 44/10).

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu plina

Osnovni razlog za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu plina je usklađenje s novim Zakonom o koncesijama („Narodne novine“, br. 125/08) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2009.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu plina sadrži osobito sljedeće promjene:

- provodi se usklađenje s novim Zakonom o koncesijama,
- uvodi se obveza pribavljanja mišljenja HERA-e na petogodišnji plan razvoja mreže proizvodnih plinovoda, transportnog sustava, distribucijskog sustava, sustava skladišta plina i terminala za UPP,
- iz odredbi se briše INA-Industrija nafte d.d., Zagreb (dalje u tekstu: INA d.d.) kao jednoznačno određen dobavljač plina i
- propisuje se obveza dostave podataka sukladno Uredbi o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom i kaznene odredbe za neizvršavanje te obveze.

Uredba o izmjeni Uredbe o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom i Uredba o izmjenama i dopunama Uredbe o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 30. rujna 2008. donijela Uredbu o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom. U vrijeme donošenja Uredbe o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom, člankom 38. stavkom 1. Zakona o tržištu plina, za dobavljača plina za opskrbljivače tarifnih kupaca bila je određena INA d.d. te su joj sukladno tome propisane obveze.

Nadalje, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu plina („Narodne novine“, br. 83/09) propisano je da Vlada Republike Hrvatske određuje dobavljača plina za opskrbljivače tarifnih kupaca. Budući da je Vlada Republike Hrvatske odredila energetske subjekt Prirodni plin d.o.o.¹ za dobavljača plina za opskrbljivače tarifnih kupaca, bilo je potrebno prvim izmjenama uskladiti odredbe Uredbe o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom sa Zakonom o tržištu plina.

Drugim izmjenama i dopunama Uredbe o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom donijete su sljedeće izmjene i dopune:

- dodaju se tri nove definicije: „kupci s posebno osjetljivim tehnološkim i/ili proizvodnim procesom“, „tehnološki minimum“ i „tehnički minimum“,
- propisuje se obveza dostavljanja podataka o tehnološkom i tehničkom minimumu,
- dosadašnjih sedam stupnjeva mjera smanjenja ili obustave opskrbe prirodnim plinom pojedinim kupcima za otklanjanje kriznog stanja zamjenjuje se sa 11 stupnjeva, čime se detaljnije propisuju navedene mjere, a i pridaje se veća važnost osjetljivosti pojedinih kategorija kupaca na smanjenje ili obustavu opskrbe prirodnim plinom i
- dopunjuje se sadržaj plana za krizna stanja.

Opći uvjeti za opskrbu prirodnim plinom

Opće uvjete za opskrbu prirodnim plinom donijela je Vlada Republike Hrvatske u travnju 2009., a na temelju odredbi Zakona o energiji.

Općim uvjetima za opskrbu prirodnim plinom uređuje se:

- postupak izdavanja energetske suglasnosti za priključenje i stvaranje uvjeta za priključenje na distribucijski ili transportni sustav,
- uvjeti za priključenje na distribucijski ili transportni sustav, opskrbu prirodnim plinom i korištenje plinskog sustava,
- praćenje kvalitete usluga i kvalitete opskrbe prirodnim plinom,
- međusobni ugovorni odnosi između energetske subjekata i korisnika sustava,
- obveze i odgovornosti energetske subjekata i korisnika sustava,
- uvjeti mjerenja, obračuna i naplate isporučenog prirodnog plina,
- uvjeti za primjenu postupaka ograničenja ili prekida opskrbe prirodnim plinom i
- postupci utvrđivanja i obračuna neovlaštene potrošnje prirodnog plina.

Pravilnik o organizaciji tržišta prirodnog plina

U travnju 2009. ministar gospodarstva, rada i poduzetništva donio je Pravilnik o organizaciji tržišta prirodnog plina kojim se uređuje postupak za rezervaciju i raspodjelu kapaciteta plinskog sustava, pravila za trgovanje kapacitetima i uravnoteživanje plinskog sustava, pravila za korištenje operativnim zalihama, postupak za promjenu opskrbljivača plinom te druga

¹ INA d.d. je 2009. osnovala tvrtku Prirodni plin d.o.o. koja je ishodila dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti dobave plina.

pravila za provedbu pristupa treće strane plinskom sustavu. Model tržišta plina koji se detaljno propisuje Pravilnikom o organizaciji tržišta prirodnog plina temelji se na bilančnoj skupini kao organizacijskoj jedinici na tržištu plina, unutar koje se uravnotežuje plinski sustav, a koju organizira i vodi voditelj bilančne skupine.

Mrežna pravila transportnog sustava

Mrežnim pravilima transportnog sustava uređuju se tehnički uvjeti za pogon, vođenje i razvoj transportnog sustava, kojim upravlja operator transportnog sustava tvrtka Plinacro d.o.o., povezivanje transportnog sustava s ostalim dijelovima plinskog sustava, priključenje na transportni sustav te mjerna pravila pri transportu plina.

Mrežna pravila plinskog distribucijskog sustava

Mrežnim pravilima plinskog distribucijskog sustava uređuju se tehnički uvjeti za pogon, vođenje i razvoj distribucijskog sustava, povezivanje s ostalim dijelovima plinskog sustava, priključenje na distribucijski sustav te mjerna pravila pri distribuciji plina.

Pravila korištenja sustava skladišta plina

Pravilima korištenja sustava skladišta plina uređuju se tehnički uvjeti za pogon, vođenje i razvoj sustava skladišta plina, povezivanje s ostalim dijelovima plinskog sustava, priključenje na transportni sustav te mjerna pravila pri skladištenju plina.

Izmjene i dopune Tarifnog sustava za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki

Prvi razlog za donošenje Izmjena i dopuna Tarifnog sustava za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki je otvaranje tržišta plina. Tržište plina je potpuno otvoreno od 1. kolovoza 2008. za sve kupce. Također, u prijelaznim i završnim odredbama Zakona o tržištu plina, člancima 68. do 71., propisana je obveza javne usluge za kupce iz kategorije kućanstvo koji imaju položaj, prava i dužnosti tarifnog kupca, što znači da se opskrbljuju plinom na regulirani način i po reguliranoj cijeni. Zbog toga su donijete izmjene i dopune Tarifnog sustava na način da se tarifne stavke određuju samo za tarifne kupce iz kategorije kućanstvo, a ne i za ostale kupce iz kategorije poduzetništvo.

Drugi razlog je zaračunavanje stvarnih troškova nabave plina, koje ima opskrbljivač plinom, krajnjim kupcima iz kategorije kućanstvo. Naime, Odlukom o cijeni za dobavu plina dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca („Narodne novine”, broj 142/08) odnosno Odlukom o cijeni za dobavu plina dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca („Narodne novine”, broj 153/09) koju je donijela Vlada Republike Hrvatske, cijena za dobavu plina je promjenjiva proporcionalno povećanju ili smanjenju stvarne donje ogrjevne vrijednosti isporučenog plina i računa se prema propisanoj formuli, što znači da se opskrbljivaču plinom dobavna cijena može mijenjati svakih 15 dana, a što je i čest slučaj u praksi. Taj trošak, prije stupanja na snagu Izmjena i dopuna Tarifnog sustava, opskrbljivač plinom nije mogao u istom iznosu zaračunati krajnjem kupcu iz kategorije kućanstvo jer je cijena plina za te kupce bila određena u fiksnom iznosu prema Odluci Vlade Republike Hrvatske („Narodne novine”, broj 154/08), a sadržavala je prosječan trošak na godišnjoj razini za razliku u ogrjevnoj vrijednosti. Zbog toga su donijete izmjene i dopune Tarifnog sustava kako bi se omogućilo da trošak dobave prirodnog plina izazvan promjenama u ogrjevnoj vrijednosti plina bude varijabilna komponenta cijene za tarifne kupce, zaračunata

prema izmjerenim vrijednostima iskazanima u računima dobavljača plina prema opskrbljivačima plina.

2.2.3 Nafta i naftni derivati

Zakonodavni okvir

Tržište nafte i naftnih derivata i pripadajuće energetske djelatnosti, reguliraju Zakon o energiji, Zakon o regulaciji energetskih djelatnosti i Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata. Također, na temelju Zakona o zaštiti zraka („Narodne novine”, broj 178/04 i 60/08), odgovarajućim je propisima regulirana kakvoća naftnih derivata koji se smiju stavljati u promet na domaće tržište ili koji se koriste za vlastite potrebe.

Uvjeti za obavljanje trgovine na veliko i trgovine s inozemstvom za naftne derivate dodatno se uređuju Uredbom o uvjetima za obavljanje trgovine na veliko i trgovine s inozemstvom za određenu robu („Narodne novine“, br. 58/09 i 27/10).

U području sigurnosti opskrbe na hrvatskom tržištu nafte i naftnih derivata, u 2009. donijeti su sljedeći propisi:

- Odluka o količini i strukturi obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2009. godinu („Narodne novine“, br. 48/09),
- Uredba o pojedinim pitanjima u vezi djelatnosti Hrvatske agencije za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata („Narodne novine“, br. 64/09) i
- Plan osiguranja, dinamike formiranja i znavljanja obveznih zaliha nafte i naftnih derivata, organizacije skladištenja i regionalnog rasporeda („Narodne novine“, br. 149/09).

S ciljem osiguranja uvođenja naftnih derivata po najstrožim važećim zahtjevima kakvoće, u 2009. donijet je Program stavljanja u promet na domaće tržište motornog benzina i dizelskog goriva s količinom sumpora do najviše 10 mg/kg („Narodne novine“, br. 81/09). Tim propisom se dobavljačima tekućih naftnih goriva (pravne ili fizičke osobe koje se bave proizvodnjom, uvozom i trgovinom tekućim naftnim gorivima) propisuje obaveza stavljanja u promet goriva koja udovoljavaju EURO V zahtjevima kvalitete na benzinskim postajama na autocestama i državnim cestama, kao i u većim gradovima i turističkim središtima.

U travnju 2010. donijeta je Odluka o količini i strukturi obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2010. godinu („Narodne novine“, br. 41/10).

2.2.4 Biogoriva

Zakonodavni okvir

Tržište biogoriva i pripadajuće energetske djelatnosti reguliraju Zakon o energiji, Zakon o regulaciji energetskih djelatnosti i Zakon o biogorivima za prijevoz.

Zakonom o biogorivima za prijevoz uređuje se proizvodnja, trgovina i skladištenje biogoriva, korištenje biogoriva u prijevozu te donošenje programa, planova i mjera za poticanje proizvodnje i korištenja biogoriva u prijevozu. Svrha ovog Zakona je ostvarivanje ciljeva održivog razvoja u području prijevoza, smanjenje negativnih utjecaja na okoliš, poboljšanje sigurnosti opskrbe gorivom na ekološki prihvatljiv način, zadovoljavanje potreba kupaca za gorivom i ispunjavanje međunarodnih obveza Republike Hrvatske u području smanjenja emisija stakleničkih plinova. Ciljevi se namjeravaju postići poticanjem proizvodnje i korištenja biogoriva u prijevozu kao zamjene za dizelsko gorivo ili motorni benzin.

Nadalje, Uredbom o uvjetima za obavljanje trgovine na veliko i trgovine s inozemstvom za određenu robu dodatno se uređuju uvjeti za obavljanje trgovine na veliko i trgovine s inozemstvom, između ostalog i za biodizel.

U cilju uspostavljanja cjelovitog zakonodavnog okvira Zakonom o biogorivima se predviđa donošenje niza podzakonskih propisa. Tako je u travnju 2010. donijet Pravilnik o mjerama za poticanje korištenja biogoriva u prijevozu („Narodne novine“, br. 42/10) u kojem se propisuju mjere poticanja korištenja biogoriva u prijevozu i način njihovog provođenja. Osim toga tijekom 2010. očekuje se izmjena i dopuna Zakona o biogorivima u cilju potpunog usklađivanja s europskim propisima.

2.2.5 Toplinska energija

Zakonodavni okvir

Uređenje sektora toplinske energije Republike Hrvatske temelji se na Zakonu o energiji, Zakonu o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom, Zakonu o regulaciji energetske djelatnosti te podzakonskim propisima koji su donijeti temeljem navedenih Zakona.

U prosincu 2008. Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o visini tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom („Narodne novine“, br. 154/08) (u daljnjem tekstu: Odluka o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008.). Visine tarifnih stavki iz Odluke o visini tarifnih stavki u primjeni su od 1. siječnja 2009.

Tarifni sustav za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki

Upravno vijeće Hrvatske energetske regulatorne agencije donijelo je 23. prosinca 2008. Dopunu Tarifnog sustava za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 65/07 i 154/08) temeljem koje svi poslovni potrošači III. kategorije (dječji vrtići, škole, knjižnice, centri za socijalnu skrb, centri za odgoj i obrazovanje, domovi za učenike, crkve, sportski objekti, sportska društva, udruge, fakulteti, odgojno-obrazovne ustanove, domovi za starije i nemoćne) iz Odluke o visini tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom („Narodne novine“, br. 115/07 i 127/07) pripadaju tarifnoj grupi „kućanstva na centraliziranom toplinskom sustavu“, odnosno, „kućanstva na područnim toplanama (zasebnim kotlovnica)“ dvije godine od dana stupanja na snagu navedenih Dopuna Tarifnog sustava, a nakon toga roka prelaze u tarifnu grupu „industrija i poslovni potrošači na centraliziranom toplinskom sustavu“, odnosno, „industrija i poslovni potrošači na područnim toplanama (zasebnim kotlovnica)“ 2009. je bila prva godina primjene ove odredbe.

Odluka o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008.

Odlukom o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008. u gradovima Zagrebu, Osijeku, Sisku, Velikoj Gorici, Zaprešiću, Samoboru, Karlovcu, Slavanskom Brodu, Splitu, Varaždinu, Rijeci, Virovitici, Vinkovcima, Vukovaru i Požegi određena je visina tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom. Odluka o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008. primjenjivala se tijekom cijele 2009. i u ogrjevnoj sezoni 2009/2010. u svim prethodno navedenim gradovima.

Pravilnik o načinu raspodjele i obračunu troškova za isporučenu toplinsku energiju

Pravilnikom o načinu raspodjele i obračunu troškova za isporučenu toplinsku energiju propisuje se ugradnja uređaja za lokalnu razdiobu isporučene toplinske energije, uređaja za regulaciju odavanja topline i uređaja za mjerenje potrošnje toplinske energije te propisuju modeli raspodjele i obračuna troškova za isporučenu toplinsku energiju na zajedničkom mjerilu toplinske energije kupcima toplinske energije koji su vlasnici posebnih dijelova objekta koji predstavljaju samostalnu uporabnu cjelinu, a toplinsku energiju registriraju putem uređaja za lokalnu razdiobu isporučene toplinske energije ili mjere putem zasebnog uređaja za mjerenje potrošnje toplinske energije. Iskustva stečena 2009. u Republici Hrvatskoj u primjeni uređaja za lokalnu razdiobu isporučene toplinske energije na zajedničkom mjerilu toplinske energije ukazuju na mogućnost značajnih ušteda uslijed smanjene potrošnje toplinske energije, pogotovo kada se svi ili velika većina suvlasnika samostalnih uporabnih cjelina (stanova i poslovnih prostora) opredijeli za ugradnju tih uređaja. Međutim, postoje i slučajevi da se ugradnjom uređaja za lokalnu razdiobu isporučene toplinske energije nije postiglo očekivano smanjenje troškova za toplinsku energiju, pogotovo kada relativno veliki broj suvlasnika nije ugradio uređaje za lokalnu razdiobu isporučene toplinske energije nego se raspodjela i nadalje temelji na učešću površine pojedine stambene ili poslovne jedinice u ukupnoj površini objekta kojemu se toplinska energija isporučuje preko zajedničkog mjerila toplinske energije.

2.3 Značajniji događaji iz područja rada HERA-e

2.3.1 Električna energija

Na području električne energije tijekom 2009. aktivnost HERA-e uglavnom je bila usmjerena na:

- analizu prijedloga iznosa visina tarifnih stavki za djelatnost proizvodnje električne energije za tarifne kupce,
- praćenje pravila o vođenju i raspodjeli kapaciteta spojnih vodova te usklađenost režima dodjele kapaciteta s Uredbom (EZ) br. 1228/2003 i pripadajućim smjernicama. U tom smislu HERA je dala i suglasnost HEP-OPS-u na novi Pravilnik o dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta,
- prikupljanje i obradu podataka u vezi s djelatnostima energetske subjekata u svrhu nadzora nad razdvajanjem energetske djelatnosti i nad kvalitetom usluga energetske subjekata,
- izdavanje i produženje 14 dozvola za obavljanje energetske djelatnosti,
- izdavanje 12 rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije i
- rješavanje ukupno 105 predmeta, prigovora i žalbi kupaca na rad energetske subjekata.

U 2009. HERA je donijela Izmjene i dopune Metodologije za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu.

U okviru suradnje s ministarstvima i nadležnim inspekcijama HERA je u 2009. dala mišljenje na:

- Prijedlog za promjenu visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za proizvodnju električne energije, s iznimkom za povlaštene kupce, bez visine tarifnih stavki i
- Prijedlog Uredbe o izmjeni Uredbe o naknadama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.

2.3.2 Prirodni plin

Aktivnosti HERA-e u sektoru plina tijekom 2009. bile su sljedeće:

- izrada i donošenje Izmjena i dopuna Tarifnog sustava za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki,
- utvrđivanje prijedloga Pravilnika o organizaciji tržišta prirodnog plina,
- utvrđivanje prijedloga Mrežnih pravila plinskog distribucijskog sustava,
- izrada Pravilnika o naknadi za priključenje na plinski distribucijski ili transportni sustav i za povećanje priključnog kapaciteta,
- izrada Metodologije za pružanje usluga uravnoteženja prirodnog plina u plinskom sustavu,
- davanje mišljenja na prijedlog Općih uvjeta za opskrbu prirodnim plinom,
- davanje mišljenja na prijedlog Uredbe o izmjeni Uredbe o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom,
- davanje mišljenja na prijedlog Uredbe o izmjenama i dopunama Uredbe o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom,
- davanje mišljenja na prijedloge visine tarifnih stavki za djelatnosti:
 - transport prirodnog plina (jedno mišljenje),
 - skladištenje prirodnog plina (jedno mišljenje),
- izrada prijedloga visine tarifnih stavki za djelatnosti:
 - opskrba plinom (76 prijedloga),
- izdavanje 19 dozvola za obavljanje energetske djelatnosti, od čega je po jedna dozvola izdana za proizvodnju plina, isporuku i prodaju prirodnog plina iz vlastite proizvodnje, dobavu plina i organiziranje tržišta plina, te osam dozvola za distribuciju plina i sedam dozvola za opskrbu plinom,
- produženje 11 dozvola za obavljanje energetske djelatnosti distribucije plina i
- prijenos sedam dozvola za obavljanje energetske djelatnosti, od čega četiri dozvole za distribuciju plina i tri dozvole za opskrbu plinom.

U razdoblju od 1. siječnja 2010. do 31. svibnja 2010. ukupno su izdane tri dozvole za obavljanje energetske djelatnosti u sektoru plina, a produžena je jedna dozvola.

Osim navedenog, HERA je u svibnju 2010. utvrdila prijedlog Metodologije za pružanje usluga uravnoteženja prirodnog plina u plinskom sustavu koji je u postupku donošenja.

2.3.3 Nafta i naftni derivati

Aktivnosti HERA-e u sektoru nafte i naftnih derivata tijekom 2009. bile su sljedeće:

- izdavanje 50 dozvola za obavljanje energetske djelatnosti, od čega je jedna dozvola izdana za transport naftnih derivata produktovodima i drugim oblicima transporta, 35 dozvola za transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilom, pet dozvola za skladištenje nafte i naftnih derivata, četiri dozvole za trgovinu na veliko naftnim derivatima, četiri dozvole za trgovinu na veliko ukapljenim naftnim plinom (UNP) i jedna dozvola za trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije,
- produženje 55 dozvola za obavljanje energetske djelatnosti, od čega jedna dozvola za transport naftnih derivata produktovodima i drugim oblicima transporta, 44 dozvole za transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilom, četiri dozvole za skladištenje nafte i naftnih derivata i šest dozvola za trgovinu na veliko naftnim derivatima,

U razdoblju od 1. siječnja 2010. do 31. svibnja 2010. ukupno je izdano 12 dozvola za obavljanje energetske djelatnosti u sektoru nafte i naftnih derivata, a produženo je sedam dozvola.

2.3.4 Biogoriva

Aktivnosti HERA-e u sektoru biogoriva tijekom 2009. bile su sljedeće:

- izdavanje tri dozvole za obavljanje energetske djelatnosti, od čega je po jedna dozvola izdana za proizvodnju biogoriva, skladištenje biogoriva i trgovinu na veliko biogorivom,

U razdoblju od 1. siječnja 2010. do 31. svibnja 2010. produžena je jedna dozvola za obavljanje energetske djelatnosti u sektoru biogoriva. Pored toga, predstavnici HERA-e su sudjelovali u radu radne skupine za pripremu prijedloga nacrta izmjena i dopuna Zakona o biogorivima te nacrta prijedloga podzakonskih propisa koji su propisani Zakonom o biogorivima za prijevoz.

2.3.5 Toplinska energija

Tijekom 2009. HERA je u sektoru toplinske energije, a u vezi s postupanjem energetske subjekta te zaštitom kupaca toplinske energije, po zahtjevima Ministarstva, Državnog inspektorata, tijela uprave i samouprave, energetske subjekata, žalbama, prigovorima i zahtjevima kupaca, te po predstavkama pravnih i fizičkih osoba, dala više prijedloga, mišljenja, očitovanja, te donijela odgovarajuća rješenja.

Tijekom 2009. HERA je izdala devet, produžila jednu i prenijela tri dozvole za obavljanje energetske djelatnosti proizvodnje toplinske energije, distribucije toplinske energije i opskrbe toplinskom energijom.

Nadzor nad primjenom Tarifnog sustava za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom

Prema Odluci o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008. kojom je energetskim subjektima koji obavljaju energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom u Republici Hrvatskoj određena visina tarifnih stavki, svi energetski subjekti bili su dužni primijeniti visinu tarifnih stavki od 1. siječnja 2009. HERA je tijekom 2009. provela nadzor nad primjenom Tarifnog sustava i visine tarifnih stavki kod svih energetske subjekta za proizvodnju, distribuciju i opskrbu toplinskom energijom u Republici Hrvatskoj. O nalazima iz nadzora primjene Tarifnog sustava i visine tarifnih stavki donijeta su mišljenja koja su objavljena na internetskoj stranici HERA-e.

HERA je provela nadzor nad primjenom Tarifnog sustava za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, sukladno ovlaštenjima koje ima temeljem članka 29. stavka 7. Zakona o energiji i članka 9. stavka 1. podstavka 3., 8. i 13. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti. HERA je utvrdila da odredbe Tarifnog sustava za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 57/06, 88/06, 105/06, 116/06, 55/07, 65/07 - pročišćeni tekst i 154/08) te Odluke o visini tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom („Narodne novine“, br. 154/08) na propisani način primjenjuju: energetski subjekt TEHNOSTAN d.o.o. iz Vukovara, energetski subjekt TERMOPLIN d.d. iz Varaždina, energetski subjekt

TOPLANA d.o.o. iz Karlovca, energetska subjekt VIRKOM d.o.o. iz Virovitice, energetska subjekt TEKIJA d.o.o. iz Požege, energetska subjekt VINKOVAČKI VODOVOD I KANALIZACIJA d.o.o. iz Vinkovaca, energetska subjekt BROD-PLIN d.o.o. iz Slavenskog Broda i energetska subjekt HEP TOPLINARSTVO d.o.o. iz Zagreba, dok su kod energetska subjekta ENERGO d.o.o. iz Rijeke i energetska subjekta HVIDRA d.o.o. iz Splita utvrđeni određeni nedostaci.

2.3.6 Međunarodna suradnja

Od svog osnivanja 2005. HERA ostvaruje aktivnu međunarodnu suradnju kako s regulatorima iz država u regiji, tako i s regulatorima zemalja članica Europske unije, a najveći dio suradnje odvija se kroz članstvo u udruženjima regulatornih tijela na europskoj razini, odnosno razini europskih regija te radu u stručnim radnim skupinama tih udruženja.

U okviru međunarodne suradnje u 2009. posebno treba istaknuti sudjelovanje HERA-e u radu Regulatornog odbora Energetske zajednice zemalja jugoistočne Europe – ECRB (*Energy Community Regulatory Board*) te radnim skupinama ECRB-a: EWG (*Electricity Working Group*), CWG (*Customer Working Group*), CAO IG (*Coordinated Auction Office Implementation Group*) i GWG (*Gas Working Group*) kao i u radu Atenskog foruma (električna energija) i Forum za plin.

HERA je promatrač u Europskom udruženju regulatora za električnu energiju i plin - ERGEG (*European Regulatory Group for Electricity and Gas*) i njegovim radnim skupinama, na čijim sastancima su prisustvovali njeni predstavnici. HERA-ini predstavnici su sudjelovali i u radu Firentinskog (električna energija) i Madridskog (plin) foruma - jednim od najvažnijih skupova u Europi na kojima se raspravlja o regulaciji energetska sektora i tržištu energije.

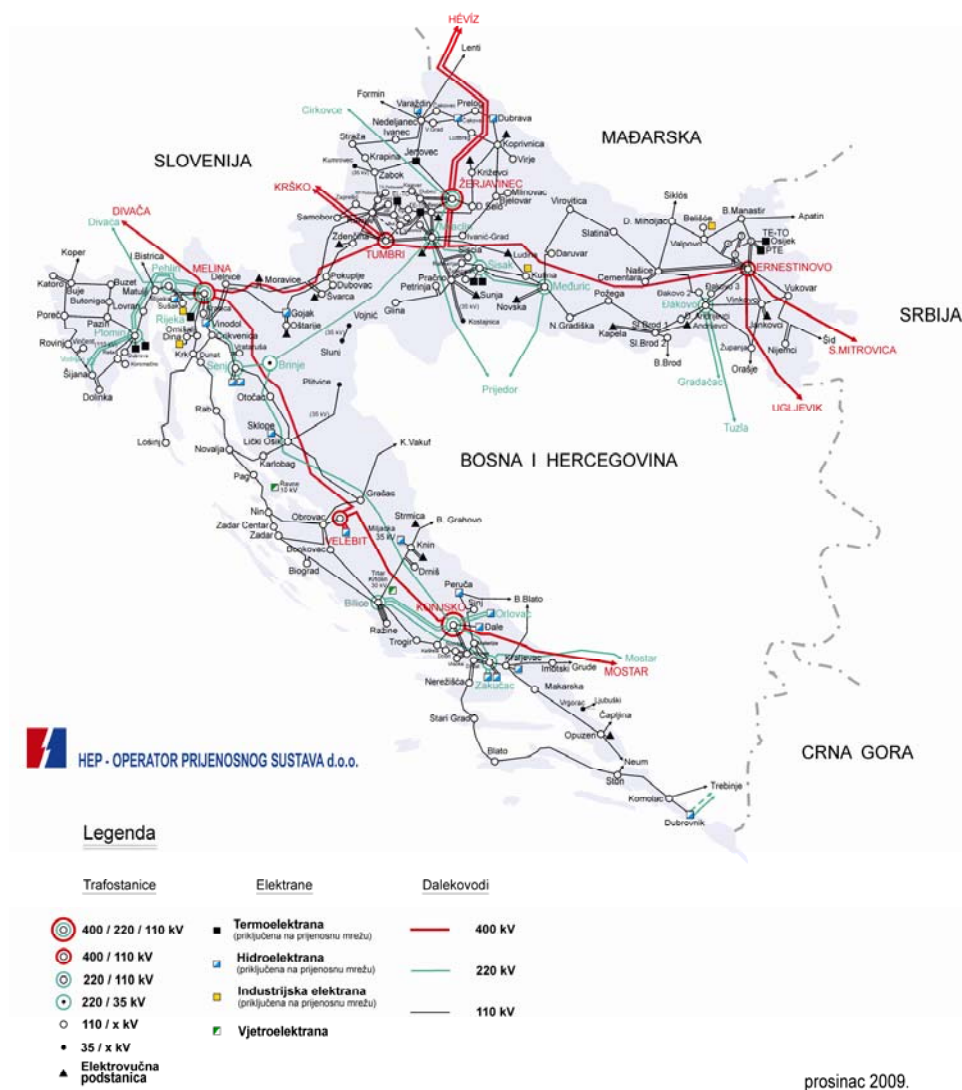
HERA je sudjelovala u radu Mediteranskog udruženja regulatora za električnu energiju i plin - MEDREG (*Mediterranean Working Group on Electricity and Natural Gas*), a njeni predstavnici aktivni su članovi stalnih radnih skupina o institucionalnim pitanjima, električnoj energiji te obnovljivim izvorima energije, okolišu i energetska učinkovitosti. Od samog osnivanja Hrvatske energetska regulatorne agencije predstavnici HERA-e članovi su stalnih odbora za izdavanje dozvola, tarife i odbora predsjednika kao i radnih skupina za pravnu regulativu i plin Udruženja regionalnih energetska regulatora ERRA (*Energy Regulators Regional Association*).

3 REGULIRANE DJELATNOSTI I RAZVOJ TRŽIŠTA ELEKTRIČNE ENERGIJE

3.1 Regulirane djelatnosti

3.1.1 Prijenosni i distribucijski sustav

Prijenos električne energije i distribucija električne energije su regulirane djelatnosti koje se obavljaju kao javne usluge. U Republici Hrvatskoj postoji jedan operator prijenosnog sustava (HEP-OPS). HEP-OPS je nadležan za sigurnost i pouzdanost rada elektroenergetskog sustava te ispravnu koordinaciju rada sustava proizvodnje, prijenosa i distribucije. Prijenosna elektroenergetska mreža i proizvodni objekti za čiji pogon je nadležan HEP-OPS prikazana je na slici 3.1.1. Osnovni podaci o prijenosnoj mreži dani su u tablici 3.1.1.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.1.1. Shema prijenosne mreže i proizvodnih objekata hrvatskog elektroenergetskog sustava

Tablica 3.1.1. Temeljni podaci o prijenosnoj mreži, stanje na dan 31. 12. 2009.

Tip podatka/naponska razina	400 kV	220 kV	110 kV	SN	UKUPNO
Duljina vodova [km]	1.159	1.417	4.809	111	7.497
Transformatorske stanice [kom.]	5	6	114	0	125
Instalirana snaga [MVA]	4.100	2.120	4.880	0	11.100

Izvor: HEP-OPS

Osnovni podaci o prijenosnoj mreži dani su u tablici HEP-ODS je jedini operator distribucijskog sustava u Republici Hrvatskoj. Na slici 3.1.2. prikazano je teritorijalno ustrojstvo 21 distribucijskog područja HEP-ODS-a.

Izvor: HEP-ODS

Slika 3.1.2. Distribucijska područja HEP- ODS-a

U tablicama 3.1.2., 3.1.3. i 3.1.4 prikazane su osnovne značajke distribucijske mreže HEP-ODS-a.

Tablica 3.1.2. Duljine vodova po naponskim razinama u 2009.

Naponska razina	Duljina [km]
Vodovi 110 kV	77,9
Vodovi 35 i 30 kV	4.725,1
Vodovi 20 kV	5.030,7
Vodovi 10 kV	30.341,5
Mreža 0,4 kV	62.558,9
Kućni priključci	30.204,0
Ukupno	132.938,2

Izvor: HEP-ODS

Tablica 3.1.3. Transformatorske stanice po naponskim razinama u 2009.

Naponska razina	Vlastite	Zajedničke*	Ukupno
Trafostanice 110/ 30 i 110/35 kV	0	30	30
Trafostanice 110/35(30)/10(20) kV	0	29	29
Trafostanice 110/10(20) kV	8	37	45
Trafostanice 35(30)/10(20) kV	324	24	348
Trafostanice 20/0,4 kV	3.421	299	3.720
Trafostanice 10/0,4 kV	20.916	1.676	22.592
Ukupno	24.669	2.095	26.764

* Vlasništvo HEP-OPS-a i/ili kupaca

Izvor: HEP-ODS

Tablica 3.1.4. Transformatori po naponskim razinama u 2009.

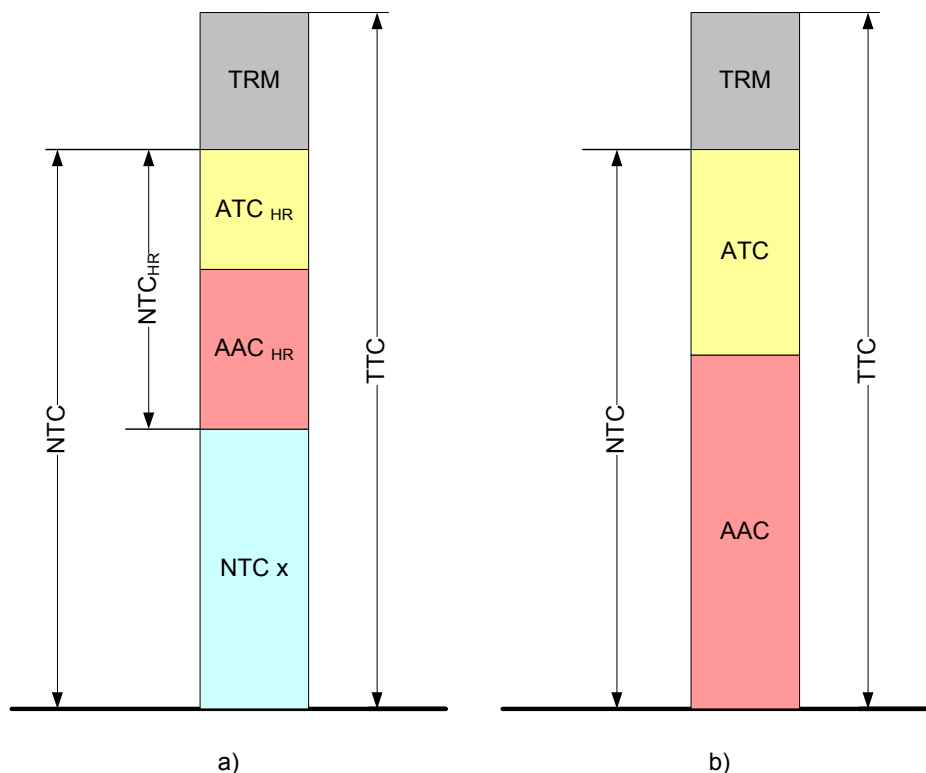
Naponska razina	Instalirana snaga [MVA]	Broj
Transformatori 110 kV	2.192,0	70
Transformatori 30 i 35 kV	4.416,6	691
Transformatori 20 kV	1.028,7	3.709
Transformatori 10 kV	6.532,7	21.987
Ukupno	14.170,0	26.457

Izvor: HEP-ODS

3.1.2 Prekogраниčni kapaciteti i upravljanje zagušenjima

U skladu s člankom 10. stavkom 2. podstavkom 1. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti HERA, u suradnji s regulatornim tijelima susjednih država s kojima postoje veze elektroenergetskih sustava, prati posebice pravila o vođenju i raspodjeli kapaciteta spojnih vodova te ustroj kojim se rješava zagušenje unutar nacionalne prijenosne mreže/sustava.

Na slici 3.1.3.a prikazano je načelo dodjele prekograničnih prijenosnih kapaciteta za granice s Republikom Srbijom, Republikom Slovenijom te Bosnom i Hercegovinom. Hrvatski dio raspoloživog prijenosnog kapaciteta za dražbu (ATC_{HR}) određuje se kao ukupni prijenosni kapacitet (TTC) koji je utvrđen u suglasnosti sa susjednim operatorom prijenosnoga sustava, umanjeno za granicu pouzdanosti prijenosa (TRM), umanjeno za neto prijenosni kapacitet koji pripada susjednom operatoru prijenosnog sustava (NTC_x) i umanjeno za prethodno dodijeljeni kapacitet (AAC_{HR}). Načelo dodjele na bilateralnim dražbama prikazano je na slici 3.1.3.b. Na dražbi se dodjeljuje raspoloživi kapacitet (ATC) koji se određuje kao ukupni prijenosni kapacitet (TTC) umanjeno za granicu pouzdanosti prijenosa (TRM) i umanjeno za prethodno dodijeljeni kapacitet (AAC).

Slika 3.1.3. Načela određivanja prekograničnih prijenosnih kapaciteta

HEP-OPS od siječnja 2007. primjenjuje Pravila o dodjeli i korištenju prekogranične prijenosne moći. U prosincu 2008. donijet je novi Pravilnik o dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta (dalje: Pravilnik), kojeg je odobrila HERA, smatrajući da su u njemu otklonjeni nedostaci dotadašnjih Pravila koja nisu bila u potpunosti usklađena s Uredbom EC 1228/2003 i pripadajućim smjernicama za upravljanje zagušenjima.

Budući da je Pravilnik odobren nakon godišnje dodjele za 2009., na godišnjoj razini na svim granicama kapacitet je dodijeljen bez dražbe. Prekogranični prijenosni kapaciteti za sve smjerove za hrvatski dio NTC vrijednosti dodijeljeni na godišnjoj razini, za razdoblje od 1. 1. 2009. do 31. 12. 2009., prikazani su u tablici 3.1.5. Za svaki smjer podnesen je samo jedan zahtjev i dodijeljen je sav raspoloživi kapacitet. Međunarodne oznake pojedinih država su HR (Republika Hrvatska), SI (Republika Slovenija), HU (Republika Mađarska), BA (Bosna i Hercegovina) i RS (Republika Srbija).

Tablica 3.1.5. Kapaciteti dodijeljeni na godišnjoj razini po granicama za 2009.

Smjer			Raspoloživo [MW]	Traženo [MW]	Broj zahtjeva	Dodijeljeno [MW]
HR	←	BA	175	175	1	175
HR	→	BA	175	175	1	175
HR	←	SI	250	250	1	250
HR	→	SI	250	250	1	250
HR	←	RS	50	50	1	50
HR	→	RS	50	50	1	50
HR	←	HU	300	300	1	300
HR	→	HU	100	100	1	100
Uvoz			775	775	–	775
Izvoz			575	575	–	575

Izvor: HEP-OPS

Tijekom 2009. HEP-OPS na granicama s Republikom Slovenijom, Republikom Srbijom te Bosnom i Hercegovinom provodi mjesečne dražbe za svoj dio ATC-a (preostalog kapaciteta). Mađarski operator prijenosnog sustava MAVIR je provodio zajedničke mjesečne dražbe za ukupni ATC na hrvatsko-mađarskoj granici.

HEP-OPS od travnja 2009. započinje s dnevnim dražbama svog dijela ATC-a na granicama s Republikom Slovenijom, Republikom Srbijom te Bosnom i Hercegovinom.

Na unutardnevnoj razini kapacitet se dodjeljuje u skladu s vremenom pristizanja zahtjeva, do popune ATC-a (*first come-first served*).

U sklopu priprema za novi režim dodjele prekograničnih prijenosnih kapaciteta na spojnim vodovima između Republike Hrvatske i Republike Mađarske, HEP-OPS je pripremio novi prijedlog Pravilnika o dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta te zajedno s MAVIR-om, pripremio prijedlog Bilateralnih pravila za godišnje i mjesečne dražbe na hrvatsko-mađarskoj granici i prijedlog Bilateralnih pravila za dnevne dražbe na hrvatsko-mađarskoj granici. HERA je u studenom 2009. dala prethodnu suglasnost na prijedlog Pravilnika.

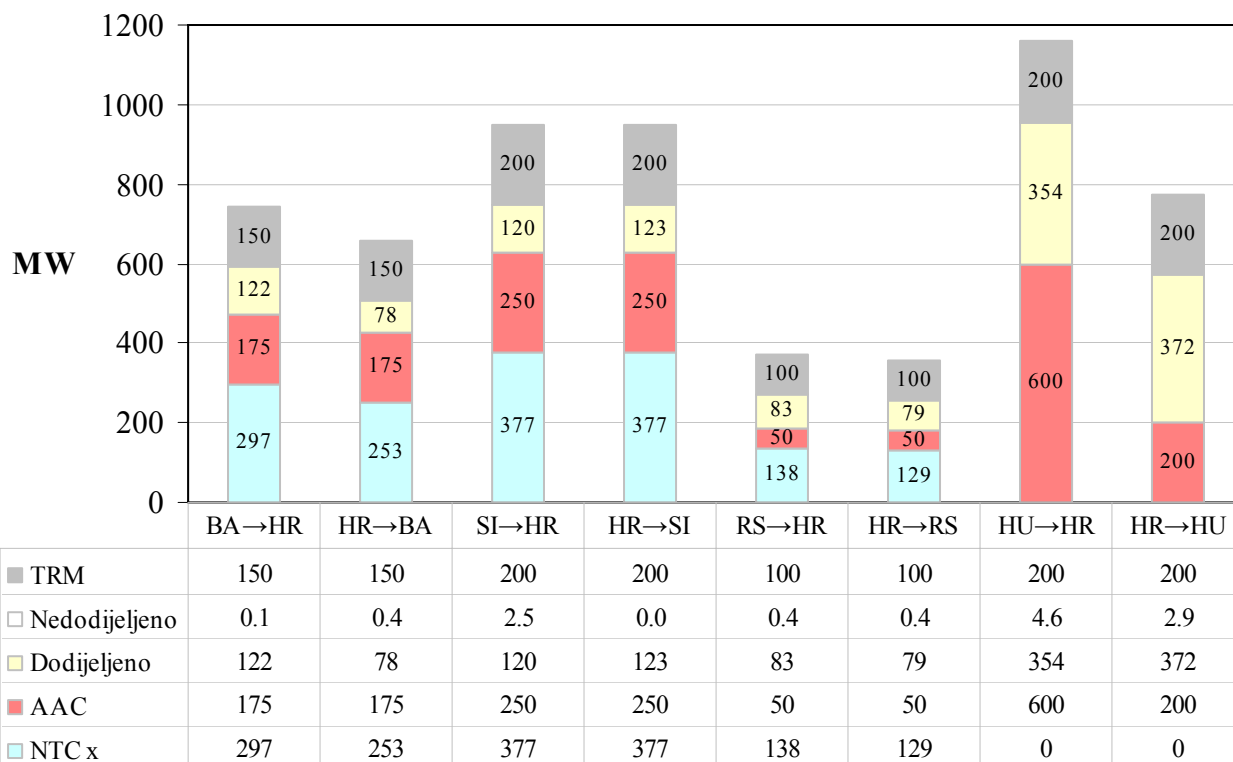
Prosječne zimske i ljetne vrijednosti prekograničnog neto kapaciteta NTC (*Net Transfer Capacity*) za 2008. i 2009. prikazane su u tablici 3.1.6. Zimske vrijednosti odnose se na siječanj, veljaču, ožujak, listopad, studeni i prosinac, dok se ljetne vrijednosti odnose na travanj, svibanj, lipanj, srpanj, kolovoz i rujanj.

Tablica 3.1.6. Prosječne zimske i ljetne vrijednosti NTC po granicama za 2008. i 2009. [MW]

Zimske vrijednosti						Ljetne vrijednosti					
Smjer			2008.	2009.	Promjena	Smjer			2008.	2009.	Promjena
HR	←	BA	567	595	5%	HR	←	BA	547	592	8%
HR	→	BA	488	528	8%	HR	→	BA	463	483	4%
HR	←	SI	825	750	-9%	HR	←	SI	808	758	-6%
HR	→	SI	850	750	-12%	HR	→	SI	783	758	-3%
HR	←	RS	213	300	41%	HR	←	RS	125	250	100%
HR	→	RS	225	267	19%	HR	→	RS	200	250	25%
HR	←	HU	925	1000	8%	HR	←	HU	833	917	10%
HR	→	HU	400	567	42%	HR	→	HU	300	583	94%
Uvoz			2530	2645	5%	Uvoz			2313	2517	9%
Izvoz			1963	2112	8%	Izvoz			1747	2075	19%

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.1.4. prikazuje prosječne vrijednosti veličina prekograničnih prijenosnih kapaciteta po granicama u 2009. Najmanja prosječna vrijednost NTC-a za uvoz i izvoz je na granici s Republikom Srbijom, dok je najveća prosječna vrijednost NTC-a za uvoz na granici s Republikom Mađarskom. Najveća prosječna vrijednost NTC-a za izvoz je na granici s Republikom Slovenijom. Najveći prosječni ATC za uvoz i izvoz je na granici s Republikom Mađarskom.

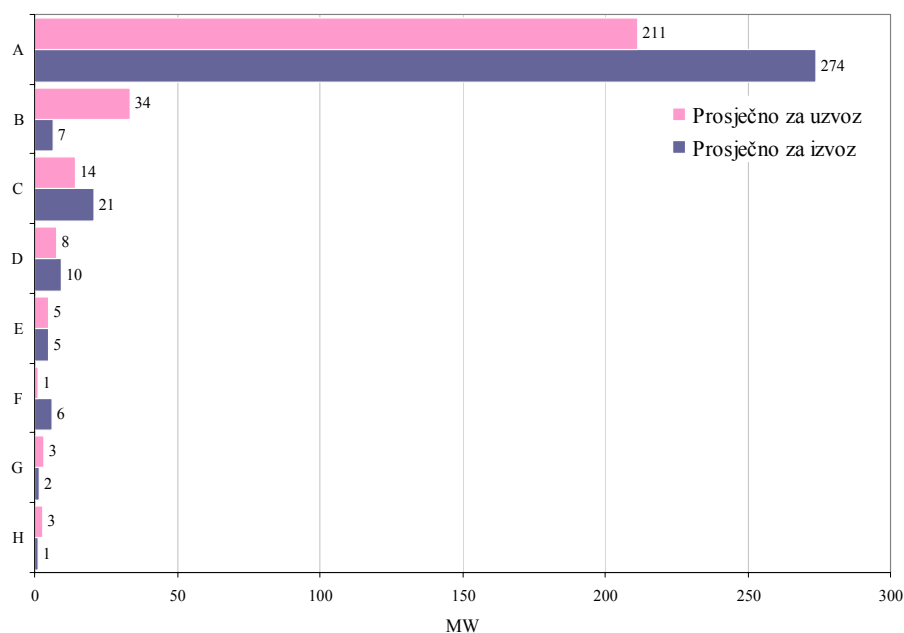

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.1.4. Prosječne vrijednosti prekograničnih prijenosnih kapaciteta po granicama u 2009.

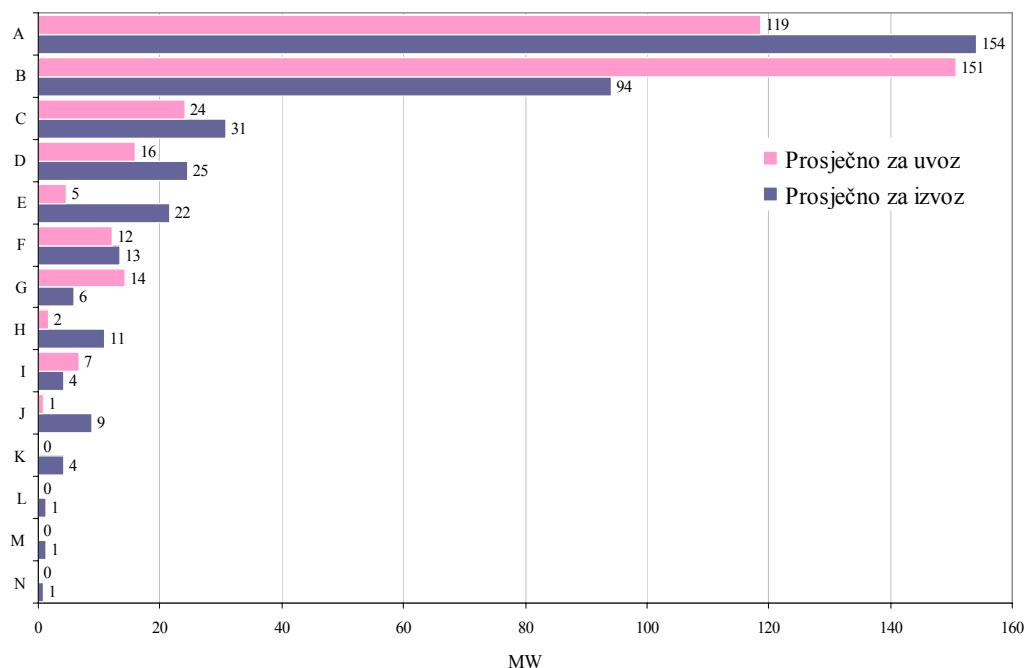
Prosječni godišnji NTC za uvoz u 2009. iznosio je 2.581 MW, dok je za izvoz iznosio 2.093 MW. Prosječne dodijeljene vrijednosti za uvoz u Republiku Hrvatsku iznosile su 679 MW, a za izvoz iz Republike Hrvatske 651 MW.

Slika 3.1.5. i slika 3.1.6. prikazuju prosječne dodijeljene kapacitete na mjesečnim dražbama po sudionicima na granicama sa Republikom Slovenijom, Republikom Srbijom, Bosnom i Hercegovinom i Republikom Mađarskom. Na granicama s Republikom Slovenijom, Republikom Srbijom te Bosnom i Hercegovinom primjetna je dominacija jednog sudionika, slika 3.1.5. Na granici s Republikom Mađarskom primjetna je dominacija dva sudionika, slika 3.1.6.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.1.5. Ukupno dodijeljeni kapaciteti na mjesečnim dražbama po sudionicima na granicama s Republikom Slovenijom, Republikom Srbijom i Bosnom i Hercegovinom u 2009.

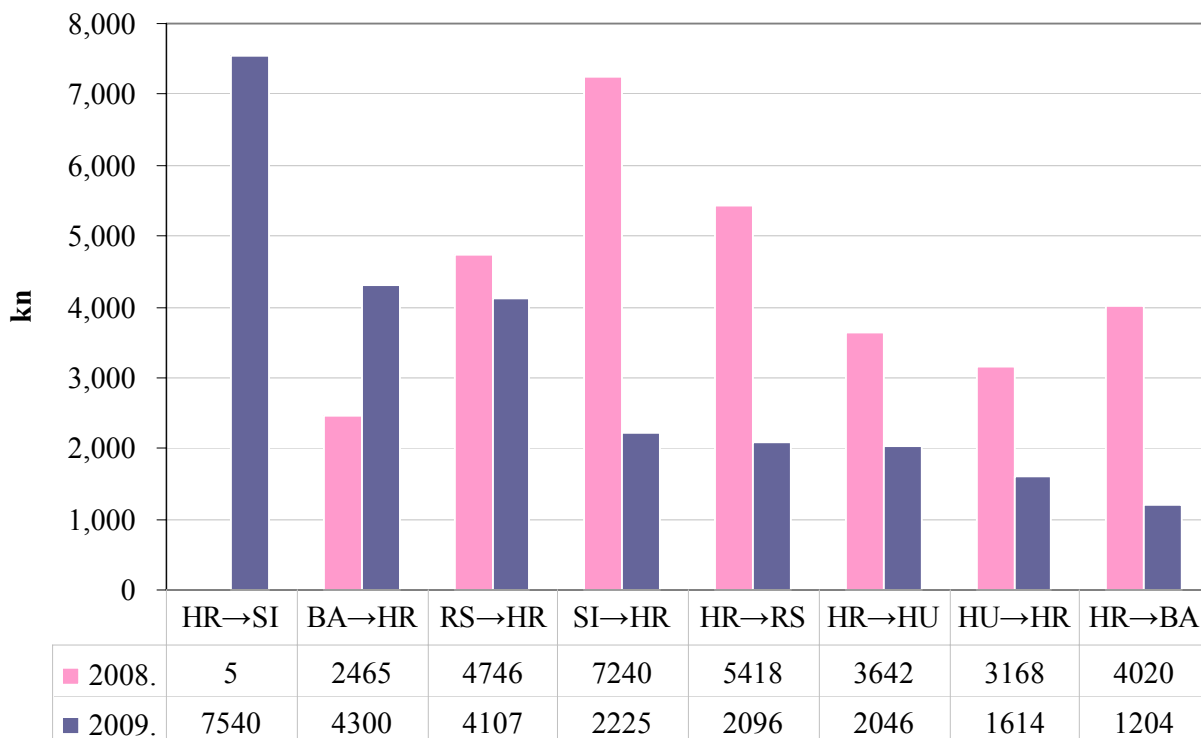

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.1.6. Ukupno dodijeljeni kapaciteti na mjesečnim dražbama po sudionicima na granici s Republikom Mađarskom u 2009.

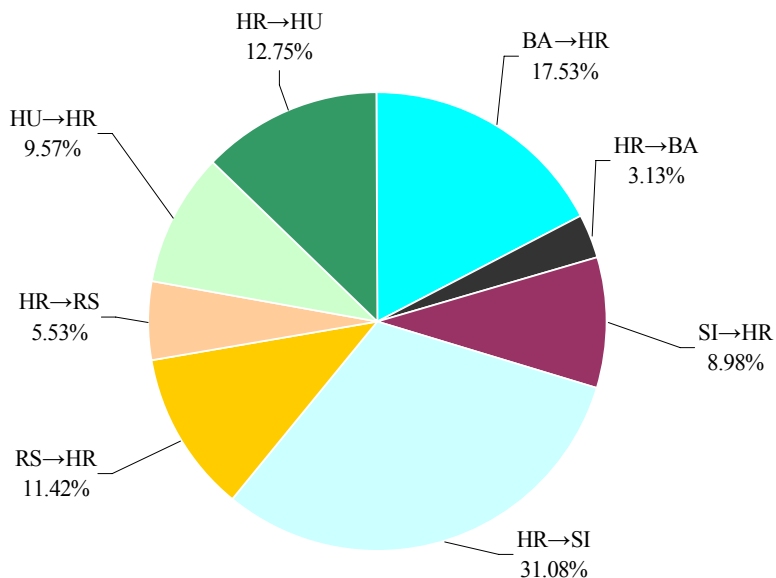
Ukupni prihod od mjesečnih dražbi u 2009. iznosio je 35,85 milijuna kuna. Najveći prihod u 2009. ostvaren je na smjeru Hrvatska-Slovenija, 11,12 milijuna kuna, što je posljedica zarade od 5,6 milijuna kuna u ožujku 2009. Na spomenutom smjeru u ožujku je ostvarena cijena od 37.328 kn/MW, a prosječna cijena za sve mjesece bila je 7.540 kn/MW, slika 3.1.7. Na

granici sa Republikom Slovenijom ostvareno je 31% ukupnih prihoda od zagašenja, slika 3.1.8.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.1.7. Prosječne cijene jednog MW na mjesečnim dražbama po granicama u 2008. i 2009.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.1.8. Struktura prihoda HEP-OPS-a od mjesečnih dražbi po smjerovima za prekogranične prijenosne kapacitete u 2009.

HEP-OPS od travnja 2009. započinje s dnevnim dražbama svog dijela ATC-a na granicama s Republikom Slovenijom, Republikom Srbijom te Bosnom i Hercegovinom. Dnevne dražbe na granici s Republikom Srbijom provodile su se samo dva dana, a obustavljene su zbog tehničkih problema na strani susjednog operatora i potrebe potpisivanja novog sporazuma između HEP-OPS-a i EMS-a koji bi detaljnije obuhvatio proces dnevnih dražbi. Na granici s Republikom Mađarskom nisu se održavale dnevne dražbe. Ukupan prihod HEP-OPS-a od dnevnih dražbi je iznosio 74.763 kn.

Tablica 3.1.7. Prihod HEP-OPS-a od dnevnih dražbi u 2009.

Mjesec	Broj sudionika	Prihod [kn]
travanj	5	64.907
svibanj	4	4.850
lipanj	4	510
srpanj	4	1.165
kolovoz	2	90
rujan	2	180
listopad	2	170
studeni	2	46
prosinac	6	7.151
UKUPNO		74.763

Izvor: HEP-OPS

Potrebno je naglasiti dosadašnju dobru suradnju HEP-OPS-a i HERA-e u pogledu nadzora dodjele kapaciteta. HEP-OPS svaki mjesec HERA-i dostavlja Excel datoteku s rezultatima mjesečnih dražbi, izvještaje o izračunu mjesečnih vrijednosti neto prijenosnog kapaciteta (NTC) te izvještaje o dnevnim dražbama u Excel datotekama. HERA je razvila bazu podataka i aplikacije pomoću kojih prati proračun NTC vrijednosti, te dodjelu i korištenje kapaciteta. U sljedećem razdoblju postupno će se povećavati opseg nadzora nad određivanjem NTC vrijednosti i nad korištenjem dodijeljenih kapaciteta. Također će se napraviti određeni pomaci u smislu dostave podataka. U okviru Energetske zajednice, radne grupe za električnu energiju ECRB-EWG, u 2009. započeo je projekt „Market Monitoring“, čija je svrha obuka regulatora za nadzor izračuna, dodjele i korištenja prekograničnih prijenosnih kapaciteta.

3.1.3 Regulacija prijenosa i distribucije

3.1.3.1 Tarife za korištenje prijenosne i distribucijske mreže

U lipnju 2008. HERA je temeljem Zakona o energiji dala mišljenje na prijedlog visine tarifnih stavki za energetske djelatnosti prijenosa električne energije i distribucije električne energije. Odluku o visini tarifnih stavki koja je stupila na snagu 1. srpnja 2008. donijela je Vlada Republike Hrvatske, a u 2009. nije bilo promjene iznosa tarifa. Tablica 3.1.8. daje prikaz prosječnih cijena za prijenos i distribuciju po polugodištima 2008., kao i za 2009., po kategorijama kupaca. Iznosi prosječnih cijena određeni su prema realiziranim prihodima po kategorijama kupaca, dobivenim primjenom odgovarajućih tarifnih stavki iz tarifnih sustava, te ostvarenoj potrošnji električne energije.

Tablica 3.1.8. Ostvarena prosječna cijena za prijenos i distribuciju po polugodištima 2008. te 2009.

Kategorija kupaca	Prosječna cijena za prijenos			Prosječna cijena za distribuciju		
	I. pol. 2008. [lp/kWh]	II. pol. 2008. [lp/kWh]	2009. [lp/kWh]	I. pol. 2008. [lp/kWh]	II. pol. 2008. [lp/kWh]	2009. [lp/kWh]
Poduzetništvo - kupci na VN	5,1	5,5	6,0	–	–	
Poduzetništvo - kupci na SN	6,9	7,0	7,0	7,2	13,1	13,4
Poduzetništvo - kupci na NN	6,7	7,6	7,5	21,9	22,7	23,7
Kućanstva (kupci na NN)	5,2	7,4	7,4	23,8	20,4	20,6
Prosjek svih kupaca	6,0	7,3	7,3	18,4	19,4	19,8

Metoda koja se koristi za utvrđivanje troškova operatora mreže u Tarifnom sustavu za prijenos električne energije, bez visine tarifnih stavki i Tarifnom sustavu za distribuciju električne energije, bez visine tarifnih stavki, koje je HERA donijela u prosincu 2006., je metoda priznatih troškova. Osnovne značajke metode priznatih troškova su:

- priznavanje opravdanih troškova poslovanja energetsom subjektu,
- priznavanje razumnog roka povrata uloženi sredstava energetsom subjektu,
- pridjeljivanje (alokacija) troškova korisnicima razmjerno iznosu u kojem ih izazivaju i
- trajanje regulatornog razdoblja od godinu dana.

Jedan od bitnih čimbenika i preduvjeta za mogućnost primjene ove metode je plan ulaganja u razvoj mreža u budućem regulatornom razdoblju.

Sukladno tome, temeljem Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, a nakon analize s tehničkog i ekonomsko-financijskog stajališta, HERA je u svibnju 2008. dala suglasnost HEP-OPS-u i HEP-ODS-u na prijedloge Trogodišnjeg plana razvoja i izgradnje prijenosne mreže za razdoblje 2008. - 2010. i Trogodišnjeg plana razvoja i izgradnje distribucijske mreže za razdoblje 2008. - 2010.

Tablice 3.1.9. i 3.1.10. daju prikaz ostvarenih investicija HEP-OPS-a i HEP-ODS-a u razdoblju 2005.-2009.

Tablica 3.1.9. Prikaz ostvarenih investicija HEP-OPS-a u razdoblju 2005.-2009.

Vrsta investicije	Ostvareno [mil. kn]				
	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Priprema investicija	10,9	8,3	11,4	16,9	14,5
Zamjene i rekonstrukcije	58,9	59,4	129,0	151,9	127,7
Revitalizacije	0,0	0,0	–	0,5	0,3
Sanacije i obnove	12,0	24,0	10,6	3,1	0,0
Novi objekti	281,4	224,4	169,3	180,6	280,6
Ostala imovina	31,2	46,9	16,7	2,6	0,8
Ukupno:	394,4	363,0	337,0	355,6	423,9

Izvor: HEP-OPS

Tablica 3.1.10. Prikaz ostvarenih investicija HEP-ODS-a u razdoblju 2005.-2009.

Vrsta investicije	Ostvareno [mil. kn]				
	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Priprema investicija	25,2	13,2	19,6	26,3	20,7
Zamjene i rekonstrukcije	251,2	218,0	225,3	121,2	99,4
Revitalizacije	13,4	4,6	4,3	2,7	1,0
Sanacije i obnove	73,4	72,4	101,8	68,6	11,4
Novi objekti	252,3	231,4	267,2	153,5	139,7
Ostale investicije	212,8	163,5	157,1	118,2	83,9
Elektroenergetski uvjeti i priključenje	427,9	560,7	597,0	608,5	475,1
Razvoj	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno:	1.258,5	1.263,8	1.372,3	1.099,0	831,3

Izvor: HEP-ODS

HEP-OPS je u 2009. investirao 423,9 milijuna kuna, dok je razina investicija u HEP-ODS-u bila 831,3 milijuna kuna, pri tome je na ime elektroenergetskih uvjeta i priključenja investirano 475,1 milijuna kuna.

Pregled značajnijih kapitalnih objekata HEP-OPS-a puštenih u pogon 2009. dan je u tablici 3.1.12.

Tablica 3.1.11. Pregled značajnijih kapitalnih objekata HEP-OPS-a puštenih u pogon u 2009.

Naziv objekta
Novi nadzemni vod 110 kV Plomin – Raša 1 (dionica Dubrova – Raša)
Novi kabel 110 kV Osijek 3 – Osijek 4
Nova trafostanica 110/10(20) kV Osijek 4
Novo postrojenje 30/110 kV u VE Vrataruša (dvojna nadležnost)
Dogradnja spojno-mjernog polja 220 kV u TS 220/110 kV Đakovo
Dogradnja transformatorskog polja 110 kV u TS 110/35/10 kV Švarča
Dogradnja vodnog polja 110 kV u TS 110/20 kV Botinec

Izvor: HEP-OPS

3.1.3.2 Kvaliteta opskrbe električnom energijom

Kvaliteta opskrbe električnom energijom definira se i prati s obzirom na:

- kvalitetu usluga,
- pouzdanost napajanja i
- kvalitetu napona.

Kvaliteta usluga ili komercijalna kvaliteta odnosi se na kvalitetu usluga korisnicima mreže na mjestu preuzimanja odnosno predaje električne energije.

Pouzdanost napajanja ili stalnost opskrbe definira se kao sposobnost mreže da osigura stalnost napajanja električnom energijom u određenom vremenskom razdoblju, a iskazuje se pokazateljima broja i trajanja prekida napajanja.

Kvaliteta napona definira se kao stalnost fizikalnih značajki napona u odnosu na normirane vrijednosti (efektivna vrijednost, frekvencija, valni oblik, simetričnost faznih vrijednosti napona i dr.).

Pouzdanost napajanja i kvaliteta napona predstavljaju tehničke aspekte kvalitete opskrbe električnom energijom.

Tijekom 2009. HEP-OPS je zadovoljio potrebe hrvatskih kupaca za električnom energijom, bez značajnijih poremećaja u opskrbi te unutar propisanih granica normiranih tehničkih vrijednosti napona i frekvencije. Tablica 3.1.12. prikazuje prekide isporuke električne energije i njihovo trajanje te procijenjenu neisporučenu električnu energiju u mreži HEP-OPS-a u 2008. i 2009.

Tablica 3.1.12. Prekidi i trajanje prekida isporuke električne energije HEP-OPS-a u 2008. i 2009.

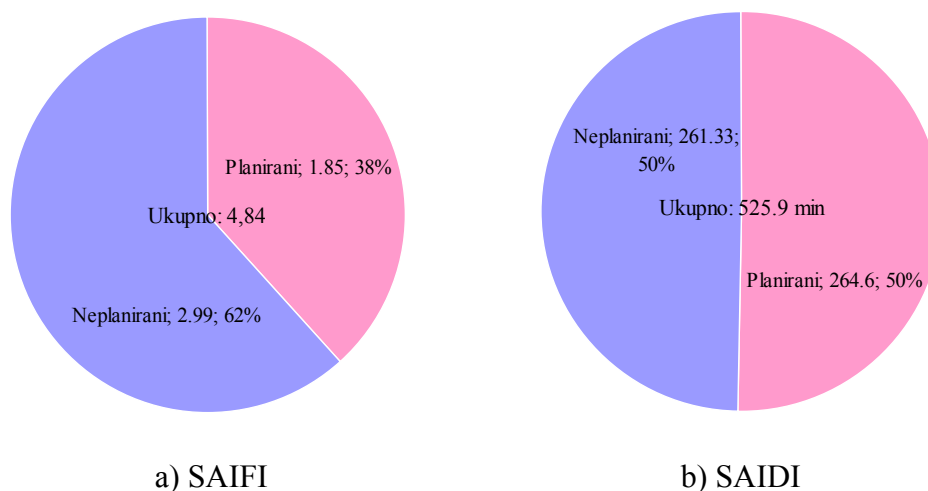
Godina	Broj prekida napajanja	Trajanje prekida napajanja [min]	Procijenjena neisporučena električna energija [MWh]
2008.	131	4.844	666,3
2009.	144	7.676	1840,44

Izvor: HEP-OPS

HEP-ODS je početkom 2006. uspostavio u svim distribucijskim područjima sustav za praćenje prekida napajanja. U sustav se na temelju dnevnika pogonskih događaja ručno unose prekidi dulji od tri minute. Pokazatelji pouzdanosti napajanja koji se sustavno prate su pokazatelj prosječnog godišnjeg broja prekida po kupcu SAIFI (*System Average Interruption Frequency Index*) i pokazatelj prosječnog ukupnog godišnjeg trajanja prekida po kupcu SAIDI (*System Average Interruption Duration Index*).

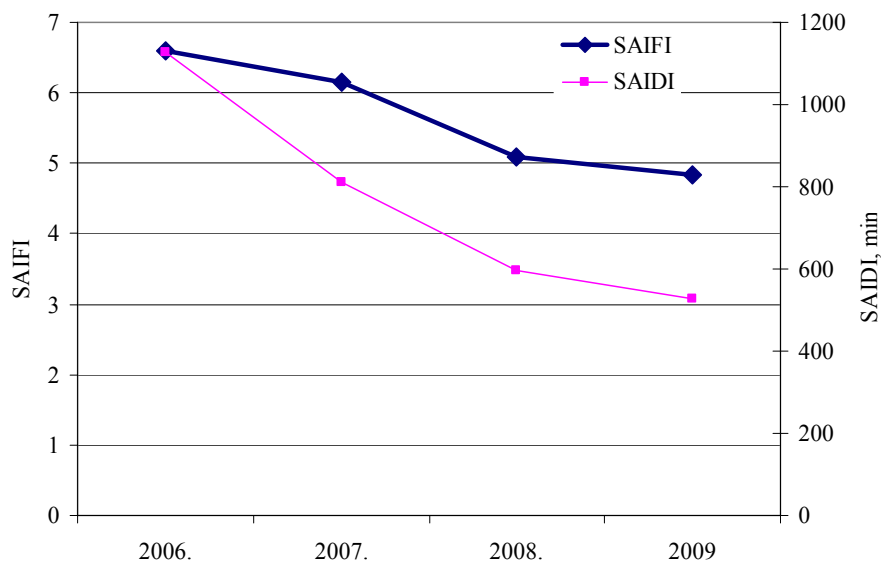
Program omogućuje analizu upisanih prekida i njihovu statističku obradu temeljem koje su dobiveni pokazatelji pouzdanosti napajanja. Planirani prekidi uzrokovani su otklanjanjem posljedica kvara, redovitim održavanjem, izgradnjom objekata i mreže, otklanjanjem posljedica kvara uzrokovanog višom silom, otklanjanjem posljedica kvara uzrokovanog djelovanjem trećih, održavanjem postrojenja trećih, izgradnjom objekata i mreže trećih te prekidima u napojnoj mreži. Neplanirani ili prisilni prekidi uzrokovani su kvarovima u distribucijskoj mreži, kvarovima uzrokovanim djelovanjem trećih, višom silom te prekidima u napojnoj mreži.

Slika 3.1.9. prikazuje vrijednosti pokazatelja pouzdanosti napajanja za 2009., dok slika 3.1.10. prikazuje trend kretanja pokazatelja pouzdanosti napajanja u HEP-ODS-u od 2006. do 2009.

Izvor: HEP-ODS

Slika 3.1.9. Pokazatelji pouzdanosti napajanja u HEP-ODS-u za 2009.

Izvor: HEP-ODS

Slika 3.1.10. Trend kretanja pokazatelja pouzdanosti napajanja u HEP-ODS-u od 2006. do 2009.

U cilju uspostave sustavnog praćenja kvalitete napona HEP-ODS je tijekom 2009. provodio na razinama distribucijskih područja provjeru kvalitete napona i sustavno vodio evidencije o prigovorima na kvalitetu napona.

Slika 3.1.11. prikazuje statistiku prigovora na kvalitetu napona u distribucijskoj mreži HEP-ODS-a u 2009. Od ukupno 2.310.811 mjernih mjesta u distribucijskoj mreži HEP-ODS-a, na kvalitetu napona pristiglo je ukupno 354 prigovora, što čini 0,02% u odnosu na ukupan broj mjernih mjesta. Opravdanih prigovora bilo je 176 ili 0,01% u odnosu na ukupan broj mjernih mjesta.

Izvor: HEP-ODS

Slika 3.1.11. Prigovori na kvalitetu napona u distribucijskoj mreži HEP-ODS-a u 2009.

Regulacija kvalitete usluga ili komercijalne kvalitete razmatra međusobne odnose kupaca i energetskog subjekta.

Kvaliteta usluga ocjenjuje se razinom prigovora korisnika mreže na obavljanje usluga i pravodobnost izvršenja usluga iz područja priključenja korisnika na mrežu, korištenja mreže te opskrbe tarifnih kupaca električnom energijom.

HEP-ODS osim energetske djelatnosti distribucije električne energije obavlja i djelatnost opskrbe električne energije tarifnih kupaca kao javnu uslugu po reguliranim uvjetima.

HEP-ODS razvrstava usluge u djelatnosti distribucije i opskrbe električnom energijom u sljedeće kategorije:

- kvaliteta usluga u djelatnosti distribucije električne energije,
- kvaliteta mjernih usluga u djelatnosti distribucije električne energije,
- kvaliteta usluga u djelatnosti opskrbe električnom energijom,
- ostale pridjeljive usluge i
- praćenje kvalitete poslovnog ponašanja.

Statistika izdanih prethodnih elektroenergetskih suglasnosti i elektroenergetskih suglasnosti te prosječan broj dana izdavanja navedenih suglasnosti u HEP-ODS-u u 2009. prikazani su u tablici 3.1.13.

Tablica 3.1.13. *Izdane prethodne elektroenergetske suglasnosti i elektroenergetske suglasnosti te prosječan broj dana izdavanja u HEP-ODS-u u 2009.*

Vrsta suglasnosti	Broj suglasnosti	Prosječan broj dana za izdavanje
PEES	26.260	25
EES - novi kupci	43.072	-
EES - priključak gradilišta	1.474	-
EES - privremeni priključak	386	-

Izvor: HEP-ODS

U tablici 3.1.14. prikazana je statistika ugovaranja opskrbe električnom energijom HEP-ODS-a u 2009.

Tablica 3.1.14. *Ugovaranje opskrbe električnom energijom HEP-ODS-a u 2009.*

Kategorija potrošnje	Broj sklopljenih ugovora	Broj prigovora na postupak ugovaranja	
		Zaprimljeno	Usvojeno
Kućanstva	115.176	188	30
Poduzetništvo	45.086	605	57
Ukupno	160.262	793	87
Udio prigovora u broju sklopljenih ugovora		0,49%	0,05% (11%)*

* usvojeno s obzirom na broj zaprimljenih prigovora

Izvor: HEP-ODS

U tablici 3.1.15. prikazana je statistika obračuna i izdavanje računa u HEP-ODS-u u 2009.

Tablica 3.1.15. *Obračun i izdavanje računa HEP-ODS-a u 2009.*

Kategorija potrošnje	Broj sklopljenih ugovora	Prigovori na račun i rate	
		Zaprimljeno	Usvojeno
Kućanstva	29.767.199	115.060	92.799
Poduzetništvo	1.967.739	14.304	10.650
Ukupno	31.734.938	129.364	103.449
Udio prigovora u ukupnom broju izdanih računa		0,41%	0,33% (80%)*

* usvojeno s obzirom na broj zaprimljenih prigovora

Izvor: HEP-ODS

U tablici 3.1.16. prikazana je statistika naplate potraživanja redovitim postupkom HEP-ODS-a u 2009.

Tablica 3.1.16. Naplata potraživanja redovitim postupkom HEP-ODS-a u 2009.

Kategorija potrošnje	Broj plaćenih računa bez opomene	Broj prigovora na redoviti postupak naplate	
		Zaprimljeno	Usvojeno
Kućanstva	24.128.992	13.998	1.872
Poduzetništvo	1.324.787	1.038	625
Ukupno	25.453.779	15.036	2.497
Udio prigovora u broju plaćenih računa bez opomene		0,06%	0,01% (17%)*

* usvojeno s obzirom na broj zaprimljenih prigovora

Izvor: HEP-ODS

U tablici 3.1.17. prikazana je statistika odgovora na pitanja, zahtjeve i prigovore kupaca HEP-ODS-a u 2009.

Tablica 3.1.17. Odgovori na pitanja, zahtjeve i prigovore kupaca HEP-ODS-u u 2009.

Kategorija potrošnje	Broj pitanja, zahtjeva i prigovora kupaca	Broj odgovora u zakonskom roku
Kućanstva	711.146	699.017
Poduzetništvo	52.450	51.560
Ukupno	763.596	750.577
Udio u ukupnom broju pitanja, zahtjeva i prigovora kupaca		98,30%

Izvor: HEP-ODS

U tablici 3.1.18. prikazana je statistika nestandardnih usluga obračuna i izdavanja računa HEP-ODS-a u 2009.

Tablica 3.1.18. Nestandardne usluge obračuna i izdavanja računa HEP-ODS-a u 2009.

Kategorija potrošnje	Broj nestandardnih usluga obračuna i izdavanja računa				Broj prigovora na nestandardne usluge obračuna i izdavanja računa	
	Izvanredni obračun	Samo-očitavanje	Duplikat uplatnica i ovjerenih računa	Ukupno	Zaprimljeno	Usvojeno
Kućanstva	454.142	214.366	12.318	680.826	1.960	1.582
Poduzetništvo	6.432	3.272		9.704	257	124
Ukupno	460.574	217.638	12.318	690.530	2.217	1.706
Udio	66,70%	31,52%	1,78%	100,00%	0,32%	0,25% (77%)*

* usvojeno s obzirom na broj zaprimljenih prigovora

Izvor: HEP-ODS

U tablici 3.1.19. prikazana je statistika naplate potraživanja slanjem opomene HEP-ODS-a u 2009.

Tablica 3.1.19. Naplata potraživanja slanjem opomene HEP-ODS-a u 2009.

Kategorija potrošnje	Broj poslanih opomena za neplaćanje	Broj prigovora na opomenu	
		Zaprimljeno	Usvojeno
Kućanstva	1.693.669	7.076	2.354
Poduzetništvo	421.944	1.106	382
Ukupno	2.115.613	8.182	2.736
Udio u broju poslanih opomena za neplaćanje		0,39%	0,13% (33%)*

* usvojeno s obzirom na broj zaprimljenih prigovora

Izvor: HEP-ODS

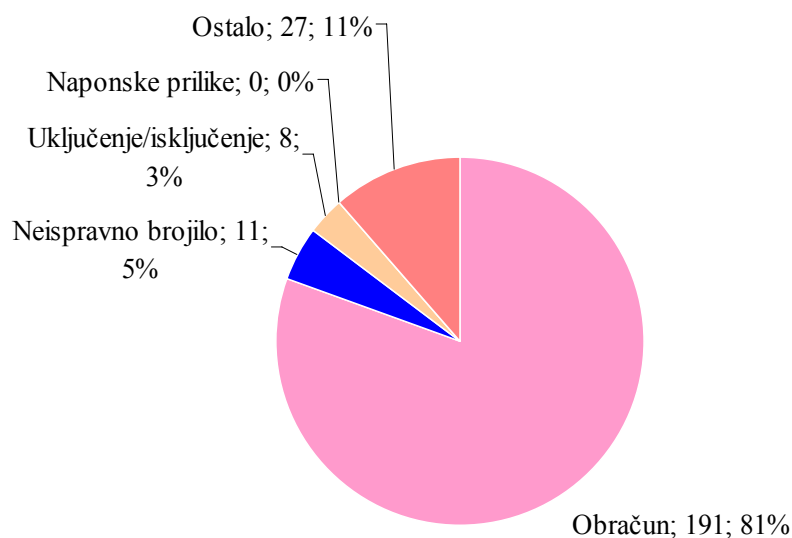
Povjerenstvo za reklamacije potrošača pri HEP-ODS-u ukupno je održalo 56 sjednica, a podaci o njihovom radu predočeni su u tablici 3.1.20. Od ukupno 236 reklamacija koje su rješavane na Povjerenstvu za reklamacije potrošača pri HEP-ODS-u, 71 ih je usvojeno, dok ih je 165 odbijeno.

Tablica 3.1.20. Analiza rada Povjerenstva za reklamacije potrošača pri HEP-ODS-u u 2009.

Održano sjednica	Ukupno reklamacija	Ukupno usvojeno	Ukupno odbijeno
56	236	71	165

Izvor: HEP-ODS

Struktura reklamacija je predočena na slici 3.1.12.

Izvor: HEP-ODS

Slika 3.1.12. Udjeli pojedinih vrsta reklamacija potrošača rješavanih na Povjerenstvu za reklamacije potrošača

3.1.4 Razdvajanje djelatnosti

Unutar HEP Grupe provedeno je pravno razdvajanje između pojedinih energetske djelatnosti, osim u dijelu koji se odnosi na obavljanje djelatnosti HEP-ODS-a. Zakon o tržištu električne energije omogućava HEP-ODS-u obavljanje energetske djelatnosti distribucije električne energije i energetske djelatnosti opskrbe električnom energijom u dijelu koji se odnosi na kupce u sustavu obveze javne usluge, odnosno kućanstva.

Neovisnost, razvidnost i nepristranost rada reguliranih energetske subjekata, HEP-OPS-a i HEP-ODS-a, zajamčena je i nadzorom njihovih poslovnih aktivnosti koje obavlja HERA. HEP-OPS i HEP-ODS dužni su od HERA-e tražiti suglasnost za pojedine aktivnosti te joj podnositi izvješća o svom radu.

Zakon o tržištu električne energije propisuje da operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava donose program kojim se utvrđuju uvjeti, pravila, ustroj i metodologija radi osiguranja načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti s ciljem nadziranja uvjeta iz Zakona o tržištu električne energije.

Operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava dužni su podnijeti godišnje izvješće o provedenom programu HERA-i i javno ga objaviti na svojoj internetskoj stranici.

Temeljem navedenih zakonskih obveza HEP-OPS donio je Program za osiguranje i primjenu načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti rada HEP-OPS-a te je osnovao Povjerenstvo za praćenje i nadziranje Programa. Povjerenstvo je usvojilo Izvješće o provedbi Programa za osiguranje i primjenu načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti rada HEP-OPS-a za razdoblje srpanj 2008. - prosinac 2009. Izvješće je dostavljeno HERA-i i objavljeno na internetskoj stranici HEP-OPS-a (<http://www.hep.hr/ops>). U Izvješću se navode konkretne mjere koje su poduzete kako bi se osigurala načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti kao i mjere te aktivnosti koje će se poduzeti u skladu s Programom, a još nisu poduzete ili njihovi rezultati nisu na zadovoljavajućoj razini.

Temeljem zakonskih obveza HEP-ODS je također donio Program za osiguranje i primjenu načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti rada HEP-ODS-a te osnovao Povjerenstvo za njegovo praćenje i nadziranje koje nadzire Program od 1. siječnja 2008.

Povjerenstvo je donijelo godišnje Izvješće o provedbi Programa u 2009. i objavilo ga na internetskoj stranici HEP-ODS-a (<http://www.hep.hr/ods>). Zaključci Izvješća su da su primjene načela iz Programa na zadovoljavajućoj razini, ali u cilju unaprjeđenja poslovanja predlaže se poduzimanje dodatnih mjera za zaštitu tajnosti i sigurnosti podataka kao i unaprjeđenje internetske stranice HEP-ODS-a.

HEP-ODS na svojoj internetskoj stranici (<http://www.hep.hr/ods>) objavljuje obavijesti vezane uz tarifne modele, cijene električne energije, upute o izračunu potrošnje, planirane radove, savjete za racionalno korištenje električne energije i slično. Na istoj internetskoj adresi također su dostupni svi zakonski i podzakonski propisi te interni propisi HEP-a d.d. i HEP-ODS-a koji se odnose na kupce električne energije kao i godišnja izvješća HEP-ODS-a sa svim podacima i pokazateljima poslovanja u prethodnoj godini.

3.2 Razvoj tržišta električne energije

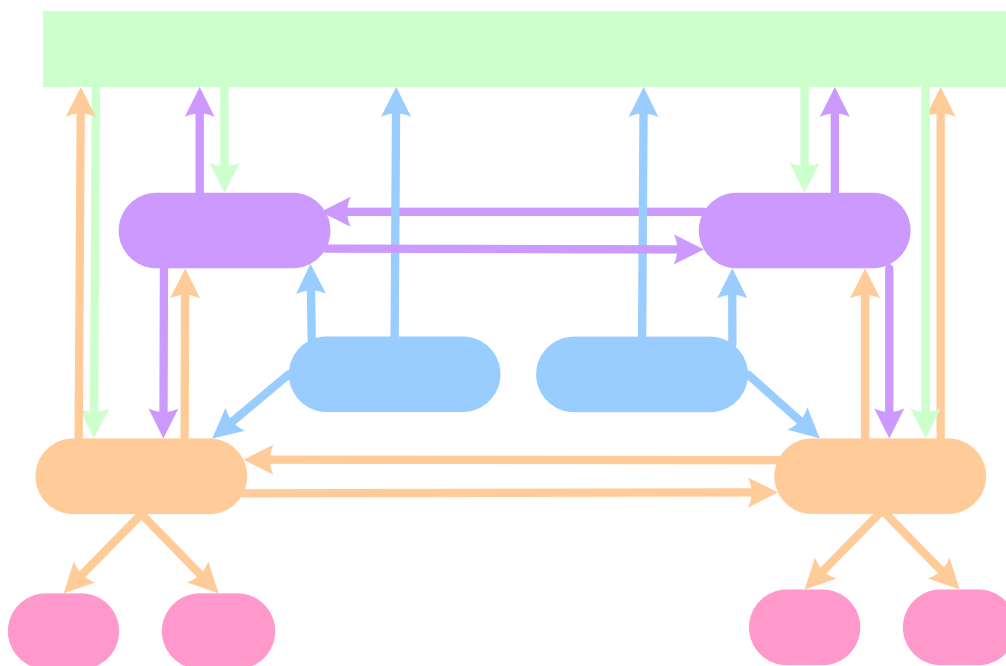
3.2.1 Trgovanje električnom energijom

Tržište električne energije u Republici Hrvatskoj uređeno je Zakonom o tržištu električne energije i sljedećim podzakonskim propisima:

- Pravilima djelovanja tržišta električne energije („Narodne novine“, br. 135/06), kojima se uređuju međusobni odnosi između sudionika na tržištu električne energije,
- Metodologijom za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu („Narodne novine“, br.133/06, 90/08 i 70/09), čija svrha je omogućavanje ugovaranja usluge uravnoteženja elektroenergetskog sustava između operatora prijenosnog sustava i pružatelja usluge uravnoteženja, utvrđivanje okvira za

- određivanje referentne cijene električne energije uravnoteženja te utvrđivanje cijene električne energije uravnoteženja subjektima odgovornim za odstupanje,
- Pravilima o uravnoteženju elektroenergetskog sustava („Narodne novine“, br.133/06), koja određuju subjekte odgovorne za odstupanje, pružatelje usluge uravnoteženja elektroenergetskog sustava, njihove odnose s operatorom prijenosnog sustava, operatorom tržišta te način obračuna električne energije uravnoteženja,
 - Pravilnikom o dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta (<http://ops.hep.hr>),
 - Pravilima za zajedničku godišnju dražbu i zajedničke mjesečne dražbe za dodjelu prekograničnih prijenosnih kapaciteta za 2010. između regulacijskih područja HEP-OPS-a i MAVIR-a (<http://ops.hep.hr>) i
 - Pravilima za zajedničke dnevne dražbe za dodjelu prekograničnih prijenosnih kapaciteta između regulacijskih područja HEP-OPS-a i MAVIR-a (<http://ops.hep.hr>).

Hrvatski model tržišta električne energije prikazan je na slici 3.2.1.

Slika 3.2.1. Model tržišta električne energije u Republici Hrvatskoj

U hrvatskom modelu tržišta električne energije proizvođač može prodati električnu energiju proizvedenu u vlastitim proizvodnim objektima trgovcu i opskrbljivaču. Opskrbljivač može kupiti električnu energiju od proizvođača, trgovca ili drugog opskrbljivača, a može prodati električnu energiju povlaštenim kupcima prema ugovorenim odnosima ili tarifnim kupcima na regulirani način, trgovcu ili drugom opskrbljivaču.

Trgovac može kupiti električnu energiju od proizvođača, opskrbljivača ili drugog trgovca, a može prodati električnu energiju opskrbljivaču ili drugom trgovcu.

Povlašten kupac može slobodno izabrati svog opskrbljivača s kojim sklapa ugovor o opskrbi.

Proizvođač, opskrbljivač i trgovac koji želi sudjelovati u postupcima i aktivnostima na tržištu električne energije obvezan je s HROTE-om sklopiti sporazum kojim se reguliraju prava i obveze između tržišnog sudionika i HROTE-a.

U tablici 3.2.1. dani su glavni elementi elektroenergetske bilance Republike Hrvatske za 2009., ali i za prethodne tri godine. Prikazani su podaci o ukupnoj proizvodnji električne energije iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske (uključujući i preuzetu energiju iz

Uvo

T_1 ...

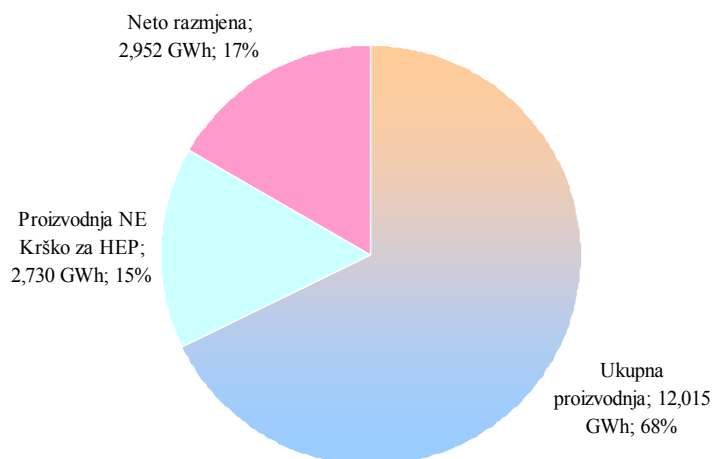
industrijskih elektrana i vjetroelektrana te proizvodnju preuzetu neposredno u distribucijsku mrežu), proizvodnji iz nuklearne elektrane Krško (u dijelu za HEP d.d.), uvozu i izvozu električne energije te ukupnoj potrošnji (s gubicima) u Republici Hrvatskoj.

Tablica 3.2.1. Elektroenergetska bilanca hrvatskog elektroenergetskog sustava za 2009. [GWh]

R. br.	Elektroenergetska bilanca	2006.	2007.	2008.	2009.
1.	Ukupna proizvodnja ²	11.566,2	11.268,6	11.418,8	12.014,8
2.	Proizvodnja NE Krško za HEP d.d.	2.644,5	2.713,9	2.985,8	2.729,6
3.	Ostali ulaz u Hrvatsku	10.570,9	9.172,3	9.258,5	9.110,3
4.	Ulaz u Hrvatsku (2+3)	13.215,4	11.886,2	12.244,3	11.839,9
5.	Ukupna dobava (1+4)	24.781,6	23.154,8	23.663,1	23.854,7
6.	Izlaz iz Hrvatske	7.593,2	5.525,1	5.667,3	6.158,0
7.	Ukupna potrošnja (5-6)	17.188,4	17.629,7	17.995,8	17.696,7
8.	Neposredna dobava na distribucijskoj mreži	443,3	374,8	394,9	408,4
9.	Gubici u prijenosnoj mreži	544,0	547,1	483,8	511,0
10.	Konzum prijenosa (7-8-9)	16.201,1	16.707,8	17.117,1	16.777,3
11.	Izravni kupci	947,4	919,7	978,6	814,0
12.	Crpni rad (RHE Velebit) i ostala vlastita potrošnja	221,0	272,0	192,9	163,3
13.	Isporuka distribuciji (10-11-12)	15.032,7	15.516,1	15.945,6	15.800,0
14.	Tranzit (min(4,6))	7.593,2	5.525,1	5.667,3	6.158,0
15.	Gubici prijenosa [%] (100x9/(10+9+14))	2,2%	2,4%	2,1%	2,2%

Izvor: HEP-OPS

Na slici 3.2.2. prikazana je struktura nabave električne energije za potrebe hrvatskog elektroenergetskog sustava. Najveći dio ukupne potrošnje u 2009. (17.697 GWh, tablica 3.2.1.) pokriven je iz domaće proizvodnje koja je iznosila 12.015 GWh. Proizvodnja NE Krško za potrebe HEP-a d.d. iznosila je 2.730 GWh, dok je neto razmjena („Ostali ulaz u Hrvatsku“ - „Izlaz iz Hrvatske“) iznosila 2.952 GWh.

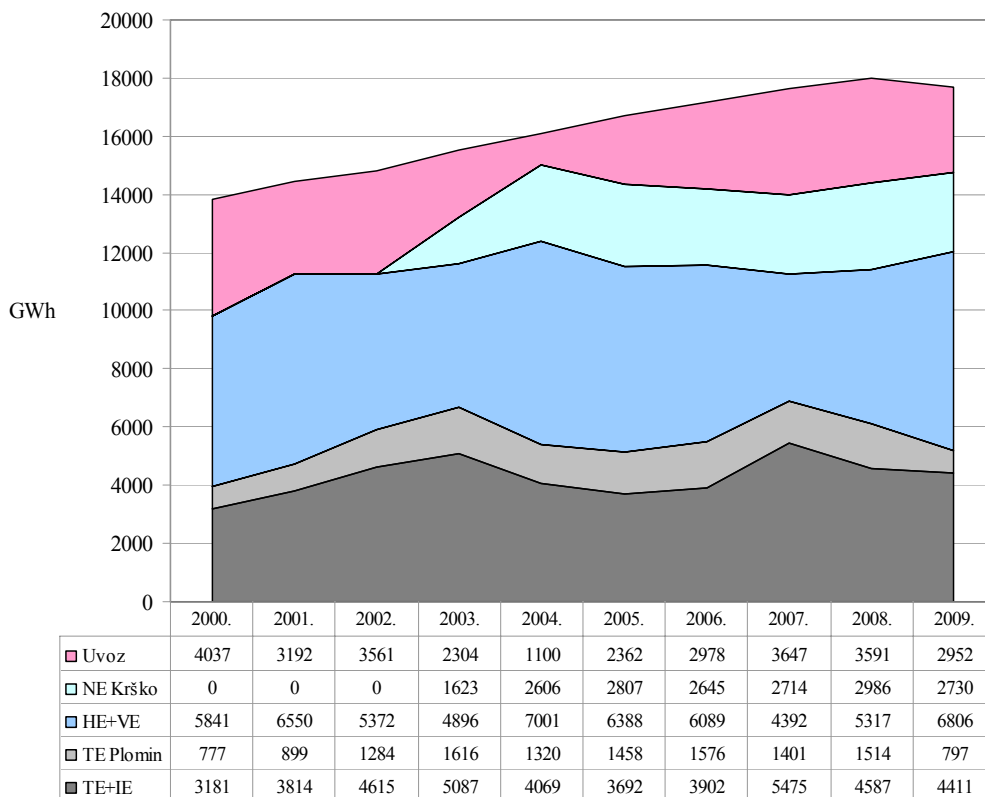

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.2.2. Struktura nabave električne energije za potrebe hrvatskog elektroenergetskog sustava u 2009.

² Uključujući preuzetu energiju iz industrijskih elektrana i vjetroelektrana, te proizvodnju preuzetu neposredno u distribucijsku mrežu

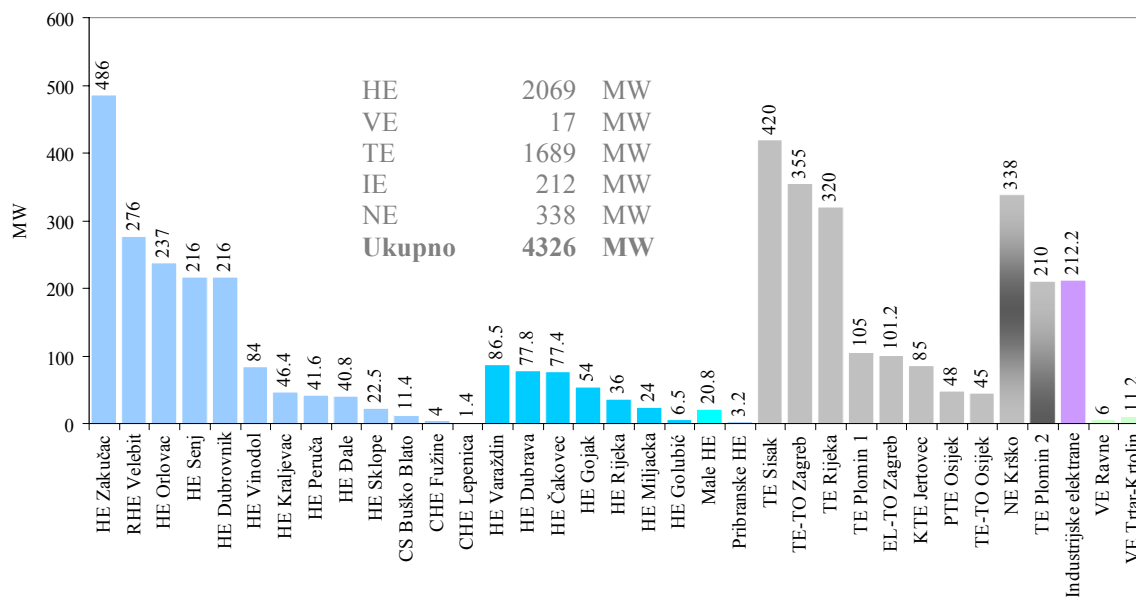
Slika 3.2.3. prikazuje strukturu nabave električne energije za potrebe hrvatskog elektroenergetskog sustava od 2000. do 2009. Vidljivo je da je u proteklih deset godina bruto potrošnja električne energije porasla za 27,9%. Također je vidljiv blagi pad bruto potrošnje električne energije u 2009. u odnosu na 2008.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.2.3. Struktura nabave električne energije za potrebe hrvatskog elektroenergetskog sustava od 2000. do 2009.

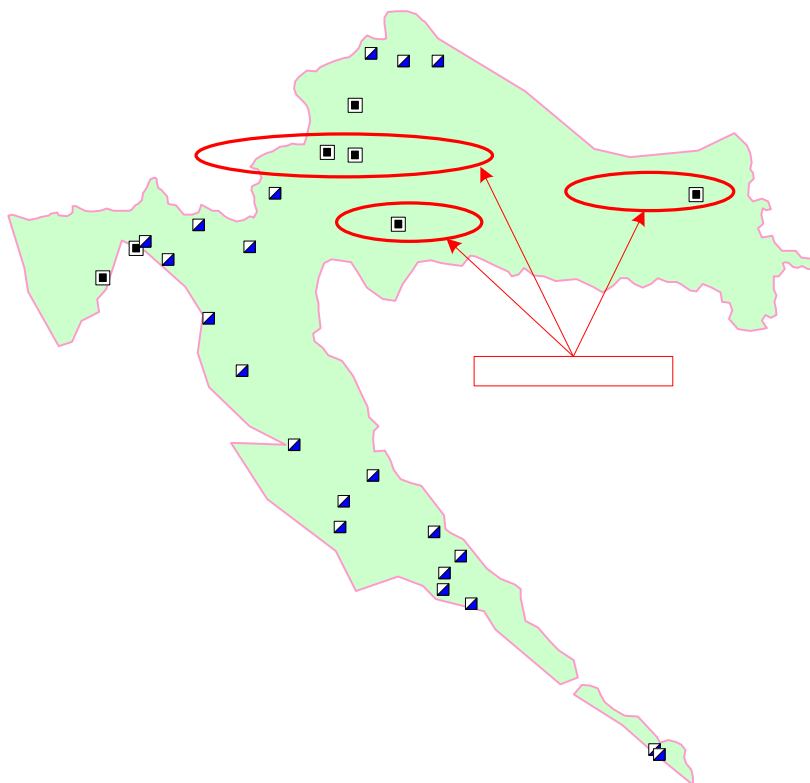
Kapaciteti za proizvodnju električne energije za potrebe kupaca u Republici Hrvatskoj obuhvaćaju hidroelektrane, termoelektrane (lož ulje, prirodni plin i ugljen), industrijske elektrane, male HE, vjetroelektrane, sunčane elektrane i ostale elektrane. Raspoložive snage proizvodnih objekata prikazane su na slici 3.2.4. NE Krško, čijih je 50% proizvodnih kapaciteta na raspolaganju HEP-u d.d., nalazi se na teritoriju Republike Slovenije.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.2.4. Raspoložive snage proizvodnih objekata u 2009.

Elektrane HEP Proizvodnje d.o.o. prikazane su na slici 3.2.5.

Izvor: HEP Proizvodnja d.o.o.

Slika 3.2.5. Prostorni raspored elektrana HEP Proizvodnje d.o.o. u 2009.

Proizvodnja električne energije u 2009. iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske sastojala se iz proizvodnje iz hidroelektrana (56,3%), termoelektrana i industrijskih elektrana (43,4%) te vjetroelektrana (0,3%).

HE Varaždin

HE Čako

KTE J

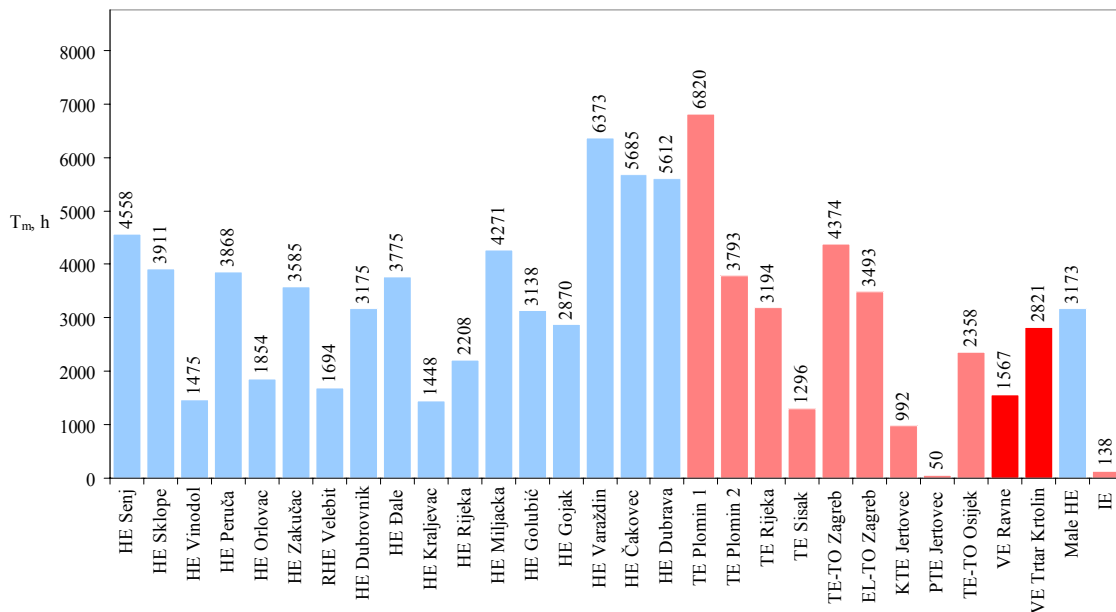
Struktura proizvodnje električne energije iz elektrana na području teritorija Republike Hrvatske predočena je na slici 3.2.6.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.2.6. Proizvodnja električne energije iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske u razdoblju od 2000. do 2009.

Trajanje vršnog opterećenja elektrana na teritoriju Republike Hrvatske u 2009. prikazano je na slici 3.2.7.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.2.7. Trajanje vršnog opterećenja elektrana na teritoriju Republike Hrvatske u 2009.

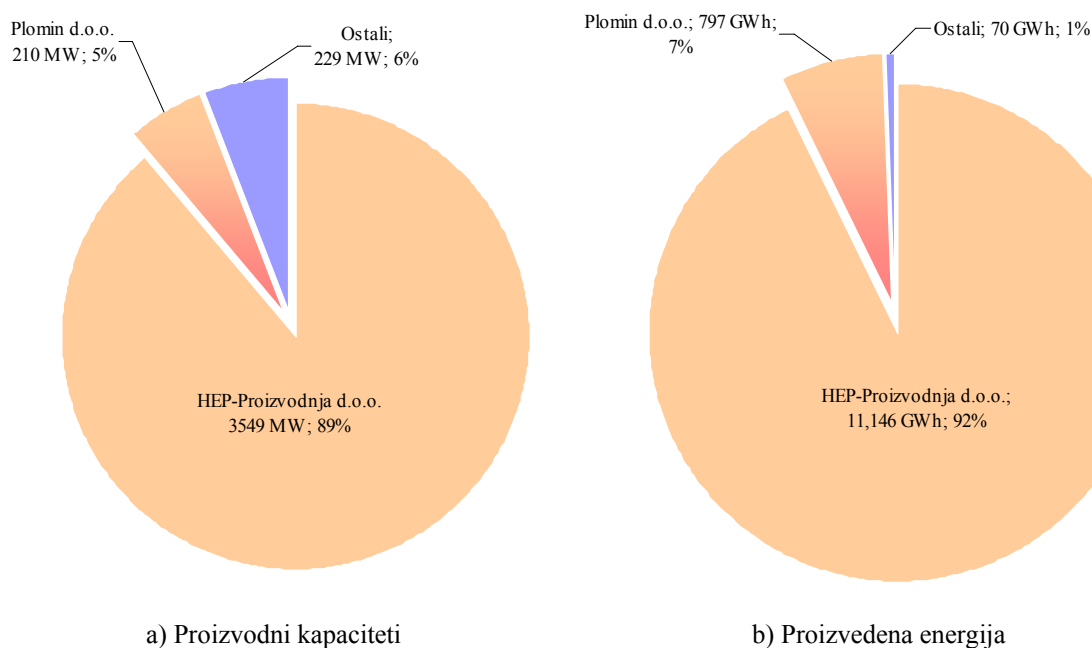
Najdulje trajanje vršnog opterećenja imala je TE Plomin 1 (6820 h). Trajanje vršnog opterećenja TE Plomin 2 bilo je samo 3.793 h zbog ozbiljnog kvara na generatoru, dok je u 2008. ono iznosilo 7.209 h. Od hidroelektrana najdulje trajanje vršnog opterećenja imale su HE Varaždin (6.373 h), HE Čakovec (5.685 h) i HE Dubrava (5.612 h). Vjetroelektrana Trtar Krtolin imala je dva puta dulje trajanje vršnog opterećenja (2.821 h) od VE Ravne (1.567 h). Industrijske elektrane gotovo da nisu isporučivale električnu energiju u sustav. Njihovo trajanje vršnog opterećenja bilo je 138 h.

U tablici 3.2.2. dan je popis energetskih subjekata koji imaju dozvolu za proizvodnju električne energije.

Tablica 3.2.2. Popis energetskih subjekata za proizvodnju električne energije na dan 31.12.2009.

Red. broj	Naziv energetskog subjekta	Datum izdavanja dozvole	Trajanje dozvole [godina]
1.	HEP PROIZVODNJA d.o.o.	10. 12. 2003.	15
2.	TE PLOMIN d.o.o.	11. 12. 2003.	15
3.	INA-INDUSTRIJA NAFTE d.d.	13. 12. 2003.	15
4.	ADRIA WIND POWER d.o.o.	28. 03. 2007.	5
5.	VALALTA d.o.o.	26. 06. 2007.	5
6.	EKO d.o.o.	05. 12. 2007.	5
7.	VJETROELEKTRANA TRTAR - KRTOLIN d.o.o.	07. 01. 2009.	5
8.	HIDRO-WATT d.o.o.	10. 01. 2009.	5
9.	TUDIĆ ELEKTRO CENTAR d.o.o.	10. 07. 2009.	5
10.	SLADORANA d.d.	28.09.2009.	5
11.	ZAGREBAČKE OTPADNE VODE - upravljanje i pogon d.o.o.	26.11.2009.	5
12.	VJETROELEKTRANA ORLICE d.o.o	15.12.2009.	5

Na slici 3.2.8. prikazani su udjeli u proizvodnim kapacitetima i proizvodnji električne energije iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske po energetskim subjektima u 2009. Daleko najveći udio ima HEP-Proizvodnja d.o.o., s udjelom od 89% u proizvodnim kapacitetima i 92% u proizvedenoj energiji. TE Plomin d.o.o. sudjeluje s 5% u proizvodnim kapacitetima i 7% u proizvedenoj energiji.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.2.8. Udjeli proizvodnih kapaciteta i proizvodnje električne energije iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske po energetskim subjektima u 2009.

Herfindahl-Hirschmanov indeks (HHI) koncentracije proizvodnih kapaciteta na teritoriju Republike Hrvatske iznosi 0,80, dok HHI koncentracije proizvodnje električne energije iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske iznosi 0,87.

Nastupanje na tržištu električne energije u Republici Hrvatskoj energetski subjekt može započeti nakon ishođenja EIC oznake (Energy Identification Coding scheme), sklapanja ugovora o energiji uravnoteženja s HEP-OPS-om te, naposljetku, potpisivanja sporazuma s HROTE-om o reguliranju međusobnih odnosa na tržištu električne energije. U tablici 3.2.3. navedeni su samo oni energetski subjekti koji su ispunili sve uvjete za nastupanje na tržištu električne energije, iako je HERA-a do sada izdala 13 dozvola za proizvodnju električne energije, pet dozvola za opskrbu električnom energijom, tri dozvole za trgovinu električnom energijom i ukupno 28 dozvola za trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije, od kojih bi se 22 mogle odnositi na električnu energiju. Dakle, od 43 energetska subjekta koji posjeduju dozvolu, na tržištu ih se pojavljuje samo 19. Zanimljiva je činjenica da je istih 19 energetskih subjekata bilo prisutno i na dan 31. prosinca 2008. Također je vidljivo da niti jedan subjekt registriran za proizvodnju električne energije nije ispunio uvjete za nastupanje na tržištu. Tako, primjerice niti HEP-Proizvodnja d.o.o. HROTE-u ne dostavlja ugovorne rasporede temeljem kojih operator tržišta izrađuje tržišni plan. Zbog toga se niti u tablici 3.2.4. gdje se prikazuje smjer prodane električne energije na hrvatskom tržištu ne pojavljuju proizvođači.

Tablica 3.2.3. Popis energetskih subjekata koji su ispunili uvjete za nastupanje na tržištu električne energije, stanje na dan 31. prosinca 2009.

Redni broj	Naziv tržišnog sudionika	EIC oznaka	Vrsta dozvole
1.	ATEL HRVATSKA d.o.o.	31X-ATEL-HR----F	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
2.	EFT HRVATSKA d.o.o.	31X-EFT-HR----C	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
3.	EZPADA d.o.o.	31XEZPADA-HR---4	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
4.	GEN-I Zagreb d.o.o.	31X-ISTRABENZ--C	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
5.	HEP d.d.	31X-HEP-DD-----9	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
6.	HEP-OPERATOR DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA d.o.o.	31X-HEP-ODS----6	Opskrba električnom energijom
7.	HEP-OPSKRBA d.o.o.	31XHEP-OPSKRBA-S	Opskrba električnom energijom
8.	HEP-TRGOVINA d.o.o.	31XHEP-TRADE---M	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
9.	HSE ADRIA d.o.o.	31X-HSE-ADR-HR-Z	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
10.	INTERENERGO d.o.o.	31X-INTEREN-HR-7	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
11.	KORLEA d.o.o.	31XKORLEA-----H	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
12.	KORLEA d.o.o.	31XKORLEA-----H	Opskrba električnom energijom
13.	LUMIUS d.o.o.	31X-LUMIUS-HR--F	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije Trgovanje električnom energijom (od 17.12.2009.)
14.	MEGAPLAN d.o.o.	31X-MEGAPLAN---9	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
15.	MONTMONTAŽA d.d.	31XMONTMONTAZA-5	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
16.	RE ENERGIJA d.o.o.	31X-RE-ENERGIJAY	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije

Redni broj	Naziv tržišnog sudionika	EIC oznaka	Vrsta dozvole
17.	RUDNAP ENERGIJA d.o.o.	31X-RUDNAP-HR--L	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
18.	TLM d.d.	31X-TLM-HR-----L	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
19.	VERBUND - AUSTRIAN POWER TRADING d.o.o.	31X-APT-HR-----O	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije

Izvor: HROTE

Hrvatsko tržište električne energije zasniva se na bilateralnoj trgovini. U tablicama 3.2.5. i 3.2.6. prikazani su ukupni iznosi prodane električne energije na hrvatskom tržištu, prema iznosima iz ugovornih rasporeda tržišnih sudionika. Budući da ugovorni rasporedi moraju biti uravnoteženi, prikazani iznosi ujedno predstavljaju i ukupnu kupovinu električne energije na hrvatskom tržištu električne energije. Treba primijetiti da je ukupni iznos prodane električne energije HEP-ODS-u prema dostavljenim tržišnim rasporedima jednak 0 MWh, dok taj podatak za HEP-Opkrbu d.o.o. iznosi 15.322.349 MWh. Isti podaci vidljivi su i u tablici 3.2.6. koja prikazuje ukupne iznose prodane električne energije opskrbljivača električnom energijom u 2009., prema iznosima iz ugovornih rasporeda. Budući da je HEP-ODS nositelj obveze javne usluge opskrbe tarifnih kupaca električnom energijom na regulirani način i po reguliranoj cijeni jasno je da u stvarnosti HEP-Opskrba d.o.o. nije mogla prodati ukupnu energiju potrebnu za hrvatski konzum.

Tablica 3.2.4. Smjer prodane električne energije na hrvatskom tržištu u 2009., prema ugovornim rasporedima tržišnih sudionika

Smjer prodaje	Energija [MWh]
Trgovci → Opskrbljivači	15.322.349
Trgovci → HEP-OPS d.o.o. (za pokrivanje gubitaka)	567.101
Trgovci → HEP-ODS d.o.o. (za pokrivanje gubitaka)	1.705.882
Opskrbljivači → Kupci	15.322.349

Izvor: HROTE

Tablica 3.2.5. Ukupni iznosi prodane električne energije tržišnih sudionika u 2009. prema ugovornim rasporedima tržišnih sudionika

Tržišni sudionik	Energija [MWh]
ATEL HRVATSKA d.o.o.	254.714
EFT HRVATSKA d.o.o.	1.144.200
EZPADA d.o.o.	213.818
GEN-I Zagreb d.o.o.	569.526
HEP d.d.	878.600
HEP-OPERATOR DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA d.o.o.	0
HEP-OPSKRBA d.o.o.	15.322.649
HEP-TRGOVINA d.o.o.	18.463.840
HSE ADRIA d.o.o.	303.738
INTERENERGO d.o.o.	29.576
KORLEA d.o.o.	254.079
LUMIUS d.o.o.	0
MEGAPLAN d.o.o.	0

Tržišni sudionik	Energija [MWh]
MONTMONTAŽA d.d.	0
RE ENERGIJA d.o.o.	96.039
RUDNAP ENERGIJA d.o.o.	484.445
TLM d.d.	876.000
VERBUND - AUSTRIAN POWER TRADING d.o.o.	810
Ukupno	38.892.034

Izvor: HROTE

Tablica 3.2.6. Ukupni iznosi prodane električne energije opskrbljivača električnom energijom u 2009., prema iznosima iz ugovornih rasporeda

Tržišni sudionik	Energija [MWh]
HEP-OPERATOR DISTRIBUCIJSKOG SUSTAVA d.o.o.	0
HEP-OPSKRBA d.o.o.	15.322.349
KORLEA d.o.o.	0
Ukupno	15.322.349

Izvor: HROTE

3.2.2 Uravnoteženje elektroenergetskog sustava

Stabilan pogon elektroenergetskog sustava zahtijeva stalnu ravnotežu između potrošnje i proizvodnje električne energije. Zbog mnogih razloga, tijekom pogona elektroenergetskog sustava dolazi do neravnoteže koja se mora otklanjati u vremenu što bliže realnom. Neravnoteža može biti uzrokovana pogreškama u predviđanju potrošnje i proizvodnje te kvarovima i ispadima iz pogona pojedinih dijelova elektroenergetskog sustava. Zbog navedenih razloga, za uravnoteženje sustava zadužen je operator prijenosnog sustava. U Republici Hrvatskoj je to HEP-OPS koji je, sukladno tome, odgovoran i za donošenje Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava, uz prethodnu suglasnost HERA-e.

U hrvatskom modelu tržišta, postoji mehanizam penalizacije odstupanja između ostvarenja (ostvarena isporuka odnosno ostvareno preuzimanje električne energije) i planova odnosno iznosa u ugovornom rasporedu subjekata odgovornih za odstupanje koji se na taj način potiču na dostavljanje realnih ugovornih rasporeda, što doprinosi boljem uravnoteženju sustava.

Subjekti odgovorni za odstupanje odnosno proizvođači, opskrbljivači i trgovci, sklapaju s HEP-OPS-om ugovor o energiji uravnoteženja koji sadrži i financijsko jamstvo za pokriće troškova energije uravnoteženja.

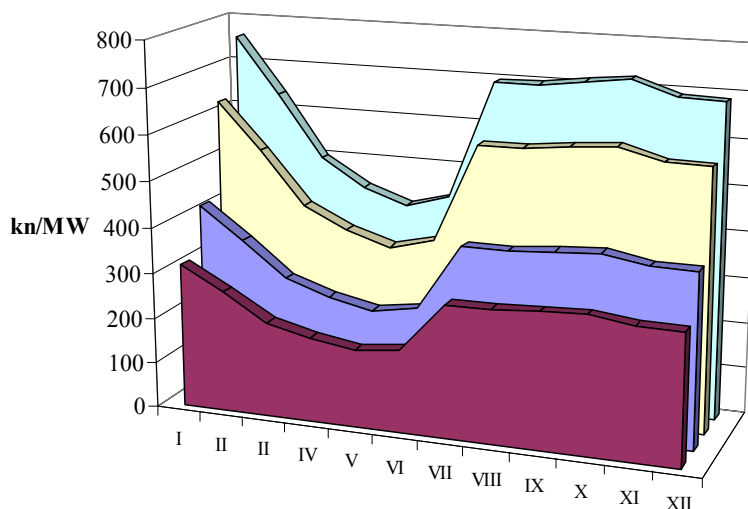
Prema Pravilima djelovanja tržišta električne energije izrađuju se ugovorni rasporedi koji su temelj za obračun energije uravnoteženja. Do 13:00 sati u danu trgovanja, na temelju dostavljenih ugovornih rasporeda proizvođača, opskrbljivača i trgovaca, HROTE izrađuje tržišni plan isporuke. U slučaju potrebe ispravaka HROTE od tržišnih sudionika traži ispravak ugovornih rasporeda. Do 13:30 sati u danu trgovanja tržišni sudionik dužan je dostaviti ispravljeni ugovorni raspored. Do 14:45 sati HEP-OPS izrađuje plan rada sustava za dan isporuke. Do 15:45 sati HEP-OPS usklađuje program razmjene hrvatskog elektroenergetskog sustava sa susjednim operatorima prijenosnih sustava. Tržišni sudionik može tražiti izmjenu ugovornog rasporeda od HEP-OPS-a tri puta u danu isporuke, a najkasnije dva sata prije razdoblja na koje se izmjena odnosi. Razdoblja su od 00:00 do 08:00 sati, od 08:00-do16:00

sati i od 16:00 do 24:00 sata. HEP-OPS izvješćuje HROTE o svim izmjenama ugovornog rasporeda, odobrenim tijekom dana isporuke, do 12:00 sati sljedećeg radnog dana. Temeljem dostavljenih izmjena HROTE izrađuje ugovorni raspored za tržišnog sudionika temeljem kojega se obračunava energija uravnoteženja.

Cijene odstupanja određuju se prema Metodologiji za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu (u daljnjem tekstu: Metodologija) koju donosi HERA.

Pozitivna odstupanja (manjak energije) u promatranom obračunskom razdoblju uravnoteženja (jedan sat) naplaćuju se po jediničnoj cijeni C_p . Za negativna odstupanja (višak energije) subjekti odgovorni za odstupanje ne dobivaju nikakvu naknadu. Cijena C_p određuje se iz referentne cijene C_r , koja je srednja vrijednost cijene temeljne energije na Europskoj burzi električne energije u Leipzigu (EEX).

Budući da je način određivanja referentne cijene dovodio do velikih mjesečnih oscilacija, u lipnju 2009. dopunjena je i izmijenjena Metodologija. U Metodologiju se uvodi određivanje referentne cijene, zasnovano na slaganju prosječne mjesečne cijene temeljne energije na EEX-u i domaće cijene proizvodnje električne energije definirane iznosom tarifne stavke za proizvodnju električne energije, za radnu energiju kućanstva s jednotarifnim mjerenjem energije. Težinski faktor za prosječnu mjesečnu cijenu temeljne energije na EEX-u iznosi 0,3 dok težinski faktor za domaću cijenu iznosi 0,7. Radi se o faktorima koji odražavaju prosječne odnose uvozne električne energije u odnosu na domaću proizvodnju. HEP-OPS na svojoj internetskoj stranici (<http://www.hep.hr/ops>) javno objavljuje jedinične cijene energije uravnoteženja. Slika 3.2.9. prikazuje cijene C_r i C_p za 2009. po mjesecima.

	I	II	II	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
■ C_p (od 0 do 6h)	316	265	208	184	170	182	290	290	296	300	287	287
■ C_r	421	354	277	245	227	242	386	387	395	400	383	382
■ C_p (od 6 do 17 h i od 23 do 24 h)	632	531	416	368	340	363	579	581	592	601	574	573
■ C_p (od 17 do 23 h)	758	637	499	442	408	436	695	697	710	721	689	688

Slika 3.2.9. Cijene električne energije uravnoteženja za 2009. zaokružene na cijeli broj

Ostvarenje ugovornog rasporeda opskrbljivača čiji kupci nemaju mjerila za pohranjivanje podataka o energiji u vremenskom razdoblju određuje se pomoću nadomjesnih dijagrama opterećenja. Do početka njihove primjene, koristi se jedinstveni nadomjesni dijagram opterećenja, objavljen na internetskoj stranici HEP-OPS-a (<http://www.hep.hr/ops>).

Prema Pravilima djelovanja tržišta električne energije HROTE obračunava energiju uravnoteženja na temelju ugovornih rasporeda i obračunskih mjernih podataka koje mu dostavljaju HEP-OPS i HEP-ODS, dok HEP-OPS izdaje račun za energiju uravnoteženja.

HROTE još uvijek radi pokusni obračun energije uravnoteženja. Glavni razlog koji onemogućava stvarni obračun je nedostavljanje odvojenih ugovornih rasporeda HEP-Trgovine d.o.o. za HEP-ODS d.o.o. i HEP-Opkrbu d.o.o. Drugi razlog je što HEP-Proizvodnja d.o.o. nije potpisala sporazum o međusobnom reguliranju odnosa s HROTE-om te tako nije ni službeno prisutna na hrvatskom tržištu električne energije.

Treba napomenuti i to da su istekle prijelazne odredbe Metodologije i Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava koje su vrijedile do 31. prosinca 2008. Navedenim odredbama propisano je da uslugu energije uravnoteženja pruža HEP-Proizvodnja d.o.o. te da se HEP-Proizvodnja d.o.o. i HEP-ODS d.o.o. ne smatraju subjektima odgovornim za odstupanje.

3.2.3 Opskrba električnom energijom

3.2.3.1 Osnovne značajke potrošnje električne energije

Podaci o broju mjernih mjesta, prodaji, prosječnoj prodaji po jednom mjernom mjestu te udjelima pojedine kategorije potrošnje u ukupnoj prodaji električne energije prikazani su u tablici 3.2.7.

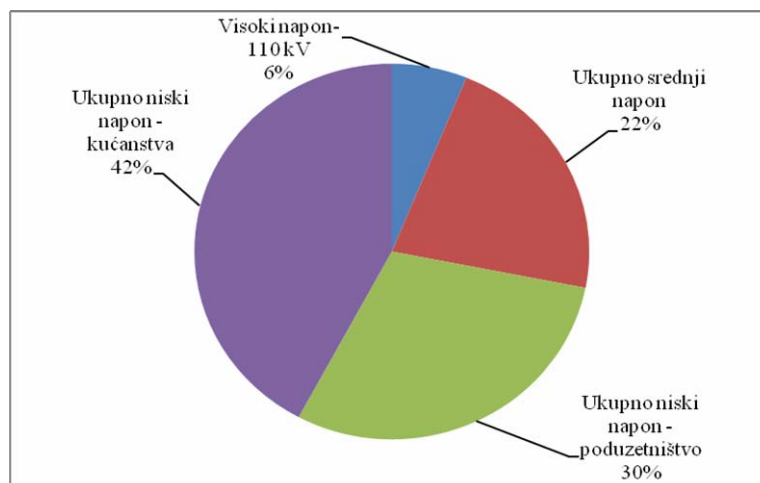
Postotna struktura prodaje električne energije prikazana je na slici 3.2.10.

Tablica 3.2.7. Broj mjernih mjesta te prodaja, prosječna prodaja i udio prodaje električne energije po kategorijama potrošnje u 2009.

Kategorija potrošnje	Broj mjernih mjesta	Prodaja [MWh]	Prodaja po mjernom mjestu [kWh]	Udio u ukupnoj prodaji [%]	Prodaja '09/'08 [%]
Poduzetništvo - VN (110 kV)	29	993.535	34.259.828	6	1,5
Poduzetništvo - SN (35 kV)	79	608.543	7.703.063	4	
Poduzetništvo - SN (10(20) kV)	1.983	2.753.603	1.390.708	18	
Ukupno srednji napon	2.062	3.362.146	1.632.902	22	-3,7
Ukupno visoki i srednji napon	2.091	4.355.681		28	-2,6
Poduzetništvo - NN (plavi)	59.080	314.013	5.315	2	-5,2
Poduzetništvo - NN (bijeli)	124.857	1.371.360	10.983	9	-3,4
Poduzetništvo - NN (crveni)	15.574	2.554.865	164.043	16	1,0
Poduzetništvo - NN (narančasti)		116		0	
Poduzetništvo - NN j. rasvjeta (žuti)	20.735	446.330	21.525	3	0,5
Ukupno niski napon - poduzetništvo	220.247	4.686.683	21.279	30	-0,8
Kućanstva - NN (plavi)	784.147	1.742.413	2.222	11	-4,2
Kućanstva - NN (bijeli)	1.273.677	4.720.042	3.706	30	-3,3
Kućanstva - NN (narančasti)		49			
Kućanstva - NN (crni)	3.143	9.267	2.949		-16,9
Ukupno niski napon – kućanstva	2.060.966	6.471.771	3.140	42	-3,6
Ukupno niski napon	2.281.213	11.158.454	4.891	72	-2,4
Sveukupno	2.283.304	15.514.135		100	-2,5

Prodaja na visokom naponu obuhvaća kupce na mreži HEP- OPS-a i HEP- ODS-a

Izvor: HEP- ODS, HEP - OPS

Izvor: HEP- ODS

Slika 3.2.10. Udjeli pojedine kategorije potrošnje u ukupnoj prodaji električne energije

Nabava i prodaja električne energije za HEP-ODS te pripadajući gubici u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2009. prikazani su u tablici 3.2.8.

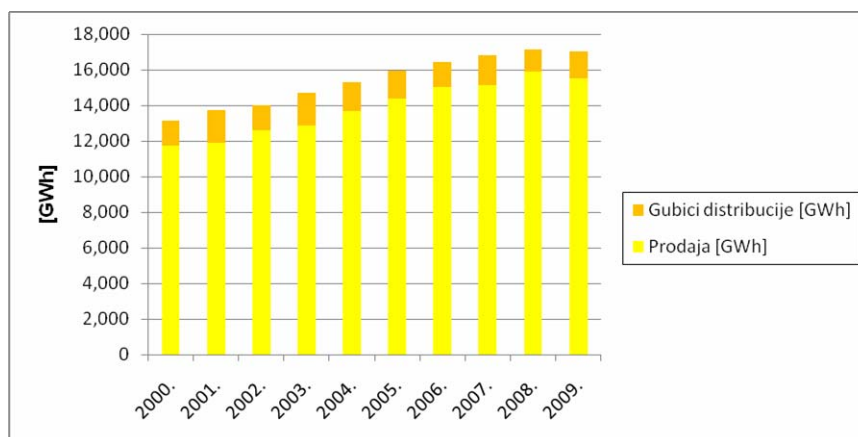
Tablica 3.2.8. Nabava, prodaja i gubici električne energije u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2009.

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Nabava [GWh]	13.135	13.734	14.022	14.737	15.329	15.942	16.423	16.811	17.130	17.021
Prodaja [GWh]	11.712	11.901	12.615	12.854	13.692	14.372	15.059	15.158	15.907	15.514
Gubici [GWh]	1.423	1.833	1.407	1.883	1.637	1.571	1.365	1.653	1.223	1.508
Gubici [%]	10,8	13,3	10,0	12,8	10,7	9,9	8,3	9,8	7,2	9,3

Izvor: HEP-ODS

Prosječni godišnji porast nabave električne energije u razdoblju od 2000. do 2009. iznosio je 2,92%, dok je prosječni godišnji porast prodaje električne energije u istom razdoblju iznosio 3,17%.

Prikaz nabave odnosno zbroja prodaje električne energije i pripadajućih gubitaka u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2009. predočen je na slici 3.2.11.

Izvor: HEP- ODS

Slika 3.2.11. Nabava odnosno zbroj prodaje i gubitaka električne energije u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2009.

Od 2007. europska statistička organizacija Eurostat koristi novi način praćenja prosječnih cijena električne energije, definiran po razredima potrošnje na način prikazan u tablicama 3.2.9. i 3.2.10.

Tablica 3.2.9. Razredi potrošnje za kućanstva

Razred potrošnje	Najniža potrošnja [kWh/g.]	Najviša potrošnja [kWh/g.]
Da - vrlo mala kućanstva		< 1.000
Db - mala kućanstva	1.000	< 2.500
Dc – srednja kućanstva	2.500	< 5.000
Dd – velika kućanstva	5.000	< 15.000
De – vrlo velika kućanstva	≥ 15.000	

Izvor: Eurostat

Tablica 3.2.10. Razredi potrošnje za poduzetništvo

Razred potrošnje	Najniža potrošnja [MWh/g.]	Najviša potrošnja [MWh/g.]
Ia		< 20
Ib	20	< 500
Ic	500	< 2.000
Id	2.000	< 20.000
Ie	20.000	< 70.000
If	70.000	≤ 150.000

Izvor: Eurostat

U tablici 3.2.11. dane su indikativne vršne snage za poduzetništvo prema procjeni HERA-e.

Tablica 3.2.11. Indikativne vršne snage za poduzetništvo

Razred potrošnje	Donja vrijednost [kW]	Gornja vrijednost [kW]
Ia	5	20
Ib	10	350
Ic	200	1.500
Id	800	10.000
Ie	5.000	25.000
If	15.000	50.000

U tablicama 3.2.12. i 3.2.13. dana je razdioba kupaca s obzirom na njihovu potrošnju i broj, a prema razredima potrošnje definiranim metodologijom Eurostata.

Tablica 3.2.12. Razredi potrošnje za kućanstva

Razred potrošnje	Potrošnja [%]	Kupci [%]
Da	3,1	27,5
Db	13,6	24,0
Dc	33,8	28,4
Dd (5.001 – 10.000 kWh)	36,5	17,1
Dd (10.001 – 15.000 kWh)	8,3	2,3
De	4,7	0,7

Izvor: HEP- ODS

Najveći udio prodane električne energije otpada na razrede Dd (velika kućanstva) i Dc (srednja kućanstva). Što se tiče broja kupaca (mjernih mjesta), najveći udio je u razredima Dc (srednja kućanstva) te Da (vrlo mala kućanstva).

Tablica 3.2.13. Razredi potrošnje za poduzetništvo na niskom, srednjem i visokom naponu

Razred potrošnje	Poduzetništvo na niskom naponu		Poduzetništvo na srednjem naponu		Poduzetništvo na visokom naponu		Ukupno poduzetništvo	
	Potrošnja [%]	Kupci [%]	Potrošnja [%]	Kupci [%]	Potrošnja [%]	Kupci [%]	Potrošnja [%]	Kupci [%]
Ia	10,0	78,7	0,0	0,1	0,2	0,0	10,1	78,7
Ib	29,8	19,9	0,7	0,2	0,0	0,0	30,4	20,1
Ic	9,8	0,4	2,7	0,2	0,0	0,0	12,5	0,7
Id	3,2	0,0	20,9	0,4	0,0	0,0	24,0	0,4
Ie	0,0	0,0	12,7	0,0	5,9	0,0	18,6	0,0
> 150.000 MWh	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9	0,0	2,3	0,0
Svi razredi	52,7	99,0	37,7	1,0	9,5	0,0	100,0	100,0

Podaci ne obuhvaćaju potrošnju HZ infrastrukture (na visokom naponu)

Izvor: HEP- ODS, HEP-OPS

U kategoriji poduzetništvo na niskom naponu najveći udio prodane električne energije je u razredu potrošnje Ib, dok je daleko najveći udio broja kupaca u razredu izrazito malog poduzetništva, tj. Ia.

Kod kupaca na srednjem naponu najviše električne energije je prodano u razredu potrošnje Id u kojem je ujedno i najveći broj kupaca (mjernih mjesta). Kod kupaca na visokom naponu najviše električne energije je prodano u razredu Ie.

3.2.3.2 Cijene električne energije za krajnje kupce

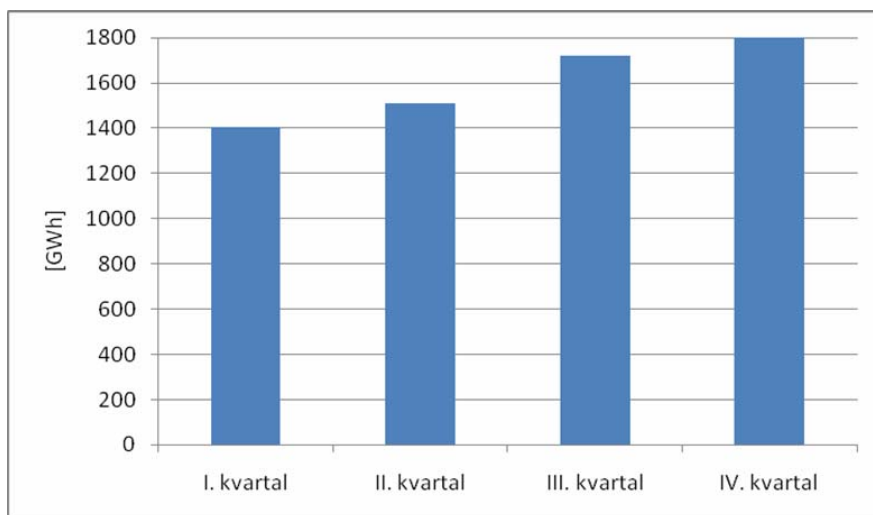
Cijene električne energije u Republici Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj je u 2009. pet pravnih osoba imalo dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti opskrbe električnom energijom, i to:

- HEP - ODS,
- HEP OPSKRBA d.o.o.,
- KORLEA d.o.o.,
- PARTNER ELEKTRIK d.o.o. i
- HEP TOPLINARSTVO d.o.o.

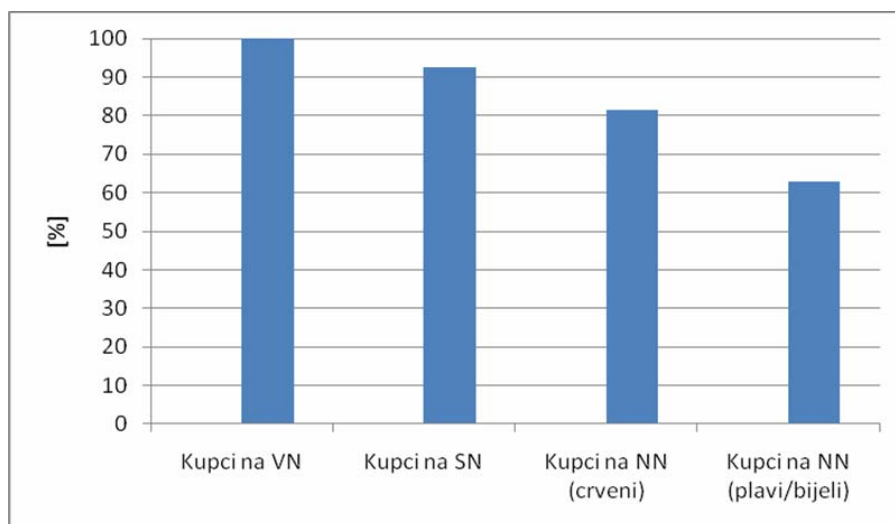
Tijekom 2009. svi kupci na visokom naponu i značajan broj kupaca na srednjem naponu te niskom naponu sklopili su ugovore o opskrbi, odnosno iskoristili su svoj povlaštenu položaj. Na narednim slikama dan je pregled prodaje električne energije povlaštenim kupcima, po tromjesečjima 2009. te udio pojedinih kategorija kupaca (u odnosu na njihovu ukupnu potrošnju) koji su u prosincu 2009. nabavljali električnu energiju putem opskrbljivača na tržištu.

Na slici 3.2.12. prikazana je prodana električna energija kupcima po kvartalima u 2009., dok su na slici 3.2.13. predočeni postotni udjeli pojedinih kategorija kupaca na tržištu u potrošnji električne energije u prosincu 2009.

Izvor: HEP-ODS

Slika 3.2.12. Električna energija prodana povlaštenim kupcima, po tromjesečjima 2009. [GWh]

Izvor: HEP-ODS

Slika 3.2.13. Udjeli pojedinih kategorija kupaca na tržištu, u odnosu na ukupnu potrošnju i kategorije kupaca, u prosincu 2009.

Prosječne ukupne prodajne cijene električne energije za kupce po tarifnim kategorijama i naponskim razinama u razdoblju 2005. - 2009. dane su u tablici 3.2.14. Sve cijene su određene temeljem tarifnih stavaka iz tada važećih tarifnih sustava za regulirane energetske djelatnosti. U tablici 3.2.15. prikazane su prosječne cijene električne energije (bez naknade za korištenje mreže) za povlaštene kupce, po tromjesečjima 2009.

Tablica 3.2.14. Prosječne ukupne prodajne cijene električne energije za krajnje kupce u razdoblju 2005.-2009. [kn/kWh]

Kategorija kupaca	2005.	2006.	2007.	2008. (1pol.)	2008. (2 pol.)	2009.
Kupci na visokom naponu	0,31	0,31	0,31	0,30	0,35	
Kupci na srednjem naponu	0,43	0,45	0,45	0,44	0,54	0,58
Kupci na NN - poduzetništvo	0,57	0,59	0,59	0,59	0,70	0,72
Kupci na NN - kućanstva	0,56	0,58	0,58	0,58	0,70	0,70
Ukupno kupci na NN	0,56	0,58	0,58	0,58	0,70	0,71

Izvor: HEP- ODS

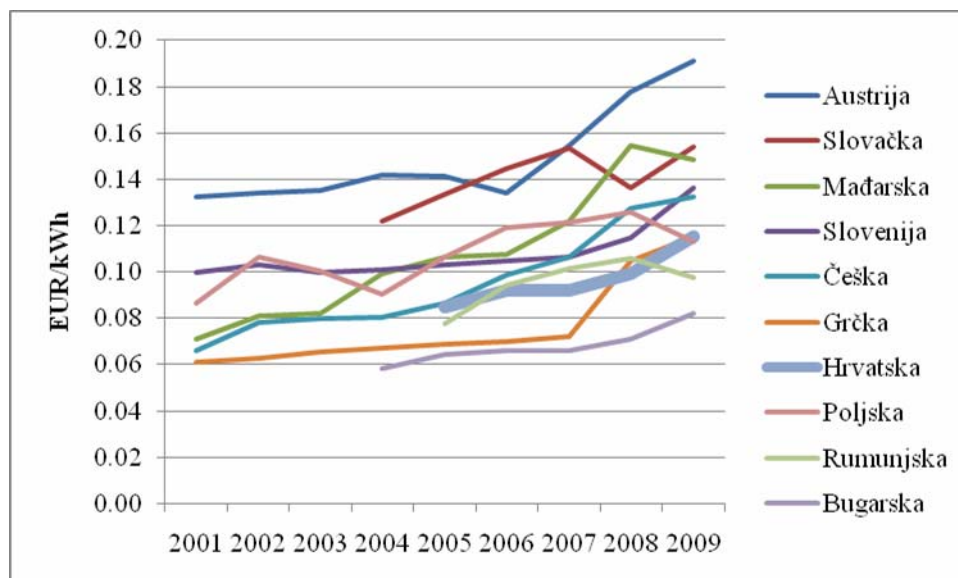
Tablica 3.2.15. Prosječne cijene električne energije za povlaštene kupce u 2009. [kn/kWh]

Tromjesečje	Cijena
I.	0,381
II.	0,380
III.	0,376
IV.	0,384

Izvor: HEP-Opskrba

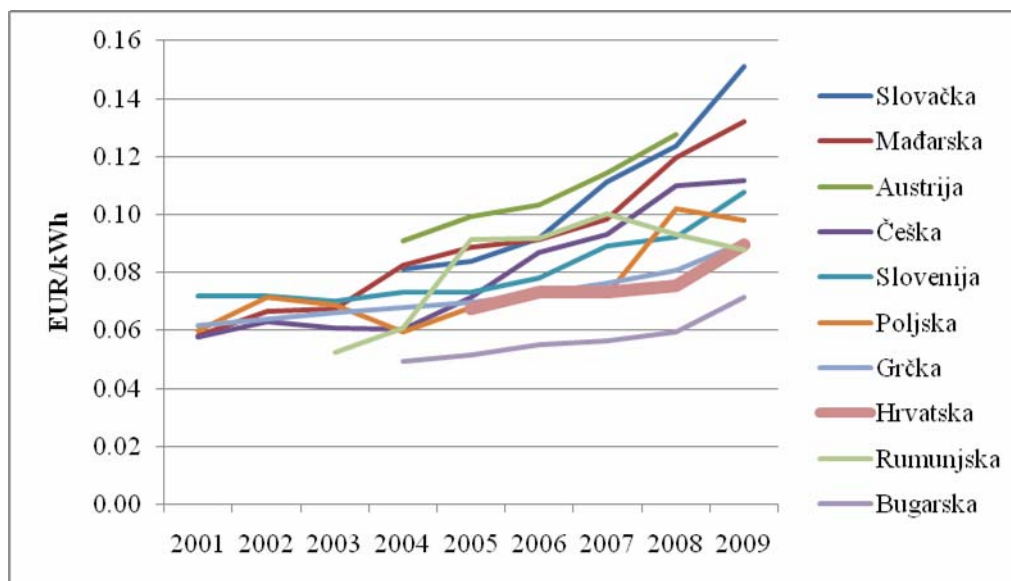
Cijene električne energije u europskim državama

Na slikama 3.2.14. i 3.2.15. prikazan je trend porasta ukupnih cijena električne energije (uključuju i naknade za korištenje mreže) u zemljama Europske unije, za kupce kategorija kućanstva i poduzetništvo. Za neke godine podaci nisu bili dostupni.

Izvor: Eurostat

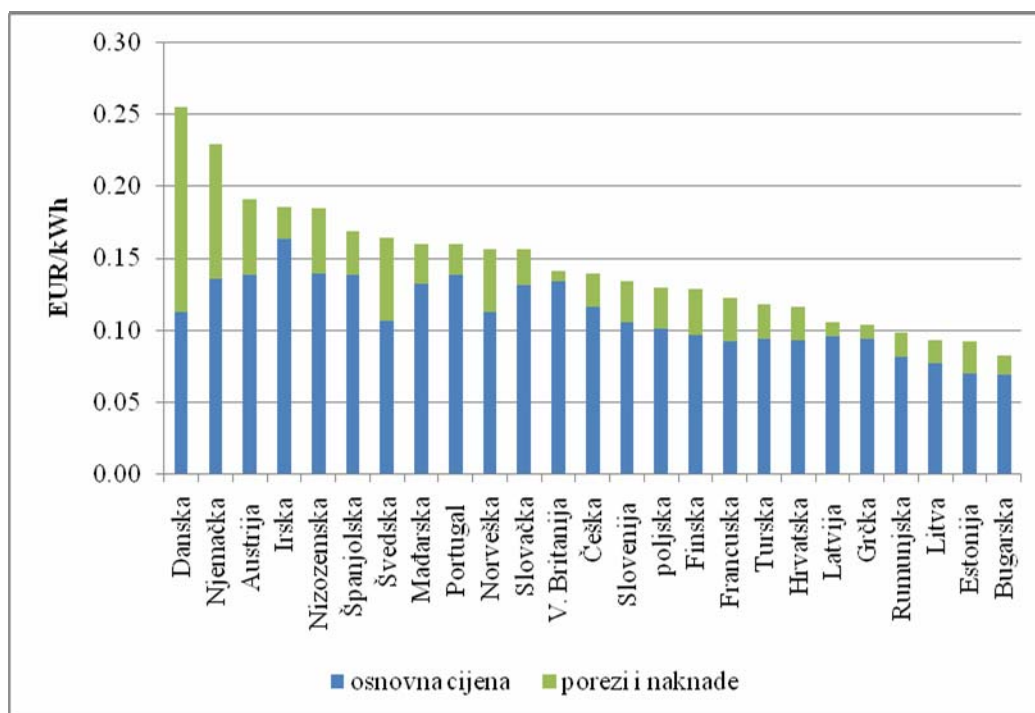
Slika 3.2.14. Prikaz promjene ukupnih cijena električne energije u zemljama Europske unije za kupce kategorije kućanstva Dc, od 2001. do 2009., s porezima i naknadama

Izvor: Eurostat

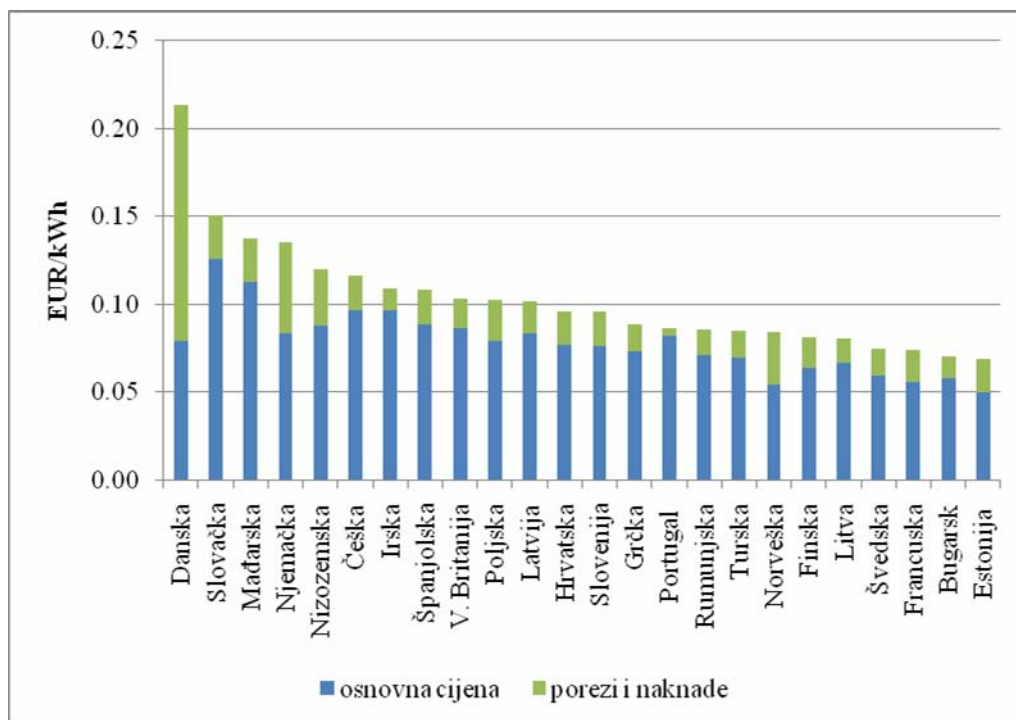
Slika 3.2.15. Prikaz promjene ukupnih cijena električne energije u zemljama Europske unije za kupce kategorije poduzetništvo Id, od 2001. do 2009., s porezima i naknadama

Prosječne ukupne cijene električne energije u drugom polugodištu 2009. u državama Europske unije, Kraljevini Norveškoj, Republici Turskoj i Republici Hrvatskoj za kućanstva iz razreda potrošnje Dc te poduzetništvo iz razreda Id prikazane su na slikama 3.2.16. i 3.2.17. Cijene su dane s porezima i drugim naknadama.

Izvor: Eurostat

Slika 3.2.16. Ukupna cijena električne energije za kućanstva kategorije Dc, s porezima i naknadama za drugo polugodište 2009.

Izvor: Eurostat

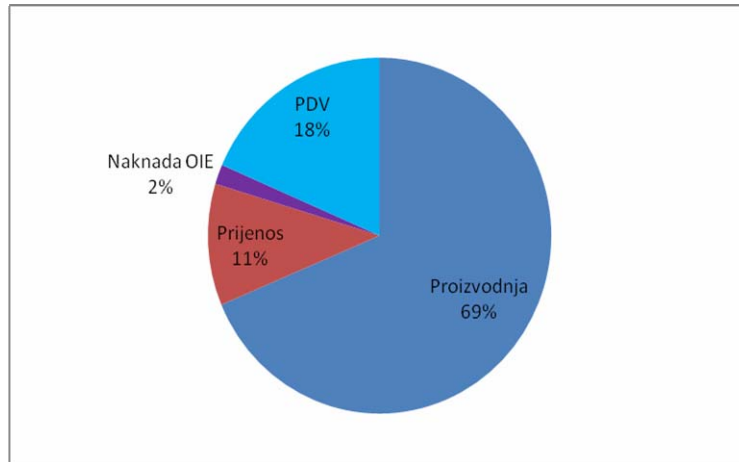
Slika 3.2.17. Ukupna cijena električne energije za poduzetništvo kategorije Id, s porezima i naknadama za drugo polugodište 2009.

Cijene električne energije za karakteristične kupce u Republici Hrvatskoj

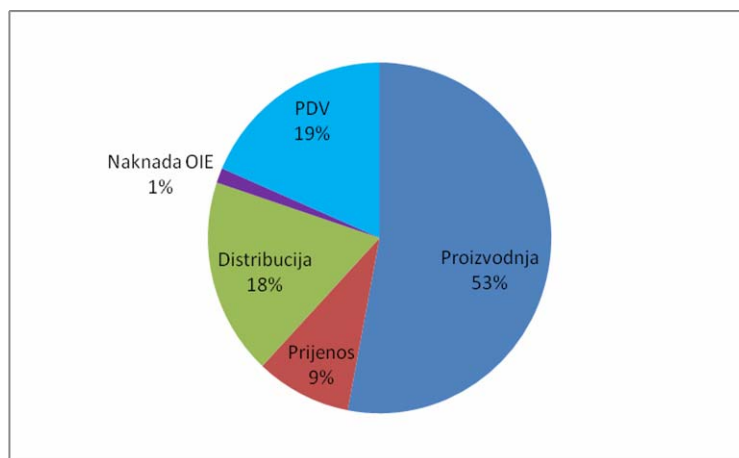
U tablici 3.2.16. dane su značajke tipičnih kupaca električne energije u Republici Hrvatskoj, po kategorijama potrošnje. Za te kupce na slikama od 3.2.186. do 3.2.22. predočena je struktura ukupne cijene po pojedinim sastavnim elementima.

Tablica 3.2.16. Značajke tipičnih kupaca električne energije u Republici Hrvatskoj

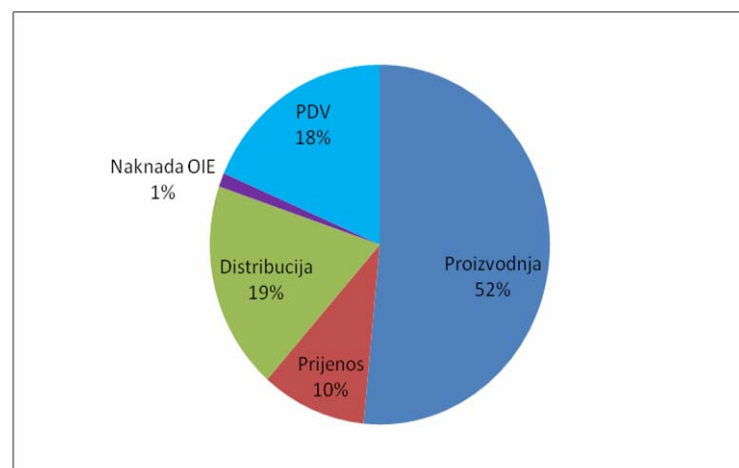
Vrsta kupca	Oznaka	God. potrošnja [MWh]	Vršno opter. [MW]	Dan/noć	Kategorija po tarifnim sustavima
Vrlo velika industrija	If	100.000	15	60/40	Poduzetništvo - VN
Velika industrija	Ie	24.000	4	60/40	Poduzetništvo - SN (35 kV)
Srednja industrija	Id	2.000	0,5	65/35	Poduzetništvo - SN (10 kV)
Srednje poduzetništvo	Ib	150	0,05	70/30	Poduzetništvo - NN (crveni)
Srednja kućanstva	Dc	3,5		70/30	Kućanstva (bijeli)

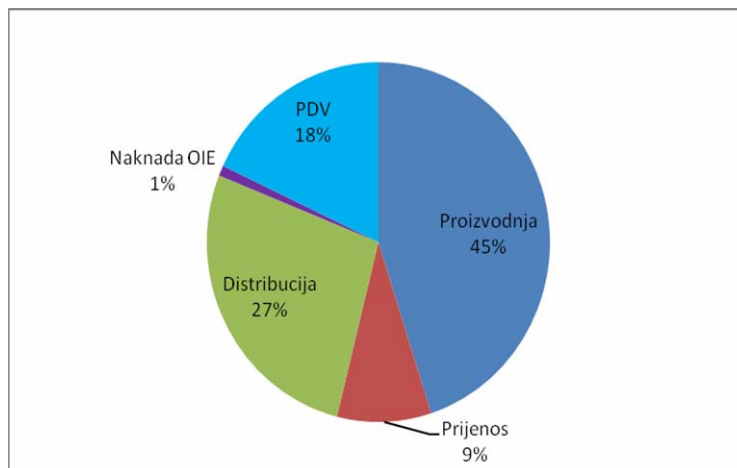
Slika 3.2.18. Struktura cijene za kupca iz razreda If, drugo polugodište 2009.

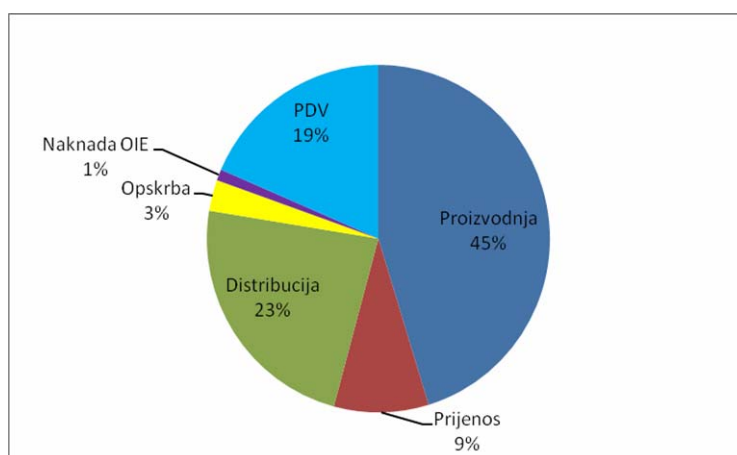
Slika 3.2.19. Struktura cijene za kupca iz razreda Ie, drugo polugodište 2009.

Slika 3.2.20. Struktura cijene za kupca iz razreda Id, drugo polugodište 2009.

Slika 3.2.21. Struktura cijene za kupca iz razreda Ib, drugo polugodište 2009.

Slika 3.2.22. Struktura cijene za kupca iz razreda Dc (kućanstva), drugo polugodište 2009.

3.2.3.3 Zaštita kupaca

HERA je tijekom 2009. iz područja električne energije zaprimila ukupno 105 podneska, od kojih je u 2009. riješeno 103 ili 98%. Predmeti iz područja električne energije prikazani su u tablici 3.2.17.

Tablica 3.2.17. Predmeti iz područja električne energije u 2009.

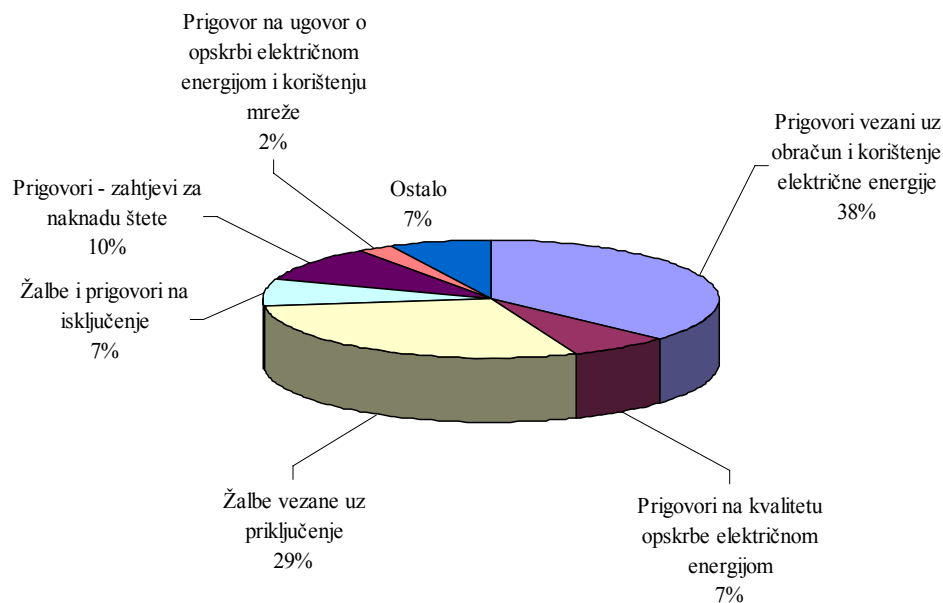
Opis	Broj	Udio [%]
Žalbe i prigovori	41	39,0
Zahtjev za suglasnost/odobrenje HERA-e	6	5,7
Traži se mišljenje, tumačenje, primjedbe od HERA-e	23	21,9
HERA traži mišljenje, tumačenje, primjedbe	5	4,8
Traži se izvještaj, upitnik, dostava podataka od HERA-e	4	3,8
Dostavljeni podaci HERA-i	25	23,8
Prijedlozi tarifnih stavki	1	1,0
UKUPNO	105	100,0

HERA je tijekom 2009. zaprimila 41 žalbu i prigovor, koji su se svi odnosili na rad HEP ODS-a. Statistika zaprimljenih žalbi i prigovora prikazana je u tablici 3.2.18.

Tablica 3.2.18. Skupine žalbi i prigovora iz područja električne energije u 2009.

R. br.	Opis	Broj	Udio [%]
1.	Prigovori vezani uz obračun i korištenje električne energije		37
1.1.	Prigovori na neovlašteno korištenje električne energije - prekoračenje snage	3	
1.2.	Prigovori na neovlašteno korištenje električne energije - energija	2	
1.3.	Prigovori na obračun potrošnje električne energije	10	
2.	Prigovori na kvalitetu opskrbe električnom energijom		7
2.1.	Prigovori na pouzdanost napajanja	1	
2.2.	Prigovori na kvalitetu napona	0	
2.3.	Prigovori na kvalitetu usluga	2	
3.	Žalbe vezane uz priključenje		12
3.1.	Žalbe na odbijanje zahtjeva za izdavanje PEES u postupku ishodađenja lokacijske dozvole	0	
3.2.	Žalbe na uvjete iz izdane PEES	7	
3.3.	Žalbe na odbijanje zahtjeva za izdavanje PEES	1	
3.4.	Žalbe na neispunjavanje odredbi ugovora o priključenju na mrežu	1	
3.5.	Žalbe na naknadu za ugovor o priključenju	3	
3.6.	Žalbe na uvjete iz izdane EES	0	
3.7.	Žalbe na odbijanje zahtjeva za izdavanje EES	0	
4.	Žalbe i prigovori na isključenje		4
4.1.	Žalbe na isključenje s elektroenergetske mreže	2	
4.2.	Prigovori na obustavu isporuke električne energije	1	
5.	Prigovori - zahtjevi za naknadu štete	4	1
6.	Prigovor na ugovor o opskrbi električnom energijom i korištenju mreže	1	2
7.	Ostalo	3	7
	Ukupno	41	100

Slika 3.2.23. prikazuje udjele žalbi i prigovora po pojedinim kategorijama u ukupno izjavljenim prigovorima iz područja električne energije koje je HERA zaprimila u 2009.

Slika 3.2.23. Udjeli žalbi i prigovora po pojedinim kategorijama iz područja električne energije u 2009.

Od zaprimljenih žalbi i prigovora HERA nije bila nadležna u 26 predmeta, odnosno 63%. Tablica 3.2.19. prikazuje žalbe i prigovore iz područja električne energije u 2009. za koje HERA nije bila nadležna.

Tablica 3.2.19. Žalbe i prigovori iz područja električne energije u 2009. za koje HERA nije bila nadležna

Tip žalbe i prigovora	Broj	Udio [%]
Prigovori na obračun potrošnje električne energije	10	38
Žalba na određenu naknadu za ugovor o priključenju	2	8
Žalba na isključenje s elektroenergetske mreže	1	4
Prigovori na kvalitetu isporuke el. energije - stalnost isporuke	1	4
Prigovori na obustavu isporuke električne energije	1	4
Žalbe na utvrđeno neovlašteno korištenje električne energije - energija	2	8
Prigovori na ugovor o opskrbi električnom energijom i korištenje mreže	1	4
Žalbe/prigovori - ostali razlozi	2	8
Žalbe zbog neovlaštenog korištenja električne energije - prekoračenje snage	3	12
Prigovori - zahtjev za naknadu štete	3	12
UKUPNO	26	100

U tablici 3.2.20. prikazan je pregled žalbi kupaca izjavljenih HEP-ODS-u.

Tablica 3.2.20. Pregled žalbi kupaca izjavljenih HEP-ODS-u

Vrsta žalbe	Usvojeno	Odbijeno	U postupku	Stranka odustala	UKUPNO
Odbijanje zahtjeva za izdavanje PEES (ograničeni tehnički uvjeti)	0	2	0	0	2
Neprihvatanje uvjeta iz PEES i/ili naknade za priključenje	3	2	0	1	6
Neprihvatanje uvjeta iz izdane PEES (rješavanje imovinsko pravnih odnosa, razdvajanje mjerenja, legalizacija priključka i sl.)	2	0	0	0	2
Ostalo (prigovor na naknadu na neovlaštenu potrošnju, obračun potrošnje i sl.)	1	4	1	0	6
UKUPNO	6	8	1	1	16

3.3 Proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije

U Republici Hrvatskoj postoji sustav poticaja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i proizvodnje energije u visoko-učinkovitim kogeneracijskim postrojenjima.

Taj sustav je uveden 2007., a uređen je sljedećim podzakonskim propisima:

- Tarifnim sustavom za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije ("Narodne novine", br. 33/07),
- Pravilnikom o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije ("Narodne novine", br. 67/07),
- Pravilnikom o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije ("Narodne novine", br. 67/07),
- Uredbom o naknadama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije ("Narodne novine", br. 33/07, 133/07, 155/08 i 155/09) te

- Uredbom o minimalnom udjelu električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče ("Narodne novine", br. 33/07).

HROTE otkupljuje električnu energiju od povlaštenih proizvođača odnosno iz postrojenja za koje je proizvođač stekao povlaštenu status te je proporcionalno raspodjeljuje opskrbljivačima za prodaju na domaćem tržištu po prosječnoj tržišnoj cijeni. Svi kupci plaćaju svojem opskrbljivaču ugovorenu cijenu električne energije kao i naknadu za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.

HERA izdaje pravnim i fizičkim osobama rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije. Tablica 3.3.1. prikazuje broj rješenja izdanih tijekom 2009., dok Tablica 3.3.2. prikazuje broj povlaštenih proizvođača električne energije.

Tablica 3.3.1. Rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije izdana u 2009.

Vrsta postrojenja/primarni izvor energije	Broj rješenja izdanih u 2009.		Snaga postrojenja [MW]	
	Prethodno	Konačno	Prethodno	Konačno
Sunčeva energija	4	1	0,07890	0,00900
Biomasa i bioplin	3	1	6,74000	1,00000
Hidroenergija	-	-	-	-
Vjetar	1	2	1,00000	10,60000
Kogeneracijska postrojenja	-	-	-	-
Ukupno	8	4	7,8189	11,6090

Tablica 3.3.2. Broj povlaštenih proizvođača električne energije na dan 31. 12. 2009.

Vrsta postrojenja/primarni izvor energije	Broj povlaštenih proizvođača na dan 31.12.2009.	Snaga postrojenja [MW]
Sunčeva energija	2	0,01614
Biomasa i bioplin	1	1,00000
Hidroenergija	2	0,03000
Vjetar	4	27,75000
Kogeneracijska postrojenja	-	-
Ukupno	9	28,79614

Uredbom o minimalnom udjelu električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče, određuju se ciljevi Republike Hrvatske u proizvodnji električne energije iz postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i kogeneracijskih postrojenja. Kao cilj koji treba postići određena je vrijednost minimalnog udjela električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije u ukupnoj potrošnji električne energije. Uredba se ne primjenjuje na hidroelektrane instalirane snage veće od 10 MW te na električnu energiju proizvedenu u kogeneracijskim postrojenjima u kategoriji javnih toplana.

Cilj je do 31. prosinca 2010. ostvariti:

- minimalni udio električne energije proizvedene iz postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije čija se proizvodnja potiče od 5,8% u ukupnoj potrošnji električne energije te
- minimalni udio električne energije proizvedene iz kogeneracijskih postrojenja čija se proizvodnja potiče i isporučene u prijenosnu odnosno distribucijsku mrežu od 2,0% u ukupnoj potrošnji električne energije.

Naknada za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije se počela naplaćivati kupcima 1. srpnja 2007., temeljem Uredbe o naknadama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije. Prema

Uredbi iz 2007., naknada za poticanje iznosi 0,0089 kn/kWh za 2007., 0,0198 kn/kWh za 2008., 0,0271 kn/kWh za 2009. i 0,0350 kn/kWh za 2010. Pregled naknada, cijena i proizvodnje dan je u tablici 3.3.3.

Tablica 3.3.3. Pregled cijena i proizvodnje iz povlaštenih postrojenja

Godina	2007. *	2008.	2009.	2010.
Iznos naknade predviđen Uredbom iz 2007. [kn/kWh]	0,0089	0,0198	0,0271	0,035
Iznos naknade [kn/kWh]	0,0089	0,0089	0,0089	0,005 **
Snaga postrojenja za proizvodnju električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče [MW]	5,95	11,23714	11,609	-
Kumulativna snaga postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije u sustavu poticaja (na kraju godine) [MW]	5,95	17,18714	28,79614	-
Kumulativna snaga kogeneracijskih postrojenja u sustavu poticaja (na kraju godine) [MW]	-	-	-	-
Energija proizvedena u povlaštenim postrojenjima koja koriste obnovljive izvore energije [MWh]	477	38.064	47.430	-
Energija proizvedena u povlaštenim kogeneracijskim postrojenjima [MWh]	-	-	-	-
Ukupna potrošnja *** [MWh]	17.629.700	17.995.800	17.696.700	-
Udio električne energije proizvedene iz postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije čija se proizvodnja potiče u ukupnoj potrošnji električne energije [%]	0,003	0,212	0,268	-
Udio električne energije proizvedene iz kogeneracijskih postrojenja čija se proizvodnja potiče u ukupnoj potrošnji električne energije [%]	-	-	-	-

* Sustav poticaja uređen je tek krajem lipnja 2007., stoga se razmatra samo razdoblje od srpnja do prosinca 2007.

** Iznos u 2010. je određen Uredbom o izmjeni uredbe o naknadama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije („Narodne novine“, br. 155/09).

*** Ukupna potrošnja na način određen Uredbom o minimalnom udjelu električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče („Narodne novine“, br. 33/07)

Tablica 3.3.4. prikazuje proizvedenu električnu energiju po vrsti primarnog izvora u 2009.

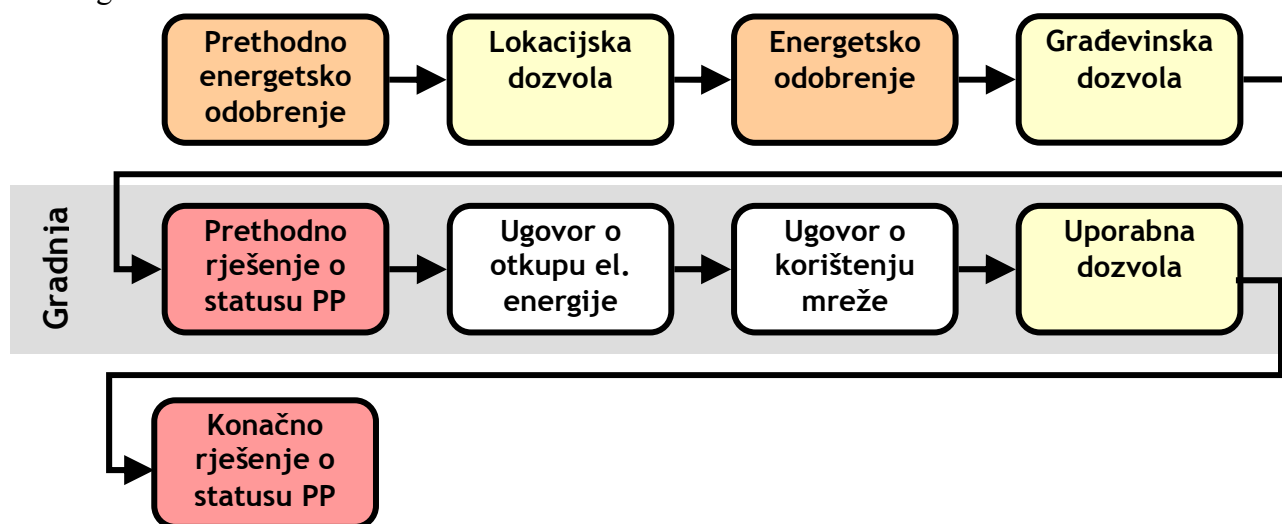
Tablica 3.3.4. Proizvodnja i isplaćeni poticaji povlaštenim proizvođačima u 2009. prema vrsti postrojenja

Vrsta postrojenja	Proizvodnja električne energije [kWh]	Udio [%]	Isplaćeni poticaji [kn]	Udio [%]
Elektrane na bioplin	4.959.750	10,5	7.949.234,77	17,7
Hidroelektrane	112.030	0,0	102.974,88	0,2
Sunčane elektrane	16.464	0,0	74.670,13	0,2
Vjetroelektrane	42.342.461	89,3	36.688.736,51	81,9
Ukupno	47.430.705	100,0	44.815.616,29	100,0

Unatoč velikom interesu za poticaje od strane investitora, za mali je broj postrojenja tijekom 2007. i 2008. ugovoren otkup s HROTE-om i/ili su ona počela s radom. Stoga su naknade za 2008. i 2009. zadržane na razini iz 2007. Krajem 2009. donesena je Uredba o izmjeni uredbe o naknadama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije („Narodne novine“, br. 155/09) kojom se naknada za 2010. smanjila na iznos od 0,005 kn/kWh. Međutim, izgledno je da će se tijekom 2010. uključiti u redovan pogon novi, značajno veći nego postojeći, povlašteni proizvođači pa će sukladno tome vjerojatno biti potrebno povećati naknadu kako bi se osigurao financijski stabilan rad sustava poticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije.

S obzirom na rast udjela električne energije proizvedene iz postrojenja čija se proizvodnja potiče u ukupnoj potrošnji električne energije, očigledno je kako se ne mogu ostvariti ciljevi zadani Uredbom o minimalnom udjelu električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče objavljenom u 2007. Ovo je naizgled u suprotnosti s izdanim prethodnim energetskekim odobrenjima i energetskekim odobrenjima do kraja 2009., a koje izdaje Ministarstvo. Navedena odobrenja (određena Pravilnikom o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije) su akti kojima se propisuju uvjeti i mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije i kogeneracijskih postrojenja, a prethode postupku izdavanja građevinske dozvole, odnosno akta kojim se dozvoljava gradnja. Podaci o izdanim odobrenjima, zajedno s podacima o planiranim postrojenjima nalaze se u Registru projekata i postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije te povlaštenih proizvođača (u daljnjem tekstu: Registar OIEKPP). Registar OIEKPP vodi Ministarstvo, a dijelovi su javno dostupni preko internetske stranice Ministarstva.

Iz Registra OIEKPP je vidljivo kako postoji izniman interes za različita postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije, a ponajprije vjetar. Tako je do kraja 2009. izdano različitih odobrenja koja obuhvaćaju 5.000 MW ukupno planirane snage. Uglavnom se radi o aktima (prethodna energetska odobrenja, te upisi u Registar za zatečene projekte) kojima se dopušta ispitivanje potencijala obnovljivog izvora energije unutar prostora ispitivanja. Broj energetskekim odobrenja koja se izdaju nakon dobivanja lokacijske dozvole je puno manji. Tako od planiranih skoro 5.000 MW u vjetroelektranama, samo za 181,2 MW postoje odgovarajuća energetska odobrenja. To pokazuje, imajući u vidu slijed u pripremi izgradnje (slika 3.3.1.), da je nemogućnost dobivanja lokacijske dozvole očita prepreka bržoj izgradnji vjetroelektrana. Treba naglasiti da se u postupku izdavanja lokacijske dozvole izdaje i prethodna elektroenergetska suglasnost (u daljnjem tekstu: PEES) radi sagledavanja mogućnosti priključenja, određivanja tehničkih, ekonomskih i ostalih uvjeta priključenja građevine na mrežu i izgradnje građevine te uvjeta korištenja mreže. Već krajem 2008., HEP-OPS je izdao PEES za vjetroelektrane s ukupnom snagom preko svog vlastitog ograničenja radi sigurnosti pogona elektroenergetskog sustava u smislu dopustive ukupne instalirane snage vjetroelektrana spojenih na prienosnu mrežu. Iako ta granica nije dostignuta izgrađenim vjetroelektranama, postojeći projekti blokiraju razvoj projekata koji bi mogli biti brže izgrađeni.

Slika 3.3.1. Slijed izdavanja akata u pripremi gradnje postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i kogeneracijskih postrojenja

Vezano uz ograničenje HEP-OPS-a za priključak vjetroelektrana radi sigurnosti pogona, HEP-OPS je napravio pomak u dobrom smjeru objavom Dodatnih tehničkih uvjeta za priključak i pogon vjetroelektrana na prijenosnoj mreži u prosincu 2008. Navedeni Dodatni tehnički uvjeti omogućili su da se već prvi projekti u 2009. razvijaju pod razvidnijim i preciznijim uvjetima, pri čemu posebno treba istaknuti uvjete na priključenje i pogon koji su znatno unaprijeđeni u odnosu na Mrežna pravila elektroenergetskog sustava („Narodne novine“, br. 36/06).

Ne treba zaboraviti da i drugi uvjeti vezani uz zaštitu okoliša i korištenje prostora onemogućavaju ili produžuju postupke pripreme projekata, odnosno izdavanje lokacijskih dozvola.

Općenito, potrebno je unaprijediti praksu izdavanja lokacijskih i građevinskih dozvola. Problemi iz prakse koji su se pojavljivali tijekom 2007. i 2008. uglavnom su bili vezani uz primjenu Zakona o prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, 76/07 i 38/09), objavljenog nakon podzakonskih propisa kojima se uređuje pitanje poticaja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracijskih postrojenja, a koji je značajno promijenio dotadašnje praksu i procedure pa je bilo potrebno vremena da se uspostave nove. Osim toga, radi se o tehnologijama koje su relativna novost za nadležne urede za prostorno uređenje i gradnju. Godina 2009. je posebna jer je objavljen Zakon o postupanju i uvjetima gradnje radi poticanja ulaganja („Narodne novine“, br. 69/09). Navedenim Zakonom određena je pojednostavljena i ubrzana procedura za određene vrste građevina. S obzirom da je veliki broj malih i srednje velikih postrojenja (do 20 MW) upravo zahvaćen tim Zakonom, očekuje se kako će se njime ubrzati priprema izgradnje postrojenja tijekom 2010.

Kako se od zainteresiranih strana kao značajnija zapreka bržoj gradnji postrojenja ističu administrativne prepreke, Ministarstvo je tijekom 2009. nastavilo i pokrenulo nove projekte s ciljem unaprjeđenja prakse, uklanjanja administrativnih prepreka i za informiranja zainteresiranih po pitanju izgradnje postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije. HERA aktivno sudjeluje u provedbi tih projekata.

Krajem listopada 2009. objavljena je Strategija energetske razvoja Republike Hrvatske koja ukazuje kako Republika Hrvatska ima dobre prirodne mogućnosti za iskorištavanje obnovljivih izvora energije. Strategijom su definirani sljedeći ciljevi vezani uz obnovljive izvore energije (točka 3.6 Strategije):

- Republika Hrvatska će ispuniti obveze prema prijedlogu Direktive 2009/28/EZ Europske unije o poticanju obnovljivih izvora energije o udjelu obnovljivih izvora energije, uključujući i velike hidroelektrane, u bruto neposrednoj potrošnji energije u iznosu od 20%;
- Republika Hrvatska će ispuniti obveze prema Direktivi Europske unije o udjelu obnovljivih izvora energije u neposrednoj potrošnji energije u prijevozu u 2020. u iznosu od 10%;
- Republika Hrvatska postavlja cilj da se udio proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije, uključujući velike hidroelektrane, u ukupnoj potrošnji električne energije u razdoblju do 2020. održava na razini 35%.

Navedeni ciljevi su u skladu s naknadno objavljenom direktivom 2009/28/EC o poticanju uporabe energije iz obnovljivih izvora.

4 REGULIRANE DJELATNOSTI I RAZVOJ TRŽIŠTA PRIRODNOG PLINA

4.1 Regulirane djelatnosti

4.1.1 Transportni sustav

Transport prirodnog plina je regulirana energetska djelatnost koja se obavlja kao javna usluga. Operator plinskog transportnog sustava Republike Hrvatske je energetska subjekt Plinacro d.o.o. koji je u vlasništvu Republike Hrvatske. Plinacro d.o.o. upravlja sustavom magistralnih i regionalnih plinovoda kojom se prirodni plin iz domaće proizvodnje (sjeverni dio kontinentalne Hrvatske i sjeverni Jadran) i iz uvoza (dobavni transportni pravac preko Republike Slovenije (Rogatec–Zabok) transportira do izlaznih mjerno-redukcijskih stanica na kojima se predaje u distribucijske sustave i krajnjim (industrijskim) kupcima koji su izravno priključeni na transportni sustav. Plinski transportni sustav Republike Hrvatske prikazan je na slici 4.1.1.

Slika 4.1.1. Postojeći i planirani plinski transportni sustav Republike Hrvatske

Rad transportnog sustava, na koji su priključena plinska proizvodna polja Panona i Sjevernog Jadrana, podzemno skladište plina Okoli, 37 distribucijskih sustava i 27 krajnjih kupaca, kontinuirano se nadzire i vodi iz nacionalnog dispečerskog centra opremljenog suvremenim sustavom za nadzor, upravljanje i prikupljanje podataka (SCADA). Operativno upravljanje i održavanje sustava organizirano je u četiri regije transporta plina: „Istočna Hrvatska“ sa sjedištem u Donjem Miholjcu, „Središnja Hrvatska“ sa sjedištem u Popovači, „Sjeverna Hrvatska“ sa sjedištem u Zaboku i „Zapadna Hrvatska“ sa sjedištem u Rijeci.

Ukupna duljina plinskog transportnog sustava u Republici Hrvatskoj na kraju 2009. iznosila je 2.154 km, od čega je 454 km plinovoda radnog tlaka 75 bar, 1.640 km plinovoda radnog tlaka 50 bar i 60 km plinovoda radnog tlaka 4-50 bar. U sklopu plinskog transportnog sustava nalazi se 9 ulaznih mjernih stanica, a plin se preuzima iz 188 izlaza iz transportnog sustava. Pored toga transportni sustav sadržava 154 mjerno-redukcijske stanice, 257 mjernih linija, 99 čistačkih stanica i 82 blokadne, odnosno blokadno-ispuhivačke stanice.

Operator transportnog sustava, s ciljem upravljanja kapacitetima i zagušenjima u transportnom sustavu, provodi analizu zahtjeva korisnika za pristup transportnom sustavu te izvodi proračune tehničkih, rezerviranih i slobodnih kapaciteta transportnog sustava. U svrhu nadzora nad korištenjem ugovorenih kapaciteta transportnog sustava analizira se i uspoređuje najavljeni i ostvareni protok prirodnog plina. U 2009. kapaciteti transportnog sustava bili su dostatni za sve korisnike transportnog sustava te zagušenja kapaciteta nije bilo. Uravnoteženje transportnog sustava obavlja se na dnevnoj osnovi, korištenjem operativne akumulacije i podzemnog skladišta plina Okoli (dalje u tekstu: PSP Okoli). Tijekom siječnja 2009., za vrijeme „plinske krize“, uzrokovane prekidom ugovorene isporuke plina iz Ruske Federacije, Plinacro je transportnim sustavom upravljao u uvjetima kriznog stanja koje je proglasila Vlada Republike Hrvatske, a prema mjerama za otklanjanje kriznog stanja koje je odredilo Ministarstvo sukladno Uredbi o sigurnosti opskrbe plinom.

Investicijske aktivnosti Plinacra d.o.o. u 2009. odvijale su se sukladno Planu razvoja, izgradnje i modernizacije plinskoga transportnog sustava Republike Hrvatske od 2002. do 2011. - drugi ulagački ciklus od 2007. do 2011. U potpunosti je dovršen magistralni plinovod Vodnjan-Umag i očekuje se njegovo puštanje u rad tijekom 2010. Također su dovršeni i pušteni u rad regionalni plinovodi Nova Kapela-Požega, Bjelovar-Sveti Ivan Žabno i Dobrovac-Omanovac, te mjerno-redukcijska stanica Rijeka istok. Sukladno pismu namjere o izgradnji interkonekcijskog plinovoda Slobodnica-Donji Miholjac-Dravaszerdahely-Varosföld iz 2008. ishoda je građevinska dozvola i započeti su radovi izgradnje interkonekcije plinskih transportnih sustava Hrvatske i Mađarske (magistralni plinovod Slobodnica-Donji Miholjac). Također je ishoda građevinska dozvola i započeti radovi izgradnje II dijela plinovodnog sustava Like i Dalmacije (plinovod Josipdol-Gospić, odvojni plinovodi za MRS Otočac i Gospić, uključujući i mjerno redukcijske stanice). Izvršena je većina pripremnih radova i nabava opreme za plinovode koji se planiraju graditi do kraja drugog razvojno ulagačkog ciklusa. Aktivnosti su obuhvaćale i ishođenje lokacijskih i građevinskih dozvola za objekte II i III dijela plinovodnog sustava Like i Dalmacije (Gospić-Benkovac-Dugopolje), plinovod Kukuljanovo-Omišalj, te izgradnju drugog dijela interkonekcije s Republikom Mađarskom, plinovoda Dravaszerdahely-Donji Miholjac, a čiji završetak je planiran do kraja 2010.

Od aktivnosti vezanih za povezivanje s drugim transportnim sustavima potrebno je istaknuti da su Plinacro d.o.o. i Gazprom OAO (u daljnjem tekstu: Gazprom) tijekom 2009. prikupljali podatke za izradu preliminarne tehno-ekonomske studije o mogućnosti prolaska plinovoda Južni tok (*South Stream*) kroz Republiku Hrvatsku, te je izrađeno i međusobno usuglašeno pismo namjere. Također su vođene aktivnosti vezane za realizaciju interkonekcije s

transportnim sustavom Bosne i Hercegovine, te s transportnim sustavom Republike Slovenije (plinovod Omišalj-Zlobin-Rupa).

Prema podacima Plinacra d.o.o., ukupno transportirane količine prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2009. iznosile su 3.148.449.782 m³, što je 8,8% manje u odnosu na ukupno transportirane količine u 2008. Ukupni gubici prirodnog plina u transportnom sustavu u 2009. iznosili su 0,1%. Najveća količina transportiranog plina u danu za krajnju potrošnju³ iznosila je 15.300.000 m³/dan, što predstavlja i najveću količinu transportiranog plina u danu. Najveći ostvareni satni protok plina na svim ulazima u transportni sustav u 2009. iznosio je 710.000 m³/h. Ukupni tehnički kapacitet svih ulaza u transportni sustav, na dan 31. prosinca 2009., iznosio je 914.000 m³/h. Prema dostavljenim podacima od Plinacra d.o.o., tehnički kapaciteti utvrđeni su za devet ulaza u transportni sustav, od kojih su najveći: Rogatec - 210.000 m³/h, Terminal Pula - 280.000 m³/h i PSP Okoli - 280.000 m³/h. Najveći satni protok plina na razini pojedinih ulaza u transportni sustav u 2009. ostvaren je na ulazu PSP Okoli i to u iznosu 275.000 m³/h.

Ukupni tehnički kapacitet izlaza iz transportnog sustava na dan 31. prosinca 2009. iznosio je 1.603.000 m³/h. Od toga je ukupni tehnički kapacitet izlaza u distribucijske sustave iznosio 825.000 m³/h, ukupni tehnički kapacitet izlaza prema krajnjim kupcima izravno priključenim na transportni sustav 618.000 m³/h i tehnički kapacitet izlaza u PSP Okoli 160.000 m³/h. Najveći ostvareni satni protok plina na svim izlazima iz transportnog sustava u 2009. iznosio je 772.000 m³/h, pri čemu je najveći satni protok plina ostvaren na izlazu u distribucijske sustave u iznosu 593.000 m³/h.

Cijena transporta prirodnog plina određuje se Tarifnim sustavom za transport prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 32/06 i 3/07). Tarifnim sustavom su određene tri tarifne stavke koje se odnose na transport prirodnog plina u mjesecima vršnog, srednjeg i osnovnog opterećenja. Visinu tarifnih stavki određuje Vlada Republike Hrvatske i ona je jednaka za sve korisnike transportnog sustava. Tablica 4.1.1. prikazuje visine tarifnih stavki za transport prirodnog plina za 2009.

Tablica 4.1.1. Visine tarifnih stavki za transport prirodnog plina za 2009.

<i>razdoblje transporta</i>	Odluka Vlade RH (NN 154/08) - na snazi od 1. 1. do 31. 8. 2009.	Odluka Vlade RH (NN 103/09) - na snazi od 1. 9. 2009.
mjeseci vršnog opterećenja (<i>siječanj, veljača, studeni i prosinac</i>)	$T_{\text{vršno}} = 5,16 \text{ kn po Sm}^3 \text{ po danu}$	$T_{\text{vršno}} = 5,13 \text{ kn po Sm}^3 \text{ po danu}$
mjeseci srednjeg opterećenja (<i>ožujak, travanj, svibanj, lipanj, rujanj i listopad</i>)	$T_{\text{srednje}} = 4,30 \text{ kn po Sm}^3 \text{ po danu}$	$T_{\text{srednje}} = 4,265 \text{ kn po Sm}^3 \text{ po danu}$
mjeseci osnovnog opterećenja (<i>srpanj i kolovoz</i>)	$T_{\text{osnovno}} = 2,58 \text{ kn po Sm}^3 \text{ po danu}$	$T_{\text{osnovno}} = 2,58 \text{ kn po Sm}^3 \text{ po danu}$

Cijena transporta prirodnog plina utvrđuje se prema prethodno zakupljenom i stvarnom korištenju kapaciteta transportnog sustava pojedinog korisnika u godini. Prosječna cijena transporta prirodnog plina u 2009. za opskrbljivače plinom krajnjih kupaca priključenih na distribucijski sustav iznosila je 0,226 kn/m³, što je 17,7% više u odnosu na prosječnu cijenu transporta za opskrbljivače plinom u 2008. Prosječna cijena transporta prirodnog plina u 2009. za 27 krajnjih kupaca izravno priključenih na transportni sustav iznosila je 0,180 kn/m³, što je 20,0% više u odnosu na prosječnu cijenu transporta za krajnje kupce izravno

³ Izlazi u distribucijske sustave i izlazi prema kupcima izravno priključenima na transportni sustav

priključene na transportni sustav u 2008. Ukupna prosječna cijena transporta prirodnog plina u 2009. za sve korisnike transportnog sustava iznosila je 0,209 kn/m³, što je 24,4% više u odnosu na ukupnu prosječnu cijenu transporta prirodnog plina u 2008.

4.1.2 Sustav skladišta plina

Skladištenje prirodnog plina je regulirana energetska djelatnost koja se obavlja kao javna usluga. Operator sustava skladišta plina u Republici Hrvatskoj od 2009. je energetska subjekt Podzemno skladište plina d.o.o. (dalje u tekstu: PSP d.o.o.) koji je u siječnju 2009. od HERA-e ishodio dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti skladištenja prirodnog plina. PSP d.o.o. za skladištenje prirodnog plina koristi PSP Okoli, čiji je zemljopisni položaj prikazan na slici 4.1.1. PSP Okoli je prije izdvajanja u zasebnu tvrtku PSP d.o.o., od početka rada 1987., bio u sastavu tvrtke INA d.d.

PSP Okoli se sastoji od podzemnog ležišta (geološka struktura), radnih i kontrolnih bušotina i nadzemnog dijela pogona čiji su osnovni objekti bušotinske platforme, priključni plinovodi, regulacijska stanica, stanica za sušenje plina, mjerna stanica i kompresorska stanica te pomoćni objekti. Prirodni plin se u podzemno ležište utiskuje u pravilu od 1. travnja do 31. rujna, a povlači od 1. listopada do 31. ožujka.

Tehnički kapaciteti sustava skladišta plina⁴ su definirani Dopunskim rudarskim projektom za eksploatacijsko polje Okoli - podzemno skladište plina, od 25. studenog 2005. Tehnički kapacitet radnog volumena iznosi 553 mil. m³, tehnički kapacitet povlačenja 240.000 m³/h (5,76 mil. m³/dan), a tehnički kapacitet utiskivanja 160.000 m³/h (3,84 mil. m³/dan).

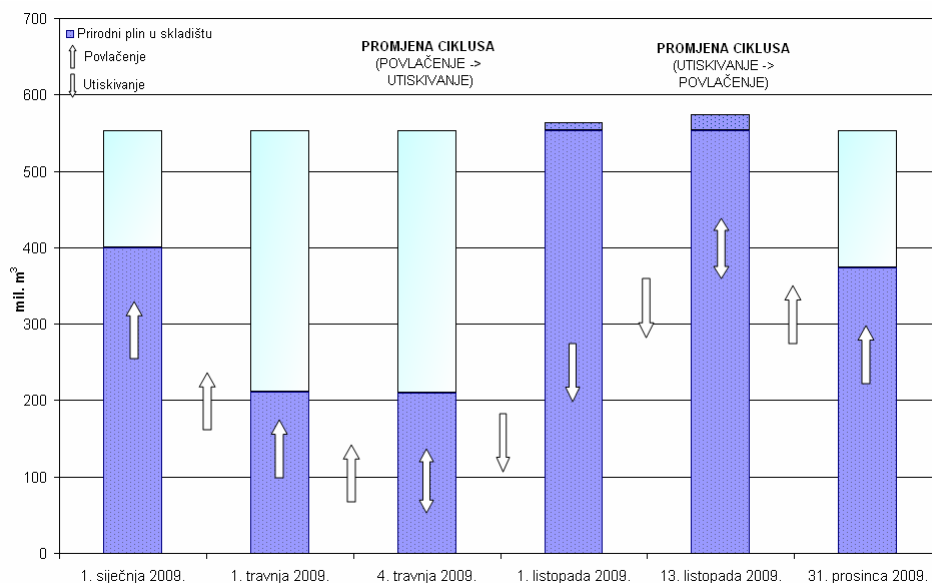
Tijekom 2009. u PSP Okoli je ukupno utisnuto 364.283.412 m³, a povučeno je 390.659.659 m³ prirodnog plina. Završetak ciklusa povlačenja i početak ciklusa utiskivanja prirodnog plina bio je 4. travnja 2009., kada je stanje radnog volumena iznosilo 209.345.269 m³. Početak ciklusa povlačenja plina bio je 13. listopada 2009., a stanje radnog volumena tada je iznosilo 573.628.681 m³, što je ujedno i najveće ostvareno stanje radnog volumena PSP Okoli u 2009. Stanje radnog volumena prirodnog plina u PSP Okoli na određene dane tijekom 2009. prikazano je na slici 4.1.2. Najveći ostvareni kapacitet povlačenja plina u 2009. iznosio je 270.000 m³/h, dok je najveći ostvareni kapacitet utiskivanja plina iznosio 160.000 m³/h.

Najveći ostvareni kapaciteti radnog volumena i povlačenja plina u 2009. ostvareni su u sklopu probne eksploatacije odobrene rješenjima Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva⁵. Svrha probne eksploatacije bila je ispitati ponašanje sustava PSP Okoli u novim radnim uvjetima kako bi se temeljem stečenih saznanja odlučilo o promjeni njegovih radnih parametara te kako bi se isti prikazali novim Rudarskim projektom čija je izrada u tijeku. Obavljeni su rudarski radovi u četiri mjerne bušotine s namjerom da se utvrdi njihov radni potencijal i mogućnost prenamjene za utiskivanje/povlačenje plina. Tri od njih su privremenim nadzemnim spojem povezane u sustav PSP Okoli kako bi se ispitale u realnim uvjetima rada te je dobiveno povećanje ukupnog izlaznog kapaciteta skladišta za najviše 16.000 m³/h plina, ovisno o tlaku (količini plina) u skladištu. U tijeku su pripremne aktivnosti za njihovo trajno opremanje i spajanje u sustav PSP Okoli. Također, provedeno je odvajanje platformi PF1, PF2 i PF6 u zasebnu redukcijsku regulacijsku liniju, s mogućnošću rada na nižem tlaku. Time je bušotinama spojenim na te platforme omogućen rad većim kapacitetom, a time i povećan izlazni kapacitet skladišta za dodatnih 10 000 m³/h, ovisno o tlaku u ležištu.

⁴ Tehnički kapacitet predstavlja ukupni kapacitet sustava skladišta plina koji operator sustava skladišta plina može ponuditi korisnicima sustava, a uzimajući u obzir integritet i tehničke mogućnosti sustava skladišta plina

⁵ Rješenja Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Uprava za rudarstvo; Klasa:UP/I-310-01/09-03/186, Ur.broj: 526-14-01-09-2 i Klasa:UP/I-310-01/09-03/140, Ur.broj:526-14-01-09-4

Do prihvaćanja novog Rudarskog projekta od strane Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva tehnički kapaciteti ostaju kako je definirano u važećem Rudarskom projektu.

Slika 4.1.2. Stanje zaliha prirodnog plina u PSP Okoli na određene dane u 2009.

Cijena skladištenja prirodnog plina utvrđuje se na temelju Tarifnog sustava za skladištenje prirodnog plina, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2009. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske je u lipnju 2009. donijela Odluku o visini tarifnih stavki za skladištenje prirodnog plina („Narodne novine“, br. 73/09). Tablica 4.1.2. prikazuje visine tarifnih stavki prema navedenoj Odluci.

Tablica 4.1.2. Visine tarifnih stavki za skladištenje prirodnog plina

T_{rv} - tarifna stavka za zakup radnog volumena	$T_{rv} = 8,77$ kn/MWh
T_u - tarifna stavka za zakup i korištenje dnevnog kapaciteta utiskivanja plina u radni volumen	$T_u = 270,65$ kn/MWh/dan
T_p - tarifna stavka za zakup i korištenje dnevnog kapaciteta povlačenja plina iz radnog volumena	$T_p = 195,41$ kn/MWh/dan

4.1.3 Distribucijski sustavi

Distribucija plina je regulirana energetska djelatnost koja se obavlja kao javna usluga. Distribuciju plina u Republici Hrvatskoj u 2009. obavljalo je 38 energetskih subjekata⁶, dok od početka 2010. u Republici Hrvatskoj djeluje 37 operatora distribucijskog sustava⁷.

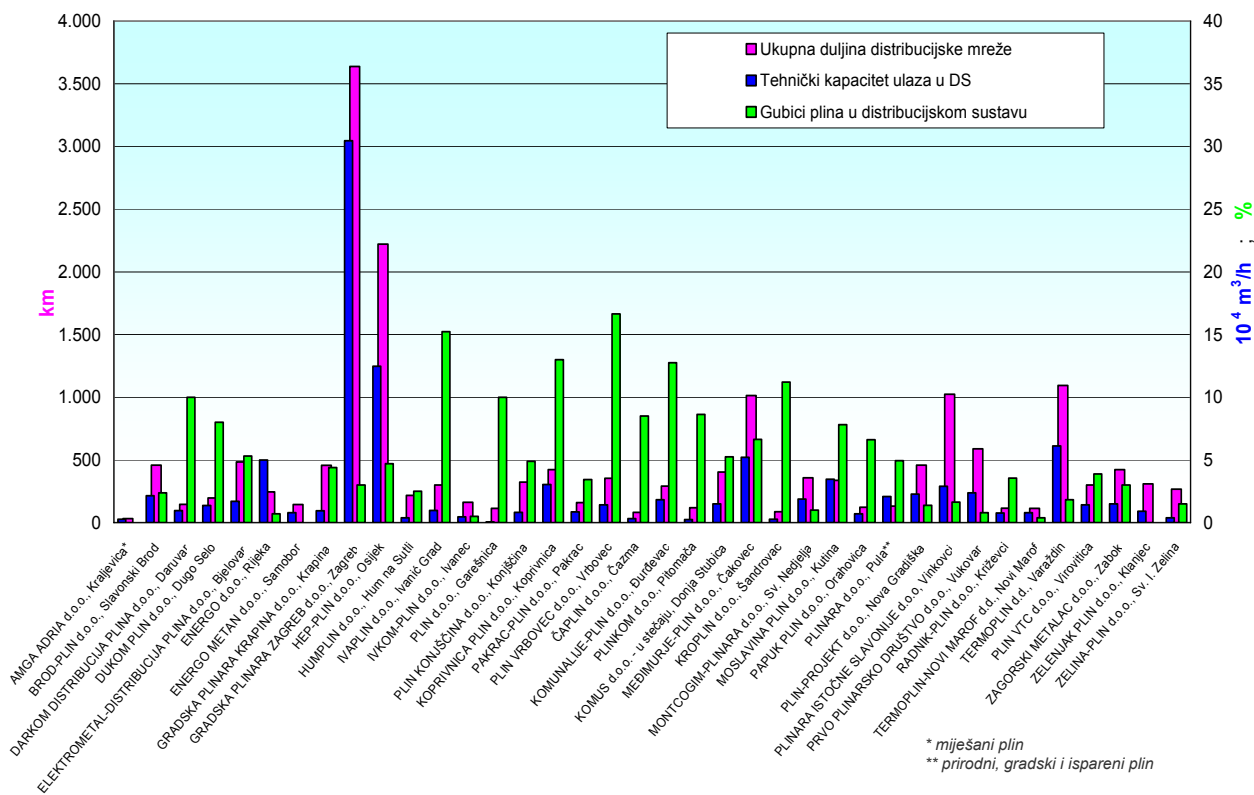
Prema podacima prikupljenima od 38 operatora distribucijskog sustava, ukupne distribuirane količine plina⁸ u Republici Hrvatskoj u 2009. iznosile su 1.264 mil. m³, što je 4,2% manje u odnosu na distribuirane količine plina u 2008. Od ukupne količine distribuiranog plina korisnicima tarifne grupe kućanstvo distribuirano je 733 mil. m³ (58%), a korisnicima tarifne grupe poduzetništvo 531 mil. m³ (42%) plina. Ukupan broj korisnika distribucijskih sustava u 2009. iznosio je 619.523, od čega je 576.924 korisnika tarifne grupe kućanstvo, a 42.599

⁶ Uključujući energetski subjekt Amga-Adria d.o.o., Kraljevica, koji je distribuirao miješani plin te energetski subjekt Plinara d.o.o., Pula koji je uz prirodni plin distribuirao i gradski i ispareni plin.

⁷ Energetski subjekt Amga-Adria d.o.o., Kraljevica je u prosincu 2009. pripojen energetskom subjektu Energo d. o. o. Rijeka.

⁸ Prirodni plin, miješani plin, gradski plin i ispareni plin.

korisnika tarifne grupe poduzetništvo. Od ukupnog broja korisnika tarifne grupe poduzetništvo u 2009. bilo je 67 korisnika s godišnjom potrošnjom prirodnog plina većom od 1 mil. m³, a manjom ili jednakom 5 mil. m³ te 6 korisnika s godišnjom potrošnjom prirodnog plina većom od 5 mil. m³.

Slika 4.1.3. Usporedba duljine distribucijskih sustava, ukupnog tehničkog kapaciteta ulaza u distribucijske sustave i gubitaka plina po operatorima distribucijskog sustava u Republici Hrvatskoj u 2009.

Ukupna duljina svih plinskih distribucijskih sustava u Republici Hrvatskoj na kraju 2009. iznosila je 17.720 km, što je 0,8% više u odnosu na ukupnu duljinu svih plinskih distribucijskih sustava na kraju 2008. Prosječni gubici plina u distribucijskim sustavima iznosili su 3,69%⁹, što je 8,2% više u odnosu na prosječne gubitke plina u distribucijskim sustavima u 2008. Ukupan broj odorizacijskih stanica u svim distribucijskim sustavima na kraju 2009 iznosio je 112. Usporedbu duljine distribucijskih sustava, ukupnog tehničkog kapaciteta ulaza u distribucijske sustave i gubitaka plina po pojedinim operatorima distribucijskog sustava u Republici Hrvatskoj u 2009. prikazuje slika 4.1.3., a zemljopisni raspored distribucijskih područja operatora distribucijskog sustava u 2009. prikazuje slika 4.1.4.

⁹ Ponderirani prosjek prema distribuiranim količinama plina pojedinih operatora distribucijskog sustava.

Slika 4.1.4. Raspored distribucijskih područja operatora distribucijskog sustava i osnovni podaci o energetske djelatnosti distribucije plina u Republici Hrvatskoj u 2009.

Cijena distribucije plina, temeljem Zakona o energiji, regulirana je i utvrđuje se primjenom Tarifnog sustava za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 34/07, 47/07 i 44/10). U prosincu 2008. Vlada Republike Hrvatske donijela je zadnju važeću Odluku o visini tarifnih stavki za distribuciju plina („Narodne novine“, br. 154/08) kojom je određena visina tarifnih stavki za svih 38 operatora distribucijskog sustava u Republici Hrvatskoj. Visine tarifnih stavki prema navedenoj Odluci¹⁰ prikazane su u tablici 4.1.3., dok su prosječne cijene distribucije plina po operatorima distribucijskog sustava¹¹ u Republici Hrvatskoj u 2009. prikazane su na slici 4.1.5.

¹⁰ U međuvremenu, od donošenja Odluke o visini tarifnih stavki za distribuciju plina u prosincu 2008. do danas, uslijed procesa razdvajanja djelatnosti promijenjeni su nazivi pojedinih energetskih subjekata. Detaljan prikaz naziva energetskih subjekata prije i nakon provedenog postupka razdvajanja djelatnosti vidljiv je na slikama 4.1.6. i 4.1.7.

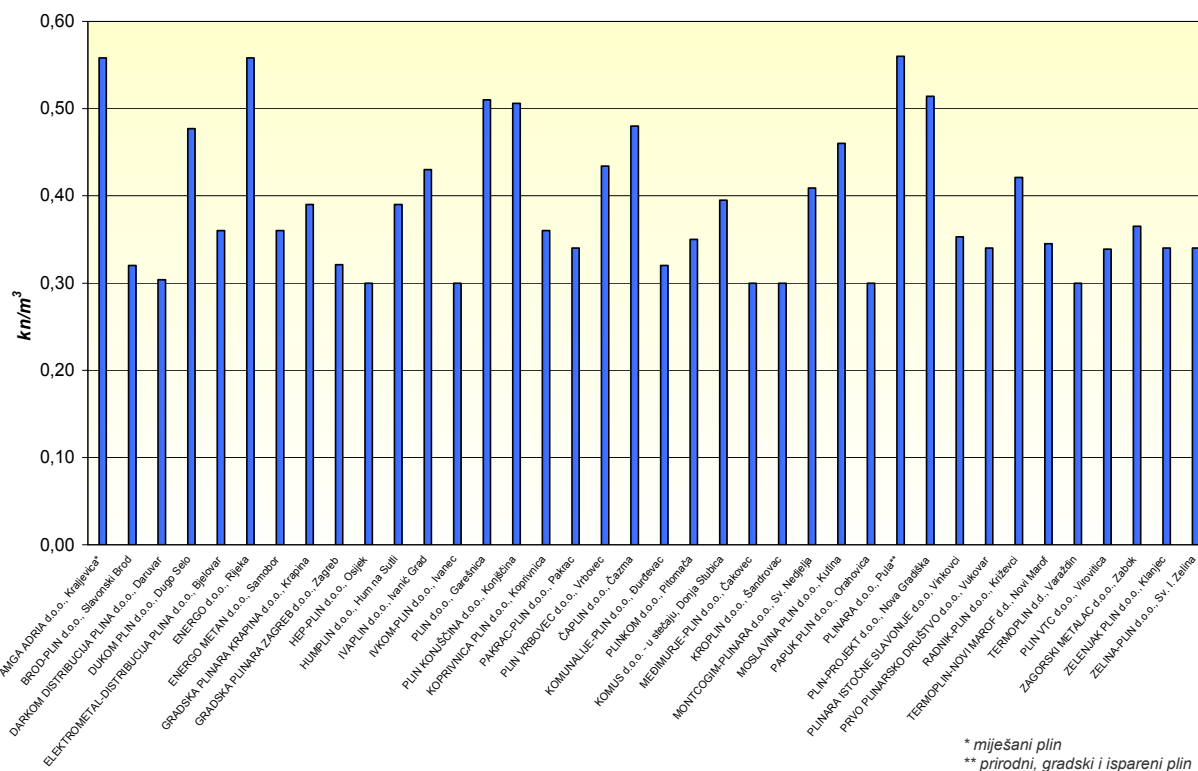
¹¹ Ponderirani prosjek prema distribuiranim količinama plina za korisnike tarifnih modela TM1, TM2, TM3 i TM4, za svakog pojedinog operatora distribucijskog sustava.

Tablica 4.1.3. Visine tarifnih stavki za distribuciju plina po operatorima distribucijskog sustava, za tarifne modele (bez PDV-a)

R.b.	Naziv operatora distribucijskog sustava	Odluka Vlade RH (NN 154/08) - na snazi od 1. siječnja 2009.		
		Kućanstvo	Poduzetništvo ≤1.000.000 m ³	Poduzetništvo > 1.000.000 m ³
1	AMGA-ADRIA d.o.o., Kraljevica*	0,558	0,558	0,558
2	BROD-PLIN d.o.o., Slavonski Brod	0,32	0,32	0,32
3	DARKOM d.o.o., Daruvar	0,31	0,30	0,30
4	DUKOM d.o.o., Dugo Selo	0,44	0,56	0,56
5	ELEKTROMETAL d.d., Bjelovar	0,36	0,36	0,36
6	ENERGO d.o.o., Rijeka	0,558	0,558	0,558
7	ENERGO METAN d.o.o., Samobor	0,36	0,36	0,00
8	GRADSKA PLINARA KRAPINA d.o.o., Krapina	0,39	0,39	0,00
9	GRADSKA PLINARA ZAGREB d.o.o., Zagreb	0,305	0,35	0,35
10	HEP - PLIN d.o.o., Osijek	0,30	0,30	0,30
11	HUMKOM d.o.o., Hum na Sutli	0,39	0,39	0,00
12	IVAKOP d.o.o., Ivanić Grad	0,36	0,56	0,00
13	IVKOM d.o.o., Ivanec	0,30	0,30	0,00
14	KOMUNALAC d.o.o., Garešnica	0,51	0,51	0,00
15	KOMUNALAC d.o.o., Koprivnica	0,36	0,36	0,36
16	KOMUNALAC d.o.o., Pakrac	0,34	0,34	0,34
17	KOMUNALAC KONJŠČINA d.o.o., Konjščina	0,506	0,506	0,00
18	KOMUNALAC VRBOVEC d.o.o., Vrbovec	0,47	0,49	0,34
19	KOMUNALIJE d.o.o., Čazma	0,48	0,48	0,00
20	KOMUNALIJE d.o.o., Đurđevac	0,32	0,32	0,32
21	KOMUNALNO PITOMAČA d.o.o., Pitomača	0,35	0,35	0,00
22	KOMUS d.o.o. - u stečaju, Donja Stubica	0,395	0,395	0,00
23	MEDIMURJE - PLIN d.o.o., Čakovec	0,30	0,30	0,30
24	METALPRODUKT d.d., Šandrovac	0,30	0,30	0,30
25	MONTCOGIM-PLINARA d.o.o., Sv.Nedjelja	0,52	0,34	0,34
26	MOSLAVINA PLIN d.o.o., Kutina	0,46	0,46	0,00
27	PAPUK d.o.o., Orahovica	0,30	0,30	0,30
28	PLINARA d.o.o., Pula**	0,56	0,56	0,56
29	PLINARA ISTOČNE SLAVONIJE d.o.o., Vinkovci	0,36	0,34	0,34
30	PLIN - PROJEKT d.o.o., Nova Gradiška	0,47	0,55	0,55
31	PRVO PLINARSKO DRUŠTVO d.o.o., Vukovar	0,34	0,34	0,34
32	RADNIK d.d., Križevci	0,43	0,41	0,00
33	TERMOPLIN d.d., Varaždin	0,30	0,30	0,30
34	TERMOPLIN NOVI MAROF d.d., Novi Marof	0,345	0,345	0,345
35	VIRKOM d.o.o., Virovitica	0,35	0,35	0,00
36	ZAGORSKI METALAC d.o.o., Zabok	0,44	0,30	0,30
37	ZELENJAK d.o.o., Klanjec	0,34	0,34	0,00
38	ZELINSKE KOMUNALIJE d.o.o., Zelina	0,34	0,34	0,34

* miješani plin

** prirodni, gradski i ispareni plin

Slika 4.1.5. Prosječne cijene distribucije plina po operatorima distribucijskog sustava u Republici Hrvatskoj u 2009.

4.1.4 Razdvajanje djelatnosti

Razdvajanje energetske djelatnosti propisano Zakonom o tržištu plina podrazumijeva da djelatnost operatora transportnog sustava, operatora distribucijskog sustava, operatora sustava skladišta plina i operatora terminala za UPP, uključujući operatora koji je dio vertikalno integriranoga energetske subjekta, mora biti organizirana u samostalnom pravnom subjektu, neovisno od drugih djelatnosti u sektoru plina. Temeljna svrha razdvajanja je primjena načela nediskriminacije korisnika plinskog sustava, izbjegavanje međusobnog subvencioniranja reguliranih i tržišnih djelatnosti, te omogućavanje tržišnog natjecanja. Potrebno je naglasiti da Zakon o tržištu plina dopušta organiziranje mješovitog operatora što znači da djelatnost operatora transportnog sustava, operatora distribucijskog sustava, operatora sustava skladišta plina i operatora terminala za UPP može biti organizirana zajedno, ali odvojeno od djelatnosti proizvodnje plina i opskrbe plinom.

Iznimno, Zakon o tržištu plina propisuje da ne postoji obveza razdvajanja djelatnosti za operatora distribucijskog sustava koji je dio vertikalno integriranoga energetske subjekta i koji ima manje od 100.000 kupaca priključenih na distribucijski sustav. Također se propisuje obveza organiziranja energetske djelatnosti distribucije plina u samostalnom pravnom subjektu izdvojenom iz horizontalno integriranih subjekata i neovisno od djelatnosti izvan sektora plina. Za ovu obvezu ne postoji izuzeće vezano uz broj korisnika sustava.

Ukoliko jedan energetski subjekt obavlja dvije ili više energetske djelatnosti, odnosno uz energetsku obavlja i druge djelatnosti, dužan je voditi poslovne knjige i sastavljati financijska izvješća za svaku energetsku djelatnost posebno i odvojeno od drugih djelatnosti, prema propisima o računovodstvu poduzetnika. Shodno navedenom mješoviti operator je dužan u svojim poslovnim knjigama, po pravilima internog knjigovodstva, odvojeno voditi podatke

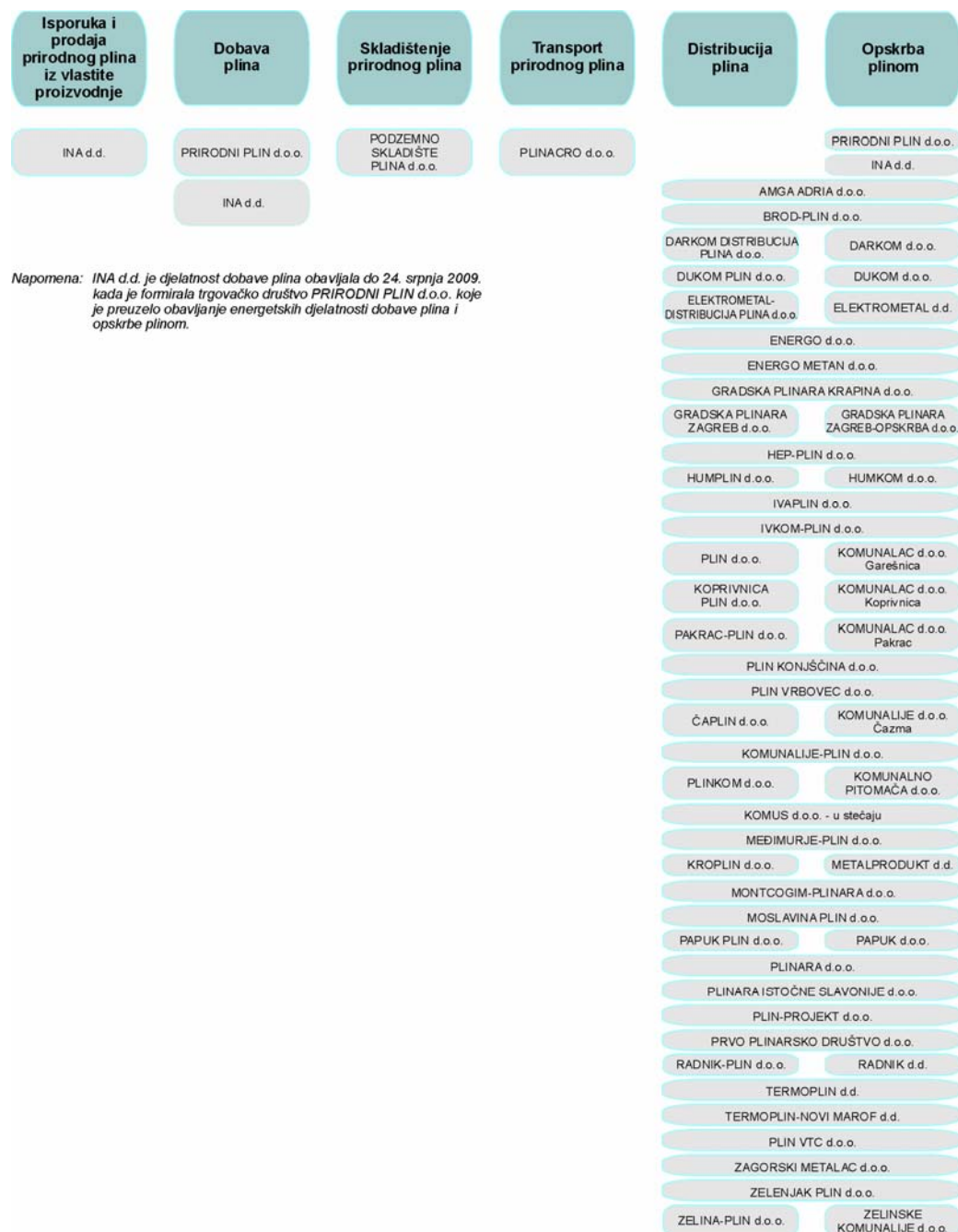
koji se odnose na djelatnost transporta plina, distribucije plina, skladištenja plina te upravljanja terminalom za UPP.

Energetski subjekti su, nadalje, dužni izraditi, objaviti i dati na reviziju godišnja financijska izvješća, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i Zakonom o reviziji. Oni energetski subjekti koji nemaju zakonsku obvezu objavljivanja godišnjih financijskih izvješća moraju omogućiti javnosti uvid u svoja financijska izvješća u mjestu svoga sjedišta. Revizija godišnjih financijskih izvješća se obavlja u skladu sa Zakonom o reviziji, a mora potvrditi da se poštovalo načelo nediskriminacije korisnika plinskog sustava i izbjegavanja međusobnog subvencioniranja reguliranih i tržišnih djelatnosti u sektoru plina.

Slika 4.1.6. Struktura energetskih subjekata prema energetskim djelatnostima koje su obavljali prije razdvajanja djelatnosti

Proces restrukturiranja plinskog sektora, koji je uključio restrukturiranje 39 trgovačkih društava, započeo je 2008., a gotovo je u cijelosti okončan u 2009. Usporedbom strukture trgovačkih društava koja su obavljala pojedinu energetska djelatnost prije provedbe procesa razdvajanja djelatnosti prikazanoj na slici 4.1.6. i strukture nakon provedbe razdvajanja djelatnosti prikazanoj na slici 4.1.7. uočljiv je učinak razdvajanja. Način provođenja i rezultati razdvajanja djelatnosti se u nastavku detaljno prikazuju po energetskim djelatnostima.

Slika 4.1.6. Struktura energetskih subjekata prema energetskim djelatnostima koje su obavljali prije razdvajanja djelatnosti

Transport prirodnog plina

Energetsku djelatnost transporta prirodnog plina u Republici Hrvatskoj od 2002. obavlja trgovačko društvo Plinacro d.o.o. koje je nastalo izdvajanjem iz INA-e d.d., a u vlasništvu je Republike Hrvatske. Sukladno odredbama Zakona o tržištu plina Plinacro d.o.o. je 2007.

određen za operatora transportnog sustava plina u Republici Hrvatskoj na rok od 30 godina. Transportni sustav, koji uključuje plinovode, ulazne mjerne stanice, primopredajne mjerne i mjerno-redukcijske stanice, sustav za daljinski nadzor, upravljanje i prikupljanje podataka te druge građevine i opremu potrebne za obavljanje energetske djelatnosti, u vlasništvu je operatora transportnog sustava. Plinacro d.o.o. zasebno se predstavlja, ima vlastiti vizualni identitet i korisnici ga prepoznaju kao energetske subjekt koji obavlja energetske djelatnosti transporta prirodnog plina.

Skladištenje prirodnog plina

Energetske djelatnosti skladištenja prirodnog plina u Republici Hrvatskoj od početka 2009. obavlja trgovačko društvo Podzemno skladište plina d.o.o. Ovo trgovačko društvo je nastalo, sukladno odredbama o razdvajanju energetske djelatnosti propisanih Zakonom o tržištu plina, izdvajanjem iz INA-e d.d. u studenom 2008. Podzemno skladište plina d.o.o. ishodilo je dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti skladištenja prirodnog plina u siječnju 2009. Plinacro d.o.o. koji, kako je navedeno, obavlja energetske djelatnosti transporta plina u Republici Hrvatskoj, je u prvoj polovici 2009. kupio Podzemno skladište plina d.o.o. od INA-e d.d. Pri tome Podzemno skladište plina d.o.o. i dalje posluje kao zasebni pravni subjekt. Sustav za skladištenje prirodnog plina, koji uključuje podzemne bušotine, podzemnu i nadzemnu opremu, te druge građevine i opremu potrebne za obavljanje energetske djelatnosti, u vlasništvu je operatora sustava skladišta plina. Podzemno skladište plina d.o.o. zasebno se predstavlja, ima vlastiti vizualni identitet i korisnici ga prepoznaju kao energetske subjekt koji obavlja energetske djelatnosti skladištenja prirodnog plina.

Distribucija plina i opskrba plinom

Energetske djelatnosti distribucije plina u Republici Hrvatskoj u 2009. obavljalo je 38 operatora distribucijskog sustava. Pri tome 14 operatora nije imalo obvezu razdvajanja djelatnosti jer posluje kao vertikalno integrirani energetske subjekt s manje od 100.000 kupaca. Preostala 24 operatora distribucijskog sustava imaju obvezu razdvajanja djelatnosti. Od toga, samo Gradska plinara Zagreb d.o.o. ima više od 100.000 kupaca i posluje kao vertikalno integrirani energetske subjekt. Tijekom 2008. iz tog energetske subjekta izdvojena je djelatnost opskrbe i druge prateće djelatnosti i osnovano je trgovačko društvo Gradska plinara Zagreb-Opskrba d.o.o. koje je 2009. ishodilo dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti opskrbe plinom.

Preostala 23 energetske subjekata, iako imaju manje od 100.000 kupaca, imaju obvezu razdvajanja djelatnosti s osnove poslovanja unutar horizontalno integriranih energetske subjekata.

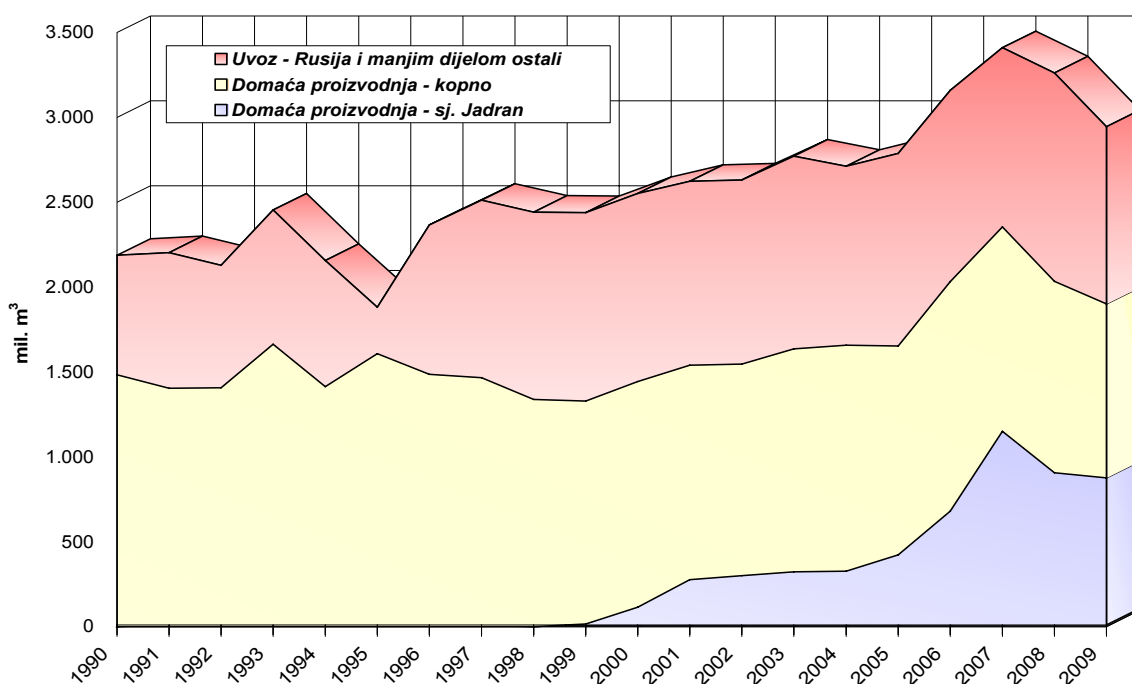
Iz slike 2. je vidljivo da je po okončanju postupka razdvajanja 14 energetske subjekata organizirano kao samostalni pravni subjekt koji obavlja samo energetske djelatnosti distribucije plina. Isti broj energetske subjekata obavlja energetske djelatnosti opskrbe plinom kao horizontalno integrirani pravni subjekt.

Kao vertikalno integrirani pravni subjekt s manje od 100.000 kupaca, uz distribuciju plina, energetske djelatnosti opskrbe plinom obavlja 24 energetske subjekata.

4.2 Razvoj tržišta prirodnog plina

4.2.1 Bilanca prirodnog plina

Ukupna nabavljena količina¹² prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2009. iznosila je 2.945 mil. m³. Prirodni plin za domaće tržište osiguravao se većim dijelom iz domaće proizvodnje¹³ s panonskih i sjevernojadranskih polja (64,5%), a preostali dio se uvezio¹⁴, i to iz Ruske Federacije (34%) i manjim dijelom (1,5%) iz Italije, Republike Slovenije, Savezne Republike Njemačke, Republike Francuske i Švicarske Konfederacije. Na slici 4.2.1. prikazana je struktura nabave prirodnog plina u razdoblju od 1990. do 2009.

Slika 4.2.1. Struktura nabave prirodnog plina u Republici Hrvatskoj od 1990. do 2009.

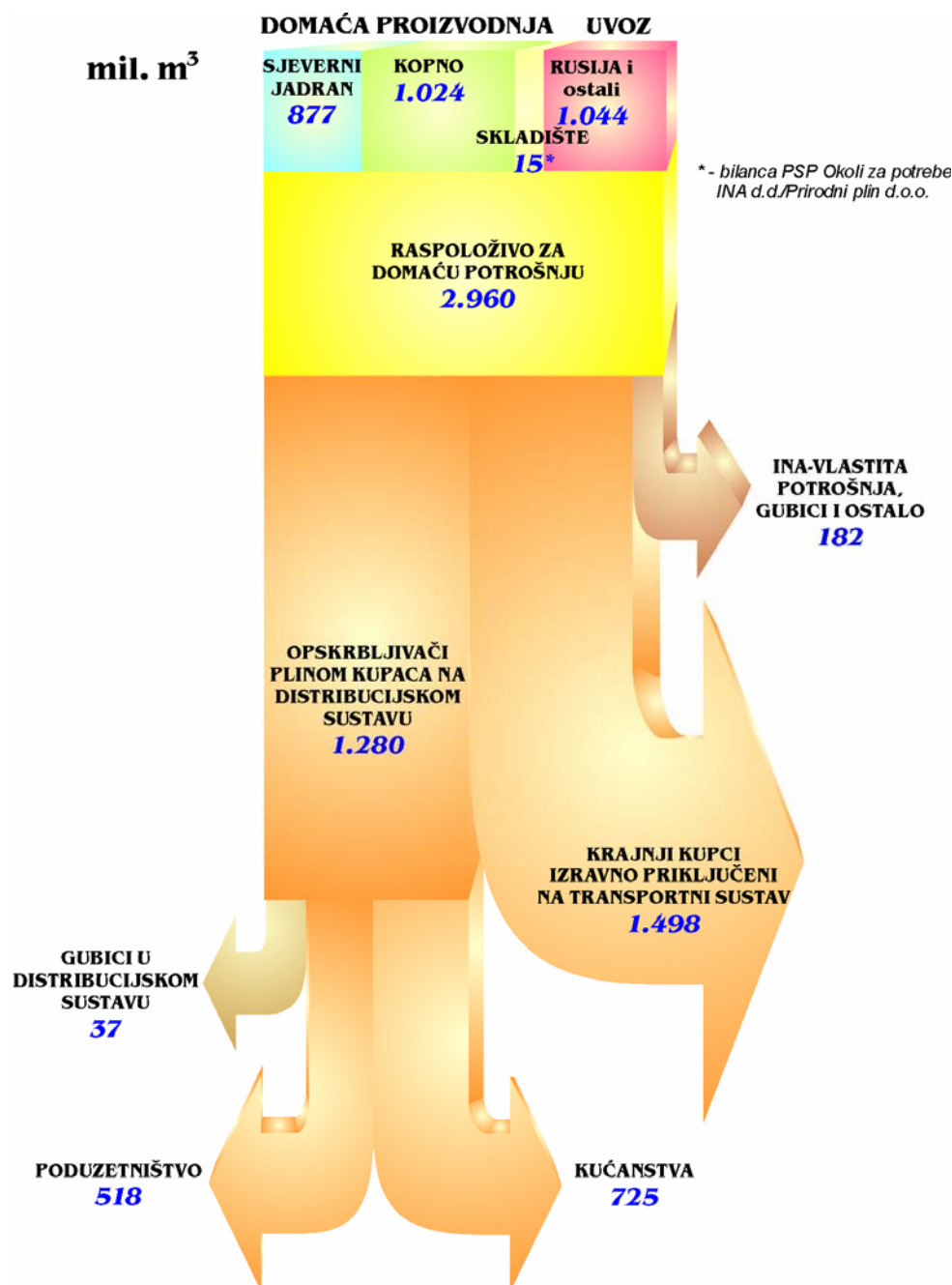
U 2009. ukupna domaća proizvodnja prirodnog plina iznosila je 1.901 mil. m³. Od toga je iz sjevernojadranskih polja proizvedeno 877 mil. m³, a iz polja Panonske nizine 1.024 mil. m³. U PSP Okoli¹⁵ tijekom 2009. utisnuto je 364 mil. m³, a povučeno je 391 mil. m³. Uvoz prirodnog plina ostvaren je iz Ruske Federacije – 1.000 mil. m³, Italije – 12,6 mil. m³, Republike Slovenije – 5,1 mil. m³, Savezne Republike Njemačke – 9,6 mil. m³, Republike Francuske – 4,3 mil. m³ i Švicarske Konfederacije – 12,6 mil. m³. Bilanca prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2009. prikazana je na slici 4.2.2.

¹² Ukupna nabavljena količina predstavlja zbroj ukupne domaće proizvodnje i ukupnog uvoza prirodnog plina u Republiku Hrvatsku.

¹³ U 2009. prirodni plin u Republici Hrvatskoj proizvodila je INA d.d.

¹⁴ U 2009. prirodni plin u Republiku Hrvatsku su uvezili INA d.d. i Prirodni plin d.o.o. te su prirodnim plinom opskrbljivali krajnje kupce izravno priključene na transportni sustav. Osim toga, INA d.d. i Prirodni plin d.o.o. su u 2009. obavljale energetske djelatnosti dobave plina.

¹⁵ Količine navedene za PSP Okoli predstavljaju ukupne količine za korisnike sustava skladišta plina INA d.d. i Prirodni plin d.o.o., kao i količine za potrebe Geoplina d.o.o., Ljubljana

Slika 4.2.2. Bilanca prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2009.

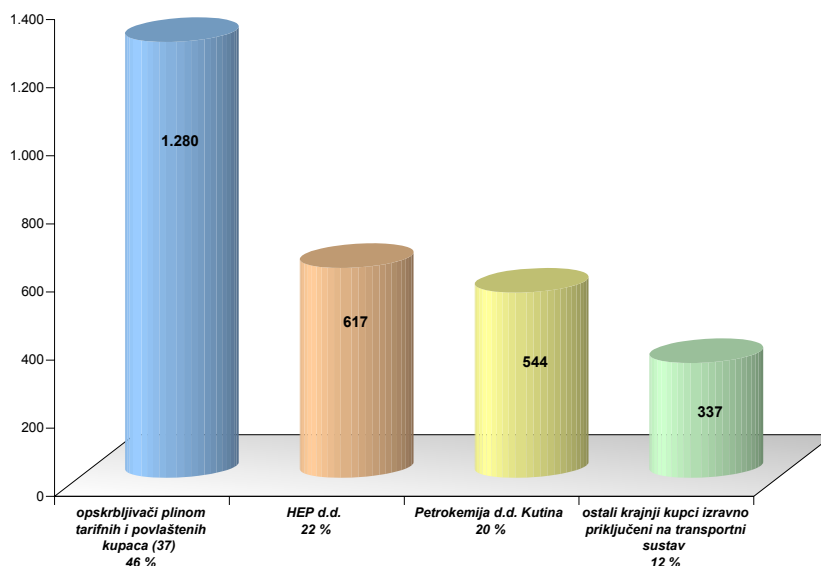
4.2.2 Opskrba prirodnim plinom i krajnja potrošnja prirodnog plina

Opskrbu prirodnim plinom u Republici Hrvatskoj u 2009. obavljalo je 39 energetskih subjekata¹⁶. INA d.d. i Prirodni plin d.o.o. su isporučivali prirodni plin za 37 opskrbljivača plinom krajnjih kupaca priključenih na distribucijski sustav i za 29 krajnjih kupaca izravno priključenih na transportni sustav. Struktura isporuke prirodnog plina iz transportnog sustava u 2009. bila je sljedeća: opskrbljivačima plinom krajnjih kupaca priključenih na distribucijski

¹⁶ 37 opskrbljivača plinom krajnjih kupaca priključenih na distribucijski sustav, INA d.d. i Prirodni plin d.o.o.

sustav isporučeno¹⁷ je 1.280 mil. m³, a krajnjim kupcima izravno priključenima na transportni sustav 1.498 mil. m³, od čega HEP-Proizvodnji d.o.o. 617 mil. m³, a Petrokemiji d.d. iz Kutine 544 mil. m³. Struktura potrošnje prirodnog plina u 2009. prikazana je na slici 4.2.3.

Ukupne količine prirodnog plina koje su opskrbljivači plinom u 2009. isporučili krajnjim kupcima priključenima na distribucijski sustav iznosile su 1.243 mil. m³. Od toga je krajnjim kupcima tarifne grupe kućanstvo isporučeno 725 mil. m³ prirodnog plina, što je 2,7% više u odnosu na isporučene količine krajnjim kupcima tarifne grupe kućanstvo u 2008. Krajnjim kupcima iz kategorije poduzetništvo isporučeno je 518 mil. m³ prirodnog plina, što je 6,3% manje u odnosu na isporučene količine krajnjim kupcima tarifne grupe poduzetništvo u 2008. Od ukupne isporučene količine prirodnog plina krajnjim kupcima iz kategorije poduzetništvo u 2009., 361 mil. m³ je isporučeno kupcima s godišnjom potrošnjom prirodnog plina manjom ili jednakom 1 mil. m³, 124 mil. m³ kupcima s godišnjom potrošnjom prirodnog plina većom od 1 mil. m³, a manjom ili jednakom 5 mil. m³ te 33 mil. m³ kupcima s godišnjom potrošnjom prirodnog plina većom od 5 mil. m³.

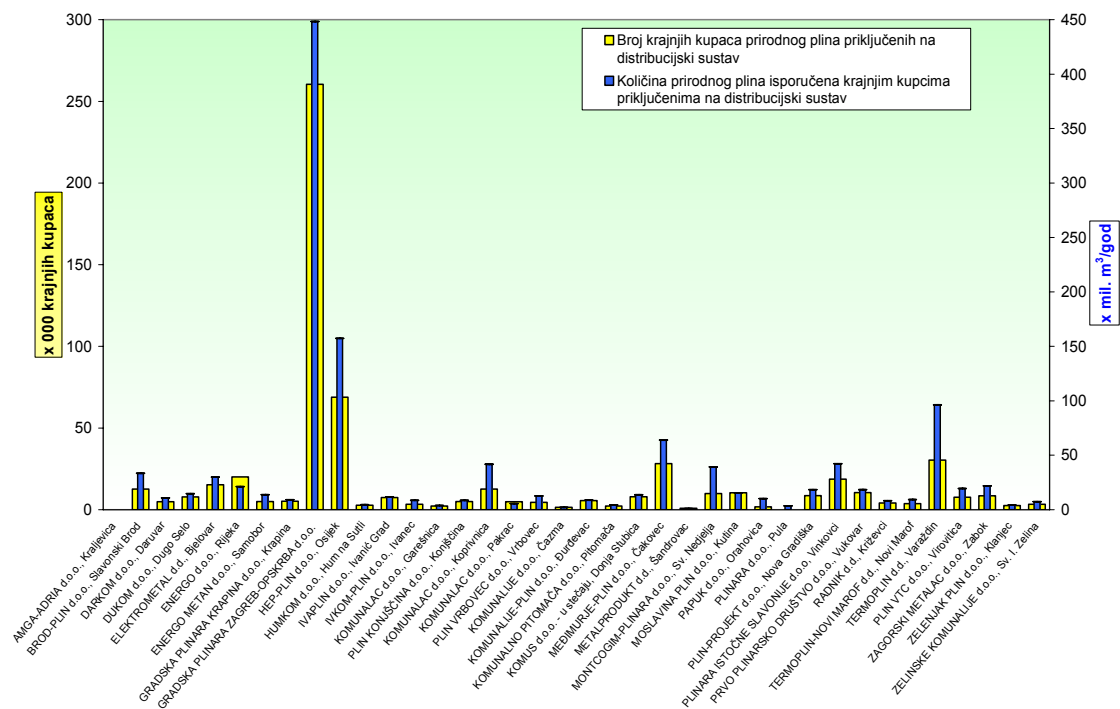

Slika 4.2.3. Struktura isporuke prirodnog plina iz transportnog sustava u Republici Hrvatskoj u 2009.

Ukupan broj krajnjih kupaca prirodnog plina priključenih na distribucijski sustav u 2009. iznosio je 608.042. Od toga je 565.961 kupaca tarifne grupe kućanstvo, što je 3,5% više u odnosu na broj krajnjih kupaca tarifne grupe kućanstvo u 2008., a 42.081 kupaca iz kategorije poduzetništvo, što je 4,9% više u odnosu na broj krajnjih kupaca tarifne grupe poduzetništvo u 2008. Od ukupnog broja kupaca iz kategorije poduzetništvo u 2009. bilo je 42.010 kupaca s godišnjom potrošnjom prirodnog plina manjom ili jednakom 1 mil. m³, 66 kupaca s godišnjom potrošnjom prirodnog plina većom od 1 mil. m³, a manjom ili jednakom 5 mil. m³ te 5 kupaca s godišnjom potrošnjom prirodnog plina većom od 5 mil. m³.

Usporedba broja krajnjih kupaca prirodnog plina priključenih na distribucijski sustav i količina prirodnog plina ispuščenih krajnjim kupcima po opskrbljivačima plinom u Republici Hrvatskoj tijekom 2009. prikazana je na slici 4.2.4.

¹⁷ Od 1.280 mil. m³ koliko je isporučeno opskrbljivačima plinom, 1.243 mil. m³ je isporučeno krajnjim kupcima izravno priključenima na distribucijski sustav, uz gubitke plina u distribucijskim sustavima od 37 mil. m³.

Slika 4.2.4. Usporedba broja krajnjih kupaca prirodnog plina priključenih na distribucijski sustav i količina prirodnog plina isporučeneh krajnjim kupcima po opskrbljivačima plinom u Republici Hrvatskoj u 2009.

4.2.3 Kvaliteta opskrbe plinom

Sukladno odredbama Zakona o energiji, jedan od obveznih sadržaja koji se moraju urediti općim uvjetima za opskrbu energijom je i praćenje sigurnosti opskrbe i kvaliteta energije koju opskrbljivači isporučuju odnosno prodaju svojim kupcima.

Zakonom o tržištu plina i Općim uvjetima za opskrbu prirodnim plinom, u pogledu kvalitete isporuke plina, definirane su obveze proizvođača plina i operatora transportnog, distribucijskog i skladišnog sustava te operatora terminala za UPP kao i obveze opskrbljivača plinom, u pogledu objavljivanja i održavanja ugovorenih parametara kvalitete opskrbe plinom kupaca. Kvaliteta opskrbe plinom propisana je Općim uvjetima za opskrbu prirodnim plinom, a obuhvaća kvalitetu usluge, pouzdanost isporuke i kvalitetu plina. Kvaliteta usluge predstavlja propisanu razinu pružanja usluga koje je operator transportnog sustava, operator distribucijskog sustava i opskrbljivač plinom dužan osigurati korisnicima transportnog ili distribucijskog sustava. Pod pouzdanošću isporuke razumijeva se stalnost isporuke plina iz transportnog ili distribucijskog sustava u određenom vremenskom razdoblju iskazana pokazateljima broja i trajanja prekida isporuke. Standardna kvaliteta plina propisana je u Prilogu I. Općih uvjeta za opskrbu prirodnim plinom. Proizvođač plina, opskrbljivač plinom i trgovac plinom dužni su osigurati standardnu kvalitetu plina, propisanu Općim uvjetima za opskrbu prirodnim plinom, isporučenog u transportni ili distribucijski sustav. Nadalje, Općim uvjetima za opskrbu prirodnim plinom, operatoru transportnog sustava, operatoru distribucijskog sustava i opskrbljivaču plinom, propisana je dužnost uspostave sustava prikupljanja podataka o kvaliteti usluga te objava godišnjeg izvješća o kvaliteti usluga u elektroničkom obliku. S obzirom da je za navedeno potrebno obaviti značajne pripremne

radnje, u Općim uvjetima za opskrbu prirodnim plinom propisano je prijelazno razdoblje¹⁸ za uspostavu sustava prikupljanja podataka o kvaliteti usluga.

Za potrebe Godišnjeg izvješća za 2009. godinu HERA je prikupila podatke koji su informativnog karaktera budući da još nije uspostavljen sustav za prikupljanje, obradu i pohranu podataka. Prikupljeni podaci obuhvaćaju kvalitetu opskrbe plinom praćenu kroz sljedeće parametre:

- broj zahtjeva za priključenje na plinsku mrežu,
- prosječno vrijeme rješavanja zahtjeva za priključenje na plinsku mrežu,
- broj žalbi kupaca/korisnika,
- broj planiranih i neplaniranih prekida isporuke plina te
- ukupno trajanje planiranih i neplaniranih prekida isporuke plina.

Prikupljeni su podaci od operatora transportnog sustava i od svih operatora distribucijskih sustava. Tijekom 2009. operator transportnog sustava zaprimio je jedan zahtjev za priključenje na transportnu mrežu, a koji je još uvijek u fazi obrade. Operatori distribucijskog sustava zaprimili su u prosjeku¹⁹ 551 zahtjev za priključenje na distribucijsku mrežu što predstavlja smanjenje broja zahtjeva u odnosu na 2008. za 32,4%. Od ukupno 20.942 zaprimljena zahtjeva pozitivno je riješeno 20.422, odnosno 97,5%. Prosječno vrijeme rješavanja zahtjeva iznosilo je 14 dana što je na istoj razini kao i u 2008.

Kvaliteta i sigurnost opskrbe plinom podrazumijeva i stalnost transporta/distribucije/ispоруke plina u određenom vremenskom razdoblju, a iskazuje se pokazateljima broja i trajanja prekida isporuke. Stoga su od operatora transportnog sustava i operatora distribucijskih sustava prikupljeni podaci o broju, kao i trajanju planiranih i neplaniranih prekida isporuke plina u 2009.

Tijekom 2009. u plinskoj transportnoj mreži bilo je 27 planiranih prekida isporuke plina što predstavlja smanjenje u broju planiranih prekida isporuke u odnosu na 2008. za 27%. U 2008. zabilježena su dva neplanirana prekida isporuke, a u 2009. neplaniranih prekida isporuke nije bilo. Ukupno trajanje svih prekida isporuke u 2009. bilo je 123,5 sati što predstavlja smanjenje u odnosu na 2008. za 56%.

U prosjeku je u distribucijskim mrežama bilo 100 prekida isporuke²⁰, što predstavlja smanjenje broja prekida isporuke u odnosu na 2008. za 69,8%, s prosječnim ukupnim vremenom trajanja prekida isporuke od 843 sati, a što je smanjenje u vremenu trajanja prekida isporuke u odnosu na 2008. za 68,9%.

Iz navedenih pokazatelja i usporedbe s istovrsnim pokazateljima iz 2008. može se zaključiti da je kvaliteta usluga i kvaliteta opskrbe prirodnim plinom u 2009. poboljšana.

4.2.4 Zaštita kupaca

Povjerenstva za reklamacije potrošača pri operatorima distribucijskog sustava u 2009. riješila su ukupno 426 žalbi. Od toga je 379 pozitivno riješenih, a 40 negativno riješenih žalbi, dok je na dan 31. prosinca 2009. u postupku rješavanja bilo sedam žalbi.

Sukladno odredbi članka 9. stavka 5. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, HERA je rješavala sporove u vezi s obavljanjem reguliranih energetske djelatnosti, a posebno u vezi s:

- odbijanjem priključka na transportni sustav,

¹⁸ Operator distribucijskog sustava i operator transportnog sustava dužni su do 31. prosinca 2010. uspostaviti sustav prikupljanja podataka o pouzdanosti isporuke plina.

¹⁹ Svi prosjeci navedeni u ovom poglavlju predstavljaju aritmetičke prosjeke.

²⁰ Planiranih i neplaniranih prekida isporuke.

- određivanjem naknade za priključenje i za korištenje transportnog sustava,
- odbijanjem pristupa distribucijskom sustav i
- uvjetima pristupa distribucijskom sustavu.

HERA je u 2009. zaprimila ukupno pet prigovora, žalbi i predstavki iz područja plina, od kojih u tri predmeta nije bila nadležna za postupanje, dok su dvije žalbe bile iz područja nadležnosti HERA-e, od čega se jedna odnosila na uvjete iz energetske suglasnosti, a druga na određivanje naknade za priključenje na distribucijski sustav.

4.2.5 Otvaranje tržišta plina

U srpnju 2001. započela je reforma energetskog sektora u Republici Hrvatskoj donošenjem prvog paketa energetskih zakona kojima je uspostavljen osnovni zakonodavni okvir za restrukturiranje i reorganizaciju energetskog sektora te je uređeno obavljanje pojedinih energetskih djelatnosti.

Zakonom o tržištu plina iz 2007. predviđena je liberalizacija tržišta plina na način da se tržište otvara postupno, odnosno status povlaštenoga kupca od 1. kolovoza 2007. stekli su kupci koji ne pripadaju kategoriji kućanstvo, a od 1. kolovoza 2008. status povlaštenoga kupca su stekla i sva kućanstva.

Iako je zakonskim propisima tržište plina u Republici Hrvatskoj potpuno otvoreno od 1. kolovoza 2008., još se nisu stekli svi potrebni uvjeti za stvarnu otvorenost tržišta. Naime, za stvarnu otvorenost tržišta potrebna je potpuna primjena podzakonskih propisa iz područja plina kao i ostvarenje bitnih tehničkih preduvjeta samog plinskog sustava. Također je nužno ostvariti i novi dobavni pravac plina uz već postojeći preko Rogateca u Republici Sloveniji. U tom smislu, do kraja 2010. planira se izgraditi interkonekcija s Republikom Mađarskom čime će se povezati hrvatski i mađarski plinski transportni sustav.

Udio potrošnje prirodnog plina kupaca koji su stekli status povlaštenog kupca do 31. prosinca 2009. u ukupnoj potrošnji prirodnog plina iznosi 100%, što predstavlja deklarativnu otvorenost tržišta prirodnog plina u Republici Hrvatskoj. Stupanj otvorenosti tržišta plina prikazan je u tablici 4.2.1.

Tablica 4.2.1. Otvorenost tržišta plina u Republici Hrvatskoj

Kriterij/prag povlaštenosti	Stupanj deklarativne otvorenosti [%]	Stupanj stvarne otvorenosti [%]		Razdvajanje transporta plina od ostalih djelatnosti	Razdvajanje distribucije plina od ostalih djelatnosti
		poduzetništvo	kućanstva		
Od 08/2007.: svi osim kućanstava Od 08/2008.: svi kupci	100	0	0	vlasničko	računovodstveno i pravno

4.2.6 Cijene prirodnog plina

Cijena dobave plina

Cijena dobave plina²¹ u 2009. bila je određena Odlukom o cijeni za dobavu plina dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca („Narodne novine“, br. 142/08) koju je Vlada

²¹ Zakonom o tržištu plina dobava plina je definirana kao opskrba opskrbljivača tarifnih kupaca i opskrbljivača koji su nositelji obveze javne usluge opskrbe plinom.

Republike Hrvatske donijela u prosincu 2008., a koja je stupila na snagu 1. siječnja 2009., te je cijena dobave plina bila jednaka za sve tarifne kupce i iznosila je $1,32 \text{ kn/m}^3$, za ogrjevnu vrijednost²² plina od $33.338,35 \text{ kJ/m}^3$. U prosincu 2009. Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o cijeni za dobavu plina dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca („Narodne novine“, br. 153/09) koja je stupila na snagu 1. siječnja 2010., a kojom je cijena dobave plina određena u iznosu $1,70 \text{ kn/m}^3$, za ogrjevnu vrijednost plina od $33.338,35 \text{ kJ/m}^3$. Sukladno Odluci, sastavni dio cijene dobave plina od $1,70 \text{ kn/m}^3$ je i cijena skladištenja plina.

Cijene prirodnog plina za krajnje kupce u Republici Hrvatskoj

Cijene prirodnog plina za krajnje kupce u Republici Hrvatskoj do 2007. određivane su na način propisan Zakonom o komunalnom gospodarstvu („Narodne novine“, br. 26/03, 82/04 i 172/04). U ožujku 2007. HERA je, prvi put u Republici Hrvatskoj, donijela Tarifni sustav za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 34/07 i 47/07). Slijedom toga, donijeta je prva Odluka o visini tarifnih stavki za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, („Narodne novine“, br. 116/07) za energetski subjekt Energo d.o.o. iz Rijeke. Do kraja 2007. i u prvom dijelu 2008. zaprimljeni su prijedlozi visine tarifnih stavki za opskrbu plinom većine opskrbljivača plinom. U srpnju 2008. Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o visini tarifnih stavki za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca („Narodne novine“, br. 86/08 i 90/08) kojom je određena visina tarifnih stavki za 30 opskrbljivača plinom.

U prosincu 2008. Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o visini tarifnih stavki za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca („Narodne novine“, br. 154/08), a stupila je na snagu 1. siječnja 2009. i obuhvatila je svih 38 opskrbljivača plinom na distribucijskom sustavu. Odlukom je prvi put određena visina tarifnih stavki, tj. krajnja cijena samo za kupce tarifne grupe kućanstvo, dok je krajnja cijena za sve kupce tarifne grupe poduzetništvo tržišna i neregulirana, sukladno odredbama Zakona o energiji. Nadalje, zbog promjene visine tarifnih stavki za transport plina prema Odluci o visini tarifnih stavki za transport prirodnog plina za 2009. godinu („Narodne novine“, br. 103/09) donijetoj u kolovozu 2009., Vlada Republike Hrvatske je donijela novu Odluku o visini tarifnih stavki za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca („Narodne novine“, br. 103/09) koja je stupila na snagu 1. rujna 2009. Sukladno navedenim Odlukama za 2009., prosječna ponderirana visina tarifne stavke za sve kupce tarifne grupe kućanstvo iznosila je $1,971 \text{ kn/m}^3$ bez PDV-a.

Konačno, sukladno Odluci o povećanju cijene dobave plina iz prosinca 2009., važećoj od 1. siječnja 2010., Vlada Republike Hrvatske donijela je zadnju važeću Odluku o visini tarifnih stavki za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca („Narodne novine“, br. 158/09), a koja je stupila na snagu 1. siječnja 2010.

Prosječna prodajna cijena prirodnog plina bez PDV-a za krajnje kupce po pojedinim opskrbljivačima plinom²³ u 2009. kretala se u rasponu od $1,86$ do $2,50 \text{ kn/m}^3$. Prema podacima prikupljenima od svih 38 opskrbljivača plinom na distribucijskom sustavu²⁴, ukupna prosječna prodajna cijena bez PDV-a za sve krajnje kupce svih opskrbljivača plinom na distribucijskom sustavu u 2009. iznosila je $1,985 \text{ kn/m}^3$, što predstavlja povećanje ukupne prosječne prodajne cijene za $17,8\%$ u odnosu na 2008.

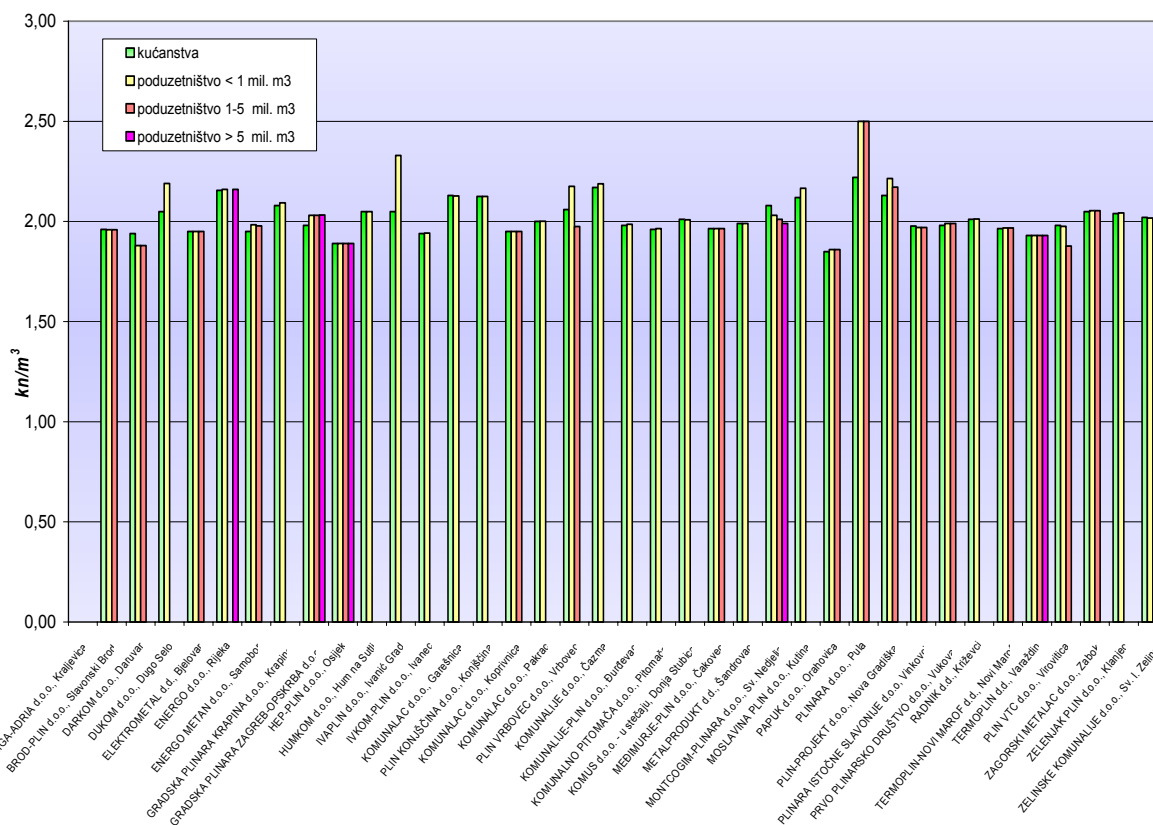
²² Ako je prirodni plin drukčije ogrjevne vrijednosti od $33.338,35 \text{ kJ/m}^3$, prodajna cijena plina mijenja se proporcionalno povećanju ili smanjenju stvarne donje ogrjevne vrijednosti isporučenog plina.

²³ Ponderirani prosjek prema isporučenim količinama za sve kategorije krajnjih kupaca svakog pojedinog opskrbljivača plinom.

²⁴ Od 38 opskrbljivača plinom, 37 opskrbljivača plinom je u 2009. krajnje kupce opskrbljivalo prirodnim plinom.

Prosječna prodajna cijena prirodnog plina bez PDV-a²⁵ za tarifne kupce tarifne grupe kućanstvo u Republici Hrvatskoj u 2009. iznosila je 1,975 kn/m³, što predstavlja povećanje prosječne prodajne cijene za tarifne kupce tarifne grupe kućanstvo za 17,3% u odnosu na 2008. Međutim, prema Odluci o provedbi posebne mjere za ublažavanje porasta cijena prirodnog plina u kućanstvima u 2010. godini („Narodne novine“, br. 158/09) kupac plaća prodajnu cijenu uvećanu 15% u odnosu na prije važeću cijenu, a preostali dio se osigurava opskrbljivaču prirodnog plina iz Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2010.

Prosječna prodajna cijena prirodnog plina bez PDV-a za krajnje kupce kategorije poduzetništvo s godišnjom potrošnjom prirodnog plina manjom ili jednakom 1 mil. m³ u 2009. iznosila je 2,006 kn/m³, za krajnje kupce kategorije poduzetništvo s godišnjom potrošnjom prirodnog plina većom od 1 mil. m³, a manjom ili jednakom 5 mil. m³ iznosila je 1,976 kn/m³ te za krajnje kupce kategorije poduzetništvo s godišnjom potrošnjom prirodnog plina većom od 5 mil. m³ iznosila je 2,009 kn/m³. Prosječne prodajne cijene prirodnog plina za sve kategorije krajnjih kupaca po pojedinim opskrbljivačima plinom u Republici Hrvatskoj u 2008. prikazane su na slici 4.2.5.

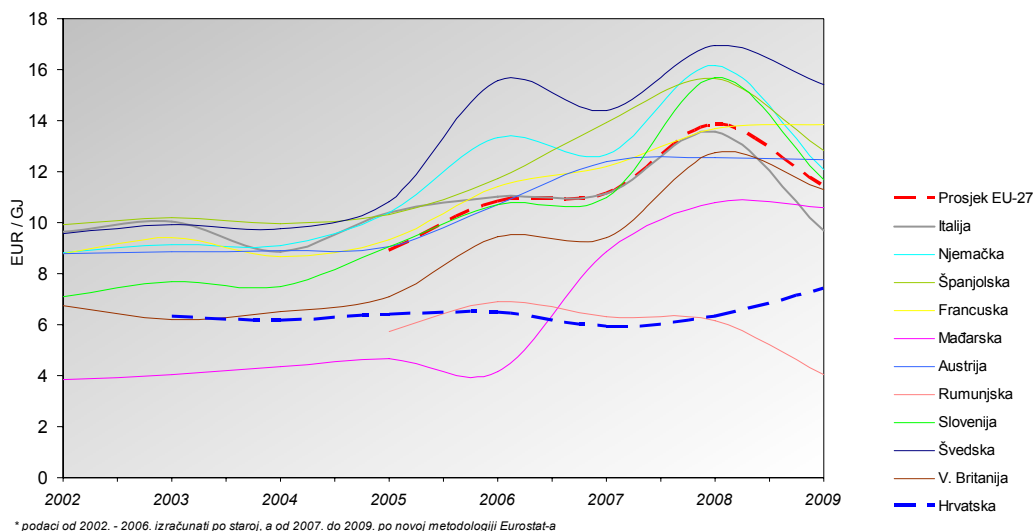
Slika 4.2.5. Prosječne prodajne cijene prirodnog plina za krajnje kupce po pojedinim opskrbljivačima plinom u Republici Hrvatskoj u 2009.

Cijene prirodnog plina za krajnje kupce u europskim državama

Cijene prirodnog plina za krajnje kupce kategorije kućanstva u većini europskih država bile su u stalnom porastu od 2004. do 2007. Trend porasta cijena nakratko je zaustavljen u 2007., a u pojedinim državama, kao što su Republika Rumunjska i Republika Hrvatska, došlo je čak do smanjenja cijene prirodnog plina za kućanstva. Ponovni rast cijena prirodnog plina zabilježen je u 2008., dok je tijekom 2009. u većini zemalja Europske unije došlo do

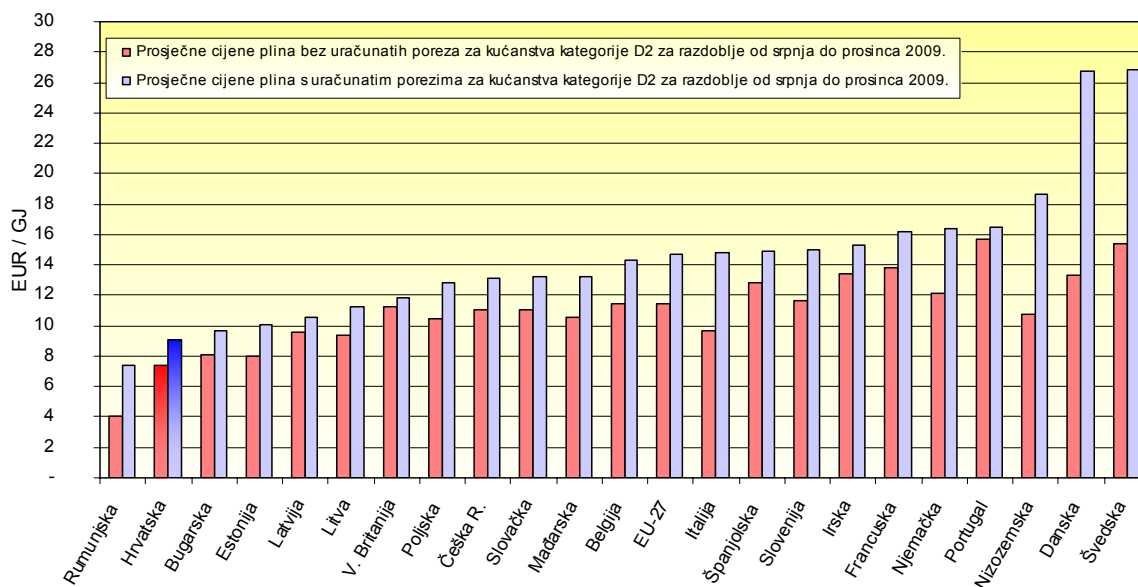
²⁵ Ponderirani prosjek prema isporučenim količinama za pojedine kategorije krajnjih kupaca.

značajnijeg pada cijene prirodnog plina za krajnje kupce kategorije kućanstva. Cijene prirodnog plina za krajnje kupce kategorije kućanstva u Republici Hrvatskoj, prema podacima Eurostat-a, bile su u stalnom laganom porastu sve do 2007. kada je uslijedila kratka stagnacija cijene, dok je u 2009. došlo do značajnijeg porasta cijene. Trend maloprodajnih cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D₂ s godišnjom potrošnjom prirodnog plina od 20 do 200 GJ, što približno odgovara potrošnji prirodnog plina od 600 do 6.000 m³/god, u pojedinim europskim državama od 2003. do 2009.²⁶ prikazan je na slici 4.2.6.

Slika 4.2.6. Trend maloprodajnih cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D₂ u pojedinim europskim državama od 2003. do 2008. (bez poreza) [EUR/GJ]

Prema podacima Eurostat-a, cijene prirodnog plina u Europskoj uniji u razdoblju od 2008. do 2009. snizile su se za 17,4% za kućanstva kategorije D₂.

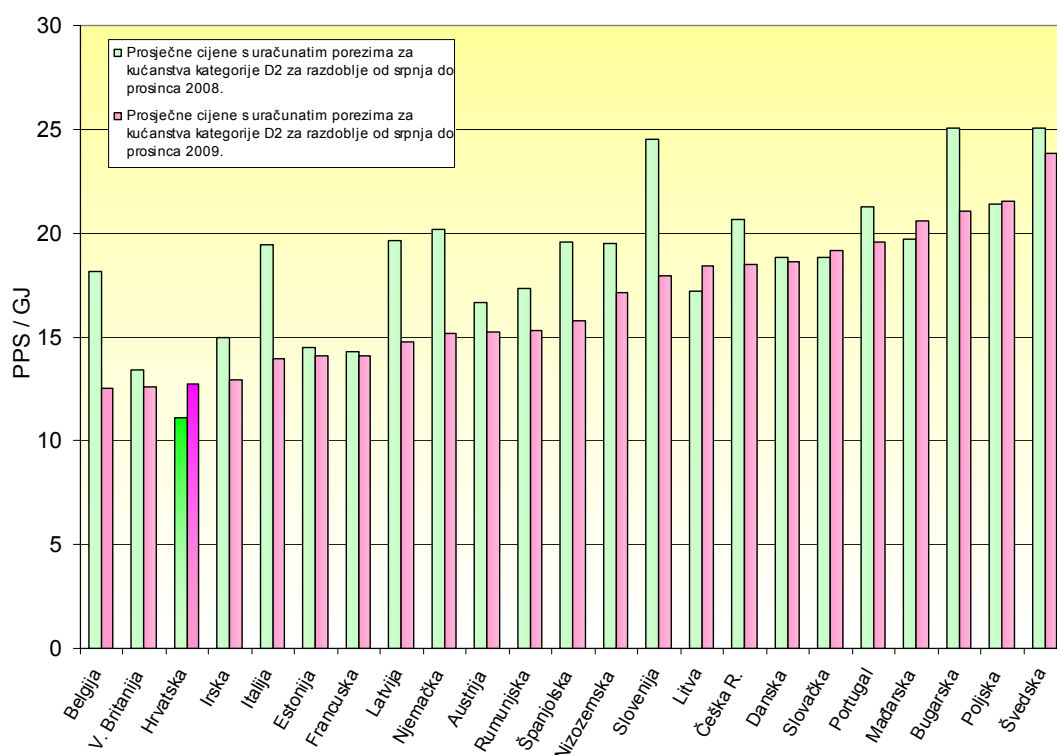
Slika 4.2.7. Prosječne cijene prirodnog plina za kućanstva kategorije D₂ za razdoblje od srpnja do prosinca 2009. (sa i bez uračunatih poreza)

²⁶ Cijene su izračunate kao prosjeci maloprodajnih cijena od srpnja do prosinca pojedinih godina.

Slika 4.2.7. prikazuje prosječne cijene prirodnog plina za kućanstva kategorije D₂ u europskim državama za razdoblje od srpnja do prosinca 2009., sa i bez uračunatih poreza.

Prodajna cijena prirodnog plina sa uračunatim porezima za kućanstva kategorije D₂ u drugoj polovici 2009. bila je najveća je u Kraljevini Švedskoj (28,86 EUR/GJ) i Kraljevini Danskoj (26,77 EUR/GJ), a najmanja u Republici Rumunjskoj (7,45 EUR/GJ), Republici Hrvatskoj (9,10 EUR/GJ) i Republici Bugarskoj (9,67 EUR/GJ). Vidljivo je da se udio poreza u ukupnoj cijeni prirodnog plina za navedenu kategoriju potrošača uvelike razlikovao te je bio najveći u Kraljevini Danskoj (50,4%), Kraljevini Švedskoj (42,7%) i Kraljevini Nizozemskoj (42,7%), a najmanji u Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske (4,7%), Republici Portugalu (4,8%) i Republici Latviji (9%).

Slika 4.2.8. prikazuje usporedbu europskih maloprodajnih cijena prirodnog plina s uračunatim porezima za kućanstva kategorije D₂ za razdoblje od srpnja do prosinca 2008. i za razdoblje od srpnja do prosinca 2009. Kao jedinica cijene korištena je međunarodna jedinica PPS/GJ²⁷ kojom se eliminira razlika u cijeni dobara/usluga u pojedinim zemljama. Iz prikazane usporedbe slijedi da je, u odnosu na kupovnu moć i standard u pojedinoj zemlji, cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D₂ u drugoj polovici 2009. bila najviša u Kraljevini Švedskoj, Republici Poljskoj i Republici Bugarskoj, a najniža u Kraljevini Belgiji, Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske te u Republici Hrvatskoj.

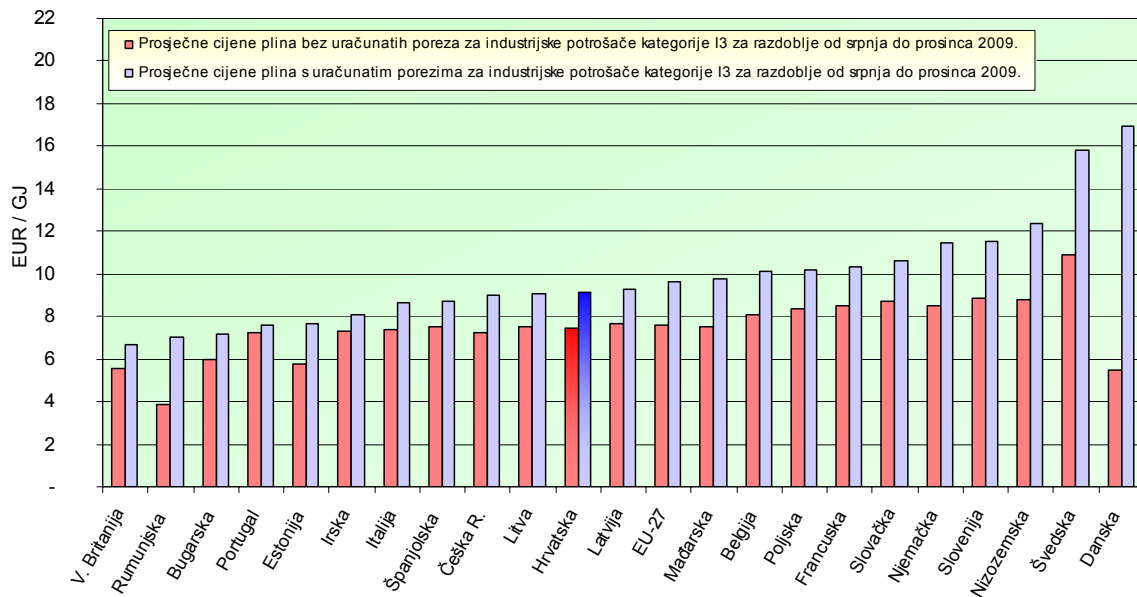

Slika 4.2.8. Usporedba prosječnih cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D₂ u odnosu na cijenu dobara/usluga u europskim zemljama (s uračunatim porezima) za razdoblje od srpnja do prosinca 2008. i od srpnja do prosinca 2009.

U Europskoj uniji u razdoblju od 2008. do 2009., prema podacima Eurostat-a, cijene prirodnog plina sa uračunatim porezima snizile su se za 25,1% za industrijske potrošače kategorije I₃, s godišnjom potrošnjom prirodnog plina od 10.000 do 100.000 GJ, što približno odgovara potrošnji prirodnog plina od 300.000 do 3.000.000 m³/god.

²⁷ PPS (*purchasing power standards*) predstavlja jedinicu kojom je moguće kupiti istu količinu dobara/usluga u svim zemljama.

Slika 4.2.9. prikazuje prosječne cijene prirodnog plina za industrijske potrošače kategorije I₃ u europskim državama za razdoblje od srpnja do prosinca 2009., sa i bez uračunatih poreza.

Slika 4.2.9. Prosječne cijene prirodnog plina za industrijske potrošače kategorije I₃ za razdoblje od srpnja do prosinca 2009. (sa i bez uračunatih poreza)

Prodajna cijena prirodnog plina sa uračunatim porezima za industrijske potrošače kategorije I₃ u drugoj polovici 2009. bila je najveća je u Kraljevini Danskoj (16,94 EUR/GJ) i Kraljevini Švedskoj (15,79 EUR/GJ), a najmanja u Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske (6,69 EUR/GJ), Republici Rumunjskoj (7,06 EUR/GJ) i Republici Bugarskoj (7,15 EUR/GJ). Vidljivo je da se udio poreza u ukupnoj cijeni prirodnog plina za navedenu kategoriju potrošača uvelike razlikovao, te je bio najveći u Kraljevini Danskoj (67,8%), Republici Rumunjskoj (45,2%) i Kraljevini Švedskoj (31,1%), a najmanji u Republici Portugalu (4,9%), Irskoj (9,5%) i Kraljevini Španjolskoj (13,7%).

5 REGULIRANE DJELATNOSTI I RAZVOJ TRŽIŠTA NAFTE I NAFTNIH DERIVATA

5.1 Regulirane djelatnosti

5.1.1 Transport nafte naftovodom

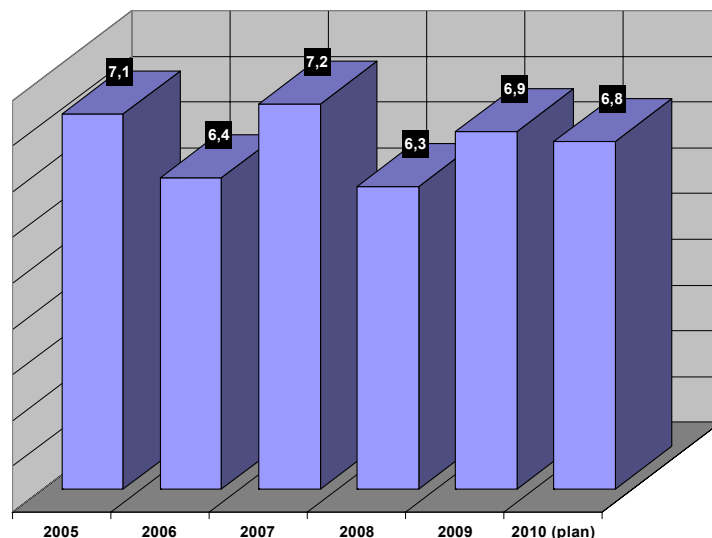
Energetsku djelatnost transporta nafte naftovodom u Republici Hrvatskoj obavlja Jadranski naftovod d.d. (u daljnjem tekstu: JANAF d.d.). Isti je sukladno Zakonu o tržištu nafte i naftnih derivata dužan na nepristran i razvidan način pravnim ili fizičkim osobama omogućiti pristup transportnom sustavu, a što je detaljno popisano Tehničkim uvjetima za pristup transportnim kapacitetima JANAF-a („Glasilo VRED-a“ broj 3-4/03).

Naftovodni sustav JANAF-a d.d., koristi se za uvoz nafte tankerima, putem morskog terminala na Omišlju – na otoku Krku, transport nafte cjevovodom do rafinerija nafte u Rijeci i u Sisku kao i za potrebe rafinerija u Bosni i Hercegovini, Republici Srbiji i Republici Mađarskoj, a prikazan je na slici 5.1.1. Osim toga, sustav je moguće koristiti i za uvoz nafte kopnenim putem.

Slika 5.1.1. Naftovodni sustav JANAF-a d.d.

U 2009. kroz naftovodni sustav ukupno je transportirano 6,9 mil. tona sirove nafte, što je za 10% više nego u prethodnoj godini. Na slici 5.1.2. prikazane su transportirane količine nafte u razdoblju od 2005. do 2009., kao i planirane količine za 2010.

Slika 5.1.2. Naftovodni sustav JANAF-a - transportirane količine nafte [mil.t]

Od ostalih aktivnosti JANAF-a d.d. u 2009. na razvoju naftovodnog sustava treba spomenuti modernizaciju elektroenergetskog sustava, novi sustav nadzora i upravljanja, sanaciju cjevovoda i spremnika te provjeru dionice naftovoda Omišalj–Sisak tzv. inteligentnim pigom.

Najviša razina cijene transporta nafte naftovodom određena je na temelju Tarifnog sustava za transport nafte naftovodom („Narodne novine“, br. 39/07) kojega je donijela HERA. Tarifni sustav uređuje:

- način i kriterije za utvrđivanje tarifa za transport nafte,
- značajke metodologije izračuna gornjeg iznosa tarifa za transport nafte naftovodom,
- kategorije korisnika usluga transporta nafte naftovodom i
- podatke, dokumente i ostale podloge koje se koriste za utvrđivanje troškova transporta nafte naftovodom, ukupne prihode energetskog subjekta za transport nafte naftovodom i tarife za transport nafte naftovodom.

Metodologija izračuna gornjeg iznosa tarifa za transport nafte naftovodom podrazumijeva pokrivanje ukupnih troškova poslovanja transportera nafte, osiguranje investicije za razvoj transportnog sustava naftovoda, osiguranje prinosa na imovinu, tj. investicije u transportni sustav naftovoda i održavanje sigurnosti transportnog sustava i zaštitu okoliša.

Važećom Odlukom o iznosu tarifa za transport nafte naftovodom („Narodne novine“, br. 57/07) određuje se iznos tarifa za transport nafte naftovodom JANAF-a d.d., za pojedine kategorije korisnika.

Za korisnike kategorije R1, koji za uslugu transporta nafte naftovodom koriste naftovod duljine uključivo do 20 km i obalne terminale, tarifa iznosi 19,96 kuna po toni.

Za korisnike kategorije R2, koji za usluge transporta nafte naftovodom koriste naftovod duljine iznad 20 km, obalne i kopnene terminale, tarifa iznosi 24,29 kuna po toni na 100 km.

5.2 Razvoj tržišta nafte i naftnih derivata

5.2.1 Skladištenje nafte i naftnih derivata

Energetsku djelatnost skladištenja nafte i naftnih derivata u 2009. obavljala su 23 energetska subjekta. Skladištenje nafte i naftnih derivata uključuje skladištenje na propisani način, u

posebnim prostorima za vlastite potrebe (proizvođači, potrošači i transporteri), u svrhu sigurnosti opskrbe i/ili sa svrhom trgovanja. Cijena skladištenja nafte i naftnih derivata nije regulirana, odnosno, određuje se na tržišnim principima. Prema dostavljenim podacima od energetske subjekata ukupni raspoloživi skladišni kapaciteti u 2009. iznosili su 1,3 milijuna m³ (nisu uključeni skladišni kapaciteti u sklopu naftnih rafinerija INA-e d.d.), a na slici 5.2.1. prikazan je zemljopisni položaj najznačajnijih skladišta nafte i naftnih derivata u Republici Hrvatskoj, s obzirom na tip robe koji se skladišti u pojedinom skladištu.

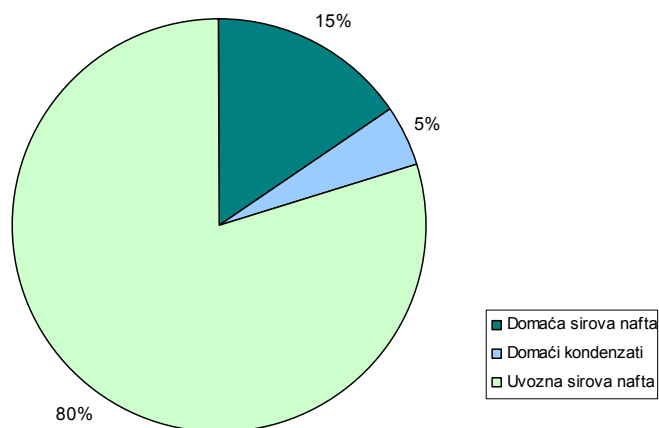
Slika 5.2.1. Zemljopisni položaj skladišta za naftu i naftne derivate s obzirom na tip robe koja se skladišti, te ukupni skladišni kapaciteti u 2009.

Od značajnijih događaja u 2009., a s obzirom na razvoj kapaciteta skladištenja nafte i naftnih derivata, treba istaknuti početak izgradnje dodatnih spremnika za skladištenje sirove nafte na Terminalu Sisak tvrtke Janaf d.d. Pored toga tvrtka Crodux plin d.o.o. u mjestu Sveti Križ Začretje je izgradila i pustila u pogon terminal za ukapljeni naftni plin.

5.2.2 Proizvodnja naftnih derivata i trgovina naftnim derivatima

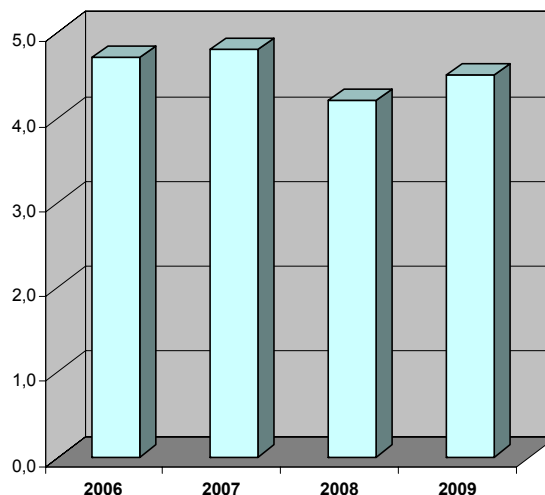
Proizvodnja naftnih derivata

Energetsku djelatnost proizvodnje naftnih derivata u Republici Hrvatskoj obavlja INA d.d.²⁸ Proizvedeni naftni derivati u rafinerijama nafte u Rijeci i Sisku te na etanskom postrojenju Etan u Ivanić Gradu uključuju motorna goriva te goriva za industriju i domaćinstvo. Kao sirovine za proizvodnju naftnih derivata koriste se sirova nafta iz uvoza te sirova nafta i kondenzati proizvedeni na domaćim naftnim i plinskim poljima. Na slici 5.2.2. prikazana je sirovinska struktura rafinerijske prerade u 2009.

Slika 5.2.2. Sirovinska struktura rafinerijske prerade u 2009.

Ukupna proizvodnja naftnih derivata u 2009. iznosila je 4,5 milijuna tona naftnih derivata, što je za 8% više nego u 2008. Prikaz ukupno proizvedenih količina naftnih derivata u razdoblju od 2006. do 2009. dan je na slici 5.2.3.

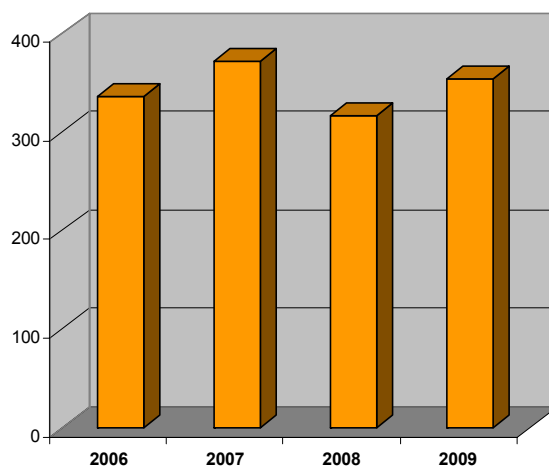
Slika 5.2.3. Proizvedena količina naftnih derivata u razdoblju od 2006. do 2009. [mil. t]

Od značajnih događaja treba istaknuti da je početkom 2010. INA d.d. započela s uvođenjem goriva koja udovoljavaju EURO V zahtjevima kvalitete, a proizvedena su u vlastitim

²⁸ Uz INA-u d.d., proizvodnju naftnih derivata obavlja i Modibit d.o.o. koji proizvodi bitumen.

rafinerijama. U sklopu modernizacije Rafinerije nafte Rijeka u tijeku su radovi na izgradnji postrojenja za hidrokreking/hidrodesulfurizaciju i postrojenja za izdvajanje sumpora.

Na slici 5.2.4. posebno su prikazane proizvedene količine ukapljenog naftnog plina u razdoblju od 2006. do 2009.

Slika 5.2.4. Proizvedena količina UNP-a u razdoblju od 2006. do 2009. [000 t]

Trgovina naftnim derivatima

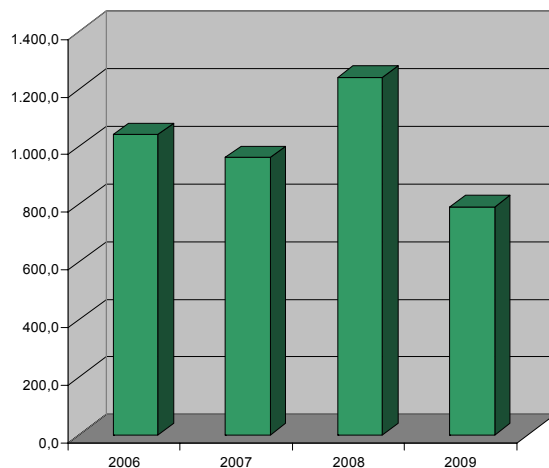
Trgovina naftnim derivatima podrazumijeva sljedeće energetske djelatnosti:

- trgovina na veliko naftnim derivatima,
- trgovina na malo naftnim derivatima,
- trgovina na veliko ukapljenim naftnim plinom (UNP) i
- trgovina na malo ukapljenim naftnim plinom (UNP).

Dozvolu HERA-e potrebno je ishoditi za djelatnosti trgovine na veliko naftnim derivatima i trgovine na veliko ukapljenim naftnim plinom. Dodatno, za obavljanje navedenih djelatnosti potrebno je pribaviti i suglasnost Ministarstva na način propisan Uredbom o uvjetima za obavljanje trgovine na veliko i trgovine s inozemstvom za određenu robu („Narodne novine“, br. 58/09 i 27/10).

U 2009., trgovinu na veliko naftnim derivatima obavljalo je dvadeset energetske subjekata, dok je trgovinu na veliko ukapljenim naftnim plinom (UNP) obavljalo devet energetske subjekata.

Cijena naftnih derivata nije regulirana, odnosno, određuje se na tržišnim principima. Međutim, propisana je najviša razina cijena naftnih derivata Pravilnikom o utvrđivanju cijena naftnih derivata („Narodne novine“, br. 46/10), a najviša razina cijena ukapljenog naftnog plina (UNP) Pravilnikom o utvrđivanju cijena ukapljenog naftnog plina („Narodne novine“, br. 52/09 i 13/10). Pored naftnih derivata iz domaće proizvodnje, na tržištu Republike Hrvatske značajan udio zauzimaju naftni derivati iz uvoza. Prema dostavljenim podacima od energetske subjekata u 2009. ukupno je uvezeno 0,8 mil. tona naftnih derivata, a na slici 5.2.5. je prikazana usporedba uvezenih količina naftnih derivata u razdoblju od 2006. do 2009.

Slika 5.2.5. Uvoz naftnih derivata u razdoblju od 2006. do 2009. [000 t]

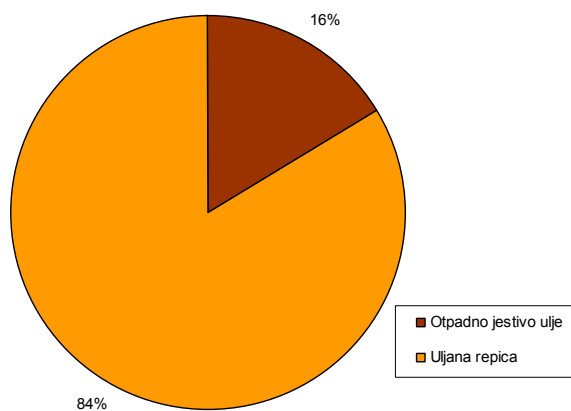
5.3 Razvoj tržišta biogoriva

U području biogoriva kao energetske određene su sljedeće djelatnosti:

- proizvodnja biogoriva,
- trgovina na veliko biogorivima i
- skladištenje biogoriva.

Za obavljanje navedenih energetske djelatnosti potrebno je od HERA-e ishoditi dozvolu, osim za proizvodnju biogoriva koje se proizvodi isključivo za vlastite potrebe ili se proizvodi energija do 1 TJ godišnje, trgovinu na malo biogorivom, te skladištenje biogoriva isključivo za vlastite potrebe. Za obavljanje djelatnosti trgovine na veliko biodizelom, osim dozvole HERA-e, potrebno je pribaviti i suglasnost Ministarstva na način propisan Uredbom o uvjetima za obavljanje trgovine na veliko i trgovine s inozemstvom za određenu robu („Narodne novine“, br. 58/09 i 27/10).

Za obavljanje navedenih energetske djelatnosti dozvole su ishodila dva energetska subjekta, koji su u 2009. proizveli i distribuirali ukupno 4.040 t biodizela, a raspolažu sa skladišnim kapacitetima od ukupno 1.100 m³. Ukupni kapacitet proizvodnje biogoriva u 2009. iznosi 124 t/dan, pri čemu je sirovinska struktura u proizvodnji biogoriva²⁹ prikazana na slici 5.3.1.

Slika 5.3.1. Sirovinska struktura u proizvodnji biodizela u 2009.

²⁹ U 2009. isključivo biodizel

6 SEKTOR TOPLINSKE ENERGIJE

6.1 Općenito o sektoru toplinske energije

Energetski subjekti za proizvodnju, distribuciju i opskrbu toplinskom energijom u Republici Hrvatskoj pružaju usluge grijanja prostora i pripreme potrošne tople vode za oko 154.000 kupaca toplinske energije. Pri tome više od 95 posto ukupnog broja kupaca toplinske energije iz centraliziranih toplinskih sustava pripada kategoriji kućanstva.

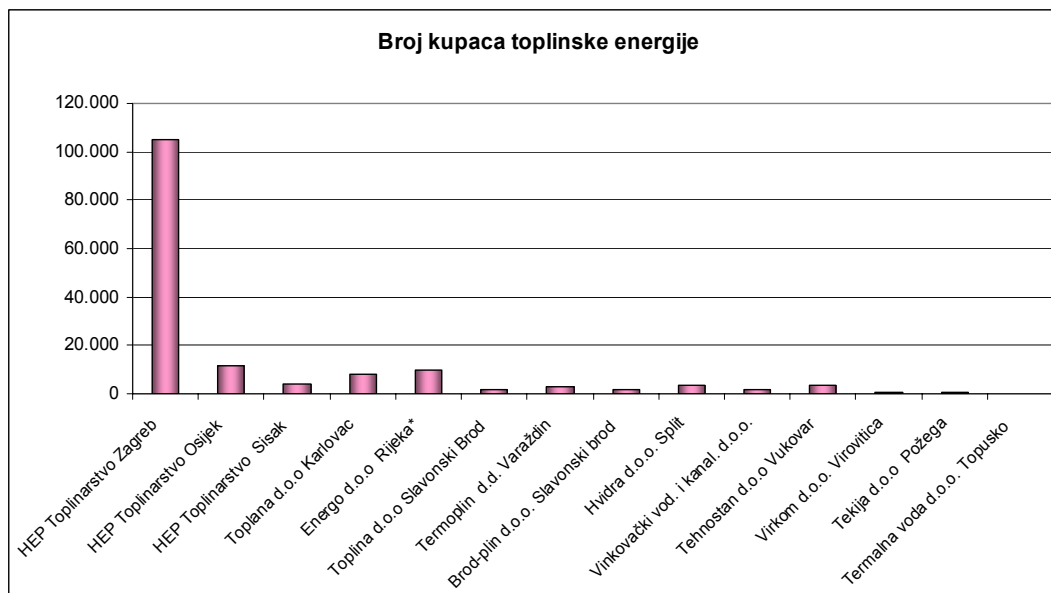
Opskrba toplinskom energijom iz centraliziranih toplinskih sustava postoji u većim hrvatskim gradovima, a toplinska energija se proizvodi ili u kogeneracijskim termoelektranama za veće dijelove grada ili u kotlovnica za pojedina gradska naselja, te se distribuira vrelovodnom/toplovodnom mrežom do objekata u kojima se u toplinskim stanicama predaje potrošačima.

Centralizirani toplinski sustavi s kogeneracijskim elektranama postoje samo u Zagrebu, Osijeku i Sisku pa se u tim gradovima, pored toplinske energije namijenjene grijanju, proizvodi i tehnološka para za potrebe industrije.

Godišnje se kućanstvima isporuči od 2 do 2,5 TWh toplinske energije kroz distribucijske toplinske mreže čija je ukupna duljina oko 430 kilometara.

U Republici Hrvatskoj je više od 11% ukupnog broja kućanstava priključeno na sustave daljinskog grijanja, a oko 15% ukupne energije potrošene za grijanje kućanstava i pripremu potrošne tople vode dolazi iz centraliziranih toplinskih sustava.

Osnovni tehnički podaci o sustavima daljinskog grijanja u većim hrvatskim gradovima dani su u tablici 6.1.1., a broj kupaca toplinske energije na centraliziranom toplinskom sustavu prikazan je na slici 6.1.1.

Slika 6.1.1. Broj kupaca toplinske energije na centraliziranom toplinskom sustavu

Tablica 6.1.1. Podaci o energetskim subjektima u sektoru toplinske energije Republike Hrvatske

ENERGETSKI SUBJEKT	Broj potrošača	Duljina mreže	Ukupno instalirana snaga	Isporučeno godišnje	Grijana površina	Gorivo*
		km	MWt	GWh/god	m2	
1 HEP Toplinarstvo d.o.o.**	122.054	361,1	2.294	1.782,8	9.458.910	PP, LUEL, LU, nte***
Zagreb	106.312	285,8	1.766	1.536,0	8.063.477	PP, LUEL, LU, nte
Osijek	11.689	54,0	336	185,3	1.132.196	PP, LU, nte
Sisak	4.053	21,3	192	61,5	263.237	LU, nte
2 Energo d.o.o., Rijeka	9.619	16,04	102,16	82,98	580.685	PP, LUEL, LU, MP
3 Toplana d.o.o., Karlovac	8.140	21,0	117,62	77,3	534.749	PP, LU, LUEL
4 Tehnosta d.o.o., Vukovar	3.205	7,2	49,35	28,4	180.702	PP
5 Grijanje Varaždin d.o.o., Varaždin	2.835	2,1	40,85	25,0	159.917	PP
6 Hvidra d.o.o., Split****	3.300	8,5	31	14,7	222.165	LUEL, LU
7 Brod-Plin d.o.o., Slavonski brod	3.948	4,5	49,79	46,17	205.478	PP
8 Vinkovački vod. i kanal. d.o.o., Vinkovci	1.698	1,6	16,99	12,4	88.958	PP, LU, LUEL
9 Plin VTC d.o.o., Virovitica	481	0,9	9,8	4,3	30.152	PP
10 Inas-Invest d.o.o., Zagreb****	18			4,8	32.000	-
11 Energoremont d.d., Karlovac****	5	0,0	37	6,6	28.822	-
12 Tekija d.o.o., Požega	463	0,8	7,2	3,1	22.067	PP
13 Termalna voda d.o.o., Topusko	205	1,3	5,3	7,8	37.631	geo
14 Ivakop d.o.o., Ivanić-Grad	17	0,7	5,2	1,4	7.301	PP
15 Dioki d.d., Zagreb****	4	0,0	49	7,5	0	-
16 Zračna luka Zagreb d.o.o., Zagreb****	2	2,0	12	1,9	0	PP, LU
UKUPNO	155.994	428	2.827	2.107	11.589.537	

* PP - prirodni plin, LU - lož ulje, LUEL - ekstra lako loživo ulje, MP - miješani plin, nte - nabava toplinske energije, geo - geotermalna energija

** HEP Toplinarstvo d.o.o. je u 2009. godini pored isporučilo i 596 776 tona tehnološke pare (dijelom korištene i za grijanje)

*** HEP Toplinarstvo d.o.o. je u 2009. godini toplinsku energiju za CTS nabavljalo od HEP Proizvodnja d.o.o. (ogrijeva toplina: 1.675.870,0 MWh, tehnološka para: 840.492,6 t)

**** Podaci za 2008. godinu

Energetski subjekti koji obavljaju energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom su u vlasništvu jedinica lokalne samouprave, državnom vlasništvu i privatnom vlasništvu. Uz navedene energetske djelatnosti najčešće se bave i energetskom djelatnošću distribucije plina, te komunalnim djelatnostima.

Isključivo energetskim djelatnostima proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom bavi se HEP-Toplinarstvo d.o.o., Zagreb, koji opskrbljuje više od 80% ukupnog broja kupaca toplinske energije, te Grijanje Varaždin d.o.o., Varaždin, Toplana d.o.o., Karlovac, i Termalna voda d.o.o., Topusko.

U tablici 6.1.2. navedeni se podaci o vlasništvu i djelatnosti energetskih subjekata u sektoru toplinske energije.

Tablica 6.1.2. Vlasništvo i djelatnosti energetskih subjekata u sektoru toplinske energije

Energetski subjekt / sjedište	Vlasništvo	Djelatnost
ENERGO d.o.o. Rijeka	privatno / gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba plinom i toplinskom energijom
GRIJANJE d.o.o. Varaždin	privatno / gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba plinom i toplinskom energijom
BROD-PLIN d.o.o. Slavonski Brod	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba plinom i toplinskom energijom
PLIN VTC d.o.o. Virovitica	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba plinom i toplinskom energijom, distribucija plina, opskrba plinom
TEHNOSTAN d.o.o. Vukovar	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom, dimnjačarstvo, upravljanje zgradama

Energetski subjekt / sjedište	Vlasništvo	Djelatnost
VINKOVAČKI VODOVOD I KANALIZACIJA d.o.o. Vinkovci	gradsko	Sakupljanje, pročišćavanje i distribucija vode, odvodnja, izgradnja vodovodne i kanalizacijske mreže, opskrba toplinskom energijom, groblje
HVIDRA d.o.o. Split	privatno	Proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom, parking, pauk, garaže, autopraonica
TEKIJA d.o.o. Požega	gradsko	Sakupljanje, pročišćavanje i distribucija vode, odvodnja, prikupljanje i odvoz otpada, opskrba toplinskom energijom, groblje, parking
HEP TOPLINARSTVO d.o.o. Zagreb	državno	Proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom
TOPLANA d.o.o. Karlovac	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom
IVAKOP d.o.o. Ivanić Grad	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom, opskrba vodom, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda, održavanje čistoće, odlaganje komunalnog otpada, održavanje javnih površina
TERMALNA VODA d.o.o. Topusko	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom

6.2 Zakonodavni okvir sektora toplinske energije

Zakonodavni okvir za obavljanje energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom čine: Zakon o energiji, Zakon o regulaciji energetske djelatnosti te Zakon o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom. Obavljanje energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom uređeno je i podzakonskim propisima, i to: Općim uvjetima za opskrbu toplinskom energijom („Narodne novine“, br. 129/06), Tarifnim sustavom za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 65/07, 154/08, 22/10, 46/10 i 50/10), Odlukom o visini tarifnih stavki u tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom („Narodne novine“, br. 115/07, 127/07 i 154/08), te Pravilnikom o načinu raspodjele i obračunu troškova za isporučenu toplinsku energiju („Narodne novine“, br. 139/08 i 18/09).

Zakonom o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom uređuju se: uvjeti i način obavljanja djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, prava i obveze subjekata koje navedene djelatnosti obavljaju, prava i obveze kupaca toplinske energije, osiguravanje sredstava za obavljanje tih djelatnosti, financiranje izgradnje objekata i uređaja za proizvodnju i distribuciju toplinske energije, nadzor nad primjenom Zakona te novčane kazne za počinitelje prekršaja utvrđene Zakonom.

Navedenim Zakonom određeno je da se proizvodnja toplinske energije za povlaštene kupce i opskrba toplinskom energijom povlaštenih kupaca obavljaju prema pravilima kojima se uređuju tržišni odnosi. Energetske djelatnosti proizvodnja toplinske energije za tarifne kupce i opskrba toplinskom energijom tarifnih kupaca obavljaju se na regulirani način.

Energetska djelatnost distribucije toplinske energije obavlja se kao javna usluga. Jedinica lokalne samouprave, koja na svom distribucijskom području ima energetske objekte za distribuciju toplinske energije, dužna je osigurati trajno obavljanje energetske djelatnosti distribucije toplinske energije. Jedinica lokalne samouprave i energetski subjekt za distribuciju toplinske energije dužni su osigurati kvalitetno obavljanje energetske djelatnosti distribucije toplinske energije na načelima održivog razvitka, osigurati održavanje energetske objekte u stanju funkcionalne sposobnosti i osigurati javnost rada.

Energetska djelatnost distribucije toplinske energije obavlja se na temelju koncesije ili na temelju ugovora o obavljanju djelatnosti. Koncesijom se može steći pravo obavljanja energetske djelatnosti distribucije toplinske energije te pravo izgradnje energetskih objekata za distribuciju toplinske energije.

Općim uvjetima za opskrbu toplinskom energijom definiraju se energetske i tehničke uvjeti, te gospodarski odnosi između distributera, opskrbljivača, proizvođača i kupaca toplinske energije. Općim uvjetima za opskrbu toplinskom energijom uređuje se: postupak izdavanja prethodne termoenergetske suglasnosti i stvaranja uvjeta za priključenje na distribucijsku mrežu, postupak izdavanja termoenergetske suglasnosti, uvjeti za priključenje, isporuku i opskrbu toplinskom energijom i korištenje distribucijske mreže, praćenje sigurnosti opskrbe i kvalitete, međusobni ugovorni odnosi između distributera toplinske energije, korisnika mreže, obveze i odgovornosti distributera toplinske energije korisnika mreže, uvjeti mjerenja, obračuna i naplate isporučene toplinske energije, uvjeti za primjenu postupaka ograničenja ili obustave isporuke toplinske energije, te postupci utvrđivanja i obračuna neovlaštene potrošnje toplinske energije.

Tarifnim sustavom za usluge energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki se za energetske djelatnosti proizvodnje toplinske energije, distribucije toplinske energije i opskrbe toplinskom energijom utvrđuje metodologija za izračun tarifnih stavki za proizvodnju toplinske energije, s iznimkom povlaštenih kupaca, distribuciju toplinske energije i opskrbu toplinskom energijom, s iznimkom povlaštenih kupaca, matrica tarifnih modela i elementi za određivanje reguliranog maksimalnog prihoda, te se propisuju tablice za praćenje troškova, formula za izračun ukupnog prihoda putem tarifnih stavki, postupak podnošenja prijedloga za određivanje visine tarifnih stavki i obrazac izjave o istinitosti podataka.

Odlukom o visini tarifnih stavki u tarifnom sustavu za usluge energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom („Narodne novine“, br. 115/07 i 127/07) u gradovima Zagrebu, Osijeku, Sisku, Velikoj Gorici, Zaprešiću, Samoboru, Karlovcu, Slavonskom Brodu, Splitu, Varaždinu, Rijeci, Virovitici, Vinkovcima i Vukovaru, energetskim subjektima: HEP Toplinarstvo d.o.o., Zagreb, Toplana d.o.o., Karlovac, Toplina d.o.o., Slavonski Brod, Brod-Plin d.o.o., Slavonski Brod, HVIDRA d.o.o., Split, Termoplina d.d., Varaždin, Energo d.o.o., Rijeka, Virkom d.o.o., Virovitica, Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o., Vinkovci, i Tehnoston d.o.o., Vukovar, bila je određena visina tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom koja je važila do 31. prosinca 2008.

Odlukom o visini tarifnih stavki u tarifnom sustavu za usluge energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom („Narodne novine“, br. 154/08) u gradovima Zagrebu, Osijeku, Sisku, Velikoj Gorici, Zaprešiću, Samoboru, Karlovcu, Slavonskom Brodu, Splitu, Varaždinu, Rijeci, Virovitici, Vinkovcima, Vukovaru i Požegi, energetskim subjektima: HEP Toplinarstvo d.o.o., Zagreb, Toplana d.o.o., Karlovac, HVIDRA d.o.o., Split, Termoplina d.d., Varaždin, Energo d.o.o., Rijeka, Virkom d.o.o., Virovitica, Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o., Vinkovci, Tehnoston d.o.o., Vukovar, Brod plin d.o.o., Slavonski Brod i Tekija d.o.o., Požega, određena je visina tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, koja važi od 1. siječnja 2009. Međutim, na kraju 2009. nekoliko energetskih subjekata koji obavljaju energetske djelatnosti proizvodnje toplinske energije, distribucije toplinske energije i opskrbe toplinskom energijom podnijelo je zahtjev za povećanje visine tarifnih stavki. HERA je dala mišljenje na predmetne zahtjeve, nakon provedbe propisane procedure, u travnju 2010. Osnovni razlog za podnošenje zahtjeva za povećanje visine tarifnih stavki predstavlja povećanje cijene prirodnog plina, a koji se koristi

kao energetska gorivo u proizvodnji toplinske energije i značajno utječe na troškove proizvodnje toplinske energije.

Pravilnikom o načinu raspodjele i obračunu troškova za isporučenu toplinsku energiju, koji je stupio na snagu u studenom 2008., propisuje se ugradnja uređaja za lokalnu razdiobu isporučene toplinske energije, uređaja za regulaciju odavanja topline i uređaja za mjerenje potrošnje toplinske energije u objektima izgrađenim prije stupanja na snagu Zakona o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom. Navedenim Pravilnikom propisuju se i modeli raspodjele i obračuna troškova za isporučenu toplinsku energiju na zajedničkom mjerilu toplinske energije kupcima toplinske energije koji su vlasnici posebnih dijelova objekta koji predstavljaju samostalnu uporabnu cjelinu, a toplinsku energiju registriraju putem uređaja za lokalnu razdiobu isporučene toplinske energije ili mjere putem zasebnog uređaja za mjerenje potrošnje toplinske energije.

6.3 Cijene toplinske energije

Cijene toplinske energije koje su bile na snazi tijekom 2007. i u značajnijem dijelu tijekom 2008. određivane su prema proceduri i na način koje je propisivao Zakon o komunalnom gospodarstvu. Naime, prema odredbama toga Zakona cijenu komunalne usluge opskrbe toplinskom energijom i način plaćanja određivao je isporučitelj komunalne usluge, koji je bio dužan pri svakoj promjeni cijene, odnosno tarife svojih usluga pribaviti prethodnu suglasnost poglavarstva jedinice lokalne samouprave na području kojih se isporučuje usluga. Posljedica su bile vrlo raznolike cijene i načini obračunavanja i naplate za isporučenu toplinsku energiju u gradovima Republike Hrvatske. Budući da se kod većine energetskih subjekata nije mjerila isporučena toplinska energija, potrošači su pretežito plaćali mjesečni fiksni iznos po kvadratnom metru stambene površine (kn/m^2).

Zakon o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom donio je 2005. obvezu energetskim subjektima nadležnim za distribuciju toplinske energije da u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu Zakona o svom trošku ugrade uređaje za regulaciju protoka toplinske energije i uređaje za mjerenje potrošnje toplinske energije u svim toplinskim stanicama. Dana 9. travnja 2007. istekao je rok do kada je svaki energetski subjekt u Republici Hrvatskoj nadležan za distribuciju toplinske energije bio dužan ugraditi uređaje za regulaciju protoka toplinske energije i uređaje za mjerenje potrošnje toplinske energije u svim toplinskim stanicama.

Na temelju odredbi Tarifnog sustava za usluge energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki, energetski subjekti dobili su obvezu da podnesu prijedloge za određivanje visine tarifnih stavki nakon što prikupe podatke o isporučenoj toplinskoj energiji na obračunskim mjernim mjestima za 12 mjeseci računajući od dana zakonske obveze ugradnje uređaja za mjerenje potrošnje toplinske energije u toplinske stanice. Propisani rok za prikupljanje odgovarajućih podataka istekao je dana 9. travnja 2008. Zatim je uslijedio daljnji rok od šest mjeseci da energetski subjekt koji obavlja energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom podnese Ministarstvu odgovarajući prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki. Propisani rok istekao je dana 9. listopada 2008.

Sukladno odredbama Zakona o energiji, tijekom 2008. energetski subjekti u devet slučajeva i HERA u jednom slučaju podnijeli su prijedloge za utvrđivanje, odnosno, promjenu visine tarifnih stavki Ministarstvu. Ministarstvo je u vezi pristiglih prijedloga pribavilo mišljenja HERA-e, odnosno energetskog subjekta, te prijedloge za određivanje visine tarifnih stavki uputilo Vladi Republike Hrvatske. Odlukom o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008. Vlada

Republike Hrvatske odredila je visinu tarifnih stavki za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, kako su navedene u tablicama 6.3.1., 6.3.2 i 6.3.3. Visinu tarifnih stavki iz Odluke o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008. energetski subjekti bili su dužni primjenjivati od 1. siječnja 2009.

Tablica 6.3.1. *Visina tarifnih stavki za toplinsku energiju energetskih subjekata prema Odluci o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008. (bez PDV-a)*

Energetski subjekt / grad	Tarifni element - Energija		Tarifni element - Snaga	
	Kućanstva	Industrija i poslovni potrošači	Kućanstva	Industrija i poslovni potrošači
	kn/kWh		kn/kW	
HEP-Toplinarstvo d.o.o., Zagreb				
Gradovi Zagreb, Osijek i Sisak – centralizirani toplinski sustav	0,12	0,23	11,13	14,42
Gradovi Samobor, Zaprešić i Velika Gorica - područne toplane (zasebne kotlovnice)	0,20	0,23	14,42	14,42
Virkom d.o.o., Virovitica	0,22	0,23	18,00	18,00
Termoplin d.d., Varaždin	0,22	0,24	18,70	18,70
Vinkovački vod. i kanalizacija d.o.o., Vinkovci	0,22	0,24	18,70	18,70
Energo d.o.o., Rijeka	0,23	0,28	17,00	18,26
Tehno stan d.o.o., Vukovar	0,23	0,30	18,38	18,38
Brod-Plin d.o.o., Slavonski Brod	0,23	0,30	18,70	18,70
Tekija d.o.o., Požega	0,24	–	18,70	–
Hvidra d.o.o., Split	0,27	0,31	11,22	14,59

Tablica 6.3.2. *Visina tarifnih stavki za tehnološku paru energetskog subjekta HEP-Toplinarstvo d.o.o. prema Odluci o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008. (bez PDV-a)*

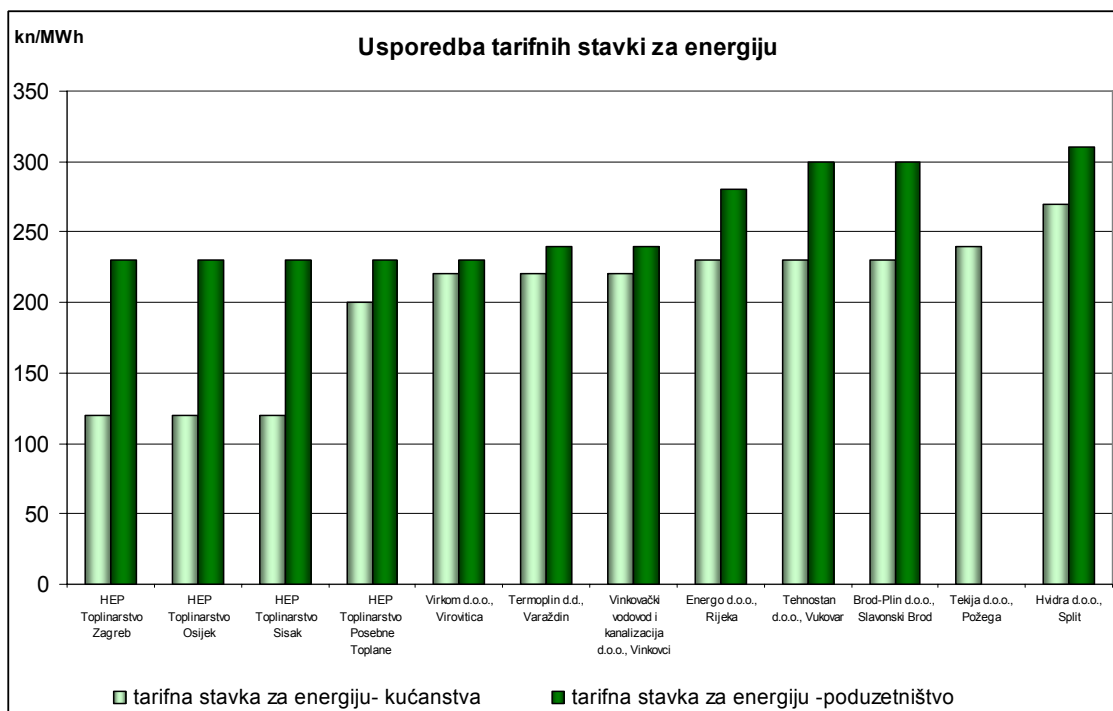
Energetski subjekt / grad	Energija	Snaga
HEP-Toplinarstvo d.o.o.	kn/t	kn/t/h
Grad Zagreb	125,70	7.973,60
Grad Osijek	125,70	7.973,60

Tablica 6.3.3. *Visina tarifnih stavki za vrelu/toplu vodu energetskog subjekta Toplana d.o.o., Karlovac, prema Odluci o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008. (bez PDV-a)*

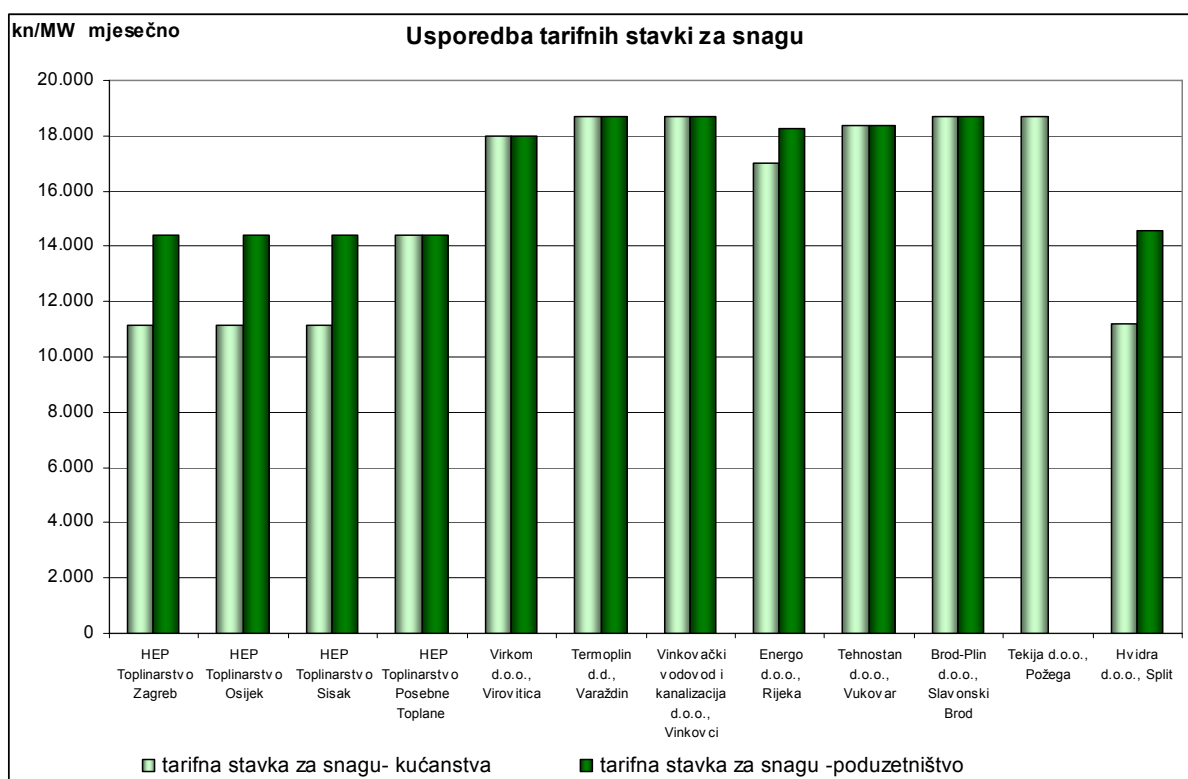
Energetski subjekt	Kategorija potrošnje	Jedinica mjere	Visina tarifnih stavki
Toplana d.o.o., Karlovac	stanovništvo	(kn/m ²)	5,51
	poslovni prostor	(kn/m ²) u ogrjevnoj sezoni	19,92
	poslovni prostor na brojilu	(kn/MWh)	773

Slike 6.3.1. i 6.3.2. prikazuju rezultate usporedbe visine tarifnih stavki energetskih subjekata u Republici Hrvatskoj koji pružaju usluge proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom

energijom za tarifne elemente isporučene/preuzete toplinske energije i zakupljene snage, prema Odluci o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008.

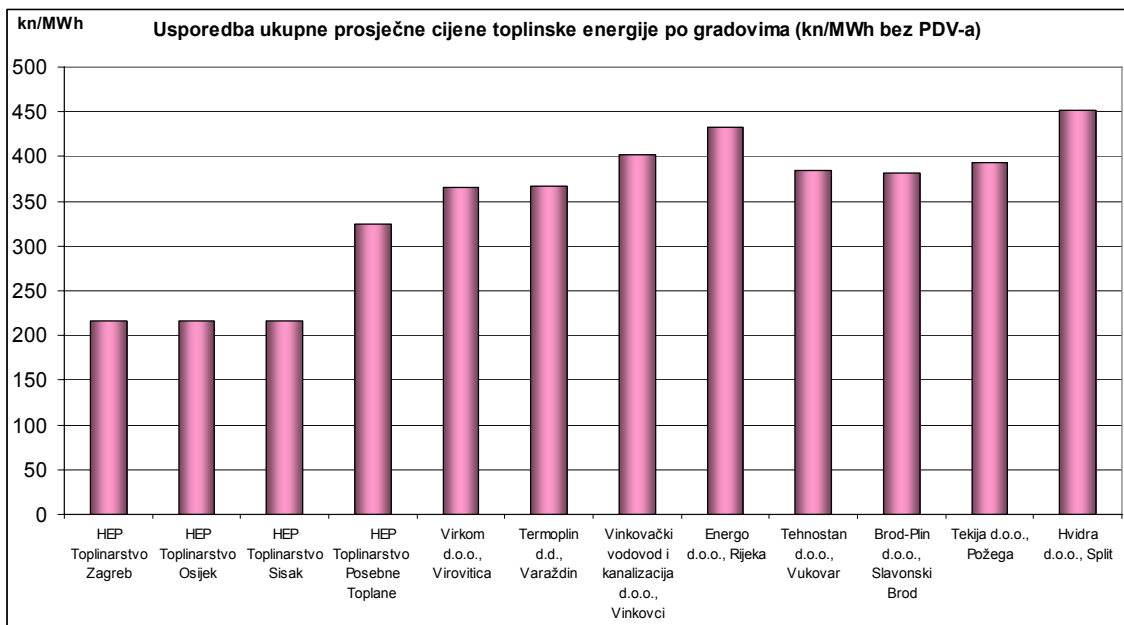

Slika 6.3.1. Usporedba visina tarifnih stavki energetskih subjekata za tarifni element isporučene energije, za kategorije kupaca toplinske energije kućanstva i industrija i poslovni potrošači (bez PDV-a)

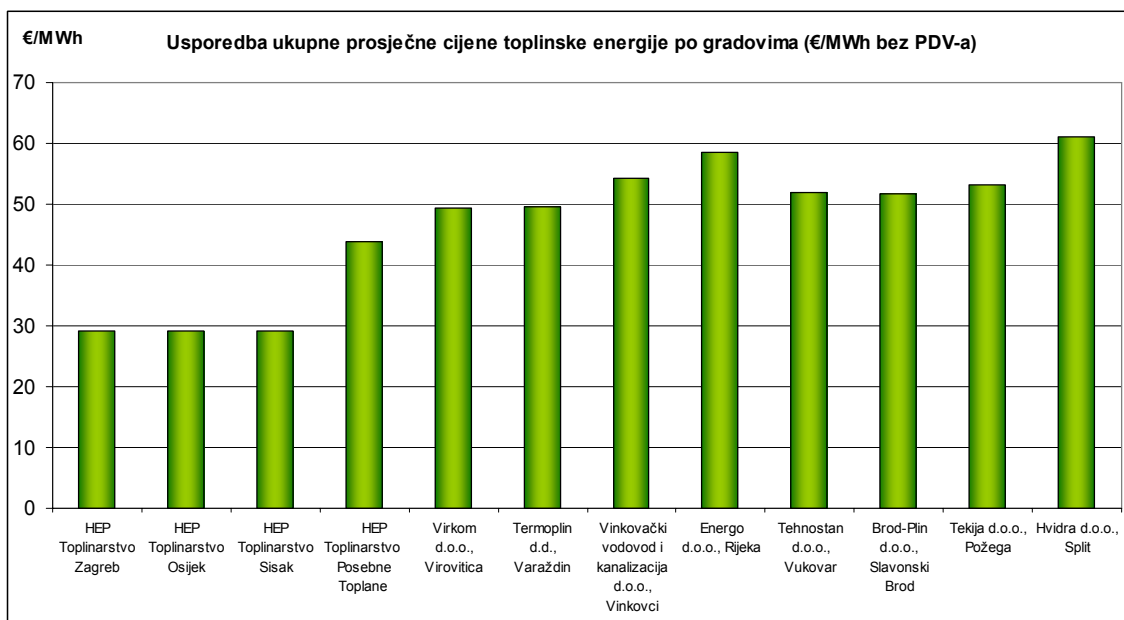

Slika 6.3.2. Usporedba visina tarifnih stavki energetskih subjekata za tarifni element zakupljene snage, za kategorije kupaca toplinske energije kućanstva i industrija i poslovni potrošači (bez PDV-a)

Ukupna prosječna prodajna cijena jednog MWh isporučene toplinske energije (bez PDV-a) energetskih subjekata u Republici Hrvatskoj prikazana je na slikama 6.3.3. i 6.3.4. Usporedba je napravljena za kategoriju tarifnih kupaca kućanstvo uz pretpostavku pružanja iste razine usluge kupcima, a istovremeno uzimajući u obzir različita klimatska područja u kojima se gradovi u Republici Hrvatskoj nalaze.

Slika 6.3.3. Usporedba ukupne prosječne cijene toplinske energije energetskih subjekata za kategoriju tarifnih kupaca kućanstvo (bez PDV-a) iskazane u kn/MWh

Slika 6.3.4. Usporedba ukupne prosječne cijene toplinske energije energetskih subjekata za kategoriju tarifnih kupaca kućanstvo (bez PDV-a) iskazane u €/MWh

6.4 Aktivnosti u sektoru toplinske energije

Predmeti HERA-e iz područja toplinske energije tijekom 2009. prema vrstama, žalbe, prigovori i zahtjevi kupaca HERA-i, zahtjevi Ministarstva za mišljenje o prijedlozima visine tarifnih stavki i prijedlozi visine tarifnih stavki, te zahtjevi energetskih subjekata i nadležnih državnih tijela za mišljenje i očitovanje HERA-e, prikazani su u tablici 6.4.1.

Tablica 6.4.1. Žalbe kupaca i zahtjevi za mišljenje i očitovanje HERA-e

Vrsta predmeta	Broj	Udio
Žalbe, prigovori, predstavke i podnesci kupaca	24	57,2%
Zahtjevi Ministarstva za mišljenje HERA-e o prijedlozima visine tarifnih stavki, prijedlozi visine tarifnih stavki	4	9,5%
Zahtjevi energetskih subjekata i nadležnih državnih tijela za mišljenje i očitovanje HERA-e	10	23,8%
Ostalo	4	9,5%
Ukupno	42	100%

Zakonska je obveza energetskih subjekata koji obavljaju energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom da od HERA-e ishode dozvole za obavljanje svake od navedenih energetskih djelatnosti. Dozvola nije potrebna za obavljanje energetske djelatnosti proizvodnje toplinske energije koja se proizvodi isključivo za vlastite potrebe ili se proizvodi u proizvodnim objektima snage do 0,5 MW.

Tijekom 2009. HERA je izdala 9 dozvola za obavljanje energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, i to:

- za proizvodnju toplinske energije – četiri
- za distribuciju toplinske energije – dvije
- za opskrbu toplinskom energijom – tri

Uz prethodno navedeno, izvršen je prijenos tri dozvole za obavljanje energetskih djelatnosti proizvodnje toplinske energije, distribucije toplinske energije i opskrbe toplinskom energijom.

Stanje izdanih i produženih dozvola sa 31. prosincem 2009. bilo je sljedeće: 22 dozvole za proizvodnju toplinske energije, 16 dozvola za distribuciju toplinske energije i 22 dozvole za opskrbu toplinskom energijom.

Tijekom 2009. iz područja toplinske energije najveći broj zaprimljenih predmeta odnosio se na žalbe, prigovore, predstavke i podneske kupaca, a zatim slijede zahtjevi energetskih subjekata i nadležnih državnih tijela za mišljenje i očitovanje HERA-e.

6.5 Zaštita kupaca

Tijekom 2009. iz područja toplinske energije žalbe, prigovori, predstavke i podnesci kupaca bili su u vezi sa:

- zahtjevima za izdvajanjem iz toplinskog sustava,
- primjenom Tarifnog sustava i obračunom potrošnje toplinske energije,
- naplatom troška električne energije potrošene u toplinskim stanicama,
- kvalitetom toplinske energije,
- zahtjevima kupaca za mišljenje HERA-e i tumačenje propisa,

– promjenom grijane površine stambenog prostora.

Žalbe, prigovori, predstavke i podnesci kupaca po vrstama prikazani su u tablici 6.5.1. U 2009. od zaprimljenih 24 HERA je riješila 20 žalbi, prigovora, predstavki i podnesaka kupaca.

Tablica 6.5.1. *Žalbe i podnesci kupaca po vrstama*

Vrsta predmeta	Broj	Udio
Zahtjev za izdvajanjem iz toplinskog sustava	3	12,5%
Primjena Tarifnog sustava i obračun potrošnje toplinske energije	13	54,2%
Naplata troška električne energije potrošene u toplinskim stanicama	1	4,2%
Kvaliteta toplinske energije	1	4,2%
Zahtjevi kupaca za mišljenje HERA-e i tumačenje propisa	4	16,6%
Promjena grijane površine stambenog prostora	2	8,3%
Ukupno	24	100%

7 SIGURNOST OPSKRBE

7.1 Sigurnost opskrbe električnom energijom

Prema članku 23.a Zakona o energiji, Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog Ministarstva, jednom godišnje daje izvješće o stanju sigurnosti opskrbe energijom i očekivanim potrebama za energijom.

Ministarstvo pri izradi prijedloga pribavlja mišljenje HERA-e. U tablici 7.1.1. dana su maksimalna i minimalna opterećenja (P_{\max} i P_{\min}) hrvatskog elektroenergetskog sustava, vrijeme njihovog nastanka te pripadajući uvoz i izvoz električne energije. Maksimalno opterećenje elektroenergetskog sustava u 2009. dogodilo se na dan 21. prosinca u 18:00 sati i iznosilo je 3.120 MW.

Tablica 7.1.1. Maksimalno i minimalno opterećenje hrvatskog elektroenergetskog sustava

Godina	Maksimalno opterećenje				Minimalno opterećenje			
	P_{\max} [MW]	Vrijeme	Uvoz [MW]	Izvoz [MW]	P_{\min} [MW]	Vrijeme	Uvoz [MW]	Izvoz [MW]
2006.	3036	25.01. 20:00	1960	1178	1046	11.06 03:00	1454	673
2007.	3098	17.12. 18:00	1538	734	1143	02.05 04:00	975	288
2008.	3009	31.12. 18:00	1903	892	1182	25.05. 06:00	1207	672
2009.	3120	21.12. 18:00	1448	548	1151	13.04. 05.00	687	440

Instalirana snaga elektrana na teritoriju Republike Hrvatske je 3.988 MW. Republika Hrvatska je suvlasnik nuklearne elektrane Krško u Republici Sloveniji i raspolaže s 50% snage te elektrane, odnosno 338 MW.

U 2009. HEP Proizvodnja d.o.o. je zajedno s HEP-om d.d. provela određene aktivnosti na sljedećim projektima radi povećanja instaliranih kapaciteta:

- Hidroelektrana Lešće snage 42 MW je u fazi dovršetka brane, te su obavljani građevinski, strojarski i drugi radovi na rasklopnom postrojenju i razvodu elektrane,
- dodatno kogeneracijsko kombi plinsko postrojenje na lokaciji TE-TO Zagreb („Blok L“) električne snage 100 MW i toplinske snage 80 MW, koje zamjenjuje dotrajalo postrojenje iz 1962. (Blok „A“), stavljeno je u probni pogon 2009.,
- za novo kogeneracijsko plinsko-parno postrojenje TE „Sisak C“ električne snage 230 MW i toplinske snage 50 MW, koje se planira izgraditi uz postojeća postrojenja TE „Sisak A“ i TE „Sisak B“, tijekom 2009. nastavilo se raditi na pripremi projekta,
- u razvojnoj fazi su kombi kogeneracijsko plinsko-parno postrojenje TE „Slavonija“, električne snage 400 MW i toplinske snage 140 M, čijom izgradnjom će se osigurati sigurnost opskrbe na području Slavonije i Baranje te plinska termoelektrana „Dalmacija“ snage 400 MW,
- nastavljene su aktivnosti na revitalizaciji više hidroelektrana čime će se do 2011. osigurati oko 130 MW dodanih proizvodnih kapaciteta,

- na projektu izgradnje hidroelektrane Senj II snage 342 MW i projektu nadogradnje Hidroelektrane Dubrovnik s postojećih 216 MW za dodatnih 304 MW, koji su privremeno zaustavljeni tijekom 2009., nije bilo aktivnosti.

Tijekom 2009. nije bilo značajnijih povećanja proizvodnih kapaciteta, osim što je puštena u pogon VE Orlice, a nije bilo ni dekomisija elektrana.

Zakon o tržištu električne energije u članku 9. određuje način na koji se odobrava izgradnja proizvodnih objekata. Postrojenja za proizvodnju električne energije mogu graditi pravne ili fizičke osobe pod uvjetom da proizvodni objekti koje namjeravaju graditi zadovoljavaju kriterije utvrđene u postupku izdavanja energetske odobrenja za izgradnju proizvodnih objekata.

Ako izgradnja proizvodnih objekata uz mjere upravljanja potrošnjom električne energije i mjere povećanja energetske učinkovitosti nije dovoljna, može se donijeti odluka o izgradnji objekta za proizvodnju električne energije putem javnog natječaja u interesu sigurnosti opskrbe, zaštite okoliša ili promicanja energetske učinkovitosti. U tom slučaju, za izgradnju proizvodnih objekata snage do 50 MW odluku o raspisivanju natječaja i o izboru najpovoljnijeg ponuditelja donosi HERA. Za izgradnju elektrana snage 50 MW i veće, odluku o raspisivanju natječaja i o izboru najpovoljnijeg ponuditelja donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog HERA-e. HERA je odgovorna za organizaciju i provedbu postupka natječaja za izgradnju elektrana.

Najvažnije investicije HEP-OPS-a, sa stajališta sigurnosti pogona i prekograničnog trgovanja, obuhvaćaju:

- nastavak izgradnje 400 kV dalekovoda Ernestinovo - Pecs za povećanje prekograničnog kapaciteta granice Hrvatska - Mađarska s regionalnim značajem radi povezivanja tržišta središnje i jugoistočne Europe, s očekivanim puštanjem u pogon 2010.,
- obnavljanje prekograničnog voda 220 kV Mraclin - Prijedor na granici Hrvatska - BiH radi povećanja sigurnosti opskrbe ali i radi potreba buduće termoelektrane TE „Sisak C“
- nastavak pojačanja prijenosne mreže u Istri s pripadajućim transformatorskim stanicama, uz dovršene dvije 110 kV dionice dalekovoda Plomin-Raša 1 u 2009.,
- izgradnju i pojačanje 220 kV mreže za prihvatanje energije iz planiranih elektrana u prijenosnom području Split (radi revitalizacija i proširenja HE Zakučac i HE Dubrovnik),
- izgradnju i pojačanje 110 kV mreže sukladno prioritetima revitalizacije i potrebama zadovoljenja konzuma, pri čemu treba izdvojiti u 2009. dovršetak transformatorske stranice TS 110/10(20) kV Osijek 4 s pripadajućim 110 kV kabelom Osijek 3 – Osijek 4. U trogodišnjem planu za razdoblje 2010.-2012. predviđa se izgradnja 9 novih 110/x kV transformatorskih stanica, te 4 nove transformatorske stranice za potrebe željeznice,
- radi zadovoljenja naponskih prilika u Dalmaciji planirana je ugradnja kompenzacijskog uređaja snage 150 Mvar s priključkom na 400 kV u transformatorskoj stanici TS 400/220/110 kV Konjsko,

Od dodatnih kapitalnih investicija HEP-OPS-a, nastavlja se projekt revitalizacije ICT opreme u razdoblju 2008. - 2010. s ciljem kvalitetnijeg vođenja i upravljanja. Kroz projekt će se osigurati i tržišne funkcije koje će omogućiti kvalitetniji nastup hrvatskih energetskih subjekata na regionalnom tržištu električne energije.

U okviru aktivnosti Republike Hrvatske unutar Energetske zajednice, Ministarstvo je u srpnju 2009. pripremilo je Izjavu o sigurnosti opskrbe Republike Hrvatske (dostupna na stranicama www.energy-community.org). Vezano uz sigurnost opskrbe električnom energijom, Izjava ukratko prikazuje organizaciju tržišta električne energije, postojeće stanje infrastrukture po djelatnostima te navodi strateške aktivnosti vezane uz poboljšanje sigurnosti opskrbe.

U listopadu 2009. usvojena je Strategija energetskeg razvoja Republike Hrvatske kojom se definira razvoj hrvatskog energetskeg sektora za razdoblje do 2020. zasnovan na iskorištavanju svih energetskeg opcija za zadovoljavanje vlastitih energetskeg potreba i za stvaranje dodatnih koristi za građane, a sve u skladu s načelima okolišne, gospodarske i društvene odgovornosti.

Prema Strategiji, procjenjuje se da će prosječni godišnji porast ukupne potrošnje električne energije do 2020. iznositi oko 3,5% odnosno da će ukupna potrošnja električne energije, bez vlastite potrošnje elektrana, iznositi oko 28 TWh u 2020. Procjenjuje se da će vršno opterećenje u hrvatskom elektroenergetskom sustavu u 2020. iznositi oko 4.600 MW.

Za podmirenje budućih potreba, planira se izgradnja elastičnog elektroenergetskog sustava koji će u neizvjesnim, promjenjivim uvjetima biti konkurentan uz visoku razinu sigurnosti opskrbe potrošača električnom energijom, temeljen na raznolikosti i raznorodnosti primijenjenih tehnologija i energetskeg oblika za pretvorbu u električnu energiju. Od značajnih ciljeva navodi se:

- očekuje se da će novoizgrađeni kapaciteti u velikim HE do 2020. iznositi oko 300 MW,
- Republika Hrvatska postavlja cilj da se u razdoblju do 2020. udio proizvodnje električne energije iz velikih hidroelektrana i obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji električne energije održava na postojećoj razini te da u 2020. iznosi 35%,
- do 2020. treba izgraditi termoelektrane ukupne snage od barem 2.400 MW (u razdoblju od 2013. do 2020. u Republici Hrvatskoj će zbog dotrajalosti iz pogona izaći termoelektrane ukupne snage na pragu od 1100 MW),
- do 2020. izgradit će se kogeneracijske jedinice ukupne snage barem 300 MW u protutlačnom radu,
- do 2020. potrebna je izgradnja termoelektrana na plin ukupne snage od barem 1.200 MW,
- do 2020. očekuje se izgradnja termoelektrana na ugljen ukupne snage od barem 1.200 MW,
- Republika Hrvatska pokreće hrvatski nuklearni energetskeg program, pri čemu se donošenje odluke o izgradnji nuklearne elektrana očekuje se najkasnije 2012.,
- očekuje se da će instalirana snaga vjetroelektrana u Republici Hrvatskoj u 2020. iznositi do 1.200 MW,
- Republika Hrvatska postavlja za cilj izgradnju barem 100 MW malih hidroelektrana do 2020.

Za ostvarivanje svojih ciljeva, a vezano uz sigurnost opskrbe električnom energijom, Strategija uključuje i niz drugih mehanizama, poput korištenja svih oblika obnovljivih izvora energije, energetske učinkovitosti, distribuirane proizvodnje električne energije, primjene drugih energenata u neposrednoj potrošnji, itd.

7.2 Sigurnost opskrbe prirodnim plinom

Sudionici na tržištu plina odgovorni su za sigurnost opskrbe plinom u okviru svoje djelatnosti. Ministarstvo nadležno za energetiku je odgovorno za:

- praćenje odnosa između ponude i potražnje na tržištu plina,
- izradu procjena buduće potrošnje i raspoložive ponude,
- planiranje izgradnje i razvoja dodatnih kapaciteta plinskog sustava i
- predlaganje i poduzimanje mjera u slučaju proglašenja kriznog stanja.

Jedinice područne (regionalne) samouprave odgovorne su za:

- praćenje odnosa između ponude i potražnje plina na svom području,
- izradu procjena buduće potrošnje i raspoložive ponude,
- planiranje izgradnje dodatnih kapaciteta i razvoj distribucijskog sustava na svom području te
- predlaganje i poduzimanje mjera u okviru svoje nadležnosti utvrđene zakonom.

Za sigurnost opskrbe prirodnim plinom nužna je potpuna primjena, kako zakonskih, tako i podzakonskih propisa iz područja plina, a što je vezano uz restrukturiranje tržišta plina.

S ciljem definiranja mjera za sigurnost opskrbe prirodnim plinom u rujnu 2008. donijeta je Uredba o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom, a prvi put je primijenjena tijekom „plinske krize“ u siječnju 2009. Naime, uslijed potpune obustave isporuke prirodnog plina iz Ruske Federacije i nastalog poremećaja u opskrbi krajnjih kupaca, Vlada Republike Hrvatske je 7. siječnja 2009. proglasila krizno stanje, a Ministarstvo je odredilo mjere za otklanjanje kriznog stanja. Provođenjem mjera povećanja proizvodnje iz domaćih ležišta, interventnog uvoza iz država Europske unije i smanjenjem potrošnje prirodnog plina, uz provođenje mjera 4., 5. i 6. stupnja smanjenja i obustave isporuke, održana je opstojnost plinskog sustava i neprekinuta isporuka plina svim zaštićenim kupcima u Republici Hrvatskoj. Na temelju iskustva u svezi provođenja mjera za otklanjanje kriznog stanja tijekom „plinske krize“, Vlada Republike Hrvatske je u prosincu 2009. donijela Uredbu o izmjenama i dopunama Uredbe o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom („Narodne novine“, br. 153/09) kojom se detaljnije propisuju mjere smanjenja ili obustave opskrbe prirodnim plinom pojedinim kupcima, a čime se pridaje veća važnost osjetljivosti pojedinih kategorija kupaca.

Osim zakonske regulative, vrlo bitan preduvjet za sigurnost opskrbe plinom je razvoj nove infrastrukture. Razvoj plinske infrastrukture obavlja se sustavno, na prijedlog operatora sustava. Zakonom o tržištu plina regulirano je da se razvojni planovi izrađuju na razdoblje od pet godina, uz obvezu ažuriranja svake godine. Razvojne planove odobrava ministar nadležan za energetiku uz prethodno mišljenje HERA-e.

Za daljnje poboljšanje sigurnosti opskrbe i omogućavanje otvaranja tržišta prirodnim plinom, do kraja 2010. planira se uspostaviti dodatna interkonekcija s Republikom Mađarskom te povezivanje hrvatskog i mađarskog plinskoga transportnog sustava. U tu svrhu operatori transportnih sustava dviju zemalja sklopili su 31. svibnja 2007. Memorandum o razumijevanju, a nakon usklađivanja tehničkih detalja interkonekcije 3. srpnja 2008. potpisano je i Pismo namjere. Na tim osnovama 3. ožujka 2009. potpisan je Ugovor o zajedničkoj izgradnji (Joint Development Agreement) dvosmjernog interkonekcijskog plinovoda, kojim su definirane obveze i prava partnera (Plinacro d.o.o. i FGSZ) pri izgradnji mađarske dionice Varosföld-Bata-Dravaszerdahely, duge 210 km, i hrvatske dionice Donji Miholjac–Beničanci–Slobodnica, duge 88 km, sve u jedinstvenom promjeru DN 800, maksimalnog radnog tlaka od 75 bar, te ukupnog kapaciteta 6,5 mlrd. m³ godišnje. Ugovorom je predviđen završetak izgradnje cjelokupnog interkonekcijskog plinovoda do kraja 2010. te puštanje u rad sredinom 2011.

Veliku važnost u osiguranju energetske neovisnosti Republike Hrvatske i diversifikaciji dobavnih pravaca prirodnog plina imat će i terminal za UPP³⁰, čiji investitor bi trebao biti međunarodni konzorcij Adria LNG koji čine njemačka tvrtka E.ON Ruhrgas, austrijski OMV, francuski Total i slovenski Geoplin. Udio od 11% u Adria LNG konzorciju trebalo bi preuzeti trgovačko društvo LNG Hrvatska d.o.o. čiji osnivači su tvrtke Plinacro d.o.o. i HEP d.d., a koje je osnovano u lipnju 2010. Vlada Republike Hrvatske je u rujnu 2008. donijela odluku da je lokacija Dina kod Omišlja na otoku Krku najpovoljnija za izgradnju terminala za UPP čiji

³⁰ Terminal za prihvata i uplinjavanje ukapljenog prirodnog plina.

planirani kapacitet uplinjavanja iznosi 10–15 mlrd. m³ plina godišnje. Gradnjom terminala za UPP osigurala bi se infrastruktura za uvoz dodatne količine plina iz sjeverne Afrike, Bliskog Istoka i drugih područja, a istovremeno bi se diverzificirali dobavni pravci prirodnog plina. Potencijalna tržišta novih količina plina, uz hrvatsko tržište, bile bi zemlje zapadne i srednje Europe. Osim povećanja sigurnosti opskrbe i diverzifikacije dobavnih pravaca u skladu s rastućom potražnjom za prirodnim plinom, realizacijom tog projekta povećala bi se likvidnost i fleksibilnost hrvatskog plinskog tržišta i osigurala pozicija Republike Hrvatske kao važnog tranzitnog čvorišta prirodnog plina.

Osim izgradnje transportnog sustava i UPP terminala, važan preduvjet za povećanje sigurnosti opskrbe su i ulaganja u dodatne skladišne kapacitete, s obzirom na očekivani porast potrošnje prirodnog plina i velike sezonske neravnomjernosti u potrošnji prirodnog plina.

7.3 Sigurnost opskrbe naftom i naftnim derivatima

Preduvjeti sigurne opskrbe naftom i naftnim derivatima tržišta Republike Hrvatske postavljeni su usklađivanjem zakonske regulative s energetske propisima Europske unije. U tom smislu Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata predviđa sljedeće mjere:

- nadzor i brigu za sigurnu, redovitu i kvalitetnu opskrbu naftom i naftnim derivatima koje provodi Ministarstvo nadležno za energetiku,
- intervenciju u slučaju poremećaja na domaćem tržištu koju provodi Stručno povjerenstvo za praćenje redovite opskrbe tržišta nafte i naftnih derivata,
- formiranje operativnih zaliha nafte i naftnih derivata koje provode pravne i fizičke osobe koje proizvode električnu i/ili toplinsku energiju te
- formiranje obveznih zaliha nafte i naftnih derivata koje provodi Hrvatska agencija za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata (dalje u tekstu: HANDA).

Predstavnik HERA-e, u svojstvu člana, sudjeluje u radu Stručnog povjerenstva za praćenje redovite opskrbe tržišta nafte i naftnih derivata, koje provodi Plan intervencije u slučaju izvanrednog poremećaja opskrbe tržišta nafte i naftnih derivata („Narodne novine“, br. 68/08). Planom intervencije su utvrđeni postupci i kriteriji za utvrđivanje izvanrednog poremećaja i postupci za normalizaciju opskrbe tržišta nafte i naftnih derivata, koji uključuju mjere za smanjenje potrošnje naftnih derivata i uvjete trošenja i obnavljanja obveznih zaliha nafte i naftnih derivata.

S obzirom na formiranje količina obveznih zaliha nafte i naftnih derivata, HANDA je dužna formirati obvezne zalihe u visini 90-dnevne prosječne potrošnje i to do 31. srpnja 2012. Količinu i strukturu obveznih zaliha za pojedinu godinu određuje Vlada Republike Hrvatske. Vlada Republike Hrvatske je donijela Odluku o količini i strukturi obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2009. godinu („Narodne novine“, br. 48/09), u iznosima kako je prikazano u tablici 7.3.1, odnosno za 2010. prema Odluci o količini i strukturi obveznih zaliha nafte i naftnih derivata („Narodne novine“, br. 41/10).

Tablica 7.3.1. Količina i struktura obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2009.

Obveznik	motorni benzin [t]	dizelsko gorivo [t]	plinsko ulje [t]	gorivo za mlazne motore [t]	loživo ulje [t]
HANDA	92.000	207.000	41.000	8.500	88.000
Energetski subjekti (proizvođači i uvoznici)	15.000	34.000	7.000	1.500	14.000
UKUPNO	107.000	241.000	48.000	10.000	102.000

S obzirom na raspoložive skladišne kapacitete, analizom Ministarstva i HANDA-e, utvrđeno je da za količinu obveznih zaliha nafte i naftnih derivata koju treba formirati, nema odgovarajućih skladišnih kapaciteta na teritoriju Republike Hrvatske, te je u prosincu 2009. donijet Plan osiguranja, dinamike formiranja i znavljanja obveznih zaliha nafte i naftnih derivata, organizacije skladištenja i regionalnog rasporeda („Narodne novine“, br. 149/09), kojim je utvrđeno da je u najkraćem roku potrebno izgraditi 480.000 m³ skladišnih kapaciteta za sirovu naftu i oko 260.000 m³ za naftne derivate.

Osim svega navedenog, važno je napomenuti da je u lipnju 2009. Energetsko Vijeće EU donijelo novu Direktivu o najmanjim zalihama nafte i naftnih derivata 2009/119/EC, čija primjena se propisuje od 31. prosinca 2012., a propisuje novu metodologiju za izračun količina, izmijenjen način izvještavanja kao i uključivanje biogoriva u sustav zaliha.

Biogoriva kao dopuna ili zamjena za dizelsko gorivo ili benzin za potrebe prijevoza

Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata prepoznaje korištenje biogoriva kao dodatak naftnim derivatima ako isti udovoljava propisu o kakvoći biogoriva.

Uredba o kakvoći biogoriva („Narodne novine“, br. 141/05) propisuje granične vrijednosti značajki kakvoće biogoriva koji predstavljaju dopunu ili zamjenu dizelskog goriva ili benzina za potrebe prijevoza.

Zakon o biogorivima za prijevoz propisuje poticanje proizvodnje i potrošnje biogoriva u Republici Hrvatskoj, posebno u smislu promicanja korištenja biogoriva i drugih obnovljivih goriva za prijevoz te usklađuje hrvatsko zakonodavstvo s pravnom stečevinom Europske unije.

Osim navedenog, važno je napomenuti da su Europski parlament i Vijeće u travnju 2009. donijeli novu Direktivu o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora 2009/28/EZ, kojom se daju naputci za izračun udjela goriva iz obnovljivih izvora u gorivima za prijevoz, izračuni ušteda stakleničkih plinova, kriteriji održivosti proizvodnje biogoriva i ostali zahtjevi koji se moraju transponirati u lokalnu regulativu do 5. prosinca 2010.

8 OBVEZA JAVNE USLUGE

8.1 Električna energija

HEP d.d. kao vladajuće društvo i njegova ovisna društva imaju obvezu obavljanja reguliranih djelatnosti za električnu energiju kao javne usluge.

Regulirane djelatnosti su prijenos električne energije i distribucija električne energije, dok su tržišne djelatnosti proizvodnja električne energije i opskrba električnom energijom. Međutim, u Republici Hrvatskoj u domeni proizvodnje postoji posebna regulirana djelatnost proizvodnje električne energije za tarifne kupce. Tržište električne energije u Republici Hrvatskoj u potpunosti je otvoreno 1. srpnja 2008., što znači da od tada svi kupci imaju zakonsko pravo birati svog opskrbljivača električnom energijom. Međutim, kupci iz kategorije kućanstva (42% ukupne potrošnje prema podacima za 2009.), ako ne žele iskoristiti svoj status povlaštenog kupca i na tržištu slobodno ugovoriti opskrbu električnom energijom, imaju pravo na opskrbu električnom energijom od opskrbljivača tarifnih kupaca. Isto pravo, ali najviše do 30 dana imaju i svi kupci koji ostanu bez opskrbljivača ili im je opskrbljivač prestao s radom.

Opskrbljivač tarifnih kupaca je energetska subjekt koji ima dozvolu za obavljanje djelatnosti opskrbe električnom energijom i obvezu javne usluge opskrbe tarifnih kupaca električnom energijom na regulirani način i po reguliranoj cijeni. Zakonom o tržištu električne energije propisano je da je u Republici Hrvatskoj operator distribucijskog sustava dužan obavljati i poslove opskrbljivača tarifnih kupaca.

Opskrbljivač tarifnih kupaca obavlja opskrbu električnom energijom prema važećim pripadajućim iznosima tarifnih stavki iz tarifnog sustava za proizvodnju električne energije i tarifnog sustava za opskrbu električnom energijom.

Treba istaknuti da su do 30. lipnja 2009. i tzv. mali kupci (kupci koji imaju manje od 50 zaposlenih i godišnji prihod manji od 70 milijuna kuna) imali pravo na opskrbu električnom energijom od opskrbljivača tarifnih kupaca.

Kupci koji ostanu bez opskrbljivača ili im opskrbljivač prestane s radom, a u roku od 30 dana ne pronađu novog opskrbljivača, plaćaju opskrbu električnom energijom po cijeni električne energije uravnoteženja definiranoj Metodologijom za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu.

U lipnju 2009. HERA je donijela Izmjene i dopune Metodologije za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu kojima je propisano da povlašteni kupci koji u roku od 30 dana ne izaberu novog opskrbljivača plaćaju električnu energiju prema važećim pripadajućim iznosima tarifnih stavki iz tarifnog sustava za proizvodnju električne energije za tarifne kupce, uvećanim za 20%. Ovi kupci plaćaju i naknadu za opskrbu (troškovi obračuna potrošnje električne energije, ispostave i naplate računa) prema pripadajućim iznosima tarifnih stavki iz tarifnog sustava za opskrbu električnom energijom tarifnih kupaca.

8.2 Prirodni plin

Obavljanje energetske djelatnosti kao javnih usluga uređeno je Zakonom o energiji. Javna usluga definirana je kao usluga dostupna u svako vrijeme svim kupcima i energetskim subjektima po reguliranoj cijeni i prema reguliranim uvjetima pristupa i korištenja usluge,

uvažavajući sigurnost, redovitost i kvalitetu usluge, zaštitu okoliša, učinkovitost korištenja energije i zaštitu klime, a obavlja se prema načelima javnosti rada i nadzora tijela određenih zakonom.

Energetske djelatnosti u sektoru plina obavljaju se kao tržišne djelatnosti ili kao regulirane djelatnosti. Regulirane djelatnosti koje se obavljaju kao javne usluge jesu transport plina, distribucija plina, skladištenje plina, upravljanje terminalom za UPP, dobava plina, opskrba plinom tarifnog kupca i organiziranje tržišta plina.

Povlašteni kupac iz kategorije kućanstvo koji nije izabrao opskrbljivača u roku od šest mjeseci od dana otvaranja tržišta plina, ima pravo na opskrbu plinom od strane opskrbljivača koji je nositelj obveze javne usluge opskrbe plinom. Pravo na javnu uslugu opskrbe plinom ima i povlašteni kupac iz kategorije kućanstvo čiji je opskrbljivač prestao s radom ili koji je nakon otvaranja tržišta odlučio promijeniti opskrbljivača, u skladu s Pravilnikom o organizaciji tržišta prirodnog plina i Općim uvjetima za opskrbu prirodnim plinom.

Za opskrbljivača koji je nositelj obveze javne usluge opskrbe plinom kupaca iz kategorije kućanstvo određen je opskrbljivač koji je na dan 31. srpnja 2008. obavljao djelatnost opskrbe plinom tarifnog kupca iz kategorije kućanstvo i to za razdoblje od pet godina. Nositelj obveze javne usluge opskrbe plinom kupaca iz kategorije kućanstvo ima pravo na dobavu plina od strane opskrbljivača koji je nositelj obveze javne usluge dobave plina. Nakon isteka razdoblja od pet godina, nositelja obveze javne usluge opskrbe plinom kupaca iz kategorije kućanstvo za sljedeće razdoblje od pet godina bira se na temelju javnog natječaja.

Za nositelja obveze javne usluge dobave plina određuje se opskrbljivač plinom koji je na dan 31. srpnja 2008. obavljao djelatnost dobave plina. Nakon toga, Vlada Republike Hrvatske odlukom o određivanju dobavljača plina određuje nositelja obveze javne usluge dobave plina, odnosno dobavljača plina za opskrbljivače tarifnih kupaca u Republici Hrvatskoj, na razdoblje do 31. srpnja 2013. Nakon isteka tog roka, nositelj obveze javne usluge dobave plina za razdoblje od pet godina bira se na temelju javnog natječaja kojega raspisuje HERA.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 24. srpnja 2009. donijela Odluku o dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca u Republici Hrvatskoj prema kojoj se za dobavljača plina za opskrbljivače tarifnih kupaca određuje tvrtka Prirodni plin d.o.o. iz Zagreba.

Korisnici javne usluge iz kategorije kućanstvo imaju položaj, prava i dužnosti tarifnog kupca sve dok postoje uvjeti na temelju kojih je ustanovljena obveza javne usluge opskrbe plinom kupaca iz kategorije kućanstvo. Opskrbljivač koji je nositelj obveze javne usluge opskrbe plinom kupaca iz kategorije kućanstvo ima položaj, prava i dužnosti opskrbljivača tarifnog kupca iz kategorije kućanstvo sve dok postoje uvjeti na temelju kojih je ustanovljena obveza javne usluge opskrbe plinom kupaca iz kategorije kućanstvo i dobave plina.

Što se tiče samog sadržaja obveze javne usluge opskrbe plinom i dobave plina, opskrbljivač koji je nositelj obveze javne usluge opskrbe plinom kupaca iz kategorije kućanstvo dužan je opskrbljivati plinom povlaštenoga kupca iz kategorije kućanstvo po reguliranim uvjetima, a opskrbljivač koji je nositelj obveze javne usluge dobave plina dužan je dobavljati plin opskrbljivaču koji je nositelj obveze javne usluge opskrbe plinom povlaštenoga kupca iz kategorije kućanstvo po reguliranim uvjetima.

9 POPIS TABLICA I SLIKA

9.1 Popis tablica

Tablica 3.1.1.	Temeljni podaci o prijenosnoj mreži, stanje na dan 31. 12. 2009.	19
Tablica 3.1.2.	Duljine vodova po naponskim razinama u 2009.	20
Tablica 3.1.3.	Transformatorske stanice po naponskim razinama u 2009.	20
Tablica 3.1.4.	Transformatori po naponskim razinama u 2009.	20
Tablica 3.1.5.	Kapaciteti dodijeljeni na godišnjoj razini po granicama za 2009.	22
Tablica 3.1.6.	Prosječne zimske i ljetne vrijednosti NTC po granicama za 2008. i 2009. [MW]	22
Tablica 3.1.7.	Prihod HEP-OPS-a od dnevnih dražbi u 2009.	26
Tablica 3.1.8.	Ostvarena prosječna cijena za prijenos i distribuciju po polugodištima 2008. te 2009.	27
Tablica 3.1.9.	Prikaz ostvarenih investicija HEP-OPS-a u razdoblju 2005.-2009.	27
Tablica 3.1.10.	Prikaz ostvarenih investicija HEP-ODS-a u razdoblju 2005.-2009.	28
Tablica 3.1.11.	Pregled značajnijih kapitalnih objekata HEP-OPS-a puštenih u pogon u 2009.	28
Tablica 3.1.12.	Prekidi i trajanje prekida isporuke električne energije HEP-OPS-a u 2008. i 2009.	29
Tablica 3.1.13.	Izdane prethodne elektroenergetske suglasnosti i elektroenergetske suglasnosti te prosječan broj dana izdavanja u HEP-ODS-u u 2009.	31
Tablica 3.1.14.	Ugovaranje opskrbe električnom energijom HEP-ODS-a u 2009.	31
Tablica 3.1.15.	Obračun i izdavanje računa HEP-ODS-a u 2009.	31
Tablica 3.1.16.	Naplata potraživanja redovitim postupkom HEP-ODS-a u 2009.	32
Tablica 3.1.17.	Odgovori na pitanja, zahtjeve i prigovore kupaca HEP-ODS-u u 2009.	32
Tablica 3.1.18.	Nestandardne usluge obračuna i izdavanja računa HEP-ODS-a u 2009.	32
Tablica 3.1.19.	Naplata potraživanja slanjem opomene HEP-ODS-a u 2009.	33
Tablica 3.1.20.	Analiza rada Povjerenstva za reklamacije potrošača pri HEP-ODS-u u 2009.	33
Tablica 3.2.1.	Elektroenergetska bilanca hrvatskog elektroenergetskog sustava za 2009. [GWh]	36
Tablica 3.2.2.	Popis energetske subjekata za proizvodnju električne energije na dan 31.12.2009.	40
Tablica 3.2.3.	Popis energetske subjekata koji su ispunili uvjete za nastupanje na tržištu električne energije, stanje na dan 31. prosinca 2009.	41
Tablica 3.2.4.	Smjer prodane električne energije na hrvatskom tržištu u 2009., prema ugovornim rasporedima tržišnih sudionika	42
Tablica 3.2.5.	Ukupni iznosi prodane električne energije tržišnih sudionika u 2009. prema ugovornim rasporedima tržišnih sudionika	42
Tablica 3.2.6.	Ukupni iznosi prodane električne energije opskrbljivača električnom energijom u 2009., prema iznosima iz ugovornih rasporeda	43
Tablica 3.2.7.	Broj mjernih mjesta te prodaja, prosječna prodaja i udio prodaje električne energije po kategorijama potrošnje u 2009.	45
Tablica 3.2.8.	Nabava, prodaja i gubici električne energije u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2009.	46
Tablica 3.2.9.	Razredi potrošnje za kućanstva	47
Tablica 3.2.10.	Razredi potrošnje za poduzetništvo	47
Tablica 3.2.11.	Indikativne vršne snage za poduzetništvo	47

Tablica 3.2.12.	Razredi potrošnje za kućanstva.....	47
Tablica 3.2.13.	Razredi potrošnje za poduzetništvo na niskom, srednjem i visokom naponu.....	48
Tablica 3.2.14.	Prosječne ukupne prodajne cijene električne energije za krajnje kupce u razdoblju 2005.- 2009. [kn/kWh].....	50
Tablica 3.2.15.	Prosječne cijene električne energije za povlaštene kupce u 2009. [kn/kWh].....	50
Tablica 3.2.16.	Značajke tipičnih kupaca električne energije u Republici Hrvatskoj.....	52
Tablica 3.2.17.	Predmeti iz područja električne energije u 2009.....	54
Tablica 3.2.18.	Skupine žalbi i prigovora iz područja električne energije u 2009.....	55
Tablica 3.2.19.	Žalbe i prigovori iz područja električne energije u 2009. za koje HERA nije bila nadležna.....	56
Tablica 3.2.20.	Pregled žalbi kupaca izjavljenih HEP-ODS-u.....	56
Tablica 3.3.1.	Rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije izdana u 2009.....	57
Tablica 3.3.2.	Broj povlaštenih proizvođača električne energije na dan 31. 12. 2009.....	57
Tablica 3.3.3.	Pregled cijena i proizvodnje iz povlaštenih postrojenja.....	58
Tablica 3.3.4.	Proizvodnja i isplaćeni poticaji povlaštenim proizvođačima u 2009. prema vrsti postrojenja.....	58
Tablica 4.1.1.	Visine tarifnih stavki za transport prirodnog plina za 2009.....	63
Tablica 4.1.2.	Visine tarifnih stavki za skladištenje prirodnog plina.....	65
Tablica 4.1.3.	Visine tarifnih stavki za distribuciju plina po operatorima distribucijskog sustava, za tarifne modele (bez PDV-a).....	68
Tablica 4.2.1.	Otvorenost tržišta plina u Republici Hrvatskoj.....	78
Tablica 6.1.1.	Podaci o energetske subjektima u sektoru toplinske energije Republike Hrvatske.....	91
Tablica 6.1.2.	Vlasništvo i djelatnosti energetskih subjekata u sektoru toplinske energije.....	91
Tablica 6.3.1.	Visina tarifnih stavki za toplinsku energiju energetskih subjekata prema Odluci o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008. (bez PDV-a).....	95
Tablica 6.3.2.	Visina tarifnih stavki za tehnološku paru energetskog subjekta HEP-Toplinarstvo d.o.o. prema Odluci o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008. (bez PDV-a).....	95
Tablica 6.3.3.	Visina tarifnih stavki za vrelu/toplu vodu energetskog subjekta Toplana d.o.o., Karlovac, prema Odluci o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008. (bez PDV-a).....	95
Tablica 6.4.1.	Žalbe kupaca i zahtjevi za mišljenje i očitovanje HERA-e.....	98
Tablica 6.5.1.	Žalbe i podnesci kupaca po vrstama.....	99
Tablica 7.1.1.	Maksimalno i minimalno opterećenje hrvatskog elektroenergetskog sustava.....	100
Tablica 7.3.1.	Količina i struktura obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2009.....	104

9.2 Popis slika

Slika 2.1.1.	Organizacijska shema HERA-e.....	5
Slika 3.1.1.	Shema prijenosne mreže i proizvodnih objekata hrvatskog elektroenergetskog sustava.....	18
Slika 3.1.2.	Distribucijska područja HEP- ODS-a.....	19
Slika 3.1.3.	Načela određivanja prekograničnih prijenosnih kapaciteta.....	21
Slika 3.1.4.	Prosječne vrijednosti prekograničnih prijenosnih kapaciteta po granicama u 2009.....	23
Slika 3.1.5.	Ukupno dodijeljeni kapaciteti na mjesečnim dražbama po sudionicima na granicama s Republikom Slovenijom, Republikom Srbijom i Bosnom i Hercegovinom u 2009.....	24
Slika 3.1.6.	Ukupno dodijeljeni kapaciteti na mjesečnim dražbama po sudionicima na granici s Republikom Mađarskom u 2009.....	24

Slika 3.1.7.	Prosječne cijene jednog MW na mjesečnim dražbama po granicama u 2008. i 2009.....	25
Slika 3.1.8.	Struktura prihoda HEP-OPS-a od mjesečnih dražbi po smjerovima za prekogranične prijenosne kapacitete u 2009.	25
Slika 3.1.9.	Pokazatelji pouzdanosti napajanja u HEP-ODS-u za 2009.....	29
Slika 3.1.10.	Trend kretanja pokazatelja pouzdanosti napajanja u HEP-ODS-u od 2006. do 2009.....	30
Slika 3.1.11.	Prigovori na kvalitetu napona u distribucijskoj mreži HEP-ODS-a u 2009.....	30
Slika 3.1.12.	Udjeli pojedinih vrsta reklamacija potrošača rješavanih na Povjerenstvu za reklamacije potrošača.....	33
Slika 3.2.1.	Model tržišta električne energije u Republici Hrvatskoj.....	35
Slika 3.2.2.	Struktura nabave električne energije za potrebe hrvatskog elektroenergetskog sustava u 2009.....	36
Slika 3.2.3.	Struktura nabave električne energije za potrebe hrvatskog elektroenergetskog sustava od 2000. do 2009.	37
Slika 3.2.4.	Raspoložive snage proizvodnih objekata u 2009.	38
Slika 3.2.5.	Prostorni raspored elektrana HEP Proizvodnje d.o.o. u 2009.	38
Slika 3.2.6.	Proizvodnja električne energije iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske u razdoblju od 2000. do 2009.	39
Slika 3.2.7.	Trajanje vršnog opterećenja elektrana na teritoriju Republike Hrvatske u 2009.	39
Slika 3.2.8.	Udjeli proizvodnih kapaciteta i proizvodnje električne energije iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske po energetske subjektima u 2009.....	40
Slika 3.2.9.	Cijene električne energije uravnoteženja za 2009. zaokružene na cijeli broj.....	44
Slika 3.2.10.	Udjeli pojedine kategorije potrošnje u ukupnoj prodaji električne energije	46
Slika 3.2.11.	Nabava odnosno zbroj prodaje i gubitaka električne energije u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2009.	46
Slika 3.2.12.	Električna energija prodana povlaštenim kupcima, po tromjesečjima 2009. [GWh].....	49
Slika 3.2.13.	Udjeli pojedinih kategorija kupaca na tržištu, u odnosu na ukupnu potrošnju i kategorije kupaca, u prosincu 2009.	49
Slika 3.2.14.	Prikaz promjene ukupnih cijena električne energije u zemljama Europske unije za kupce kategorije kućanstva Dc, od 2001. do 2009., s porezima i naknadama.....	50
Slika 3.2.15.	Prikaz promjene ukupnih cijena električne energije u zemljama Europske unije za kupce kategorije poduzetništvo Id, od 2001. do 2009., s porezima i naknadama.....	51
Slika 3.2.16.	Ukupna cijena električne energije za kućanstva kategorije Dc, s porezima i naknadama za drugo polugodište 2009.....	51
Slika 3.2.17.	Ukupna cijena električne energije za poduzetništvo kategorije Id, s porezima i naknadama za drugo polugodište 2009.....	52
Slika 3.2.18.	Struktura cijene za kupca iz razreda If, drugo polugodište 2009.	53
Slika 3.2.19.	Struktura cijene za kupca iz razreda Ie, drugo polugodište 2009.....	53
Slika 3.2.20.	Struktura cijene za kupca iz razreda Id, drugo polugodište 2009.....	53
Slika 3.2.21.	Struktura cijene za kupca iz razreda Ib, drugo polugodište 2009.....	54
Slika 3.2.22.	Struktura cijene za kupca iz razreda Dc (kućanstva), drugo polugodište 2009.....	54
Slika 3.2.23.	Udjeli žalbi i prigovora po pojedinim kategorijama iz područja električne energije u 2009.	55
Slika 3.3.1.	Slijed izdavanja akata u pripremi gradnje postrojenja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i kogeneracijskih postrojenja	59
Slika 4.1.1.	Postojeći i planirani plinski transportni sustav Republike Hrvatske.....	61
Slika 4.1.2.	Stanje zaliha prirodnog plina u PSP Okoli na određene dane u 2009.....	65

Slika 4.1.3.	Usporedba duljine distribucijskih sustava, ukupnog tehničkog kapaciteta ulaza u distribucijske sustave i gubitaka plina po operatorima distribucijskog sustava u Republici Hrvatskoj u 2009.	66
Slika 4.1.4.	Raspored distribucijskih područja operatora distribucijskog sustava i osnovni podaci o energetske djelatnosti distribucije plina u Republici Hrvatskoj u 2009.	67
Slika 4.1.5.	Prosječne cijene distribucije plina po operatorima distribucijskog sustava u Republici Hrvatskoj u 2009.	69
Slika 4.1.6.	Struktura energetskih subjekata prema energetskim djelatnostima koje su obavljali prije razdvajanja djelatnosti	70
Slika 4.1.6.	Struktura energetskih subjekata prema energetskim djelatnostima koje su obavljali prije razdvajanja djelatnosti	71
Slika 4.2.1.	Struktura nabave prirodnog plina u Republici Hrvatskoj od 1990. do 2009.	73
Slika 4.2.2.	Bilanca prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2009.	74
Slika 4.2.3.	Struktura isporuke prirodnog plina iz transportnog sustava u Republici Hrvatskoj u 2009.	75
Slika 4.2.4.	Usporedba broja krajnjih kupaca prirodnog plina priključenih na distribucijski sustav i količina prirodnog plina isporučenih krajnjim kupcima po opskrbljivačima plinom u Republici Hrvatskoj u 2009.	76
Slika 4.2.5.	Prosječne prodajne cijene prirodnog plina za krajnje kupce po pojedinim opskrbljivačima plinom u Republici Hrvatskoj u 2009.	80
Slika 4.2.6.	Trend maloprodajnih cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D ₂ u pojedinim europskim državama od 2003. do 2008. (bez poreza) [EUR/GJ]	81
Slika 4.2.7.	Prosječne cijene prirodnog plina za kućanstva kategorije D ₂ za razdoblje od srpnja do prosinca 2009. (sa i bez uračunatih poreza)	81
Slika 4.2.8.	Usporedba prosječnih cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D ₂ u odnosu na cijenu dobara/usluga u europskim zemljama (s uračunatim porezima) za razdoblje od srpnja do prosinca 2008. i od srpnja do prosinca 2009.	82
Slika 4.2.9.	Prosječne cijene prirodnog plina za industrijske potrošače kategorije I ₃ za razdoblje od srpnja do prosinca 2009. (sa i bez uračunatih poreza)	83
Slika 5.1.1.	Naftovodni sustav JANAF-a d.d.	84
Slika 5.1.2.	Naftovodni sustav JANAF-a - transportirane količine nafte [mil.t]	85
Slika 5.2.1.	Zemljopisni položaj skladišta za naftu i naftne derivate s obzirom na tip robe koja se skladišti, te ukupni skladišni kapaciteti u 2009.	86
Slika 5.2.2.	Sirovinska struktura rafinerijske prerade u 2009.	87
Slika 5.2.3.	Proizvedena količina naftnih derivata u razdoblju od 2006. do 2009. [mil. t]	87
Slika 5.2.4.	Proizvedena količina UNP-a u razdoblju od 2006. do 2009. [000 t]	88
Slika 5.2.5.	Uvoz naftnih derivata u razdoblju od 2006. do 2009. [000 t]	89
Slika 5.3.1.	Sirovinska struktura u proizvodnji biodizela u 2009.	89
Slika 6.1.1.	Broj kupaca toplinske energije na centraliziranom toplinskom sustavu	90
Slika 6.3.1.	Usporedba visina tarifnih stavki energetskih subjekata za tarifni element isporučene energije, za kategorije kupaca toplinske energije kućanstva i industrija i poslovni potrošači (bez PDV-a)	96
Slika 6.3.2.	Usporedba visina tarifnih stavki energetskih subjekata za tarifni element zakupljene snage, za kategorije kupaca toplinske energije kućanstva i industrija i poslovni potrošači (bez PDV-a)	96
Slika 6.3.3.	Usporedba ukupne prosječne cijene toplinske energije energetskih subjekata za kategoriju tarifnih kupaca kućanstvo (bez PDV-a) iskazane u kn/MWh	97
Slika 6.3.4.	Usporedba ukupne prosječne cijene toplinske energije energetskih subjekata za kategoriju tarifnih kupaca kućanstvo (bez PDV-a) iskazane u €/MWh	97

10 DODATAK – DOZVOLE ZA OBAVLJANJE ENERGETSKE DJELATNOSTI

Popis energetskih subjekata kojima je HERA izdala, produžila ili prenijela dozvole za obavljanje energetske djelatnosti u 2009. po energetskim djelatnostima:

Popis izdanih dozvola u razdoblju 01.01.2009-31.12.2009.	Br. izdanih dozvola
Proizvodnja električne energije	3
SLADORANA d.d.iz Županje	
ZAGREBAČKE OTPADNE VODE - upravljanje i pogon d.o.o. za usluge iz Zagreba	
VJETROELEKTRANA ORLICE d.o.o. za proizvodnju energije iz Šibenika	
Opskrba električnom energijom	1
PARTNER ELEKTRIK d.o.o. za elektroinstalacijske radove i tehničku zaštitu, iz Zagreba	
Trgovina električnom energijom	1
LUMIUS d.o.o. za energetska djelatnost iz Varaždina	
Proizvodnja plina	1
Plinara d.o.o. iz Pule	
Isporuka i prodaja plina iz vlastite proizvodnje	1
INA-INDUSTRIJA NAFTE d.d. iz Zagreba	
Dobava plina	1
Prirodni plin d.o.o. iz Zagreba	
Distribucija plina	8
ZELINA-PLIN d.o.o. za distribuciju plinom iz Sv. I. Zeline	
ZELENJAK PLIN d.o.o. iz Klanjca	
ČAPLIN d.o.o. za distribuciju plina iz Čazme	
PLIN VRBOVEC d.o.o. za distribuciju i opskrbu plinom iz Vrbovca	
PAPUK PLIN d.o.o. za obavljanje djelatnosti u sektoru plina, iz Orahovice	
PLIN d.o.o. za distribuciju i opskrbu plina iz Garešnice	
IVKOM-PLIN d.o.o. za distribuciju i opskrbu plinom iz Ivanca	
IVAPLIN d.o.o. za distribuciju i opskrbu plinom iz Ivanić Grada	
Opskrba plinom	7
GRADSKA PLINARA ZAGREB – OPSKRBA d.o.o. za opskrbu plinom iz Zagreba	
INA – INDUSTRIJA NAFTE d.d. iz Zagreba	
Prirodni plin d.o.o. iz Zagreba	
ZELENJAK PLIN d.o.o. iz Klanjca	
IVKOM-PLIN d.o.o. za distribuciju i opskrbu plinom, iz Ivanca	
AMGA ADRIA građenje, projektiranje, komunalne usluge, trgovina d.o.o. iz Kraljevice	
PLIN VRBOVEC d.o.o. za distribuciju i opskrbu plinom iz Vrbovca	
Organiziranje tržišta plina	1
HRVATSKI OPERATOR TRŽIŠTA ENERGIJE d.o.o. za organiziranje tržišta električne energije i plina iz Zagreba	
Proizvodnje toplinske energije	4
Ivakop d.o.o. iz Ivanić Grada	
Grijanje Varaždin d.o.o. iz Varaždina	
PLIVA HRVATSKA d.o.o. za razvoj, proizvodnju i prodaju lijekova i farmaceutskih proizvoda, iz Zagreba	
HRVATSKE ŠUME d.o.o. iz Zagreba	

Popis izdanih dozvola u razdoblju 01.01.2009-31.12.2009.	Br. izdanih dozvola
Distribucija toplinske energije	2
Ivakop d.o.o. iz Ivanić Grada	
Grijanje Varaždin d.o.o. iz Varaždina	
Opskrba toplinskom energijom	3
Ivakop d.o.o. iz Ivanić Grada	
Grijanje Varaždin d.o.o. iz Varaždina	
HRVATSKE ŠUME d.o.o. iz Zagreba	
Proizvodnja biogoriva	1
BIODIZEL VUKOVAR d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge iz Vukovara	
Trgovina na veliko biogorivom	1
BIODIZEL VUKOVAR d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge iz Vukovara	
Skladištenje biogoriva	1
BIODIZEL VUKOVAR d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge iz Vukovara	
Transport naftnih derivata produktovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta iz točke 22. stavka 1. članka 15. Zakona o energiji	1
DINAMARIN d.o.o. za pomorske usluge iz Omišlja	
Transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilom	35
pravne osobe	
TIFON d.o.o. za trgovinu i usluge iz Zagreba	
Zovko-Zagreb d.o.o. iz Sesveta	
Tornado d.o.o. iz Topolovca	
ZLATKO TRANSPORTI d.o.o. iz Sesveta	
Mastrans prijevoz, trgovina i usluge d.o.o. iz Metkovića	
AB PETROL d.o.o. iz Sesevskog Kraljevca	
AUTOŠKOLA MILOTIĆ d.o.o. iz Pazina	
OTI-G d.o.o. iz Velike Gorice	
TRI BARTOLA za trgovinu i usluge d.o.o. iz Galovca	
KLOPIĆ d.o.o. iz Županje	
MARKO TRGOVINA I PRIJEVOZ d.o.o. iz Zagorskih sela	
SIROVINA BENZ d.o.o. iz Knina	
GUT d.o.o. iz Zagreba, HELP d.o.o. iz Čazme	
EKOL TRGOVINA d.o.o. iz Ivanić-Grada	
MARIMPEX d.o.o. iz Rakovog Potoka	
Baće promet d.o.o. iz Metkovića	
MS PROMET d.o.o. za trgovinu, iz Pule	
FEROTOM ZAGREB d.o.o. za prijevoz i trgovinu iz Dugog Sela	
KALAJ PROMET d.o.o. za prijevoz i usluge, iz Zagreba	
DEZEL d.o.o. za trgovinu i graditeljstvo iz Zagreba	
KOMPANIJA ŽERJAV TRANSPORTI d.o.o. za prijevoz, trgovinu i usluge, iz Huma na Sutli	
CODEX 2006 d.o.o. za građenje, trgovinu i usluge iz Siska	
SIMPED d.o.o. za proizvodnju, trgovinu i usluge iz Siska	
TRANS PLIN d.o.o. za prijevoz plina iz Buja	
NACIONAL d.o.o. za proizvodnju, promet i usluge iz Bjelovara	
KOLTRANS d.o.o. za prijevoz, otpremništvo, trgovinu i zastupanje, iz Zagreba	
EUROTANK d.o.o. za tuzemni i međunarodni prijevoz, otpremništvo i trgovinu iz Velike Gorice	
KABEMA uvoz-izvoz, trgovina na veliko i malo d.o.o. iz Velike Gorice	
PLATANUS d.o.o. za trgovinu, turizam, ugostiteljstvo i usluge iz Trstena	
PGP-PUH d.o.o. za trgovinu, prijevoz i graditeljstvo iz Zagreba	
fizičke osobe	
Stipo Mandić, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK-VL.STIPO MANDIĆ iz Zagreba	
Ilija Barišić, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK ILIJA BARIŠIĆ, iz Slavenskog Broda	

Popis izdanih dozvola u razdoblju 01.01.2009-31.12.2009.	Br. izdanih dozvola
PRIJEVOZNIČKO-TRGOVAČKI OBRT „JOZINOVIĆ“ vl. Branko Jozinović, Zrinjevac 30, Ivankovo	
Alen Crnković, vlasnik obrta „CRNKOVIĆ“, AUTOPRIJEVOZNIČKI OBRT, ALEN CRNKOVIĆ, SISAČ, A. G. MATOŠA 21, Sisak	
Ana Čudina, vlasnica obrta OBRT ZA RIBARSTVO, PRERADU, TRGOVINU I PRIJEVOZ NADALINA, VL. ANA ČUDINA, KAŠTEL NOVI, PUT STOMORIJE BB, Kaštel Novi	
Trgovina na veliko naftnim derivatima	4
MS PROMET d.o.o. za trgovinu iz Pule	
VELIS d.o.o. za graditeljstvo, trgovinu i usluge iz Sesveta	
NAFTA CENTAR d.o.o. za trgovinu i usluge iz Samobora	
Hrvatska agencija za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata iz Zagreba	
Skladištenje nafte i naftnih derivata	5
TERMINAL DUNAV d.o.o. za prekrcaj i skladištenje naftnih derivata iz Vukovara	
BRALA TRADE d.o.o. iz Islama Latinskog	
SIROVINA BENZ d.o.o. iz Knina	
JADRANPLIN d.o.o. za skladištenje, punjenje i trgovinu plinom iz Drniša	
CRODUX PLIN d.o.o. za trgovinu i usluge iz Zagreba	
Trgovina na veliko ukapljenim naftnim plinom (UNP)	4
BRALA TRADE d.o.o. iz Islama Latinskog	
JADRANPLIN d.o.o. za skladištenje, punjenje i trgovinu plinom iz Drniša	
ZAGREBAČKI PROMETNI ZAVOD d.o.o. iz Zagreba	
CRODUX PLIN d.o.o. za trgovinu i usluge iz Zagreba	
Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije	1
Prirodni plin d.o.o. iz Zagreba	
UKUPNO	86

Popis produženih dozvola u razdoblju 01.01.2009-31.12.2009.	Br. produženih dozvola
Opskrba električnom energijom	1
HEP-ODS d.o.o. iz Zagreba	
Distribucija plina	11
KOMUS d.o.o. iz Donje Stubice	
GRADSKA PLINARA KRAPINA d.o.o. za distribuciju i opskrbu plinom iz Krapine	
PLINARA d.o.o. iz Pule	
MONTCOGIM-PLINARA d.o.o. iz Sv. Nedjelje	
PLINKOM d.o.o. iz Pitomače	
BROD-PLIN d.o.o. za izgradnju i održavanje plinske mreže, distribuciju i opskrbu prirodnim plinom, proizvodnju, distribuciju i opskrbu toplinskom energijom iz Slavenskog Broda	
MOSLAVINA PLIN d.o.o. za gradnju plinovoda i distribuciju plina, iz Kutine	
PLIN-PROJEKT d.o.o. za izgradnju plinovoda i distribuciju plina iz Nove Gradiške	
Termoplin - Novi Marof d.d. iz Novog Marofa	
PLINARA ISTOČNE SLAVONIJE d.o.o. za opskrbu plinom iz Vinkovaca	
PRVO PLINARSKO DRUŠTVO d.o.o. za distribuciju plina iz Vukovara	
Opskrba toplinskom energijom	1
HVIDRA d.o.o. iz Splita	
Transport naftnih derivata produktovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta iz točke 22. stavka 1. članka 15. Zakona o energiji	1
Jadranski pomorski servis d.d. iz Rijeke	
Transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilom	44
pravne osobe	
BUDO PROMET d.o.o. iz Velike Gorice	
BRALA TRADE d.o.o. iz Islama Latinskog	
fizičke osobe	
AUTOPRIJEVOZNIK Damir Grcić iz Drniša	
AUTOPRIJEVOZNIK Nikola Vrbat iz Zagreba	
Zoran Jozić, vlasnik obrta Autoprijevoznik Jozić iz Slavenskog Broda	
Luka Jozić, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK Luka Jozić iz Slavenskog Broda	
Hrvatina Grgurinović, vlasnica obrta Prijevoz i trgovina „TINA“ iz Komina	
Andro Ceković, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZ I UGOSTITELJSTVO iz Slavenskog Broda	
Antun Stjepanović, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK ANTUN STJEPANOVIĆ iz Slavenskog Broda	
Robert Mavar, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK iz Kastava	
Arsen Čermelj, vlasnik obrta JAVNI PRIJEVOZ GORIVA iz Viškova	
Ivan Marić, vlasnik OBRTA ZA AUTOPRIJEVOZ iz Zaprešića	
Božidar Grgurić, vlasnik obrta „AUTOPRIJEVOZNIK“ iz Kloštar Ivanića	
Veronika Došen, vlasnica AUTOPRIJEVOZNICKOG OBRTA iz Zagreba	
Anto Stanić, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZ I TRGOVINA iz Sesveta	
Collins Domančić, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK DOMANČIĆ COLLINS iz Dražica	
Davor Panjkret, vlasnik obrta „PARTNER-CENTAR“ uslužno-trgovački obrt, Novo Selo Palanječko, iz Siska	
Ivana Bubalo, vlasnica obrta „MARIĆ“ obrt za autoprijevoz i promet nekretninama, iz Pušća	
Martin Šlogar, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK iz Čazme	
Lovro Mijić, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIČKI OBRT „MIJIĆ“ iz Solina	
Vladimir Jurakić, vlasnik obrta „AUTOPRIJEVOZNIK“ iz Sesveta	
Zvonko Jozić, vlasnik obrta ČIZOJ-AUTOPRIJEVOZNIK iz Slavenskog Broda	
Ivica Ninčević, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK, VL. IVICA NINČEVIĆ iz Solina	
Nikola Kljajić, vlasnik obrta NIKI PRIJEVOZ iz Starog Slatnika	
Slavko Katinić, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK SLAVKO KATINIĆ iz Slavenskog Broda	

Popis produženih dozvola u razdoblju 01.01.2009-31.12.2009.	Br. produženih dozvola
Mario Soldan, vlasnik obrta SOLDAN PRIJEVOZ AUTOPRIJEVOZNIČKI OBRT, VL. MARIO SOLDAN, iz Slavenskog Broda	
Mirko Grubišić, vlasnik obrta TRGOVAČKO-PRIJEVOZNIČKI OBRT „SVEM“ vl. MIRKO GRUBIŠIĆ iz Solina	
Igor Pranjić, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIČKI OBRT „RIJEKA TRANS“ IGOR PRANJIC iz Rijeke	
Dario Ljubas, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK DARIO LJUBAS, VL. DARIO LJUBAS iz Kukuljanova	
MIRKO LIOVIĆ, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK MIRKO LIOVIĆ iz Slavenskog Broda	
MLADEN KUŠTRO, vlasnik obrta Autoprijevoznik „KUŠTROTRANS“, vl. MLADEN KUŠTRO iz Zagreba	
Zlatko Šlosar, vlasnik obrta OBRT AUTOPRIJEVOZNIK ZLATKO ŠLOSAR iz Rupa	
Tomo Jelinić, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK TOMO JELINIĆ iz Slavenskog Broda	
Mirsad Ičanović, vlasnik obrta „AUTOPRIJEVOZNIK“, MIRSAD IČANOVIĆ iz Siska	
Stojan Marinc, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK STOJAN MARINAC iz Klane	
Marijan Kljajić, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK, TRGOVINA I USLUGE, VL. MARIJAN KLJAJIĆ, ZAGREB, JEŽDOVEČKA 118 B, iz Zagreba	
Hrvoje Tomić, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK HRVOJE TOMIĆ, 142. BRIGADE 48, Drniš	
Slavko Đaković, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIK „ĐAKOVIĆ“ VL. SLAVKO ĐAKOVIĆ, SLAVONSKI BROD, SV. ANTUNA 61, TOPRIJEVOZNIK Sv. Antuna 61, Slavonki Brod	
Ivica Šebalj, vlasnik obrta „AUŠEBALJ“ USLUŽNI OBRT, IVICA ŠEBALJ, BUDAŠEVO, KOSTELČEVA 40, Pavla i Mice Kostelac 40, Budaševo Sisak	
Darko Gusak, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZNIČKI OBRT, VL. DARKO GUSAK, ZAGREB, VIGANJSKA 1A, Viganjska 1a, Zagreb	
Stjepan Panežić, vlasnik obrta „PAN-OIL“ PRIJEVOZ I USLUGE, STJEPAN I BLAŽENKA PANEŽIĆ, PETRINJA, IVANA GORANA KOVAČIĆA BB, Petrinja	
Maksimir Simčić, vlasnik obrta UNUTARNJI JAVNI PRIJEVOZ STVARI - ZAPALJIVIH TEKUČINA, VL. MAKSIMIR SIMČIĆ, KLANA, ŠKALNICA 21 B, Klana	
Stipo Praiz, vlasnik obrta AUTOPRIJEVOZ „PRAIZ“ STIPO PRAIZ, ŠPIŠIĆ BUKOVICA, P. MIŠKINE 9, Špišić Bukovica	
Ana Simoni, vlasnik obrta „BENI“ OBRT ZA TRGOVINU, UGOSTITELJSTVO I PRIJEVOZ vl. Ane Simoni, 85. ulica 58, 20271 Blato	
Trgovina na veliko naftnim derivatima	6
TIFON d.o.o. za trgovinu i usluge iz Zagreba	
INA-Osijek Petrol d.d. iz Osijeka	
LUKOIL Croatia d.o.o. iz Zagreba	
NAUTICA VUKOVAR d.o.o. za lučku djelatnost iz Vukovara	
SIROVINA BENZ d.o.o. iz Knina	
Luka Ploče-trgovina iz Ploča	
Skladištenje nafte i naftnih derivata	4
TIFON d.o.o. za trgovinu i usluge iz Zagreba	
NAUTICA VUKOVAR d.o.o. za lučku djelatnost iz Vukovara	
Luka Ploče-trgovina iz Ploča	
CROBENZ d.d. iz Zagreba	
Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije	4
Ezpada d.o.o. iz Zagreba	
ELEKTRO GRUPA d.o.o. iz Splita	
GEN-I Zagreb d.o.o. trgovina i prodaja električne energije, iz Zagreba	
EFT Hrvatska d.o.o. za trgovinu i usluge iz Zagreba	
UKUPNO	72

Popis prenijetih dozvola u razdoblju 01.01.2009-31.12.2009.	Br. prenijetih dozvola
Distribucija plina	3
KOMUNALAC d.o.o. iz Konjščine na PLIN KONJŠČINA d.o.o. za distribuciju i opskrbu plinom iz Konjščine	
KOMUNALNO PITOMAČA d.o.o. na PLINKOM d.o.o. za distribuciju plina iz Pitomače	
DARKOM d.o.o. iz Daruvara na DARKOM DISTRIBUCIJA PLINA d.o.o. za distribuciju plina iz Daruvara	
Opskrba plinom	3
VIRKOM d.o.o. iz Virovitice na PLIN VTC d.o.o. za distribuciju i opskrbu plinom iz Virovitice	
KOMUNALAC d.o.o. iz Konjščine na PLIN KONJŠČINA d.o.o. za distribuciju i opskrbu plinom iz Konjščine	
IVAKOP d.o.o. iz Ivanić-Grada na IVAPLIN d.o.o. za distribuciju i opskrbu plinom iz Ivanić Grada	
Proizvodnja toplinske energije	1
VIRKOM d.o.o. iz Virovitice na PLIN VTC d.o.o. za distribuciju i opskrbu plinom iz Virovitice	
Distribucija toplinske energije	1
VIRKOM d.o.o. iz Virovitice na PLIN VTC d.o.o. za distribuciju i opskrbu plinom iz Virovitice	
Opskrba toplinskom energijom	1
VIRKOM d.o.o. iz Virovitice na PLIN VTC d.o.o. za distribuciju i opskrbu plinom iz Virovitice	
UKUPNO	9

Energetska djelatnost	Izdane dozvole Stanje na dan 31.12.2009.
Proizvodnja električne energije	12
Prijenos električne energije	1
Distribucija električne energije	1
Opskrba električnom energijom	5
Trgovina električnom energijom	1
Organiziranje tržišta električnom energijom	1
Proizvodnja plina	1
Isporuka i prodaja prirodnog plina iz vlastite proizvodnje	1
Dobava plina	2
Skladištenje prirodnog plina	2
Transport prirodnog plina	1
Distribucija plina	37
Upravljanje terminalom za ukapljeni prirodni plin (UPP)	0
Opskrba plinom	45
Posredovanje na tržištu plina	0
Zastupanje na tržištu plina	0
Trgovina plinom	0
Organiziranje tržišta plina	1
Proizvodnja toplinske energije	22
Distribucija toplinske energije	16
Opskrba toplinskom energijom	22
Proizvodnja biogoriva	2
Trgovina na veliko biogorivom	1
Skladištenje biogoriva	1
Proizvodnja naftnih derivata	2
Transport nafte naftovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta iz točke 22. stavka 1. članka 15. Zakona o energiji	2
Transport naftnih derivata produktovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta iz točke 22. stavka 1. članka 15. Zakona o energiji	4
Transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilom	121
Trgovina na veliko naftnim derivatima	19
Skladištenje nafte i naftnih derivata	23
Trgovina na veliko ukapljenim naftnim plinom (UNP)	5
Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije	30
Trgovina na veliko i malo ukapljenim naftnim plinom (UNP)	4
UKUPNO	385

Na dan 31. svibnja 2010. HERA je izdala ukupno 403 dozvole.

Podaci o dozvolama za obavljanje energetske djelatnosti mogu se pronaći u Zbirnom pregledu registra dozvola koji vodi HERA na internetskoj stranici HERA-e:

<http://www.hera.hr/hrvatski/html/dozvole.html>.

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA ENERGETSKA
REGULATORNA AGENCIJA
Ulica grada Vukovara 14
10000 Zagreb

Klasa: 400-05/10-01/3

Urbroj: 341-05/10-01

Zagreb, 21. svibnja 2010.

Ostvarenje proračuna Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2009. godinu

- u kunama -

	PRORAČUN ZA 2009.	OSTVARENJE 2009.	Indeks Ostv./Plan
1	2	3	4 (3/2)
PRIHODI	24.000.000,00	26.559.671,78	110,67
1. Prihodi od naknada u iznosu 0,06% od ukupnog godišnjeg prihoda od prodaje roba i/ili usluga koji su u prethodnoj godini ostvarili energetske subjekti s osnove obavljanja energetske djelatnosti, tj. temeljem čl. 24. st. 3 Zakona o regulaciji energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 177/04 i 76/07) i Odluke Vlade RH o visini naknada za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 155/08, 50/09 i 103/09)	22.980.000,00	24.879.679,50	108,27
1.1. Električna energija	4.800.000,00	4.820.045,64	100,42
1.2. Plin	3.900.000,00	3.558.664,61	91,25
1.3. Nafta i naftni derivati	12.300.000,00	12.896.014,35	104,85
1.4. Toplinska energija	660.000,00	636.736,51	96,48
1.5. Ostalo	1.315.200,00	2.967.481,00	225,63
1.6. Biogorivo	4.800,00	737,39	15,36
2. Prihodi od naknada (jednokratnih uplata) za rad Hrvatske energetske regulatorne agencije temeljem čl. 24. st. 3. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 177/04 i 76/07), čl. 9. st. 1. podst. 6. Pravilnika o dozvolama za obavljanje energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 118/07) i Odluke Vlade RH o visini naknada za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 155/08, 50/09 i 103/09)	800.000,00	739.050,30	92,38
3. Prihodi od kamata i ostali nespomenuti prihodi	120.000,00	844.896,50	704,08
4. Prihod od najma poslovnog prostora Fondu za financiranje razgradnje i zbrinjavanja radioaktivnog otpada i istrošenog nuklearnog goriva Nuklearne elektrane u skladu sa izdanom suglasnošću Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva od 13.10.2008. godine	100.000,00	96.045,48	96,05
RASHODI *	24.000.000,00	15.608.242,91	65,03
1. Uredski materijal	150.000,00	90.928,81	60,62
2. Materijal za čišćenje i održavanje i ostali utrošeni materijal	40.000,00	35.507,83	88,77
3. Potrošena energija	322.000,00	359.053,82	111,51
4. Sitni inventar i autogume	145.000,00	119.421,43	82,36
5. Ostali vanjski troškovi (troškovi usluga)	865.000,00	722.565,13	83,53
5.1. Usluge telefona, interneta i sl.	320.000,00	250.646,66	78,33
5.2. Poštanske usluge	60.000,00	63.289,61	105,48
5.3. Usluga prijevoza osoba	420.000,00	408.628,86	97,29
5.4. Ostale prijevozne usluge	65.000,00	0,00	0,00
6. Usluge održavanja i zaštite	910.000,00	808.683,74	88,87
6.1. Usluge čišćenja	240.000,00	226.023,60	94,18
6.2. Usluga tekućeg i investicijskog održavanja opreme, softvera i ostalih navedenih predmeta	200.000,00	127.822,17	63,91
6.3. Usluga održavanja prijevoznih sredstava za osobni prijevoz	80.000,00	81.039,13	101,30
6.4. Usluge zaštite na radu	30.000,00	19.909,48	66,36
6.5. Usluge zaštite imovine	360.000,00	353.889,36	98,30
7. Usluge zakupa - leasinga	210.000,00	205.016,51	97,63
7.1. Usluga operativnog leasinga automobila	210.000,00	205.016,51	97,63

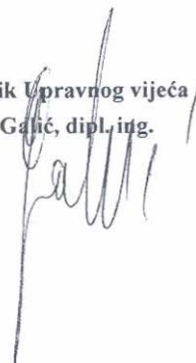

1

	PRORAČUN ZA 2009.	OSTVARENJE 2009.	Indeks Ostv./Plan
1	2	3	4 (3/2)
8. Intelektualne i osobne usluge	3.075.000,00	677.510,68	22,03
8.1. Troškovi drugih dohodaka (ugovora o djelu) na koje se plaćaju doprinosi	25.000,00	110.320,97	441,28
8.2. Znanstvene i stručne usluge i projekti, autorski honorari	2.500.000,00	350.640,00	14,03
8.3. Prijevodi i lektoriranje	250.000,00	133.733,91	53,49
8.4. Ostale intelektualne usluge	300.000,00	82.815,80	27,61
9. Komunalne usluge	330.000,00	109.646,41	33,23
10. Grafičke usluge tiska i uveza, grafička priprema	105.000,00	134.096,83	127,71
10.1. Grafičke usluge pripreme, tiskanja i uveza	100.000,00	134.096,83	134,10
10.2. Kopiranje	5.000,00	0,00	0,00
11. Oglašavanja u tisku i očitovanja Agencije	150.000,00	36.304,60	24,20
12. Ostale vanjske usluge	1.955.400,00	170.180,69	8,70
12.1. Usluge student servisa i sl.	50.000,00	2.709,22	5,42
12.2. Revizorske usluge	85.400,00	45.140,00	52,86
12.3. Odvjetničke i bilježničke usluge	120.000,00	62.960,40	52,47
12.4. Reklamne i promotivne aktivnosti	300.000,00	16.852,23	5,62
12.5. Uređenje prostora	1.400.000,00	16.665,73	1,19
12.6. Ostale vanjske usluge	40.000,00	25.853,11	64,63
13. Izdaci za zaposlene - nadnice i plaće	11.900.000,00	9.516.236,27	79,97
14. Dnevnice za službena putovanja i putni izdaci	516.000,00	511.371,34	99,10
14.1. Dnevnice za službena putovanja i troškovi smještaja u Hrvatskoj	75.000,00	93.040,98	124,05
14.2. Dnevnice za službena putovanja i troškovi smještaja u inozemstvu	390.000,00	363.787,17	93,28
14.3. Troškovi uporabe vlastitog automobila na službenom putu i za lokalnu vožnju	6.000,00	2.044,00	34,07
14.4. Ostali troškovi na službenom putu	40.000,00	48.158,48	120,40
14.5. Ostali troškovi putovanja	5.000,00	4.340,71	86,81
15. Naknade, potpore i nagrade zaposlenima	475.000,00	428.508,82	90,21
15.1. Naknade zaposlenima za prijevoz na posao i s posla	290.000,00	247.371,82	85,30
15.2. Ostale naknade, potpore, nagrade i darovi	185.000,00	181.137,00	97,91
16. Naknade članovima savjeta pri HERA-i (bruto s doprinosima)	17.000,00	10.443,40	61,43
17. Izdaci za reprezentaciju	150.000,00	54.893,28	36,60
18. Premije osiguranja	93.000,00	33.711,39	36,25
18.1. Premije osiguranja imovine	18.000,00	7.808,00	43,38
18.2. Premije osiguranja prometnih sredstava	75.000,00	25.903,39	34,54
19. Bankovne usluge i izdaci platnog prometa	20.000,00	21.586,76	107,93
20. Članarine i slična davanja	50.000,00	26.436,60	52,87
21. Izvanredni izdaci (štete, kazne, penali, donacije i sl.)	21.000,00	0,00	0,00
22. Ostali izdaci poslovanja - nematerijalni	1.050.600,00	931.099,29	88,63
22.1. Izdaci za školovanje, stručno usavršavanje, seminari, učenje jezika i sl.	800.000,00	639.117,63	79,89
22.2. Izdaci za stručnu literaturu, časopise, službena glasila i priručnike	95.000,00	188.194,34	198,10
22.3. Sudski izdaci i pristojbe	3.000,00	0,00	0,00
22.4. Izdaci sistematskih kontrolnih liječničkih pregleda zaposlenika	5.000,00	0,00	0,00
22.5. Ostali izdaci poslovanja	147.600,00	103.787,32	70,32
23. Redoviti izdaci nematerijalne i materijalne imovine	1.450.900,00	0,00	0,00
23.1. Uredski inventar i ostala oprema (informatička, uredska i ostala oprema)	450.000,00	0,00	0,00
23.2. Namještaj	300.000,00	0,00	0,00
23.3. Nematerijalna imovina	700.000,00	0,00	0,00
Rashodi amortizacije *		605.039,28	
RAZLIKA IZMEĐU PRIHODA I RASHODA (VIŠAK PRIHODA)	0,00	10.951.428,87	

* Napomena:

U formulu ukupnih ostvarenih rashoda u 2009. godini uključeni su rashodi amortizacije (605.039,28 kn) koji nisu bili planirani

Predsjednik Upravnog vijeća
Tomo Gačić, dipl. ing.

BILANCA

na 31. prosinca 2009 godine

OBVEZNIKA: HRVATSKA ENERGETIKA REGULATORNA AGENCIJA RAČUN: 2390001-1100027703
 POŠTANSKI BROJ: 10 000 RNO BROJ: 2024619
 MJESTO: ZAGREB MATIČNI BROJ: 01624482
 ADRESA: ULICA GRADA VUKOVARA 14 OIB: 83764654530
 ŠIFRA ŽUPANIJE: 21 Broj: ELATNOSTI: 8413
 ŠIFRA OPĆINE: 133 DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU № 01694 RAZDOBLJA: 2009 12.
 SREDIŠNJI OPIRENI

REPUBLIKA HRVATSKA
 DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU № 01694
 SREDIŠNJI OPIRENI

ELATNOSTI: 8413
 RAZDOBLJA: 2009 12.

u kunama (bez lp.)

Račun iz rač. plana	OPIS	Stanje 31. prosinca	Index (5/4)
1	2	5	6

REPUBLIKA HRVATSKA
 DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU № 01694
 SREDIŠNJI OPIRENI
 prijama godišnjih financijskih izvještaja za 2009.
 26-02-2010
 Datum: _____ Potpis: _____

	IMOVINA (AOP 002+074)	001	56185557	59291838	105
0	Nefinancijska imovina (AOP 003+018+047+051+055+064)	002	44140478	43198900	98
01	Neproizvedena dugotrajna imovina (AOP 004+008-017)	003	158914	9454674	5949
011	Materijalna imovina – prirodna bogatstva (AOP 005+006+007)	004		9377334	
0111	Zemljište	005		9377334	
0112	Rudna bogatstva	006			
0113	Ostala prirodna materijalna imovina	007			
012	Nematerijalna imovina (AOP 009+010+011+012+013+014+015+016)	008	473096	441727	93
0121	Patenti	009			
0122	Koncesije	010			
0123	Licence	011	473096	441727	93
0124	Ostala prava	012			
0125	Goodwill	013			
0126	Osnivački izdaci	014			
0127	Izdaci za razvoj	015			
0128	Ostala nematerijalna imovina	016			
019	Ispravak vrijednosti neproizvedene dugotrajne imovine	017	314182	304387	116
02	Proizvedena dugotrajna imovina (AOP 019+023+031+034+039+042-046)	018	43886855	33649517	77
021	Građevinski objekti (AOP 020+021+022)	019	42285906	32908572	78
0211	Stambeni objekti	020			
0212	Poslovni objekti	021	42285906	32908572	78
0213	Ostali građevinski objekti	022			
022	Postrojenja i oprema (AOP 024+025+026+027+028+029+030)	023	3796462	3776701	99
0221	Uredska oprema i namještaj	024	2587528	2811099	101
0222	Komunikacijska oprema	025	540118	532148	98
0223	Oprema za održavanje i zaštitu	026	470695	470695	100
0224	Medicinska i laboratorijska oprema	027			
0225	Instrumenti, uređaji i strojevi	028	899	899	100
0226	Sportska i glazbena oprema	029			
0227	Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	030	197222	161860	82
023	Prijevozna sredstva (AOP 032+033)	031			
0231	Prijevozna sredstva u cestovnom prometu	032			
0232	Ostala prijevozna sredstva	033			

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Index (5/4)
1	2	3	4	5	6
024	Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti (AOP 035+036+037+038)	034	11407		
0241	Knjige u knjižnicama	035			
0242	Umjetnička djela (izložena u galerijama, muzejima i slično)	036			
0243	Muzejski izložci i predmeti prirodnih rijetkosti	037			
0244	Ostale nespomenute izložbene vrijednosti	038	11407		
025	Višegodišnji nasadi i osnovno stado (AOP 040+041)	039			
0251	Višegodišnji nasadi	040			
0252	Osnovno stado	041			
026	Nematerijalna proizvedena imovina (AOP 043+044+045)	042	65338	69582	106
0261	Ulaganja u računalne programe	043	65338	69582	106
0262	Umjetnička, literarna i znanstvena djela	044			
0263	Ostala nematerijalna proizvedena imovina	045			
029	Ispravak vrijednosti proizvedene dugotrajne imovine	046	2272258	3105338	137
03	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 048)	047	94709	94709	100
031	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 049+050)	048	94709	94709	100
0311	Plemeniti metali i drago kamenje	049			
0312	Pohranjene knjige, umjetnička djela i slične vrijednosti	050	94709	94709	100
04	Sitni inventar (AOP 052+053-054)	051			
041	Zalihe sitnog inventara	052			
042	Sitni inventar u uporabi	053	343952	457800	133
049	Ispravak vrijednosti sitnog inventara	054	343952	457800	133
05	Nefinancijska imovina u pripremi (AOP 056+057+058+059+062+063)	055			
051	Građevinski objekti u pripremi	056			
052	Postrojenja i oprema u pripremi	057			
053	Prijevozna sredstva u pripremi	058			
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi (AOP 060+061)	059			
0541	Višegodišnji nasadi u pripremi	060			
0542	Osnovno stado u pripremi	061			
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	062			
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	063			
06	Proizvedena kratkotrajna imovina (AOP 065+070+073)	064			
061	Zalihe za obavljanje djelatnosti (AOP 066+067+068+069)	065			
0611	Zalihe za preraspodjelu drugima	066			
0612	Zalihe materijala za redovne potrebe	067			
0613	Zalihe rezervnih dijelova	068			
0614	Zalihe materijala za posebne potrebe	069			
062	Proizvodnja i proizvodi (AOP 071+072)	070			
0621	Proizvodnja u tijeku	071			
0622	Gotovi proizvodi	072			
063	Roba za daljnju prodaju	073			
1	Financijska imovina (AOP 075+083+100+105+125+133+142)	074	12445079	16092938	129
11	Novac u banci i blagajni (AOP 076+080+081+082)	075	1176837	6968064	592
111	Novac u banci (AOP 077+078+079)	076	1469403	6942961	472
1111	Novac na računu kod tuzemnih poslovnih banaka	077	1469403	6942961	472
1112	Novac na računu kod inozemnih poslovnih banaka	078			
1113	Prijelazni račun	079			

Račun iz rač. plana	O P I S	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Index (5/4)
1	2	3	4	5	6
112	Izdvojena novčana sredstva	080			
113	Novac u blagajni	081	7434	25103	338
114	Vrijednosnice u blagajni	082			
12	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od radnika te za više plaćene poreze i ostalo (AOP 084+087+088+089+095)	083	55230	29517	53
121	Depoziti u bankama i ostalim financijskim institucijama (AOP 085+086)	084			
1211	Depoziti u tuzemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	085			
1212	Depoziti u inozemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	086			
122	Jamčevni polozi	087			
123	Potraživanja od radnika	088	20285	21018	104
124	Potraživanja za više plaćene poreze i doprinose (AOP 090+091+092+093+094)	089			
1241	Potraživanje za više plaćene poreze	090			
1242	Potraživanja za porez na dodanu vrijednost kod obveznika	091			
1243	Potraživanja za više plaćene carine i carinske pristojbe	092			
1244	Potraživanja za više plaćene ostale poreze	093			
1245	Potraživanja za više plaćene doprinose	094			
129	Ostala potraživanja (AOP 096+097+098+099)	095	34995	2499	25
1291	Potraživanja za naknade koje se refundiraju	096	6812	1195	17
1292	Potraživanja za naknade štete	097			
1293	Potraživanja za predujmove	098	17421	2538	15
1294	Ostala nespomenuta potraživanja	099	10712	4766	44
13	Zajmovi (AOP 101+102+103-104)	100			
131	Zajmovi građanima i kućanstvima	101			
132	Zajmovi pravnim osobama koje obavljaju poduzetničku djelatnost	102			
133	Zajmovi ostalim subjektima	103			
139	Ispravak vrijednosti danih zajmova	104			
14	Vrijednosni papiri (AOP 106+109+112+115+118+121-124)	105			
141	Čekovi (AOP 107+108)	106			
1411	Čekovi-tuzemni	107			
1412	Čekovi-inozemni	108			
142	Komercijalni i blagajnički zapisi (AOP 110+111)	109			
1421	Komercijalni i blagajnički zapisi – tuzemni	110			
1422	Komercijalni i blagajnički zapisi – inozemni	111			
143	Mjenice (AOP 113+114)	112			
1431	Mjenice – tuzemne	113			
1432	Mjenice – inozemne	114			
144	Obveznice (AOP 116+117)	115			
1441	Obveznice – tuzemne	116			
1442	Obveznice – inozemne	117			
145	Opcije i drugi financijski derivati (AOP 119+120)	118			
1451	Opcije i drugi financijski derivati – tuzemni	119			
1452	Opcije i drugi financijski derivati – inozemni	120			
146	Ostali vrijednosni papiri (AOP 122+123)	121			
1461	Ostali tuzemni vrijednosni papiri	122			
1462	Ostali inozemni vrijednosni papiri	123			
149	Ispravak vrijednosti vrijednosnih papira	124			

Račun iz rač. plana	O P I S	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Index (5/4)
1	2	3	4	5	6
15	Dionice i udjeli u glavnici (AOP 126+129-132)	125			
151	Dionice i udjeli u glavnici banaka i ostalih financijskih institucija (AOP 127+128)	126			
1511	Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih banaka i ostalih financijskih institucija	127			
1512	Dionice i udjeli u glavnici inozemnih banaka i ostalih financijskih institucija	128			
152	Dionice i udjeli u glavnici trgovačkih društava (AOP 130+131)	129			
1521	Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih trgovačkih društava	130			
1522	Dionice i udjeli u glavnici inozemnih trgovačkih društava	131			
159	Ispravak vrijednosti dionica i udjela u glavnici	132			
16	Potraživanja za prihode poslovanja (AOP 134+135+136+137+140-141)	133	10907785	8901826	82
161	Potraživanja od kupaca	134	10907785	8901826	82
162	Potraživanja za članarine i članske doprinose	135			
163	Potraživanja za prihode po posebnim propisima	136			
164	Potraživanja za prihode od imovine (AOP 138+139)	137			
1641	Potraživanja za prihode od financijske imovine	138			
1642	Potraživanja za prihode od nefinancijske imovine	139			
165	Ostala nespomenuta potraživanja	140			
169	Ispravak vrijednosti potraživanja	141			
19	Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda (AOP 143+144)	142	5227	193531	3702
191	Rashodi budućih razdoblja	143	5227	193531	3702
192	Nedospjela naplata prihoda	144			
OBVEZE I VLASTITI IZVORI					
	OBVEZE I VLASTITI IZVORI (AOP 146+195)	145	5658557	59291838	105
2	Obveze (AOP 147+174+182+190)	146	14086981	6278181	45
24	Obveze za rashode (AOP 148+156+164+168+169+170)	147	13562204	1200994	9
241	Obveze za radnike (AOP 149+150+151+152+153+154+155)	148	775407	783251	101
2411	Obveze za plaće – neto	149	413516	433607	105
2412	Obveze za naknade plaća – neto	150			
2413	Obveze za plaće u naravi	151	2657	204	99
2414	Obveze za porez i prirez na dohodak iz plaća	152	117526	107438	91
2415	Obveze za doprinose iz plaća	153	128381	130542	102
2416	Obveze za doprinose na plaće	154	110833	109030	98
2417	Ostale obveze za radnike	155	2500		
242	Obveze za materijalne rashode (AOP 157+158+159+160+161+162+163)	156	12721154	314508	2
2421	Naknade troškova radnicima	157			
2422	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstvima i slično	158	9125	18504	203
2423	Naknade volonterima	159			
2424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa	160			
2425	Obveze prema dobavljačima u zemlji	161	12712029	2043791	2
2426	Obveze prema dobavljačima u inozemstvu	162		91625	
2429	Ostale obveze za financiranje rashoda poslovanja	163			
244	Obveze za financijske rashode (AOP 165+166+167)	164			
2441	Obveze za kamate za izdane vrijednosne papire	165			
2442	Obveze za kamate za primljene kredite i zajmove	166			
2443	Obveze za ostale financijske rashode	167			
245	Obveze za prikupljena sredstva pomoći	168			

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Index (5/4)
1	2	3	4	5	6
246	Obveze za kazne i naknade šteta	169			
249	Ostale tekuće obveze (AOP 171+172+173)	170	65643	103235	157
2491	Obveze za poreze	171			
2492	Obveze za porez na dodanu vrijednost	172	29581	21272	72
2493	Obveze za predujmove, depozite, primljene jamčevine i ostale nespomenute obveze	173	36062	81963	227
25	Obveze za vrijednosne papire (AOP 175+178-181)	174			
251	Obveze za čekove (AOP 176+177)	175			
2511	Obveze za čekove – tuzemne	176			
2512	Obveze za čekove – inozemne	177			
252	Obveze za mjenice (AOP 179+180)	178			
2521	Obveze za mjenice – tuzemne	179			
2522	Obveze za mjenice – inozemne	180			
259	Ispravak vrijednosti obveza za vrijednosne papire	181			
26	Obveze za kredite i zajmove (AOP 183+186-189)	182			
261	Obveze za kredite banaka i ostalih kreditora (AOP 184+185)	183			
2611	Obveze za kredite u zemlji	184			
2612	Obveze za kredite iz inozemstva	185			
262	Obveze za robne i ostale zajmove (AOP 187+188)	186			
2621	Obveze za zajmove u zemlji	187			
2622	Obveze za zajmove iz inozemstva	188			
269	Ispravak vrijednosti obveza za kredite i zajmove	189			
29	Odgodeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja (AOP 191+192)	190	524579	5077187	968
291	Odgodeno plaćanje rashoda	191			
292	Naplaćeni prihodi budućih razdoblja (AOP 193+194)	192	524577	5077187	968
2921	Unaprijed plaćeni prihodi	193			
2922	Odgodeno priznavanje prihoda	194	524574	5077187	968
5	Vlastiti izvori (AOP 196+199-200)	195	42498776	53013656	125
51	Vlastiti izvori (AOP 197+198)	196	1085875	649327	60
511	Vlastiti izvori	197	1085875	649327	60
512	Revalorizacijska rezerva	198			
5221	Višak prihoda	199	41412901	52364330	126
5222	Manjak prihoda	200			

IZVANBILANČNI ZAPISI

61	Izvanbilančni zapisi – aktiva	201			
62	Izvanbilančni zapisi – pasiva	202			

Mjesto: ZAGREB Datum: 22.02.2010.

Osoba za kontaktiranje: SUJERKA KOJUNJAK
 Telefon: FAX 6323 - 799, TEL. 6323 - 767
 Zakonski predstavnik: TOTO GALIC

Pečat primitka	Datum primitka	Kontrolirao

- 1) U retke »ŠIFRA ŽUPANIJE« i »ŠIFRA OPĆINE« iz zaglavlja upisuje se statistička oznaka županije i općine
- 2) U redak »ŠIFRA D.JELATNOSTI« upisuje se četveroznamenkasta šifra djelatnosti prema NKD-J 2007 koja je u primjeni od 1. siječnja 2008. godine
- 3) U redak »OZNAKA RAZDOBLJA« iz zaglavlja upisuje se godina i mjesec kojim završava razdoblje za koje se obrazac predaje u formatu GGGG-MM
- 4) Obveznici kojima do dana predaje izvještaja nije dodijeljen OIB (Osobni identifikacijski broj) redak »OIB« ne popunjavaju

IZVJEŠTAJ O PRIHODIMA I RASHODIMA

za razdoblje od 01. siječnja 2009. do 31. prosinca 2009.

Naziv obveznika: HWATIKA ENERGETIKA REGULATOLNA AGENCIJA
 Poštanski broj: 10000
 Mjesto: ZAGREB
 Adresa: ULICA GLAZA VUKOVARA 14
 Šifra županije: 21
 Šifra općine: 133
 Račun: 2390001-1100027703
 RNO broj: 0024619
 Matični broj: 01624482
 OIB: 83764654530
 Šifra djelatnosti: 8413
 Oznaka razdoblja: 2009. K.

u kunama bez lp

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Index (5/4 * 100)
1	2	3	4	5	6
PRIHODI					
3	PRIHODI (AOP 002+005+008+011+024+032)	001	25034115	26559671	106
31	Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga (AOP 003+004)	002			
3111	Prihodi od prodaje roba	003			
3112	Prihodi od pružanja usluga	004			
32	Prihodi od članarina i članskih doprinosa (AOP 006+007)	005			
3211	Članarine	006			
3212	Članski doprinosi	007			
33	Prihodi po posebnim propisima (AOP 009+010)	008	24535825	25618730	104
3311	Prihodi po posebnim propisima iz proračuna	009			
3312	Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	010	24535825	25618730	104
34	Prihodi od imovine (AOP 012+021)	011	72724	113992157	
341	Prihodi od financijske imovine (AOP 013+014+015+016+017+018+019+020)	012	42866	17947	42
3411	Prihodi od kamata za dane zajmove	013			
3412	Prihodi od kamata po vrijednosnim papirima	014			
3413	Kamate na oročena sredstva i depozite po viđenju	015	41438	16121	39
3414	Prihodi od zateznih kamata	016			
3415	Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	017	1428	1826	128
3416	Prihodi od dividendi	018			
3417	Prihodi od dobiti trgovačkih društava, banaka i ostalih financijskih institucija po posebnim propisima	019			
3418	Ostali prihodi od financijske imovine	020			
342	Prihodi od nefinancijske imovine (AOP 022+023)	021	29858	96045	322
3421	Prihodi od zakupa i iznajmljivanja imovine	022	29858	96045	322
3422	Ostali prihodi od nefinancijske imovine	023			
35	Prihodi od donacija (AOP 025+028+029+030+031)	024		721353	
351	Prihodi od donacija iz proračuna (AOP 026+027)	025		711485	
3511	Prihodi od donacija iz državnog proračuna	026		711485	
3512	Prihodi od donacija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	027			
352	Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija	028			

Račun iz rač. plana	DODATNI PODACI	AOP	Ostvaren prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Index (5/4 * 100)
1	2	3	4	5	6
353	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba	029			
354	Prihodi od građana i kucanstava	030			
355	Ostali prihodi od donacija	031		9868	
36	Ostali prihodi (AOP 033+036+037)	032	425566	105596	25
361	Prihodi od naknade štete i refundacija (AOP 034+035)	033	381301	71488	19
3611	Prihodi od naknade šteta	034	3250		
3612	Prihod od refundacija	035	378051	71488	19
362	Prihodi od prodaje dugotrajne imovine	036			
363	Ostali nespomenuti prihodi (AOP 038+039+040)	037	44265	34108	77
3631	Olpis obveza	038			
3632	Naplacena otpisana potraživanja	039			
3633	Ostali nespomenuti prihodi	040	44265	34108	77

RASHODI

4	RASHODI (AOP 042+052+093+094+105+110)	041	17464224	15608242	89
41	Rashodi za radnike (AOP 043+048+049)	042	9210216	9697373	105
411	Plaće (AOP 044+045+046+047)	043	7712306	8148273	106
4111	Plaće za redovan rad	044	7662808	8077981	105
4112	Plaće u naravi	045	49498	70292	142
4113	Plaće za prekovremeni rad	046			
4114	Plaće za posebne uvjete rada	047			
412	Ostali rashodi za radnike	048	163452	181137	111
413	Doprinosi na plaće (AOP 050+051)	049	1334458	1367963	102
4131	Doprinosi za zdravstveno osiguranje	050	1203349	1233432	102
4132	Doprinosi za zapošljavanje	051	131109	134531	103
42	Materijalni rashodi (AOP 053+057+062+067+072+082+087)	052	7630660	5264590	69
421	Naknade troškova radnicima (AOP 054+055+056)	053	1304926	1186013	91
4211	Službena putovanja	054	556363	506996	91
4212	Naknade za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život	055	232869	247372	106
4213	Stručno usavršavanje radnika	056	515694	431645	84
422	Naknade članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstvima i slično (AOP 058+059+060+061)	057	41945	115074	274
4221	Naknade za obavljanje aktivnosti	058	41945	115074	274
4222	Naknade troškova službenih putovanja	059			
4223	Naknade ostalih troškova	060			
4224	Ostale naknade	061			
423	Naknade volonterima (AOP 063+064+065+066)	062			
4231	Naknade za obavljanje djelatnosti	063			
4232	Naknade troškova službenih putovanja	064			
4233	Naknade ostalih troškova	065			
4234	Ostale naknade	066			
424	Naknade ostalim osobama izvan radnog odnosa (AOP 068+069+070+071)	067			
4241	Naknade za obavljanje aktivnosti	068			
4242	Naknade troškova službenih putovanja	069			
4243	Naknade ostalih troškova	070			
4244	Ostale naknade	071			
425	Rashodi za usluge (AOP 073+074+075+076+077+078+079+080+081)	072	4943355	2799235	57

Račun iz rač. plana	DODATNI PODACI	AOP	Ostvaren prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Index (5/4 * 100)
1	2	3	4	5	6
4251	Usluge telefona, pošte i prijevoza	073	770332	722565	94
4252	Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	074	436822	264347	56
4253	Usluge promidžbe i informiranja	075	11296	16852	149
4254	Komunalne usluge	076	704392	695123	99
4255	Zakupnine i najamnine	077	826203	4094	0
4256	Zdravstvene i veterinarske usluge	078	47250		1
4257	Intelektualne i osobne usluge	079	1889812	709199	37
4258	Računalne usluge	080			
4259	Ostale usluge	081	257248	407055	158
426	Rashodi za materijal i energiju (AOP 083+084+085+086)	082	866529	793106	91
4261	Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	083	219261	314631	143
4262	Materijal i sirovine	084			
4263	Energija	085	302182	359054	119
4264	Sitan inventar i auto gume	086	345086	119421	35
429	Ostali nespomenuti materijalni rashodi (AOP 088+089+090+091+092)	087	473905	371192	78
4291	Premije osiguranja	088	108629	38247	35
4292	Reprezentacija	089	117622	54893	47
4293	Članarine	090	42011	26437	63
4294	Kotizacije	091	199860	207473	104
4295	Ostali nespomenuti materijalni rashodi	092	5783	44112	763
43	Rashodi amortizacije	093	576484	605039	105
44	Financijski rashodi (AOP 095+096+100)	094	21694	25354	117
441	Kamate za izdane vrijednosne papire	095			
442	Kamate za primljene kredite i zajmove (AOP 097+098+099)	096			
4421	Kamate za primljene kredite banaka i ostalih kreditora	097			
4422	Kamate za primljene robne i ostale zajmove	098			
4423	Kamate za odobrene, a nerealizirane kredite i zajmove	099			
443	Ostali financijski rashodi (AOP 101+102+103+104)	100	21694	25354	117
4431	Bankarske usluge i usluge platnog prometa	101	18482	21587	117
4432	Negativne tečajne razlike i valutna klauzula	102	1892	1786	94
4433	Zatezne kamate	103	880	1540	175
4434	Ostali nespomenuti financijski rashodi	104	440	441	100
45	Donacije (AOP 106+109)	105			
451	Tekuće donacije (AOP 107+108)	106			
4511	Tekuće donacije	107			
4512	Stipendije	108			
452	Kapitalne donacije	109			
46	Ostali rashodi (AOP 111+116)	110	25170	15886	63
461	Kazne, penali i naknade štete (AOP 112+113+114+115)	111	20103		
4611	Naknade šteta pravnim i fizičkim osobama	112	20103		
4612	Penali, ležarine i drugo	113			
4613	Naknade šteta radnicima	114			
4614	Ugovorene kazne i ostale naknade šteta	115			
462	Ostali nespomenuti rashodi (AOP 117+118+119+120)	116	5070	15886	313
4621	Neotpisana vrijednost i drugi rashodi otuđene i rashodovane dugotrajne imovine	117		12938	
4622	Otpisana potraživanja	118		2344	

Račun iz rač. plana	DODATNI PODACI	AOP	Ostvaren prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Index (5/4 * 100)
1	2	3	4	5	6
4623	Rashodi za ostala porezna davanja	119			
4624	Ostali nespomenuti rashodi	120	5070	1404	28
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na početku razdoblja	121			
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na kraju razdoblja	122			
	Povećanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda (AOP 122-121)	123			
	Smanjenje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda (AOP 121-122)	124			
	UKUPNI RASHODI (AOP 041-123 ili 041+124)	125	17464224	15608242	89
	VIŠAK PRIHODA (AOP 001-125)	126	7569891	10951429	145
	MANJAK PRIHODA (AOP 125-001)	127			
5221	Višak prihoda – preneseni	128	33843010	41412901	122
5222	Manjak prihoda – preneseni	129			
	Višak prihoda raspoloživ u sjedećem razdoblju (AOP 126+128-127-129)	130	41412901	52364330	126
	Manjak prihoda za pokriće u sjedećem razdoblju (AOP 127+129-126-128)	131			
Račun iz rač. plana	DODATNI PODACI	AOP	Ostvaren prethodne godine	Ostvareno u izvještajnom razdoblju	Index (5/4 * 100)
11	Stanje novčanih sredstava na početku godine	132	31723548	1476837	5
11-dugovno	Ukupni prijavi na novčane račune i blagajne	133	19131454	34256483	179
11-potražno	Ukupni odljevi s novčanih računa i blagajni	134	49378165	28765255	58
11	Stanje novčanih sredstava na kraju razdoblja (AOP 132+133-134)	135	1476837	6968065	472
	Prosječan broj radnika na osnovi stanja krajem izvještajnog razdoblja (cijeli broj)	136	43	49	114
	Prosječan broj radnika na osnovi sati rada (cijeli broj)	137	38	44	116
Račun iz rač. plana	VRIJEDNOST OSTVARENH INVESTICIJA U NOVU DUGOTRAJNU IMOVINU	AOP	Ostvarena vrijednost u istom razdoblju prethodne godine	Ostvarena vrijednost u istom razdoblju tekuće godine	Index (5/4 * 100)
051	Građevinski objekti u pripremi	138			
052	Postrojenja i oprema u pripremi	139	401907	95767	24
053	Prijevozna sredstva u pripremi	140			
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi	141			
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	142		4243	
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	143	9919		
Račun iz rač. plana		AOP	Stanje 01. siječnja	Stanje na kraju izvještajnog razdoblja	Index (5/4 * 100)
	Stanje zaliha	144			
	Kontrolni zbroj (AOP 136 do 144)	145	414907	400103	24

Mjesto: 2 AKRŠD Datum: 22.02.2010

Osoba za kontaktiranje: SUJEJANA KOTINUJAK

Telefon: FAX 6323 - 799 TEL. 6323 - 767

Zakonski predstavnik: TOMO GAHČIĆ

Pečat primitka	Datum primitka	Kontrolirao

1) U retke «ŠIFRA ŽUPANIJE» i «ŠIFRA OPĆINE» iz zaglavlja upisuje se statistička oznaka županije i općine

2) U redak «ŠIFRA DJELATNOSTI» upisuje se četvernoznamenakasta šifra djelatnosti prema NKD-u 2007 koja je u primjeni od 1. siječnja 2008. godine

3) U redak «OZNAKA RAZDOBLJA» iz zaglavlja upisuje se godina i mjesec kojim završava razdoblje za koje se obrazac predaje u formatu GGGG-MM

4) Obveznici kojima do dana predaje izvještaja nije dodijeljen OIB (Osobni identifikacijski broj) redak «OIB» ne popunjavaju

**HRVATSKA ENERGETSKA
REGULATORNA AGENCIJA**
Ulica grada Vukovara 14
10000 Zagreb

Zagreb, 24. veljače 2010.

BILJEŠKE UZ FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE ZA 2009. GODINU

1. UVODNE NAPOMENE

Hrvatska energetska regulatorna agencija (dalje: HERA) je samostalna, neovisna i neprofitna javna ustanova s javnim ovlastima, osnovana Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti („Narodne novine“, broj 177/04 i 76/07, dalje: Zakon), koja obavlja regulatorne i druge poslove u okviru djelokruga i nadležnosti utvrđenih Zakonom. Osnivač HERA-e je Republika Hrvatska, a osnivačka prava ostvaruje Vlada Republike Hrvatske. Za obavljanje poslova određenih Zakonom HERA odgovara Hrvatskom saboru. Poslovi HERA-e od posebnog su interesa za Republiku Hrvatsku, a HERA ih obavlja na temelju javnih ovlasti.

Način financiranja HERA-e uređen je Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti, prema kojem HERA ima proračun čiji su prihod naknade za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti. Visina naknada propisana je Odlukom o visini naknada za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti („Narodne novine“, br. 155/08, 50/09 i 103/09) koju je donijela Vlada Republike Hrvatske. Prema toj Odluci naknade se određuju kako slijedi:

- naknade u iznosu 0,06% od ukupnoga godišnjeg prihoda od prodaje roba i/ili usluga koji su u prethodnoj godini ostvarili energetske subjekti s osnove obavljanja energetske djelatnosti temeljem dozvole za obavljanje energetske djelatnosti koju izdaje HERA,
- naknade (jednokratne uplate) za rad HERA-e, u skladu s Pregledom naknada za rad HERA-e koji je sastavni dio te Odluke.

Godišnji proračun HERA-e za 2009. godinu donesen je 18. prosinca 2008. godine Odlukom Predsjednika Upravnog vijeća, na temelju članka 24. stavak 2. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, članka 24. stavka 2. podstavka 11. Statuta Hrvatske energetske regulatorne agencije („Narodne novine“, br. 99/07 i 137/08) i Odluke Vlade Republike Hrvatske o davanju prethodnog mišljenja na Godišnji proračun HERA-e za 2009. godinu.

Financijsko izvješće HERA-e za 2009. godinu izrađeno je u skladu s odrednicama Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija („Narodne novine“, br. 10/08 i 7/09).

2. RAČUN PRIHODA I RASHODA

- u kunama bez lp -

R. BR.	OPIS	PLAN 2009.	OSTVARENJE 2008.	OSTVARENJE 2009.	INDEKS 5/3	INDEKS 5/4
1	2	3	4	5	6	7
1.	PRIHODI	24.000.000	25.034.115	26.559.671	111	106
1.1.	Prihodi od naknada za obavljanje energetske djelatnosti (0,06%)	22.980.000	23.747.075	24.879.679	108	105
1.2.	Prihodi od naknada za rad HERA-e (jednokratnih uplata)	800.000	788.750	739.050	92	94
1.3.	Ostali prihodi	220.000	498.290	940.942	428	189
2.	RASHODI	24.000.000	17.464.224	15.608.242	65	89
2.1.	Rashodi za radnike	11.900.000	9.210.216	9.697.373	81	105
2.2.	Materijalni rashodi	12.059.000	7.630.660	5.264.590	44	69
2.3.	Rashodi amortizacije	-	576.484	605.039	-	105
2.4.	Financijski rashodi	20.000	21.694	25.354	127	117
2.5.	Ostali rashodi	21.000	25.170	15.886	76	63
3.	REZULTAT POSLOVANJA (VIŠAK PRIHODA)	-	7.569.891	10.951.429	-	145

2.1. PRIHODI

Prihodi su iskazani prema računovodstvenom načelu nastanka događaja neovisno o naplati, uz izuzetak nereguliranih prihoda koji se priznaju pod uvjetom da su raspoloživi (naplaćeni) najkasnije do trenutka predočavanja financijskih izvještaja za isto razdoblje (sukladno članku 20. Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija).

Ukupni prihodi za 2009. godinu iznose 26.559.671 kn i za 6% su veći od prihoda 2008. godine. U odnosu na planirane prihode, u 2009. godini HERA je ostvarila pozitivno odstupanje od 11%, odnosno ukupni prihodi veći su od planiranih za 2.559.671 kn. Odstupanje od plana rezultat je većih prihoda od prodaje roba i usluga koje su u prethodnoj godini ostvarili energetske subjekti od obavljanja energetske djelatnosti iskazanih u njihovim financijskim izvješćima za 2008. godinu.

U strukturi ukupnih prihoda 2009. godine, najznačajniji su prihodi od naknada za obavljanje energetske djelatnosti (0,06%) koji čine 94% ukupnih prihoda. Prihodi od naknada za rad HERA-e (izdavanje, produženje i prijenos dozvola za obavljanje energetske djelatnosti, izdavanje rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača, izdavanje rješenja povodom žalbi, prigovora i zahtjeva) čine 3% ukupnih prihoda HERA-e, a isti postotak u strukturi prihoda imaju i ostali prihodi (prihoda od donacija, kamata, tečajnih razlika, najma poslovnog prostora, uporabe službenih vozila u privatne svrhe, refundiranih prihoda i slično).

2.2. RASHODI

Rashodi su iskazani prema računovodstvenom načelu nastanka događaja neovisno o plaćanju, osim kada je riječ o rashodima koji su povezani s dugotrajnom imovinom i kada se putem

obračuna amortizacije raspoređuju obveze za nabavljenu dugotrajnu imovinu prema korisnom vijeku uporabe (sukladno članku 20. Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija).

Ukupni rashodi u 2009. godini iznose 15.608.242 kn i za 11% su manji od rashoda u 2008. godini. U odnosu na planirane rashode u 2009. godini, HERA je ostvarila negativno odstupanje od 35%, odnosno ukupni rashodi manji su od planiranih za 8.391.758 kn.

U strukturi ukupnih rashoda 2009. godine glavninu rashoda čine rashodi za radnike (plaće, doprinosi na plaće i ostali rashodi za radnike) i čine 62% ukupnih rashoda HERA-e. Materijalni rashodi (naknade troškova radnicima, rashodi za usluge, rashodi za materijal i energiju i ostali nespomenuti materijalni rashodi) čine 34% ukupnih rashoda, rashodi amortizacije 4%, te financijski i ostali rashodi 2% ukupnih rashoda HERA-e.

3. BILANCA

- u kunama bez lp -

R. BR.	OPIS	STANJE 31.12.2008	STANJE 31.12.2009.	INDEKS 4/3
1	2	3	4	5
1.	IMOVINA	56.585.557	59.291.838	105
1.1.	NEFINANCIJSKA IMOVINA	44.140.478	43.198.900	98
1.1.1.	Neproizvedena dugotrajna imovina	158.914	9.454.674	5.950
1.1.2.	Proizvedena dugotrajna imovina	43.886.855	33.649.517	77
1.1.3.	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti	94.709	94.709	100
1.2.	FINANCIJSKA IMOVINA	12.445.079	16.092.938	129
1.2.1.	Novac u banci i blagajni	1.476.837	6.968.064	472
1.2.2.	Potraživanja od radnika i ostala potraživanja	55.230	29.517	53
1.2.3.	Potraživanja od kupaca	10.907.785	8.901.826	82
1.2.4.	Rashodi budućih razdoblja	5.227	193.531	3.703
2.	OBVEZE I VLASTITI IZVORI	56.585.557	59.219.838	105
2.1.	OBVEZE	14.086.781	6.278.181	45
2.1.1.	Obveze za radnike	775.407	783.251	101
2.1.2.	Obveze za materijalne rashode	12.721.154	314.508	2
2.1.3.	Ostale tekuće obveze	65.643	103.235	157
2.1.4.	Odgodeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja	524.577	5.077.187	968
2.2.	VLASTITI IZVORI	42.498.776	53.013.657	125
2.2.1	Vlastiti izvori (oprema)	1.085.875	649.327	60
2.2.2.	Višak prihoda	41.412.901	52.364.330	126
	- prethodnih godina	33.843.010	41.412.901	122
	- tekuće godine	7.569.891	10.951.429	145

Imovina i obveze iskazuju se po računovodstvenom načelu nastanka događaja. Na dan 31.12.2009. godine imovina je u ravnoteži s obvezama i vlastitim izvorima.

3.1. IMOVINA

Ukupna imovina HERA-e na dan 31.12.2009. godine iznosi 59.291.838 kn, te je u odnosu na prethodno razdoblje veća za 5%.

U strukturi imovine nefinancijska imovina sudjeluje sa 73%, a financijska imovina sa 27%.

3.1.1. NEFINANCIJSKA IMOVINA

Neproizvedena dugotrajna imovina

R. br.	Opis	Nabavna vrijednost	Ukupan ispravak vrijednosti i/ili otpis	Sadašnja vrijednost 31.12.2009.
1.	Zemljište	9.377.334	-	9.377.334
2.	Licence	473.096	395.756	77.340
	UKUPNO	9.850.430	395.756	9.454.674

Proizvedena dugotrajna imovina

R. br.	Opis	Nabavna vrijednost	Ukupan ispravak vrijednosti i/ili otpis	Sadašnja vrijednost 31.12.2009.
1.	Poslovni objekt	32.908.572	711.485	32.197.087
2.	Uredska oprema i namještaj	2.681.070	1.937.034	744.036
3.	Komunikacijska oprema	542.342	230.375	311.967
4.	Oprema za održavanje i zaštitu	470.695	172.842	297.853
5.	Ostala oprema	279.110	180.536	98.574
	UKUPNO	36.881.789	3.232.272	33.649.517

U ukupnoj nefinancijskoj imovini HERA-e u 2009. godini neproizvedena dugotrajna imovina učestvuje sa 22%, a proizvedena dugotrajna imovina sa 78%.

Povećanje vrijednosti neproizvedene dugotrajne nefinancijske imovine u 2009. godini u odnosu na 2008. godinu rezultat je provedene procjene omjera vrijednosti zemljišta i vrijednosti poslovnog objekta od strane sudskog vještaka za graditeljstvo i procjenu nekretnina. Sukladno tome izvršena su potrebna knjiženja, te je vrijednost poslovnog objekta (proizvedena dugotrajna imovina) smanjena za 9.377.334 kn, a za isti iznos iskazana vrijednost zemljišta (neproizvedena dugotrajna imovina).

Sukladno članku 17. Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija dugotrajnom nefinancijskom i financijskom imovinom smatra se svaka imovina čiji je vijek uporabe duži od jedne godine, a pojedinačna vrijednost nabave veća ili jednaka iznosu od 2.000,00 kn. Za imovinu za koju je iskazan rashod nabave, provodi se ispravak vrijednosti dugotrajne imovine na način da se za svote ispravka umanjuje imovina i terete izvori vlasništva. Kod imovine gdje nije priznat rashod provodi se amortizacija u vijeku uporabe prema propisanim stopama amortizacije dugotrajne imovine koja je sastavni dio Uredbe.

Tijekom 2009. godine nabavljena je imovina u vrijednosti od 100.010 kn, koja se sastoji od računala i ostale uredske opreme (93.542 kn), komunikacijske opreme (2.224 kn) i od ulaganja u računalne i ostale programe (4.244 kn).

3.1.2. FINANCIJSKA IMOVINA

Sredstva na žiro računu i blagajni u iznosu od 6.968.064 kn odgovaraju stanju istih na dan 31.12.2009. godine.

U strukturi financijske imovine novac u banci i blagajni čini 43%, potraživanja od kupaca 55% dok potraživanja od radnika, ostala potraživanja i rashodi budućeg razdoblja čine 2% ukupne financijske imovine HERA-e.

3.2. OBVEZE I VLASTITI IZVORI

Ukupne obveze i vlastiti izvori HERA-e na dan 31.12.2009. godine iznose 59.219.838 kn i u odnosu na prethodno razdoblje veće su za 5%.

Bilješka uz stavku Odgođeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja:

Vrijednost ove stavke u 2009. godini (5.077.187 kn) sastoji se od donacije iz državnog proračuna za kupnju poslovnog prostora HERA-e u iznosu od 5.500.000 kn (od čega je u prihode priznato 711.485 kn, a 4.788.515 kn se vodi na odgođenim prihodima budućih razdoblja), te nenaplaćenih potraživanja od kupaca iz ranijih godina u iznosu od 288.672 kn.

Naime, donacije povezane s nefinancijskom imovinom koja se amortizira mogu se priznati u bilanci kao odgođeni prihod, uz priznavanje u prihode izvještajnog razdoblja razmjerno troškovima uporabe nefinancijske imovine u razdoblju korištenja.

HERA je u 2009. godini ostvarila višak prihoda nad rashodima u iznosu od 10.951.429 kn.

4. BROJ RADNIKA NA POČETKU I NA KRAJU RAZDOBLJA

HERA je početkom 2009. godine imala 5 članova Upravnog vijeća imenovanih od strane Hrvatskog sabora (4 člana Upravnog vijeća koji obavljaju dužnost člana kao jedino zanimanje i 1 član Upravnog vijeća kojem to nije jedno zanimanje), te 39 radnika u odjelima stručnih službi. Tijekom 2009. godine iz HERA-e je otišao 1 radnik, a pristiglo je 7 novih radnika u odjelima stručnih službi, pa ukupan broj radnika HERA-e krajem 2009. godine iznosi 49 (4 člana Upravnog vijeća i 45 radnika u odjelima stručnih službi HERA-e).

Predsjednik Upravnog vijeća
Tomo Galic, dipl. ing.

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA ENERGETSKA
REGULATORNA AGENCIJA
Ulica grada Vukovara 14
10000 Zagreb

Klasa: 400-05/10-01/03
Urbroj: 371-06/10-02

Zagreb, 21. svibnja 2010.

Na temelju članka 25. stavak 1. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti ("Narodne novine", broj 117/04 i 76/07) i članka 32. Statuta Hrvatske energetske regulatorne agencije ("Narodne novine", broj 117/04 i 137/08) Predsjednik Upravnog vijeća Hrvatske energetske regulatorne agencije donio je

ODLUKU

1. Donosi se Ostvarenje proračuna Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2009. godinu koje će se uputiti u daljnji postupak Hrvatskom saboru.
2. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Predsjednik Upravnog vijeća
Tomo Galić, dipl.ing.

4

**HRVATSKA ENERGETSKA
REGULATORNA AGENCIJA,
Zagreb**

**Izvešće o obavljenoj reviziji
financijskih izvještaja
za 2009. godinu**

	Stranica
Odgovornost za financijske izvještaje	1
Izvešće ovlaštenog revizora osnivaču	2
Izveštaj o prihodima i rashodima za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2009.	3
Bilanca na 31. prosinca 2009.	4
Bilješke uz financijske izvještaje	5 - 20

ODGOVORNOST ZA FINANCIJSKE IZVJEŠTAJE

Temeljem Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 10/08 i 7/09), predsjednik Upravnog vijeća, kao zakonski zastupnik Hrvatske energetske regulatorne agencije ("HERA"), odgovoran je za objektivnost i realnost financijskih izvještaja. Financijski izvještaji sastavljaju se za poslovnu godinu koja je jednaka kalendarskoj. Financijskim izvještajima smatraju se Bilanca, Izvještaj o prihodima i rashodima i Bilješke uz financijske izvještaje.

Financijski izvještaji HERA-e temelje se na računovodstvenim načelima točnosti, istinitosti i pouzdanosti.

Pri izradi financijskih izvještaja predsjednik Upravnog vijeća ima odgovornost:

- donositi odluke i procjene koje su razumne i razborite,
- dosljedno primjenjivati Uredbu o računovodstvu neprofitnih organizacija,
- navesti da li se Uredba o računovodstvu primjenjuje, a svako značajno odstupanje dužan je objaviti i objasniti u financijskim izvještajima.

Predsjednik Upravnog vijeća je odgovoran za uspostavu sustava za ispravno vođenje računovodstvenih evidencija koje prikazuju, s razumnom točnošću, u svako doba, financijski položaj i poslovanje HERA-e.

Predsjednik Upravnog vijeća je odgovoran za poduzimanje razumnih mjera u cilju očuvanja imovine HERA-e, te u sprječavanju i otkrivanju prijevara i ostalih nepravilnosti.

Predsjednik Upravnog vijeća ima odgovornost podnijeti Hrvatskom saboru svoj godišnji izvještaj, zajedno s financijskim izvještajima.

Tomo Gallo, predsjednik Upravnog vijeća

Hrvatska energetska regulatorna agencija
Ulica grada Vukovara 14
10000 Zagreb

25. svibnja 2010. godine

AUDIT d.o.o. za revizijske usluge
Baštijanova 52 A
10000 Zagreb
HRVATSKATel: + 385 (0) 1 3667 994
+ 385 (0) 1 3667 995
+ 385 (0) 1 3667 996Fax: + 385 (0) 1 3667 997
E-mail: audit-revizija@audit.hr

IZVJEŠĆE OVLAŠTENOG REVIZORA OSNIVAČU

Obavili smo reviziju financijskih izvještaja **Hrvatske energetske regulatorne agencije**, Zagreb, Ulica grada Vukovara 14 ("HERA") i to: Bilance na 31. prosinca 2009. godine, Izvještaja o prihodima i rashodima za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2009. godine, te Bilješki uz financijske izvještaje prikazanih na stranicama od 3 do 20.

Računovodstvena načela primijenjena kod sastavljanja financijskih izvještaja utvrđena su Uredbom o računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 10/08, 7/09).

Reviziju financijskih izvještaja HERA-e za 2008. godinu obavila je revizorska tvrtka UHY Rudan d.o.o., Ilica 213, Zagreb, te je s datumom 23. lipnja 2009. godine izdala Izvješće ovlaštenog revizora osnivaču u kome je iskazala pozitivno mišljenje.

Odgovornost predsjednika Upravnog vijeća

Predsjednik Upravnog vijeća odgovoran je za sastavljanje i istinit i objektivan prikaz financijskih izvještaja sukladno Uredbi o računovodstvu neprofitnih organizacija. Ta odgovornost uključuje oblikovanje, uvođenje i održavanje internih kontrola relevantnih za sastavljanje financijskih izvještaja bez značajnih pogrešnih prikazivanja.

Odgovornost revizora

Naša odgovornost je izraziti mišljenje o priloženim financijskim izvještajima na osnovu obavljene revizije. Reviziju smo obavili u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima. Ti standardi zahtijevaju da postupamo u skladu sa zahtjevima etike i reviziju planiramo i obavimo kako bismo stekli razumno uvjerenje o tome jesu li financijski izvještaji bez značajnih pogrešnih prikazivanja.

Revizija uključuje obavljanje postupaka radi pribavljanja dokaza o iznosima i objavama u financijskim izvještajima. Izbor odabranih postupaka ovisi o revizorovoj prosudbi, uključujući procjenu rizika značajnih pogrešnih iskaza u financijskim izvještajima uslijed prijevара ili pogrešaka. Pri tom procjenjivanju rizika, revizor razmatra interne kontrole, koje su važne tijelima HERA-e za sastavljanje i fer prezentiranje financijskih izvještaja, kako bi obavio revizijske postupke prikladne u postojećim okolnostima, ali ne i u svrhu izražavanja mišljenja o uspješnosti internih kontrola. Revizija također obuhvaća procjenu prikladnosti primijenjenih računovodstvenih politika i razboritost računovodstvenih procjena tijela HERA-e, kao i ocjenu cjelokupnog prikaza financijskih izvještaja.

Vjerujemo da revizijski dokazi koje smo prikupili jesu dostatni i prikladni kao osnova za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Prema našem mišljenju, financijski izvještaji, u svim materijalno značajnim aspektima, pružaju istinit i objektivan prikaz financijskog stanja HERA-e na dan 31. prosinca 2009. godine i prihode i rashode poslovanja za 2009. godinu HERA-e sukladno Uredbi o računovodstvu neprofitnih organizacija.

Audit d.o.o., Zagreb

Zoran Vuk, ovlaštenu revizor, član Uprave d.o.o.

Zagreb, 25. svibnja 2010. godine

IZVJEŠTAJ O PRIHODIMA I RASHODIMA
za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2009.

	Bilješka	2009. u kn	2008. u kn
PRIHODI			
- prihodi po posebnim propisima	4	25.618.730	24.535.825
- prihodi od imovine	5	113.992	72.724
- prihodi od donacija	6	721.353	-
- ostali prihodi	7	105.596	425.566
		26.559.671	25.034.115
RASHODI			
- rashodi za zaposlene	8	9.697.373	9.210.216
- materijalni rashodi	9	5.264.590	7.630.660
- rashodi amortizacije	10	605.039	576.484
- financijski rashodi	11	25.354	21.694
- ostali rashodi	12	15.886	25.170
		15.608.242	17.464.224
VIŠAK PRIHODA POSLOVANJA	25	10.951.429	7.569.891
DODATNI PODACI			
Stanje novčanih sredstava na početku godine		1.476.837	31.723.548
Ukupni priljevi na novčane račune i blagajne		34.256.482	19.131.454
Ukupni odljevi s novčanih računa i blagajni		(28.765.255)	(49.378.165)
Stanje novčanih sredstava na kraju godine	16	6.968.064	1.476.837

Bilješke od stranice 5 do 20 sastavni su dio ovih financijskih izvještaja.
Izvješće ovlaštenog revizora osnivaču - stranica 2.

BILANCA
na 31. prosinca 2009.

IMOVINA	<u>Bilješke</u>	<u>31.12.2009.</u>	<u>01.01.2009.</u>	OBVEZE I VLASTITI IZVORI	<u>Bilješke</u>	<u>31.12.2009.</u>	<u>01.01.2009.</u>
		<u>u kn</u>	<u>u kn</u>			<u>u kn</u>	<u>u kn</u>
NEFINANCIJSKA IMOVINA							
Neproizvedena dugotrajna imovina	13	9.454.674	158.914	Obveze za zaposlene	20	783.251	775.407
Proizvedena dugotrajna imovina	14	33.649.517	43.886.855	Obveze za materijalne rashode	21	314.508	12.721.154
Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti	15	94.709	94.709	Ostale tekuće obveze	22	103.235	65.643
		43.198.900	44.140.478	Prihodi budućeg razdoblja	23	5.077.187	524.577
						6.278.181	14.086.781
FINANCIJSKA IMOVINA							
Novac u banci i blagajni	16	6.968.064	1.476.837	VLASTITI IZVORI			
Depoziti, jamčevine, polozi, potraživanja od djelatnika i ostalo	17	29.517	55.230	Vlastiti izvori	24	42.062.228	34.928.885
Potraživanja za prihode poslovanja	18	8.901.826	10.907.785	Rezultat poslovanja	25	10.951.429	7.569.891
Rashodi budućih razdoblja	19	193.531	5.227			53.013.657	42.498.776
		16.092.938	12.445.079				
UKUPNO IMOVINA		59.291.838	56.585.557	UKUPNO OBVEZE I VLASTITI IZVORI		59.291.838	56.585.557

Bilješke od stranice 5 do 20 sastavni su dio ovih financijskih izvještaja.
Izješće ovlaštenog revizora osnivaču - stranica 2.

1. OPĆI PODACI

1.1. Djelatnost

HRVATSKA ENERGETSKA REGULATORNA AGENCIJA, Zagreb, Ulica grada Vukovara 14 ("HERA") osnovana je 2004. godine Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti kao samostalna, neovisna i neprofitna javna ustanova, radi uspostave i provođenja regulacije energetske djelatnosti. Osnivač HERA-e je Republika Hrvatska, a osnivačka prava ostvaruje Vlada Republike Hrvatske. HERA za svoj rad odgovara Hrvatskom saboru.

HERA-om upravlja predsjednik Upravnog vijeća. Predsjednika Upravnog vijeća i članove Upravnog vijeća imenuje Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske na vrijeme od pet godina, s mogućnošću još jednog imenovanja.

HERA se bavi slijedećim djelatnostima:

- izdavanje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti, privremeno i trajno oduzimanje dozvola;
- davanje mišljenja Ministarstvu o tarifnom sustavu za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, naknadi za poticanje obnovljivih izvora i kogeneracije, te naknadi za naslijeđene troškove;
- davanje mišljenja Ministarstvu na prijedlog visine tarifnih stavki;
- davanje mišljenja Ministarstvu na prijedlog iznosa naknade za organiziranje tržišta električne energije;
- davanje mišljenja Vladi Republike Hrvatske na prijedlog iznosa naknade za priključenje na mrežu i za povećanje priključne snage;
- nadzor nad primjenom svih tarifnih sustava i propisanih naknada;
- davanje mišljenja Ministarstvu o općim uvjetima za opskrbu energijom;
- davanje mišljenja Ministarstvu na postupke i kriterije za odobrenje i izgradnju proizvodnih objekata;
- donošenje odluke o raspisivanju natječaja i o izboru najpovoljnijeg ponuditelja za izgradnju proizvodnih objekata snage do 50 MW;
- davanje prijedloga Vladi Republike Hrvatske o raspisivanju natječaja i o izboru najpovoljnijeg ponuditelja za izgradnju proizvodnih objekata snage 50 MW i veće;
- organizacija i provedba postupka natječaja za izgradnju proizvodnih objekata;
- davanje suglasnosti energetskom subjektu za izgradnju izravnog voda;
- odobrenje planova razvoja i izgradnje mreža;
- nadzor nad energetskim subjektima, sukladno odredbama Zakona o energiji i zakonima kojima se uređuje obavljanje pojedinih energetske djelatnosti;
- nadzor kvalitete usluge energetske subjekata;
- obavljanje obavijesti i podataka o energetskoj učinkovitosti i korištenju energije;
- sudjelovanje u definiranju energetske politike;
- suradnja s ministarstvima i nadležnim inspekcijama sukladno posebnim zakonima;
- prikupljanje i obrada podataka u vezi s djelatnostima energetske subjekata;
- donošenje metodologija za tarifne sustave, bez visine tarifnih stavaka;
- donošenje metodologija za utvrđivanje naknade za priključak na prijenosnu i distribucijsku mrežu, te povećanje priključne snage;
- donošenje metodologija za pružanje usluga uravnoteženja električne energije;
- donošenje metodologija za pružanje usluga uravnoteženja prirodnog plina u plinovodnom sustavu;
- donošenje metodologija za pristup skladištenju prirodnog plina, količini plina u plinovodu i drugim pomoćnim uslugama u plinovodnom sustavu;
- donošenje tarifnog sustava za transport nafte naftovodom i transport naftnih derivata produktovodom;
- izdavanje rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača, te privremeno i trajno oduzimanje rješenja;
- donošenje i drugih propisa u energetskom sektoru za koje je ovlaštena zakonima kojima se uređuje obavljanje pojedinih energetske djelatnosti;
- davanje mišljenja ili suglasnosti na prijedloge propisa u energetskom sektoru za koje je ovlaštena ovim Zakonom i zakonima kojima se uređuje obavljanje pojedinih energetske djelatnosti;
- podnošenje zahtjeva za pokretanje prekršajnih postupaka.

1.2. Zaposleni

Broj zaposlenih u HERA-i na 31. prosinca 2009. godine iznosi **49** djelatnika (31. prosinca 2008. godine iznosio je **43** djelatnika).

Struktura zaposlenih je, kako slijedi:

	31. prosinca 2009.	31. prosinca 2008.
Dr. sc.	3	3
Mr. sc.	5	5
VSS	32	26
VŠS	2	2
SSS	7	7
Ukupno	49	43

1.3. Upravno vijeće

Članovi Upravnog vijeća su:

Tomo Galić, predsjednik
Loridana Smoljanić, zamjenik
Darko Pavlović, član
Dubravka Štefanec, član
prof. dr. sc. Ante Marušić, član

2. SAŽETAK NAJVAŽNIJIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Sažetak najvažnijih računovodstvenih politika izložen je u nastavku.

2.1. Osnova prikaza

Financijski izvještaji HERA-e za 2009. godinu sastavljeni su sukladno Uredbi o računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 10/08 i 7/09).

Financijski izvještaji sastavljeni su uz primjenu temeljne računovodstvene pretpostavke nastanka poslovnog događaja po kojem se učinci transakcija priznaju kada su nastali i iskazuju u financijskim izvještajima za razdoblje na koje se odnose, te uz primjenu temeljne računovodstvene pretpostavke vremenske neograničenosti poslovanja.

2.2. Izvještajna valuta

Financijski izvještaji HERA-e sastavljeni su u hrvatskim kunama kao mjernoj, odnosno izvještajnoj valuti.

2.3. Prihodi i rashodi

Prihodi i rashodi priznaju se uz primjenu računovodstvenog načela nastanka događaja. Računovodstveno načelo nastanka događaja znači da se:

- recipročni prihodi (prihodi na temelju isporučenih dobara i usluga) priznaju u izvještajnom razdoblju na koje se odnose pod uvjetom da se mogu izmjeriti neovisno o naplati;
- nerecipročni prihodi (donacije, članarine, pomoći, doprinosi i ostali slični prihodi) priznaju se u izvještajnom razdoblju na koje se odnose pod uvjetom da su raspoloživi (naplaćeni) najkasnije do trenutka predočavanja financijskih izvještaja za isto razdoblje;
- rashodi priznaju u izvještajnom razdoblju na koje se odnose neovisno o plaćanju;
- rashodi za utrošak kratkotrajne nefinancijske imovine priznaju se u trenutku stvarnog utroška odnosno prodaje;
- troškovi nabave dugotrajne imovine kapitaliziraju, a u rashode priznaju tijekom korisnog vijeka uporabe.

Prihod je povećanje ekonomskih koristi ili uslužnog potencijala tijekom izvještajnog razdoblja u obliku pritijecanja imovine bez istodobnog povećanja obveza ili smanjenja obveza bez istodobnog odljeva imovine. Rashodi su umanjena ekonomskih koristi ili uslužnog potencijala u obliku smanjenja imovine ili povećanja obveza bez istodobnog povećanja imovine.

2.4. Transakcije u stranim valutama

Transakcije u stranim valutama početno se preračunavaju u hrvatske kune primjenom tečajeva na datum transakcije. Novčana sredstva, potraživanja i obveze iskazani u stranim valutama naknadno se preračunavaju po tečajevima na datum bilance. Dobici i gubici nastali preračunavanjem uključuju se u račun prihoda i rashoda za tekuću godinu.

Na 31. prosinca 2009. godine službeni tečaj hrvatske kune bio je 7,31 kn za 1 euro (31. prosinca 2008. godine 7,32 kn) i 5,09 kn za 1 usd (31. prosinca 2008. godine 5,16 kn).

2.5. Imovina, obveze i vlastiti izvori

Imovina, obveze i vlastiti izvori određuju financijski položaj HERA-e.

Imovina jesu resursi koje HERA kontrolira kao rezultat prošlih događaja i od kojih se očekuju buduće koristi u obavljanju djelatnosti.

Obveze jesu neizmirena dugovanja proizašla iz prošlih događaja za čiju namiru se očekuje odljev resursa.

Imovina se klasificira po svojoj vrsti, trajnosti i funkciji u obavljanju djelatnosti. Obveze se klasificiraju prema namjeni i ročnosti.

Vlastiti izvori jesu ostatak vrijednosti imovine nakon odbitka svih obveza.

Imovina i obveze iskazuju se po računovodstvenom načelu nastanka događaja.

Tuđa imovina prati se u izvanbilančnoj evidenciji.

Imovina se početno iskazuje po trošku nabave (nabavnoj vrijednosti) ili ako to nije moguće po procijenjenoj vrijednosti. Trošak nabave (nabavna vrijednost) nefinancijske imovine čini kupovna cijena uvećana za carine, nepovratne poreze, troškove prijevoza i sve druge troškove koji se mogu izravno dodati troškovima nabave i osposobljavanju za početak upotrebe.

Dugotrajna imovina definira se kao financijska i nefinancijska imovina čiji je vijek upotrebe duži od jedne godine i koja duže od jedne godine zadržava isti pojavni oblik, a čija je vrijednost veća od 2.000 kn.

Troškovi nabave proizvedene dugotrajne imovine nabavljene u 2008. i 2009. godini se kapitaliziraju i u rashode se priznaju tijekom korisnog vijeka upotrebe.

Proizvedena dugotrajna imovina koja je nabavljena do 31. prosinca 2007. godine ispravlja se na teret vlastitih izvora.

Vrijednost pojedinog predmeta dugotrajne nefinancijske imovine ispravlja se linearnom metodom u korisnom vijeku uporabe. Iznimno, vrijednosti zemljišta, obnovljivih prirodnih bogatstava, knjiga, umjetničkih djela i ostalih izložbenih vrijednosti, te plemenitih metala i ostalih pohranjenih vrijednosti u pravilu se ne ispravljaju. Osnovica za ispravak vrijednosti dugotrajne imovine jest njen početni ili revalorizirani trošak nabave (nabavna vrijednost) odnosno procijenjena vrijednost.

Prodaja ili rashodovanje dugotrajne imovine nabavljene do 31. prosinca 2007. godine evidentira se kao razlika između nabavke i ispravka vrijednosti i umanjuje vlastite izvore.

Od 1. siječnja 2008. godine sva novonabavljena proizvedena dugotrajna imovina amortizira se sukladno vijeku upotrebe, te se obračun amortizacija evidentira kao trošak obračunskog razdoblja.

Amortizacija se obračunava tako da se trošak nabave svakog pojedinačnog sredstva, izuzev zemljišta i imovine u pripremi, otpisuje tijekom procijenjenog vijeka uporabe sredstva primjenom pravocrtne metode, kako slijedi:

	Stopa amortizacije (od – do %)
Neproizvedena nematerijalna imovina	prema trajanju iz ugovora
Proizvedena nematerijalna imovina	25
Građevinski objekti	1,25
Postrojenja i oprema	12,5 – 50

2.6. Upotreba računskog plana

HERA vodi računovodstvo prema računskom planu propisanom od strane Ministarstva financija Republike Hrvatske. Osnovni sadržaj računskog plana nalazi se u prilogu računovodstvenih politika i predstavljaju njezin sastavni dio, a analitička evidencija i razrada računskog plana uslijediti će prema potrebama samog korištenja u poslovnoj godini.

2.7. Događaji nakon datuma bilance

Događaji nakon datuma bilance su oni događaji koji imaju povoljne ili nepovoljne posljedice, a koji su nastali između datuma bilance i datuma na koji je odobreno izdavanje financijskih izvještaja.

Razlikuju se događaji nakon bilance koji zahtijevaju usklađivanje i oni događaji koji ne zahtijevaju usklađivanje.

3. Odstupanje od planiranih prihoda i rashoda

	Bilješka	Ostvareno 2009. u kn	Planirano 2009. u kn
PRIHODI			
- prihodi po posebnim propisima	4	25.618.730	23.780.000
- prihodi od imovine	5	113.992	100.000
- prihodi od donacija	6	721.353	-
- ostali prihodi	7	105.596	120.000
		26.559.671	24.000.000
RASHODI			
- rashodi za zaposlene	9	9.697.373	12.085.000
- materijalni rashodi	10	5.264.590	11.875.000
- rashodi amortizacije	11	605.039	-
- financijski rashodi	12	25.354	20.000
- ostali rashodi	13	15.886	20.000
		15.608.242	24.000.000
VIŠAK PRIHODA POSLOVANJA	25	10.951.429	-

PRIHODI

4. Prihodi po posebnim propisima

	2009. u kn	2008. u kn
Prihod od nafte i naftnih derivata	12.797.935	12.198.573
Prihod od električne energije	4.820.046	4.054.752
Prihod od plina	3.558.130	3.690.496
Prihod od toplinske energije	631.948	597.021
Ostali prihodi (0,06%)	2.835.320	1.972.738
Prihod od naplate potraživanja iz prethodnih godina	235.564	1.233.495
Prihod od naknade za obavljanje energetskih djelatnosti -dozvola	739.050	788.750
Prihod od biogoriva	737	-
Ukupno	25.618.730	24.535.825

U 2009. godini prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora planirani u iznosu od 23.780.000 kn realizirani su 107,73 %.

5. PRIHODI OD IMOVINE

	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
	<u>u kn</u>	<u>u kn</u>
Kamate	16.121	41.438
Tečajne razlike	1.826	1.428
Prihod od najma prostora	96.045	29.858
Ukupno	<u>113.992</u>	<u>72.724</u>

U 2009. godini prihodi od imovine planirani u iznosu od 100.000 kn realizirani su 113,99 %.

6. PRIHODI OD DONACIJA

	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
	<u>u kn</u>	<u>u kn</u>
Donacija iz Državnog proračuna	711.485	-
Ostale donacije	9.868	-
Ukupno	<u>721.353</u>	<u>-</u>

U 2009. godini nisu planirani prihodi od donacija.

7. OSTALI PRIHODI

	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
	<u>u kn</u>	<u>u kn</u>
Prihod od naplaćenih polica životnog osiguranja	-	302.211
Prihod od refundacije troškova	71.488	75.840
Korištenje službenih vozila u privatne svrhe	32.352	38.108
Ostalo	1.756	9.407
Ukupno	<u>105.596</u>	<u>425.566</u>

U 2009. godini ostali prihodi planirani u iznosu od 120.000 kn realizirani su 88,00 %.

8. RASHODI ZA ZAPOSLENE

	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
	<u>u kn</u>	<u>u kn</u>
Plaće	8.148.273	7.712.306
Doprinosi na plaće	1.367.963	1.334.458
Ostali rashodi za zaposlene	181.137	163.452
Ukupno	<u>9.697.373</u>	<u>9.210.216</u>

U 2009. godini rashodi za zaposlene planirani u iznosu od 12.085.000 kn realizirani su 80,24 %.

9. MATERIJALNI RASHODI

	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
	u kn	u kn
Naknade troškova zaposlenima		
Službena putovanja	506.996	556.363
Naknade za prijevoz	247.372	232.869
Stručno usavršavanje zaposlenika	431.645	515.694
	<u>1.186.013</u>	<u>1.304.926</u>
Naknade troškova za rad	<u>115.074</u>	<u>41.945</u>
Rashodi za usluge		
Usluge telefona, pošte i prijevoza	722.565	770.332
Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	244.347	436.822
Usluge promidžbe i informiranja	16.852	11.296
Komunalne usluge	695.123	704.392
Zakupnine i najamnine	4.094	826.203
Zdravstvene usluge	-	47.250
Intelektualne i osobne usluge	709.199	1.889.812
Ostale usluge	407.055	257.248
	<u>2.799.235</u>	<u>4.943.355</u>
Rashodi za materijal i energiju		
Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	314.631	219.261
Energija	359.054	302.182
Sitan inventar i auto-gume	119.421	345.086
	<u>793.106</u>	<u>866.529</u>
Ostali nespomenuti rashodi poslovanja		
Premije osiguranja	38.247	108.629
Reprezentacija	54.893	117.622
Članarine	26.437	42.011
Kotizacije	207.473	199.860
Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	44.112	5.783
	<u>371.162</u>	<u>473.905</u>
Ukupno	<u>5.264.590</u>	<u>7.630.660</u>

U 2009. godini materijalni rashodi planirani u iznosu od 11.875.000 kn realizirani su 44,33 %.

10. RASHODI AMORTIZACIJE

Rashod amortizacije u iznosu od **605.039 kn** (2008. godine u iznosu od **576.484 kn**) odnosi se na obračun troškova amortizacije na dugotrajnu imovinu nabavljenu u 2008. i 2009. godini.

Rashodi amortizacije nisi planirani u 2008. i 2009. godini.

11. FINANCIJSKI RASHODI

	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
	u kn	u kn
Bankarske usluge i usluge platnog prometa	21.587	18.482
Negativne tečajne razlike i valutna klauzula	1.786	1.892
Zatezne kamate	1.540	880
Ostalo	441	440
Ukupno	<u>25.354</u>	<u>21.694</u>

U 2009. godini financijski rashodi planirani u iznosu od 20.000 kn realizirani su 126,77 %.

12. OSTALI RASHODI

	<u>2009.</u>	<u>2008.</u>
	u kn	u kn
Kazne, penali i sl.	-	20.100
Neotpisana vrijednost dugotrajne imovine	12.138	-
Otpisana potraživanja	2.344	-
Ostalo	1.404	5.070
Ukupno	<u>15.886</u>	<u>25.170</u>

U 2009. godini ostali rashodi planirani u iznosu od 20.000 kn realizirani su 79,43 %.

13. NEPROIZVEDENA DUGOTRAJNA IMOVINA

u kn	Zemljište	Licence nabavljene do 31.12.2007.	Licence nabavljene od 01.01.2008.	Ukupno
Nabavna vrijednost				
1. siječnja 2009. godine	-	463.177	9.919	473.096
Prijenos sa/na	9.377.334	-	-	9.377.334
Prodaja ili rashodovanje (vidi Bilješku 24)	-	(31.369)	-	(31.369)
31. prosinca 2009. godine	9.377.334	431.808	9.919	9.819.061
Ispravak vrijednosti				
1. siječnja 2009. godine	-	314.182	-	314.182
Ispravak vrijednosti izravno na teret vlastitih izvora (vidi Bilješku 24)	-	71.655	-	71.655
Amortizacija za 2009. godinu	-	-	9.919	9.919
Prodaja ili rashodovanje (vidi Bilješku 24)	-	(31.369)	-	(31.369)
31. prosinca 2009. godine	-	354.468	9.919	364.387
Neto knjigovodstvena vrijednost				
31. prosinca 2009. godine	9.377.334	77.340	-	9.454.674
1. siječnja 2009. godine	-	148.995	9.919	158.914

14. PROIZVEDENA DUGOTRAJNA IMOVINA

u kn	Građevinski objekti nabavljeni od 1.01.2008.	Uredska i ostala oprema, vozila i računalni programi nabavljena do 31.12.2007.	Uredska i ostala oprema, vozila i računalni programi nabavljena od 1.01.2008.	Ukupno
Nabavna vrijednost				
1. siječnja 2009. godine	42.285.906	2.615.635	1.257.573	46.159.114
Prijenos sa/na	(9.377.334)	-	-	(9.377.334)
Povećanja	-	-	100.009	100.009
Prodaja ili rashodovanje (vidi Bilješku 24)	-	(115.527)	(11.407)	(126.934)
31. prosinca 2009. godine	32.908.572	2.500.108	1.346.175	36.754.855
Ispravak vrijednosti				
1. siječnja 2009. godine	388.040	1.695.775	188.444	2.272.259
Ispravak vrijednosti izravno na teret vlastitih izvora (vidi Bilješku 24)	-	322.424	-	322.424
Amortizacija za 2009. godinu	323.445	-	271.675	595.120
Prodaja ili rashodovanje (vidi Bilješku 24)	-	(84.465)	-	(84.465)
31. prosinca 2009. godine	711.485	1.933.734	460.119	3.105.338
Neto knjigovodstvena vrijednost				
31. prosinca 2009. godine	32.197.087	566.374	886.056	33.649.517
1. siječnja 2009. godine	41.897.866	919.860	1.069.129	43.886.855

15. PLEMENITI METALI I OSTALE POHRANJENE VRIJEDNOSTI

Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti u iznosu od **94.709 kn** (1. siječnja 2009. godine u istom iznosu) odnose se na knjige u iznosu od 17.018 kn i umjetničke slike u iznosu od 77.691 kn.

16. NOVČANA SREDSTVA

	<u>2009.</u>	<u>1.01.2009.</u>
	u kn	u kn
Žiro račun	6.921.198	1.399.537
Devizni račun	21.763	69.866
Blagajna	25.103	7.434
Ukupno	<u>6.968.064</u>	<u>1.476.837</u>

17. DEPOZITI, JAMČEVINE, POLOZI, POTRAŽIVANJA OD DJELATNIKA I OSTALO

	<u>2009.</u>	<u>1.01.2009.</u>
	u kn	u kn
Potraživanja od Puharić Milana	16.065	6.348
Potraživanja od HZZO-a	1.195	6.812
Predujmovi	2.538	17.421
Potraživanja od djelatnika	9.719	24.649
Ukupno	<u>29.517</u>	<u>55.230</u>

18. POTRAŽIVANJA ZA PRIHODE POSLOVANJA

Potraživanja za prihode poslovanja u iznosu od **8.901.826 kn** (1. siječnja 2009. godine u iznosu od **10.907.785kn**) odnose se na potraživanja od kupaca.

18.1. Potraživanja od kupaca neizvjesna u pogledu naplate u iznosu od 1.093.055 kn bila su predmet preispitivanja, a u cilju njihova eventualnog ispravljanja na teret Izvještaja o prihodima i rashodima. Slijedom prosudbi u izvjesnost njihove naplate nije obavljen ispravak vrijednosti.

19. RASHODI BUDUĆIH RAZDOBLJA

Aktivna vremenska razgraničenja u iznosu od **193.531 kn** (1. siječnja 2009. godine u iznosu od **5.227 kn**) odnose se na rashode budućeg razdoblja.

20. OBVEZE ZA ZAPOSLENE

	<u>2009.</u>	<u>1.01.2009.</u>
	u kn	u kn
Obveze za plaće neto	436.242	418.636
Obveze za porez i prirrez na dohodak iz plaća	107.438	117.527
Obveze za doprinose iz i na plaće	239.571	239.214
Ukupno	<u>783.251</u>	<u>775.407</u>

21. OBVEZE ZA MATERIJALNE RASHODE

	<u>2009.</u>	<u>1.01.2009.</u>
	u kn	u kn
Obveze prema dobavljačima u zemlji	204.379	12.712.029
Obveze prema dobavljačima u inozemstvu	91.625	-
Naknade osobama izvan radnog odnosa	18.504	9.125
Ukupno	<u>314.508</u>	<u>12.721.154</u>

22. OSTALE TEKUĆE OBVEZE

	<u>2009.</u>	<u>1.01.2009.</u>
	u kn	u kn
Obveze za porez na dodanu vrijednost	21.272	29.581
Obveze za predujmove	79.468	36.062
Ostalo	2.495	-
Ukupno	<u>103.235</u>	<u>65.643</u>

23. PRIHODI BUDUĆEG RAZDOBLJA

	<u>2009.</u>	<u>1.01.2009.</u>
	<u>u kn</u>	<u>u kn</u>
Odgođeno priznavanje prihoda – nenaplaćena potraživanja od kupaca iz 2007. i ranijih godina	288.672	524.577
Odgođeno priznavanje prihoda – donacija za nabavu nefinancijske imovine (poslovni prostor)	4.788.515	-
Ukupno	<u>5.077.187</u>	<u>524.577</u>

24. VLASTITI IZVORI

Vlastiti izvori u iznosu od **42.062.228 kn** (1. siječnja 2009. godine u iznosu od **34.928.885 kn**) namijenjeni su za dugoročne ciljeve HERA-e, a formirani su prilikom osnivanja HERA-e i uvećani za rezultat poslovanja ostvarene u 2008. godini, a umanjeni za obračun amortizacije i prodaju ili rashodovanje nefinancijske imovine nabavljene do 1. siječnja 2008. godine. Pregled promjena slijedi:

	<u>u kn</u>	
Stanje na 1. siječnja 2009.	34.928.885	
Rezultat poslovanja 2008. godine	7.569.891	(vidi Bilješku 25)
Amortizacija na sredstva nabavljena do 1. siječnja 2008. godine	(394.079)	(vidi Bilješku 13 i 14)
Prodaja ili rashodovanje	(42.469)	(vidi Bilješku 13 i 14)
Stanje na 31. prosinca 2009.	<u>42.062.228</u>	

25. REZULTAT POSLOVANJA

HERA je tijekom 2009. godine ostvarila rezultat poslovanja u iznosu od **10.951.429 kn** (u 2008. godini u iznosu od **7.569.891 kn**).

U skladu sa zakonskim propisima rezultat poslovanja ostvaren u 2008. godini u iznosu od 7.569.891 kn unesen je u vlastite izvore (vidi Bilješku 24).

26. UPRAVLJANJE RIZICIMA

HERA nema aktivnosti koje bi ju značajno izlagale financijskim rizicima: valutnom riziku, kreditnom riziku i riziku likvidnosti.

a) valutni rizik

Službena valuta HERA-e je hrvatska kuna. HERA je neznatno izložena riziku promjene tečajeva inozemnih valuta, prvenstveno eura (EUR). Rizik poslovanja u stranim valutama proizlazi iz financijske imovine i obveza.

b) Kreditni rizik

HERA nema dugoročne obveze prema bankama, koje bi mogle dovesti do kreditnog rizika. HERA svoju gotovinu drži u Hrvatskoj poštanskoj banci d.d., Zagreb.

c) Rizik likvidnosti

Razborito upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva održavanje dostatne količine novca, osiguravanje raspoloživosti financijskih sredstava i sposobnost podmirenja svih obveza. HERA redovito prati razinu dostupnih izvora novčanih sredstava.

27. POTENCIJALNE OBVEZE

Na 31. prosinca 2009. godine HERA nema značajnih potencijalnih obveza.

28. DOGAĐAJI POSLIJE DATUMA BILANCE

Nakon datuma Bilance nije bilo događaja koji bi značajno utjecali na godišnje financijske izvještaje HERA-e za 2009. godinu, koji bi, slijedom toga, trebali biti objavljeni.

29. USVAJANJE FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA

Financijske izvještaje iznijete na prethodnim stranicama od 3 do 20 usvojio je i odobrio njihovo izdavanje predsjednik Upravnog vijeća HERA-e dana 25. svibnja 2010. godine.

30. REVIZIJA FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA

Reviziju financijskih izvještaja HERA-e za 2009. godinu obavila je revizorska tvrtka AUDIT d.o.o., Zagreb, Baštijanova 52A za ugovorenu naknadu u iznosu od 35.000 kn uvećano za porez na dodanu vrijednost.

Za Hrvatsku energetska regulatornu agenciju, Zagreb:

Tomo Galić, predsjednik Upravnog vijeća

Klasir: 330-01/10-01/12

Ubroj: 371-06/10-06

Bilješke od stranice 5 do 20 sastavni su dio ovih financijskih izvještaja.
Izvešće ovlaštenog revizora osnivaču - stranica 2.